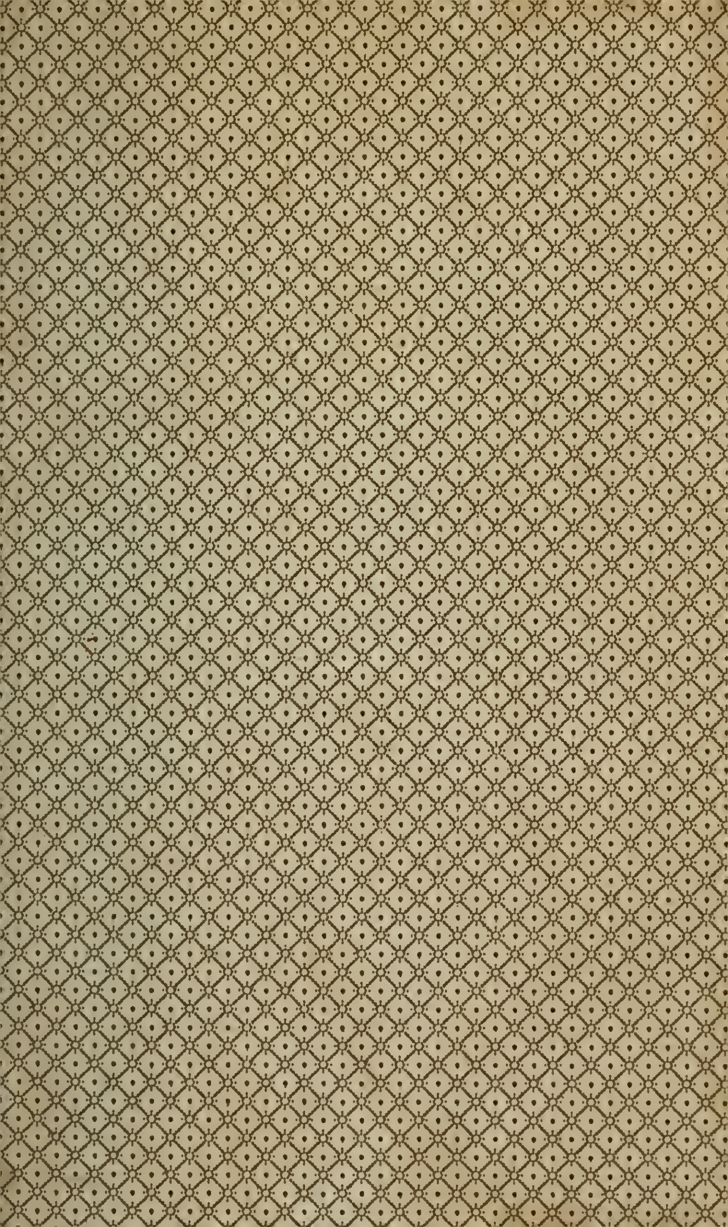

3 1761 07461834 9

Samlede
Eventyr og Fortællinger

af

Bernhard Sev. Ingemann.

Tredie Bind.

Anden Udgave.

(Huldre-Gaverne. Varulven. Den levende Døde. Corsicaneren.)

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1853.

Forerindring til Samlingens første Udgave 1845.

Angaaende Eventyret „Huldre-Gaverne“, der førstegang udkom 1831, henviser jeg Læserne til den Efterskrift, som her er vedføiet dette Eventyr.

De tre smaa Fortællinger, som slutte dette Bind, udkom førstegang 1835*) og vare ledsagede af følgende Forord:

„De, der kjende mine foregaaende Skildringer af Livet, i mindre Fortællinger, som „Moster Marie“, „Altertavlen i Sorø“, „Den gamle Rabbin“, „Konstberiderfamilien“ rc., ville maaske her vente en lignende Fremstillingsmaade og strax undres over at see tre hele Fortællinger sammentrængte i saa lidet et Arketal. En omhyggelig Skildring selv af det mest enkelte Menneskeliv, med nogen Rigdom, synes allerede at udfordre en større Udførlighed. Dog de Livsyttringer, det her var mit Formaal at fremdrage, havde mere tilfælles med forbifarende Natblus af vulcanisk Natur, end med det rolige Daglys. Fremstillingen skal derfor ikke her saa-meget være Skildring og Udmaling, som Jagttagelse og Medde-

*) Af disse tre Fortællinger udkom der i Halle 1837 paa C. A. Kümmels Forlag en tydsk Oversættelse af Digteren L. M. Fouqué.

lelse af enkelte Glimt, der fra slige aandelige Explosioner har kunnet afbilde sig i Fantasispeilet. Maaske kunde jeg derfor rigtigere have betegnet hvad her gives ved en anden Benævnelse; dog Navnet gjør lidet til Sagen, naar hvad der gives kun har poetisk Liv og Interesse. De, der med selvvirksom Fantasi og poetisk Blik have opfattet Ideen i mine „Blade af Jerusalems Skomagers Lommebog", have ikke misbilliget hint Forsøg paa at lade en tragisk Character udtale sig selv i lyriske Udbrud. Saadanne Læsere ville neppe heller misbillige nærværende Modification af samme Fremstillingsform, hvorved jeg har stræbt at gjøre enkelte Sjælstilstande og Livsbilleder anskueligere for en større Læseverden, ved at sammenkjæde de fragmentariske Charactertræk af usædvanlig bevægede Naturer i en fremmed Fortællers rolige Beskuelse af Fænomenet."

Forfatteren.

Huldre-Gaverne

eller

Ole Navnløses Levnets-Eventyr,

fortalt af ham selv.

Prolog.

(Told- og Consumtions-Boden ved Litteraturstadens Port. Bommen er nedslagen.)

Jochum Toldbetjent

(fremtræder maskeret som en Mand af Vigtighed, med sin Søger i Haanden, i Form af en moderniseret Mercuriusstav, omvunden med endeel Aal, der stikke Hovederne frem; han seer meget fortrædelig og melancholsk ud.)

Det er, sandt for Herren, et byrdefuldt Kald!
— Et Beest har det bedre, som staaer paa Stald —
Her maa jeg vaage baade Nat og Dag,
Med liden Ære og stor Umag,
For at passe paa Digtere og Prosaister,
At Ingen med Contraband sig indlister
Og med ufortoldet aandelig Mad
I vor Litteraturs vel ordnede Stad.
Med Poeter er det værst at holde Control:
Naar de høre om aandelig Cise og Told,
Er det fast som man stak dem en Brand i Næsen,
Og de gjøre derover et forskrækkeligt Væsen.
Det har altid været en pirrelig Slægt;
Paa Heflighed lægge de nu bandsat Vægt
Og paa Overtroen om toldfrie Tanker.
Hver Dag med de Karle Klammeri her vanker;
Og havde jeg ikke den tordnende Stemme,
Kunde Folket tidt troe, jeg var bragt i Klemme.
Naar man spørger en Poet om hans Borgerskabsbrev,
Han gaber, som man Maanen fra Himlen nedrev.
For al borgerlig Orden, Control og Politi

Vil de paastaae vor Litteraturstad er fri.
En velviis Övrighed i Aandens Rige
Vil de Sværmere aldrig vide af at sige;
Og er man nu kun en stakkels Betjent,
Som just ei er stort med deres Dont bekjendt,
Saa har man sin Nød med at hævde sin Ret
Til at stemple deres Aandskram som godt eller slet.
Og stemples maa det dog og vurderes,
Hvis ei hele Verden skal ruineres.
Jo her vilde blive et smukt Anarki,
Var her ikke Smagstold og Aandspoliti;
Snart vilde man Skrifttorvet oversvømme
Med Sværmerier og tomme Drømme,
Med Elskov og alt sligt sygeligt Kram,
Som gjør Menneskeslægten forfærdelig Skam;
Istedetfor nyttig aandelig Føde
Man vilde os lutter Mystik paanøde
Og vælte vore ædle Forstandskister om
Med Baller af gammeldags Christendom;
Nei, derfor bevare os Smagscommissionen
Og de Deputeerte for Klogt-Relionen!
Oplysningen har dog saa vidt det bragt,
At et aandeligt Toldsted er her anlagt.
Vor poetiske Brager- og Veier-Bod
Er nu ogsaa baade nøiagtig og god:
Med justeerte Skjæpper og stemplede Alen
Kan man nu dog maale Tanken som Talen,
Og Ingen skal beskubbe vor oplyste Slægt
Med Digte, som ei holde Maal og Vægt.
Nu har man dog i Litteraturens Stad
Smaa-Embeder, som man ei kimser ad;
Naar en Copiist i Filosofien

Bliver Maaler og Vrager i Poesien,
Saa har han dog strax en lille Gehalt,
Og hvad enten han vrager klogt eller galt,
Saa kommer dog Digternes Ære og Skam
For en otte Dags Tid kun an paa ham.
Det er Skade, slig Værdighed varer saa kort
Og saa ofte er udsat for Spot og Tort.
Jeg har min Bestalling fra Fornuft=Directionen
Samt fra Smagstoldkamret og Aands=Commissionen;
Men forbandet haardt det dog holde skal
Før Nogen respecterer vort vigtige Kald.
„Vi" siger jeg nemlig, endskjøndt jeg er ene:
Ved „os" kan man alle Fornuftvæsner mene,
Og for at man ei skal Respecten glemme,
Jeg kalder mig gjerne „den offentlige Stemme."
Med alt det har man sin Plage og Nød,
Og Ingen har et surere Levebrød:
Nævner man sit Navn, faaer man Skam og Spot
Og stiller sig for tusind Stikpiller blot,
Ja, har tidt den Harm, at dog Ingen En kjender,
Undtagen det Par Esler, man kalder sine Venner.
Erklærer man en contraband Aand confiskeret,
Strax hedder det, man har sig prostitueret.
Tager man forsigtig en Maske paa
Og vil aandelig blot et Hoved afslaae,
Saa hører man mod Anonymer skrige
Og mod Banditter i Aandens Rige.
Taler man om Embedets Byrde og Magt,
Strax spørges hvo der har os den Byrde paalagt;
Og svare vi: Fornuften, Smagen, Kritiken,
Konstfilosofien eller Polemiken —
Saa grine de uforskammede Knegte

Og tør mene, vor Smag og Fornuft er uægte.
For Massen har dog Pøbel og Fæ Respect;
Den giver vore Ord en forunderlig Vægt:
Man troer et Par tusind Røster at fornemme
Og tænker: der har vi, Skam, „den offentlige Stemme!"
Men taber man saa Massen — strax Pøblen udleer os
Og for hovedløse Fugleskræmmer anseer os.

Ak, ja! jeg har valgt en høist byrdefuld Stand,
Er en plaget og saare ynkelig Mand;
Jeg holder det dog ikke ud ret længe —
Var tilfreds, jeg kunde mig med Ære hænge.
Jeg troer, Skam, jeg gjør det. — Hvad er det saa mere?
Engang maae dog jo alle Kreature crepere —
I vor Litteraturstad savner mig Ingen;
Men faaer jeg det saa bedre? — see! det er Tingen.
Det er Noget, man fornuftig bør tænke paa,
Før man ind i den anden Verden vil gaae.

(Ole Navnløs løber ham forbi med sit Levnets-Eventyr og springer over den lukte Bom ind i Litteraturstaden.)

Ha, me'ns jeg forfalder til Melancholi,
Der smutted mig jo en Poet forbi;
Og saae jeg ret, var det een af de gale
Med Eventyr-Liv uden Hoved og Hale. —
Hold paa ham! — Gevalt! hei, stop ham, Betjenter!
Ha! den Streg skal han faae betalt med Renter.
Han jo alt er inde med samt sit Kram —
Jeg brister af Harm — jeg forgaaer af Skam —
Skal nu jeg ikke af Galde crepere,
Maa Lauget hans hele Aand confiskere.

Huldre-Gaverne

eller

Ole Navnloses Levnets-Eventyr.

Jeg er fød i Norge, men i hvilket Aar kan jeg ikke sige, da jeg med Tidsregningen er kommen i et Vilderede, som jeg aldrig kan finde ud af. Min Fader var en velhavende Bonde i Nærheden af Kongsberg. Til mit 6te Aar blev jeg opdragen af min Moder. Hun sang ofte Psalmer og gamle Viser for mig, og hun kunde aldrig fornøie mig meer, end naar hun vilde fortælle mig bibelske Historier. Jeg lyttede ogsaa gjerne til, naar hun undertiden i min Faders Fraværelse, der ikke led Sligt, i Skumringen tog mig paa Skjødet og fortalte mig gamle Sagn eller vidunderlige Eventyr. Det sidste Eventyr, hun fortalte mig, har havt en besynderlig Indflydelse paa mit hele Liv, og det maa staae her som Indledning til mit eget Levnets-Eventyr.

En Bondekone her i Norge — fortalte min Moder — blev engang en mild Foraarsnat hentet af en Fjeldaand, for at staae en Huldrekvinde bi ved en Barnefødsel. Uagtet sin Frygt for de smaa, fremmede Bjergfolk, havde Bondekonen dog baade Medlidenhed og Nysgjerrighed nok, til at følge den lille, travle Bjergmand. Han løb foran hende, i sin sorte Bjergmandstrøie med en lille Lygte paa Maven, og førte hende til et stort Fjeld, som aabnede sig for dem og lukte sig igjen. De stege mange hundrede Trappetrin ned under Jorden, og det brusede i Mørket om dem, som mange Vandes Lyd. Endelig stode de i en prægtig Hvælving, som

oplystes af underjordiske Blaalys og som glimrede af Sølvaarer og prægtige Stene. I en mindre og mat oplyst Grotte laae den lidende Huldrekvinde i en Guldseng og jamrede sig saare. Hun var omringet af en hel Deel Smaakoner, der dog ikke formaaede at hjælpe hende. Bondekonen var lykkeligere, og snart holdt hun et lille, nydeligt Huldrebarn i sine Hænder; det var ikke meget større, end en Kattekilling, og var saa lystigt og vevert, at det nær var sprunget fra Konen. Medens de smaa Huldrekvinder nu paa deres Viis sørgede for Moderen, bar Bondekonen den nyfødte, uregjerlige Vildkat ind i Sidehvælvingen til Bjergmanden, som hun nu hørte var Barnets Fader. Puslingmanden skreg af Glæde og hvirvlede sig med Barnet om i Hvælvingen som en Top. Derpaa fremtog han af sin Lomme en lille Salvekrukke af Sølv og bad Bondekonen dyppe sin mindste Finger deri og besmøre Barnets Øienlaage og Øren med Salven, medens han selv vilde forsøge med begge Hænder at holde den lille Galning stille et Øieblik. „Hvortil skal det hjælpe?" spurgte Konen og gjorde som han forlangte. — „Til at blive klarøiet og lydhør," svarede Puslingmanden; og neppe var Barnet paa denne Maade blevet indsalvet, før det sprang Faderen ud af Hænderne og hoppede med den ubændigste Glæde om i Hvælvingen, som et Egern. „Lad ham nu kun springe og see sig om!" — sagde Faderen — „nu løber han hverken i Vand eller Ild." Bondekonen stod endnu med Salvekrukken i Haanden og saae forbauset paa dette Særsyn. „Maa jeg ogsaa smøre mine Øine og Øren lidt?" — spurgte hun nysgjerrig og vilde atter dyppe sin lille Finger i Salvekrukken.

„Tag dig iagt, Menneskekvinde!" — raabte Bjergmanden advarende og tog hastig Salvekrukken fra hende — „for Jer deroppe duer det hverken at være klarøiet eller lydhør.

Gak du heller herfra med det Syn og den Hørelse, du kom med, og tak Den, der gav dig Øine og Øren, at du ikke fik dem bedre! Tag heller saa meget Guld og Sølv med dig, som du kan bære! Det er Ting, I har Forstand paa deroppe."

„Har din Salve den Kraft, du talte om, lille Bjergmand!" — svarede Bondekonen — „saa vil jeg dog heller eie den, end nogen anden Skat i Verden."

„Som du vil da, enfoldige Menneskekone! der har du hele Krukken!" — sagde nu Puslingen og rakte hende Salvekrukken tilbage — „men du vil sande mine Ord engang og fortryde din Daarlighed. Tag imidlertid disse Smaating med til Tak for den store Tjeneste, du har viist os! Den Lykke, der er med Sligt, har I deroppe dog mest Lyst til." Med disse Ord rakte han Bondekonen tre prægtige Diamantringe, og han lovede at føre hende strax ud af Fjeldet igjen, saasnart han blot havde fanget sin lille Dreng og bragt ham ind til Bjergkvinderne i Barselgrotten.

Hvorledes Bondekonen var kommen tilbage til sit Hjem, vidste hun ikke ret selv at forklare sig. Da det var lys Morgen, vaagnede hun i sin Seng og troede, det Hele havde været en Drøm. Men da saae hun den lille Salvekrukke og de tre Diamantringe paa sin Dragkiste, og hun havde snart Troen i Hænderne. Hun smurte strax sine Øine og Øren med Salven, skjøndt hun syntes allerede at have gjort det i Fjeldhulen; men det var hun ikke vis paa. Nu var det ogsaa først som hun fik Øinene rigtigt op, og pludselig fik Alting et ganske andet Udseende for hende. Det var som hendes lille Stue udvidede sig og blev saa høi og smuk som en Kirke. Det skurede Egebord blinkede som Sølv, og hvor Solen skinnede ind gjennem Vinduerne paa de bibelske Træsnitbilleder, bleve Væggene forgyldte og Billederne levende.

Spurvenes Kvidren under Græstørvtaget klang hende saa lifligt som den deiligste Musik. Det syntes hende endogsaa, som der var Forstand og Mening i hvad de sang, og som de bad hverandre god Morgen og takkede den gode Gud for det deilige Foraarsveir. Hun blev næsten fortumlet af Glæde og skyndte sig ud paa Marken til sin Mand, som var staaet op før hun og allerede var ifærd med at pløie til Vaarsæden; men hvor forundret blev hun nu, da hun saae ham slentre gabende bag Ploven og oppløie saa deilige Roser, Lillier og Tulipaner, som hun aldrig før havde seet Mage til i Verden, medens hun hørte Lærkerne synge høit om „Blomsterageren, som Guds Engle havde vandret over ved Daggry." — „Kjære Mand! hvad gjør du?" — raabte hun — „ødelæg dog ikke alle de deilige Blomster!"

„Drømmer du, Mo'er!" — svarede Manden — „det er jo kun Tidsler og Ukrud."

„Hører du da heller ikke hvad Lærkerne synge til dig over dit Hoved?" — spurgte hun; men Manden rystede paa Hovedet og frygtede for, hun havde mistet sin Forstand.

Nu mærkede Konen først, at hun ikke meer fornam Tingene i Verden med samme Sandser som Andre, og at al den Herlighed og Deilighed, hun saae og hørte omkring sig, vel maatte komme af Huldresalven, som havde gjort hende klarøiet og lydhør. Men skjøndt Meget af hvad hun hørte og saae nu var langt herligere og skjønnere, end hun nogensinde havde drømt sig det, var der dog megen Sorg og Smerte forbundet med denne Lykke; thi Meget af hvad Andre satte høi Priis paa, forandrede sin Skikkelse for hende og blev ringe og foragteligt, medens ofte Det, andre Mennesker ringeagtede, i hendes Øine var herligt og skjønt og fik et Værd og en Betydning for hende, som ingen Anden erkjendte, men hvorfor hun maatte lide megen Spot og Forhaanelse.

Alle ansaae hende for afsindig, og Ingen troede meer hvad hun sagde. Hendes Mand, som før havde elsket hende høilig, skyede nu næsten hendes Omgang, og hun maatte hele sit Liv gaae ene og forladt og finde sig i at beklages og ringeagtes, som et stakkels, vanvittigt Menneske. —

Dette Sagn fortalte min Moder mig, og jeg saae, der kom Taarer derved i hendes smukke, glindsende Øine. Lignende Sagn har jeg vel ofte hørt siden, men saaledes, som min Moder fortalte mig dette i min Barndom, kunde ingen Anden fortælle det. Jeg maatte ikke blot kunne erindre hvert Ord, hun sagde, men tillige betegne det forunderlige Udtryk i hendes Stemme og det livlige Minespil, hvormed hun ledsagede hvert Ord, hvis jeg skulde gjøre Andre begribeligt, hvorledes hint Sagn virkede paa mit barnlige Sind. Den hele Begivenhed stod saa levende for min Sjæl med alle Smaaomstændigheder, at jeg næsten syntes at have oplevet den selv.

Længer end til mit 6te Aar saae jeg ikke min Moder. Jeg blev af min Fader sendt til hans Broder i Bergen. Da man troede, jeg havde godt Nemme, blev jeg siden sat i den latinske Skole der i Byen og endelig sendt til Universitetet i Kjøbenhavn, hvor jeg snart begyndte at høre theologiske Forelæsninger. Hvad der i denne Periode af mit Liv glædede mig mest, var i mine Fritimer at læse alle de Eventyr og vidunderlige Historier, jeg kunde faae fat paa; og jeg maa bekjende, at Keiser Carls og Holger Danskes Kroniker saavelsom Eventyrene om Melusina, Fortunatus og Faust behagede mig langt meer, end baade Homer, Virgil og alle Classikerne. Dog langt høiere, end alle menneskelige Værker, fængslede den hellige Skrift min Opmærksomhed; men hvad jeg heri med størst Iver studeerte, var alt det Mirakuløse og Vidunderlige, saavelsom Alt, hvad der var dunkelt og

gaadefuldt; især gav Studiet af Johannis Aabenbaring min Higen efter al hemmelighedsfuld Grandskning rigelig Næring.

I mange Aar havde jeg ikke seet mine Forældre og mit Barndomshjem. Min Moder havde jeg i Særdeleshed ofte og inderlig længtes efter; men min Fader havde aldrig villet tillade mig at komme hjem, af hvad Grund vidste jeg ikke. Dette blev mig først klart, da jeg en Morgen, ligesom jeg vilde gaae paa Collegier, modtog et Brev fra min Fader, hvori han berettede mig, at min Moder var død, og tillige fortalte mig, at hun siden mit 5te Aar havde været berøvet Forstanden. Han betroede mig nu ogsaa, at denne huslige Ulykke havde været Grunden, hvorfor han hidtil havde forbudt mig at komme hjem, da hendes Griller og forvirrede Forestillinger let kunde have en skadelig Indflydelse paa mit unge, let bevægelige Sind. Nu bad han mig selv saasnart muligt komme hjem, for at modtage min Mødrenearv og for at han nu dog endelig kunde see mig og glæde sig over mig og min Lærdom.

Efterretningen om min Moders Død og den sørgelige Meddelelse om hendes Vanvid gjorde et rystende og høist smerteligt Indtryk paa mig. Jeg opsøgte strax en Skibsleilighed, og da Vinden var overordenlig stærk og gunstig, haabede jeg at naae min Fødestavn inden min Moder var begravet. Mit høieste Ønske var nu kun at see hende endnu engang, inden den sidste Rest af hendes elskelige Billede var forsvunden fra Jorden. Hendes forunderlige, klare Øine og smukke, men blege Ansigt stod endnu stedse skjønt og levende for min Sjæl fra min tidligste Barndom, og dette Billede af en from, uskyldig Sjæl, hvori en evig og himmelsk Glæde syntes at være blandet med en stille, dyb Vemod, forenede sig ofte besynderligt med mine Ungdomsdrømme, ligesom det

var uadskillelig forbundet med alle mine kjæreste Erindringer fra Barndommen.

Jeg naaede min Faders Gaard paa min Moders Begravelsesdag og inden man endnu havde bortført Liget. Under Ligklokkeklangen fra Kirketaarnet kom jeg i det stærkeste Firspring ridende ind i Gaarden. Jeg styrtede ind i den store Stue blandt det talrige Ligfølge og kjendte ikke min Fader. Først da jeg hørte mit Navn nævne og følte mig kraftig omarmet af en stor, kæmpestærk Mand med bart, laaddent Bryst og langt Skæg, syntes jeg at erindre hin Kæmpeskikkelse fra min Barndom og raabte: „Fader!“ — Jeg græd, og jeg følte paa min Faders vaade Skæg, at han ogsaa nylig maatte have grædt, skjøndt han nu af Glæde over min uformodede Ankomst syntes at have forglemt sin Sorg; og han var nær ved at knuge mig ihjel i sine Arme. Saasnart min Fader hørte, at jeg havde ilet saa stærkt for at see min Moders Ansigt endnu engang, tog han mig taus ved Haanden og førte mig op i den øverste Stue, hvor Ligkisten stod paa et Bord og allerede var tilspigret.

„Du skal see hende, Gut! hun er værd at see“ — sagde han bevæget og begyndte med en Knibtang at trække Spigrene sagte op af Kistelaaget. — „Hun var altid from og mild i sin Ulykke“ — vedblev han. — „Fra den Time, Vor Herre tog hendes Forstand, har hendes Øine skinnet som et Par Stjerner ved Juletid. Nu er det forbi; men hun har endnu dog et Ansigt som en salig Guds Engel. Gud forlade mig min Synd!“ — tilføiede han og viskede sig en Taare af Øiet — „havde jeg kun været halv saa from som hun, havde jeg maaske dog ikke været stokblind for al den Herlighed, hun saae i vor Usselhed. Men Verden er nu ikke anderledes, Søn! Den, der ikke vil see den med de samme syndige Øine som vi Andre, hører ikke hjemme

paa Jorden, men maa gaae som en Drømmer og Søvngjænger til sin Grav." — Han løftede nu Kistelaaget af, og jeg styrtede hulkende hen over Liget.

„Nei, ikke saaledes, Ole!" — sagde min Fader med streng Røst og holdt mig med stiv Arm saa langt fra Kisten, at jeg kun kunde see, men ikke berøre den Døde — „Fred skal hun nu have. Ingen Kjærlingegraad paa Lig! har du ikke lært saa meget endnu paa den høie Skole?"

Med dyb Vemod betragtede jeg min Moders Aasyn og gjenkjendte hvert Træk deri fra min Barndom. Det fromme, barnlige Ansigt havde endnu noget Ungdommeligt ved sig, som hverken Tid eller Død syntes at ville udslette. De forunderlige, deilige Øine vare tillukte; men hvad der forekom mig som noget Usædvanligt, var Hudens overordenlige Hvidhed og næsten gjennemsigtige Glands paa Øienlaagene. Dog inden jeg kunde yttre min Forundring derover, havde min Fader allerede lagt Laaget paa Kisten igjen, og han gav mig nu Vink til at gaae, medens han atter tilspigrede det. Strax derpaa bortbares Liget, og Sørgeskaren satte sig i Bevægelse. Jeg fulgte nærmest ved Liget ved min Faders Side; men jeg var saa overvældet af Sorg, at jeg Intet hørte af Præstens Tale ved Graven eller hvad der siden taltes om blandt Sørgegjesterne.

Jeg blev nu hjemme nogle Uger hos min Fader og søgte daglig at faae flere Omstændigheder at vide angaaende min Moders ulykkelige Sindssvaghed.

„Du var 5 Aar gammel, inden noget Menneske mærkede til Sligt" — sagde han en Dag, da jeg atter udspurgte ham derom. — „Den første Gang, jeg blev opmærksom paa hendes Sindsforvirrelse, var en smuk Foraarsmorgen, som jeg gik ved Ploven hist paa Marken. Din Moder havde sovet fastere, end sædvanlig, da jeg stod op, og jeg lod

hende sove. Som jeg nu gik ved Ploven og længtes efter min Davre, stod hun pludselig for mig med en Glæde i Ansigt og Miner, som jeg aldrig havde seet Mage til; hendes Oine havde nu ogsaa en forunderlig Glands, som de siden bestandig beholdt, men som jeg aldrig før havde bemærket. „Odelæg dog ikke alle de deilige Blomster!" sagde hun og pegede paa endeel visne Tidsler og Borrer, som jeg havde oppløiet: og da jeg blev forundret derover, spurgte hun, om jeg da heller ikke hørte hvad Lærkerne sang til mig over mit Hoved. Nu mærkede jeg med stor Bekymring, at det ikke maatte være rigtigt fat med hende; og siden den Time saae og hørte hun Alting ganske anderledes, end andre syndige Mennesker, og det var forbi med hendes Sands og Samling."

Idet min Fader fortalte mig Dette, erindrede jeg hint Eventyr, min Moder havde fortalt mig i mit 6te Aar, og det faldt mig nu pludselig ind, at den Bondekone, hun fortalte om, maatte have været hende selv. Dog, da hun fortalte mig hint Eventyr, var hun, som jeg nu vidste, allerede vanvittig, og jeg fandt det meget psychologisk forklarligt, at hun i den Tilstand havde kunnet indblande nogle Omstændigheder af sit eget Liv med Eventyret, eller endog selv troet at have oplevet det Hele. Om hint Eventyr talte jeg dog intet Ord til min Fader, da jeg vidste, han var en stor Hader af alt Sligt.

Jeg skulde nu tilbage til Hovedstaden for at fuldende mine Studeringer. Dagen før min Afreise udbetalte min Fader mig min Mødrenearv og gav mig tillige et lille, sølvbeslaget Skrin, hvorpaa min Moder havde indridset mit Navn. Det var lukket i Laas; men Nøglen var borte; det syntes ogsaa tomt, og jeg pakkede det ind, som det var, blandt mine andre Sager.

Da jeg kom til Hovedstaden, søgte jeg ved grundige og ivrige Studeringer at bortslaae Tanken om det Forunderlige og Eventyrlige ved min Moder, som havde gjort et stærkere Indtryk paa min Fantasi, end jeg troede var mig gavnligt; isærdeleshed pinte jeg mig med at forbinde et strengt mathematisk Studium med min Theologi, og jeg gik saavidt i min Iver deri, at jeg vilde bevise Religionens Mysterier ved Algebra og Differentialregning og vilde anvende Geometri og Stereometri paa at forklare Miraklerne.

Ved at rydde op i en Skuffe fandt jeg en Dag en lille Solnøgle, som jeg havde bragt med mig fra Skolen, og som jeg nu dunkelt erindrede, at jeg havde baaret i en Lidse om min Hals, da jeg kom i Huset hos min Farbroder i Bergen. Jo meer jeg betragtede den, jo klarere blev det mig, at min Moder engang havde bundet den om min Hals og bedet mig forvare den vel; og nu faldt det mig pludselig ind, at det vist maatte være Nøglen til det lille, sølvbeslagne Skrin, hun havde efterladt mig. Jeg fik hastig Skrinet frem. Nøglen passede. Jeg aabnede Skrinet og fandt det tomt; dog ved nøiere Undersøgelse opdagede jeg en hemmelig Læddike deri og fremtog deraf til min store Forbauselse en lille Sølvkrukke og tre prægtige Diamantringe. I den forunderligste Stemning af Verden aabnede jeg Sølvkrukken og fandt en hvid Salve deri, som fuldkommen lignede Pomade. Jeg maatte næsten lee over mig selv; men det var mig ikke muligt andet, end at sætte dette besynderlige Arvegods i Forbindelse med Eventyret, min Moder havde fortalt mig og som hun idetmindste selv maatte have troet, at hun havde oplevet. Næsten uvilkaarlig havde jeg allerede dyppet min lille Finger i Salven og nærmet den til mit høire Øienlaag, da holdt jeg den pludselig halv forskrækket tilbage. „Du er nok paa Veien til at gjøre dig selv gal" — sagde jeg —

„hvad kan Indbildningen ikke gjøre? faaer jeg Øinene indsmurte og troer mig klarsynet, er jeg istand til at see hvad det skal være. Nei, den Salve er ikke at spøge med; saaledes som jeg nu har det, er den mig farligere, end Gift, om den ogsaa kun er almindeligt Svinefedt." Jeg tørrede nu omhyggelig Salven af Fingeren paa Randen af Sølvkrukken, satte Laaget hastig paa igjen og forvarede den i Læddiken. Derpaa undersøgte jeg Ringene, som jeg lovede mig en virkeligere Nytte af. De havde været indsvøbte i et Stykke fint Papir, der var gjennemtrukket med Olie, og hvori jeg atter vilde forvare dem; da bemærkede jeg i Papiret endeel fine Smaahuller, som af en Synaalespids; jeg holdt det for Daglyset, og de fine Prikker udgjorde en ganske læselig Skrift: „Denne Skat skal bringe Lykke i Verden" — stod der — „men Verdens Lykke er Skin; Den, som kan see og høre, veed det."

Sedlen faldt mig af Haanden i min Forbauselse. „Verdens Lykke Skin!" — gjentog jeg — „ak ja, stakkels Moder! det har du fornummet: du kunde see og høre det Himmelske her i din Fromhed og Uskyld — og du var dog ulykkelig. Hm!" — vedblev jeg — „skal din fixe Idee og dit Eventyrliv nu ogsaa gaae i Arv til din Søn? Nei, jeg maa have fat paa Mathematiken igjen, at ikke Fantasien skal løbe af med mig!" Jeg pakkede hastig Alting i Skrinet igjen og forvarede det. Jeg kastede mig over mine Bøger og søgte at glemme det Hele. Frygten for, at jeg muligt kunde have arvet min Moders abnorme Organisation og stod Fare for at forfalde til samme ulykkelige Sværmeri og Sindssvaghed, som hun, blev nu stærk hos mig, og denne Frygt for Vanvid ængstede mig daglig i samme Grad, som Lysten til at gjøre et Forsøg med den vidunderlige Salve blev meer og meer herskende og uimodstaaelig. Ethvert Middel, jeg anvendte, for

at udrive mig fra disse Forestillinger, var forgjæves. Jeg drak en uhyre Mængde Vand; jeg læste Alt, hvad der var skrevet mod Overtro; jeg studeerte de berømteste Skrifter om Folkeoplysning; jeg besøgte daglig nogle meget forstandige Chirurger og Jurister, som jeg vidste ikke antoge Andet for sandt og virkeligt, end hvad man kunde tage og føle paa med Hænder eller bevise med Thingsvidner; det hjalp Altsammen ikke: jeg tænkte paa Salvekrukken baade Nat og Dag. Hvad jeg selv kun kaldte et Bonde-Sagn og et Ammestue-Eventyr, var traadt som virkeligt ind i mit Liv. Jeg kunde ikke overbevise mig om Intetheden deri, uden ved et Forsøg med Salven; men ved den blotte Tanke om et saadant Forsøg maatte jeg forudsætte en Mulighed, som altsaa ogsaa kunde blive mig Virkelighed, og dette Middel til at redde mig fra den Sindsforvirrelse, jeg gruede for, kunde saaledes netop styrte mig midt ind i den Eventyrverden, der ligesom med enhver Tanke trængte sig dybere og dybere ind i min Tilværelse. Endelig kunde eller rettere vilde jeg ikke længer modstaae Fristelsen. Jeg foer en Nat ud af min Seng — jeg aabnede Skrin, Læddike og Salvekrukke — jeg smurte mine Øine og Øren — men hvad jeg saa videre foretog mig, veed jeg ikke; thi Stuen løb rundt med mig; det var mig som mine Øine lyste foran mig i Mørket og som al Verdens Klokker ringede for mine Øren. Da jeg kom til Bevidsthed, laae jeg i en hidsig Feber, hvori jeg skulde have fantaseret forskrækkeligt. Skrinet med Salven stod blandt Medicinflaskerne paa mit Bord; jeg lukkede det hastig og lagde det under min Hovedpude. Saasnart den hidsige Feber havde udraset, var al min Frygt for at blive vanvittig forsvunden, og jeg loe ad mig selv og mine naragtige Fantasterier. Jeg stod op, og den hele Verden skinnede lys og munter ind til mig, som et Paradis. Men snart mærkede jeg, at der i min Sygdom maatte være fore-

gaaet en Forandring med min Organisation, og at enten jeg eller en stor Mængde andre Mennesker maatte være forvirret i Hovedet; thi naar jeg traadte ud af min lille Stue og gik om blandt mine gamle Bekjendter, saae og hørte jeg de forunderligste Ting, hvis Virkelighed jeg ikke selv kunde tvivle paa, men som jeg dog ikke vovede at betroe til noget Menneske, af Frygt for, at man skulde ansee mig for en gal Mand. Min Moders Exempel stod advarende for mig. „Hvo veed, om det ikke gaaer Mange ligesom mig?" — tænkte jeg — „men de ere kloge og røbe ikke hvad de dog see, det er forgjæves og farligt at lade sig mærke med." Jeg besluttede derfor i denne Henseende at være klog og forsigtig: hvad jeg saae og hørte, som ikke stemmede overens med andre Menneskers daglige Erfaringer, eller hvad de maaske blot af Klogskab udgive derfor, det vilde jeg nøies med at more, ærgre eller glæde mig over i Stilhed; men jeg vilde dog optegne Noget deraf til Efterretning for mine Efterkommere, hvis Mening om min sunde Forstand kunde være mig ligegyldig. Paa denne Maade ere følgende Dagbogs-Optegnelser fremkomne; de indbefatte adskillige Bidrag til mit Levnet. Men jeg maa beklage, at jeg bestandig har forsømt at tilføie Datum og Aarstal.

Udtog af min Dagbog.

Jeg er nu fuldkommen helbredet, og det forekommer mig, at jeg har faaet et langt sundere og mere blomstrende Udseende, end nogensinde tilforn, skjøndt nogle af mine Venner paastaae det Modsatte; men om Sundhed og Sygdom lader det til, at jeg ikke er ganske enig med Andre. Idag mødte

jeg paa Gaden en gammel Skolekammerat, der just ikke har fordybet sig i Studeringerne, men tilbringer sin meste Tid paa Restaurationer og lægger sig efter de skjønne Videnskaber, som han siger. Af Journaler og Tidsskrifter har han imidlertid opsnappet en hel Deel moderne, æsthetiske Floskler, og jeg har ofte med Forundring hørt ham anvende mange lærde Bemærkninger om det Subjective og Objective, om Talent og Genialitet, om det Absolute og om Ideernes Ide, naar han omtalte et eller andet Digt, som jeg vidste bestemt han kun kjendte af Selskabsconversation, men som han desuagtet med den største Kjækhed nedrev eller hævede til Skyerne. Om Malerier og andre Konstsager taler han ligeledes som en stor Kjender, skjøndt jeg veed, han kun har seet nogle Kobbere og lært nogle Gallericataloger udenad. Uagtet disse Svagheder er han dog ret godmodig, og jeg har ofte fundet Fornøielse i at underholde mig med ham. Jeg har undertiden endogsaa meddeelt ham nogle lyriske Forsøg, som han dog ubetinget har forkastet, som altfor sværmeriske og sentimentale. Jeg har hidtil givet ham Ret deri og tilintetgjort alle slige poetiske Forsøg. Da han idag saae mig paa Gaden, kom han mig venlig imøde. „Hvor han dog seer elendig, svindsottig ud!" sagde han temmelig høit ved sig selv, medens han forsikkrede mig hvor inderligt det glædede ham at gjensee mig saa sund og frisk efter min Nervefeber.

Uagtet hans røde, tykke Kinder og hans glindsende Fedme betragtede jeg ham dog med Bekymring og studsede; thi hans Øine forekom mig som brustne, og hans Aasyn lignede i mine Øine et malet Lig-Ansigt, hvori de slappe Dødningetræk forunderlig tydeligt viste sig. Jeg troede, han havde et Slags Vattersot og spurgte med Deeltagelse om hans Sygdom var smertelig.

„Sygdom!" — gjentog han forundret og loe — „er

du gal? kjære Ven! — jeg syg? jeg, som aldrig veed hvad Sygdom er — jeg, som hader al Sygdom værre, end den største Synd? Naar man ret betænker det, er Sygdom og Nederdrægtighed omtrent ogsaa eet og det samme."

„Men naar du ikke veed hvad Sygdom er" — indvendte jeg halv spøgende.

„Jeg vilde ansee det for den skammeligste Fornærmelse" — vedblev han heftig — „naar Nogen vilde ansee mig for syg. Men du seer, sandt at sige, temmelig svag ud endnu efter din Nervefeber; derfor tilgiver jeg dig. Kun den fuldkommen Sunde kan see og dømme sundt og rigtigt. Jeg nænte ikke at sige dig det strax; men førend du faaer mit Huld, kan der intet Dygtigt og Gediegent blive af dig. Skrantenhed, saavel legemlig som aandelig, er desværre den nuværende Menneskeslægts Ulykke" — vedblev han, og han udbredte sig nu med den heftigste Iver i en lang Forklaring om det Fordærvelige og Ødelæggende i al Overspændthed og Sværmeri, saavel i Livet, som i Konst og Poesi. Hele polemiske Tirader mod Nihilisme og Sentimentalitet, Fantasteri og Føleri, som jeg havde læst og hørt gjentaget i det Uendelige, strømmede med mangfoldige Konstord og Skoleudtryk fra hans Læber.

„Men, kjære Ven!" — indvendte jeg — „er al Overdrivelse da ikke Sygdom? og kan Forstanden ikke ogsaa faae en sygelig Overvægt? kan man ikke tilsidst blive indskrænket af lutter ensidig Forstand, og dødssyg af lutter Kjødmad?" Men nu kom han i en saadan Heftighed, at Folk samlede sig om os og troede, den unge, fede Mand vilde mig tillivs. Jeg fik ham hastig under Armen og drog ham bort med mig, medens han vedblev at demonstrere mig hvorledes Menneskeslægtens Redning og Gjenfødelse fornemlig kom an paa at holde Maven varm og finde Smag i sund Mad og Drikke;

paa samme Maade — paastod han — maatte man nære det aandelige Liv i Konst og Poesi ved en dygtig livsfrisk Fantasi, der ikke fremstillede andre Billeder, end dem, der havde Sandhed og Realitet i den virkelige Verden, og som ved en kraftig Indvirkning paa Sandserne kunde forhøie vor sande Livsnydelse og en sund Totalanskuelse. „Hvad den sande, sunde og dygtige Følelse angaaer" — tilføiede han — „den er jeg langt fra at miskjende eller fordømme; men den bestaaer ikke i en tom udhulende Higen og Famlen efter det Evige og Uopnaaelige, men i en varm, genial Omfattelse af hvad der virkelig nærer og tilfredsstiller vor Natur og giver vor Existents Fylde og Runding." Han slap endelig min Arm ved en Restauration, hvorfra Duften af varm Beufsteg kom os imøde, og jeg forlod ham i den besynderligste Stemning; thi hans døde Øine og Lig-Ansigt stod endnu grueligt for mig, og den Sundhed, han havde skildret mig, som Menneskeslægtens Gjenfødelse, forekom mig værre, end Pesten og den gule Feber.

Den Lighed, man har fundet mellem visse Menneskeansigter og Dyreansigter, har jeg hidtil troet var blot indbildt eller tilfældig; nu seer jeg den ofte bestemt og tydelig, og jeg har nu ingen Tvivl om, at denne Lighed jo maa grunde sig paa en Overensstemmelse i visse Characteertræk, eller i den Organisation, hvorigjennem det Sjælelige fremtræder og virker. Hos enkelte Personer seer jeg denne Dyre-Lighed endog saa stærkt, at det grændser til fuldkommen Skuffelse. Dog synes dette mig mere at beroe paa Udtrykket og Minespillet, end paa den oprindelige Ansigtsform. De Characterer, man almindelig har tillagt de forskjellige Dyreslægter, har jeg hidtil antaget for vilkaarlige og mangelfulde; men naar jeg nu

sammenligner disse Characterer med de Menneskers Væsen, Adfærd og Tænkemaade, hos hvem jeg seer Dyre-Ligheden stærkest, finder jeg næsten altid en træffende Overensstemmelse, hvad Hovedtrækkene angaaer. Hos rovbegjerlige, grusomme og hovmodige Mennesker bliver Rovdyr-Ligheden mig ofte dæmonisk og rædselfuld. Jeg kjender Ræve-, Tiger- og Hyæne-Ansigter, som jeg gruer for. Hos Narre og Gjekke er Carricaturen mig dog kun latterlig. Hos godmodige, fromme og uskyldige Mennesker finder jeg Dyre-Ligheden høist ubetydelig: med deres Fysionomier synes mig Sangfuglene have Mest tilfælles. Men der gives Ansigter, som ere saa ophøiede over enhver Lighed med de lavere Klasser i Skabningsrækken, at de synes mig at danne Overgangen til en høiere Række Væsner, end Mennesket. Hvergang jeg seer et saadant Ansigt, føler jeg en ubeskrivelig Glæde; jeg hendrages til ethvert saadant høiere Menneske med en Hengivenhed og Kjærlighed, som bringer mig til at glemme mig selv og tabe mig i Beskuelsen af det gjenfødte Guddomsbillede. En saadan Glæde har jeg ikke sjælden nydt, og den er mig høiere, end enhver Konstnydelse.. Men heri er mit Syn ogsaa mangengang helt forskjelligt fra Andres. Ansigter, der almindelig beundres, som skjønne, ere mig ofte aldeles intetsigende, medens derimod Ansigter, der af Andre dadles som uregelmæssige og stygge, kunne, fornemlig ved Udtryk og Miner i visse livlige Øieblik, forekomme mig usigelig deilige.

Den saakaldte livløse Natur bliver mig undertiden nu lyslevende. Hvad Oldtidens Digtere have sjunget derom, synes mig ikke længer blotte Fabler, Lignelser, Billeder og Fantasier, men kommer ofte Sandheden meget nær, skjøndt

jeg som oftest seer det paa en hel anden Maade og under ganske andre Skikkelser, end nogen Digter har skildret det.

Med min Hørelse er der foregaaet en næsten endnu mærkeligere Forandring. Enhver Lyd, jeg hører, har en Betydning for mig, som tilforn var mig aldeles ubekjendt. Jeg hører undertiden en saa uhyre Masse af Lyd i et eneste Øieblik, at det volder mig Smerte og jeg nødes til at tilstoppe mine Øren med Vorkugler. Den almindelige Conversation i Selskaber, som jeg hører hel og holden paa eengang, er mig ofte utaalelig; jeg kommer derfor sjælden i Selskab uden med tilstoppede Øren. Den enkelte Mislyd, som Andre beklage sig over, opløser sig derimod ofte for mig i en uendelig Mangfoldighed og Harmoni.

Jeg har undertiden bemærket, at hvad lidenskabelige eller dybt indesluttede Mennesker pludselig tænke og forestille sig, uden tydelig at udtale det for sig selv eller Andre, give de dog ubevidst Lyd i de Toner, hvormed de udtale andre undertiden aldeles modsatte Tanker og Forestillinger eller, rettere sagt, Ord, der skulle udtrykke saadanne. Naar jeg taler med et saadant Menneske, maa han ofte mod sin Villie betroe mig hvad han øiebliklig siger i sit Hjerte, men neppe engang troer at have sagt sig selv, medens undertiden en Mængde staaende Talemaader, Høflighedsudtryk og almindelige Bemærkninger om Veir og Vind, Varme og Kulde, Befindende og deslige, fare mit Øre forbi næsten uden at bemærkes. Dog denne min forhøiede Sandseevne er jeg ikke selv Herre over: den er afhængig af min Stemning og mangfoldige Omstændigheder, som jeg endnu ikke kjender. Jeg lever som i en ganske anden Verden i de Øieblikke, jeg saaledes seer og hører. Hvad jeg da erfarer, er mig ofte høist pinligt, endnu oftere latterligt, men undertiden over al Beskrivelse glædeligt. Meget af hvad jeg hidtil har agtet, maa jeg nu vistnok for-

agte; men hvor jeg før ærgrede mig, kan jeg nu ofte lee, og hvor jeg før var ligegyldig, kan jeg nu mangengang føle mig uendelig lyksalig. Skjøndt jeg sjelden yttrer mig tydelig for Nogen, naar jeg føler denne min abnorme Tilstand, kan og vil jeg dog ikke i den Grad forstille mig, at min Stemning ikke skulde mærkes af Andre; men da den tidt pludselig afverler og, af Grunde, som jeg kun selv kjender, ofte aldeles contrasterer med Andres, ansees jeg af mine Bekjendter for særdeles lunefuld og særsindet. Naar jeg, for ikke at gjælde for uopdragen, uhøflig eller endog afsindig, undertiden nødes til at istemme Omgangstonen omkring mig og føie mig efter den gjældende Mening om Menneskene og Tingene i Verden, er en vis ironisk Spøg min eneste Tilflugt, og jeg gjælder for et meget lystigt Menneske; men man bebreider mig derfor ogsaa, at man næsten aldrig kan vide, om hvad jeg siger er Alvor eller Spøg.

Jeg har igjen begyndt at høre theologiske Forelæsninger. Jeg opskriver sædvanlig hvad jeg hører. Rigtignok havde jeg i nogle Dage med stor Forundring nedskrevet Domme, Meninger og Yttringer af en saakaldt orthodox Docent, som syntes mig aldeles forargelige og hedenske. Da jeg nu igaar paa et Examinatorium fremkom med disse Meninger, ikke som mine egne, men som Docentens, og i en Tone, der tydelig nok angav min modsatte Synsmaade, blev jeg beskyldt for paa den skammeligste Maade at have fordreiet og forfalsket Docentens Foredrag, og jeg mærkede nu paa hans forskrækkede Miner, at jeg kun maatte have optegnet hvad han mente, men ikke hvad han havde sagt. Jeg maatte gjøre mangfoldige Undskyldninger; men ligesom jeg søgte at redde mig ud af denne Forlegenhed, forvandledes pludselig Auditoriet for

mine Oine til en Maskeradesal, og jeg saae mig omringet af saamange latterlige Masker og Carricaturer, at det var mig umuligt at holde min Latter tilbage. Jeg lod som jeg fik Næseblod og løb bort med Tørklædet for Næsen.

Idag var jeg tilstede ved en Doctordisputats. En ung Magister forsvarede paa godt Latin og med megen dialectisk Konst en lærd og skarpsindig Afhandling, hvori han havde benegtet Djævelens og alle onde Aanders Tilværelse. De befalede Opponenter gjorde ham kun nogle ubetydelige Indvendinger, der dog meest angik Sproget og nogle urigtige Citater, hvorimod de gjorde ham mange Complimenter for hans Lærdom og frimodige Sandhedskjærlighed. Tilsidst fremtraadte ex auditorio en Opponent, der lod til at være en fremmed Lærd. Ingen kjendte ham; men hans flydende Foredrag og classiske Latin vakte Opmærksomhed og satte ham i stor Respect hos nogle Filologer af den ældre Skole, der ikke forargede sig over Meningen, men kun gave Agt paa det fortræffelige Sprog. Mod Djævelens og de onde Aanders Ikke-Tilværelse tillod han sig, skjøndt med megen Høflighed, dog nogle væsenlige Indvendinger; men han var meget beredvillig til at indrømme Magisteren enhver Paastand, naar Modparten kun først vilde indrømme hvad hans Paastand forudsatte. Han bragte saaledes efterhaanden den unge Magister ved en Række af Consequentser til at erklære alle Skriftens Vidnesbyrd om onde Aanders Personlighed for blotte Billeder og figurlige Talemaader, og han fik ham let til at indrømme det samme om den hellig Aand og alle Engle eller gode Aander; han fik ham tilsidst til at benegte Tilværelsen af al Aand i Almindelighed, som noget Personligt og Levende, og til at forklare dette Udtryk som en blot Betegnelse paa et abstract Begreb.

Derpaa erklærede den fremmede Lærde sig for fuldkommen overbeviist, og han overøste den unge Magister med de mest glimrende Lovtaler over hans Visdom og Skarpsindighed, idet han opmuntrede ham til saaledes fremdeles at virke og kæmpe for Oplysning, Cultur og fornuftig Christendom. Ved den fremmede Lærdes Indvendinger mod Djævelens Ikkeexistents, havde nogle af de mest dannede og oplyste Tilhørere begyndt at mistænke ham for at være en Catholik eller vel endog en hemmelig Jesuit; men da han nu saa fsielig gav efter og selv anpriste Benegtelsen af al levende Aand i Almindelighed, som den vigtigste Erkjendelse for Menneskeslægtens Oplysning, fik man de bedste Tanker om ham igjen, og man hviskede hverandre i Ørene: „en stor Mand! — en fordomsfri Sandhedsven!" Jeg havde længe bemærket et besynderligt ironisk Smil om hans fine spidsfindige Mund og en spillende Glæde i hans smaa Øine, ved enhver Indvending, han, mod de forlangte Contra-Indrømmelser, i de hofligste Udtryk tog tilbage. Da han nu endelig med en Strøm af nye Complimenter takkede sin seirende Modpart for de Artigheder, denne ogsaa efter Sædvane sluttede med — hilsede han smilende hele Forsamlingen og bortfjernede sig. Til min store Forbauselse saae jeg nu, at der slæbte en lang Dyrehale efter ham under hans sorte Kappe, og at den berygtede Hestefod virkelig stak frem af en Sprække i en af hans ungerske Støvler. Jeg blev blussende rød af Skamfuldhed over, at jeg i saa oplyst en Tid endnu kunde lade mig forblinde af de overtroiske Ammestuehistorier fra min Barndom og blot et Øieblik antage en saa smagløs og barbarisk Fantasi for Virkelighed. Hvad jeg har seet kan jeg vel ikke benegte; men jeg har besluttet at fordølge det, som en latterlig Afvigelse fra den almindelige Erfaring og den sunde Menneskeforstand.

Jeg havde i nogle Dage seet Verden og dens Fænomener ligesom andre Mennesker, og jeg begyndte selv at troe, at mit anomale Syn ikke havde været andet, end en overspændt Stemning og en Fantasi-Exaltation, som undertiden skal være en Følge af Nervefeber; men inat har jeg atter havt en Erfaring, som jeg kun kan forklare mig af en særegen Organisation. Jeg var til Bal hos General Viltz. Ungdommen dandsede i en stor Sal, medens de Ældre spillede Kort i tre andre Stuer. Da jeg havde seet noget paa Dandsen, som jeg ikke havde Lyst til at deeltage i, gik jeg om i de andre Stuer og saae paa de Spillende; her gik jeg ganske ene mellem Spillebordene under de glimrende Lysekroner; jeg saae kun Kortene bevæge sig og hørte de sædvanlige korte Ord, der betegne Spillernes Forhold til hverandre og bestemmes af Sammenstillinger og Combinationer, som ingen menneskelig Magt eller Villie raader for. Med Et blev det for mine Oine som om Spillekortene selv, som det ledende og bestemmende Princip, vare paa en vis Maade levende, men alle Spillerne derimod et Slags døde Automater, der kun sattes i en nødvendig Bevægelse ved de hoppende og dandsende Gjøglebilleder, der sprang om imellem Fingrene paa dem. Jo mere jeg stirrede paa dem, jo forunderligere blev jeg tilmode: jeg saae tydelig hvorledes Konger, Damer og Knegte blinkede med Oinene, idet de fore hverandre forbi, og igjennem de barnagtige Carricatur-Afbildninger af Konger, Dronninger og hedenske Helte saae jeg en hel Række af smaa, lystige Dæmoner, der spillede en Skjæbneleg med Mennesker og ligesom trak deres Liv og Sjæl over i sig, medens de hoppede sælsomt mellem hverandre og bestemte hvert Ord og hver Tanke. Jo længer jeg saae paa dette Spil, jo uroligere og ængsteligere blev jeg tilmode; tilsidst syntes mig, at det var de malede Dæmonbilleder, der talte,

og jeg ilede ind i Dandsesalen. Men her skulde jeg see og høre hvad der ikke mindre forbausede mig. De idelig gjentagne Strængetoner i den hvirvlende Dandsemusik saae jeg danne sig til Klangfigurer i den støvede og kvalme Balsalluft. Disse synlige Klangfigurer hvirvlede sig vildt mellem hverandre blandt de Dandsende og dannede snart for mine Øine smaa Par af dandsende Gnomer, der i de forunderligste Skikkelser fløi ind under Herrernes Veste eller forsvandt i Damernes Lokker og ved deres løselig forvarede Hjerter. Nogle af disse Klangfigur-Gnomer lignede smaa, nydelige Amoriner; andre vare pukkelryggede og vanskabte. Jeg maatte udentvivl have opspilet Munden usædvanlig høit i min Forbauselse; thi jeg fik pludselig en stærk Hoste, og jeg mærkede nu, at jeg var nær ved at nedsvælge et saadant dandsende Gnomepar, som jeg dog lykkelig blev af med ved Hosten. Jeg skyndte mig hjem; og naar jeg nu tænker derpaa, veed jeg ikke, om jeg ogsaa kan ansee alt Dette som blotte Fantasterier og Følger af min Nervefeber, eller om jeg ved min særegne Organisation skulde have gjort en ny Opdagelse, angaaende Tingenes virkelige Væsen og et hemmeligt ledende Princip af en levende Aandeverden, der umærkeligt griber ind i Menneskelivet og selv er virksom i det sædvanlige Selskabsliv og dets Forlystelser.

Min nye Opdagelse finder jeg besynderlig bekræftet. Jeg er nu nærved at troe, at det i egentlig Forstand og uden nogensomhelst figurlig Maade at tale paa, ikke er Menneskene, som beherske Tingene, men Tingene selv i deres Vætter eller Gnomer, som beherske Menneskene; idetmindste troer jeg, dette er Tilfældet i den ved Handel og Cultur saakaldte civiliserede Verden, hvor man saa aldeles er traadt ud af

det oprindelige Forhold til Naturen. Naar jeg gaaer over Børsen i den travle Middagstid eller over Toldboden, naar Skibene udlosses, seer jeg det nu tydeligt: over alle Handelsvarer, Vexler, Obligationer og Anviisninger, saavelsom over alle Poser med Guld eller Sølv, flagrer der smaa koboldagtige Støvgnomer, som jeg kun kan skjelne naar Solen skinner paa dem; de bevogte med den største Omhu hver sin Skat, som vist tillige er deres egentlige og for Alle synlige Legeme, og de forlade det kun af og til, for at flyve om mellem Kjøbmændene eller andre Lysthavere og hviske dem Tingenes og Gnomelegemernes høie Værd og Fortjenester i Ørene; derved bestemme de disse Folks Tanker, Domme og Speculationer, sætte deres Lyster og Begjeringer i Virksomhed og gjøre sig i den Grad til deres Herrer og Mestere, at de tilsidst bestemme ethvert af disse Menneskers Skridt tilligemed enhver af deres Tanker og Følelser.

Paa Komedien har jeg bemærket, at det i Ordenes egentligste Betydning ikke altid er Skuespillerne, der spille Stykket, men stundom Stykket selv, ved dets Genius eller Kobold, der paa en Maade spiller Skuespillerne. Forleden troede jeg at see en saadan virkelig og personlig Skuespil-Genius eller Kobold stikke Hovedet op af Gulvet paa Forscenen; men det var en Feiltagelse: det var aabenbart kun Souffleuren, der stak Hovedet for høit op af sit Hul, idet han rigtignok den Aften, som man for Spøg siger, maatte spille hele Stykket.

Hvad jeg med min anomale Sandsfeevne fornemmer, klinger ofte, naar jeg vil beskrive det, mod min Villie, som en blot satirisk Spøg eller en figurlig og undertiden meget almindelig Talemaade. Derfor kan jeg nu gjerne tale derom

til Andre, uden at frygte for at røbe min Hemmelighed; det falder Ingen ind at forstaae mine Ord anderledes, end figurligt, og Andre finde da Intet videre deri, end hvad de selv ofte sige, og hvad der hos dem selv kun er grundet paa en Forstandsreflexion, som Fantasien har laant en Billeddragt. Naar jeg vilde aabenbare Nogen, at jeg virkelig med mine Øine saae hvad jeg kun paa en lignende Maade kan udtrykke, vilde man neppe betænke sig paa at erklære mig for daarekistegal.

Den Skuespil-Genius eller Gnome, jeg saaledes undertiden personlig og virkelig seer, flyver snart som en lille, deilig Engel, snart som en pudserlig Kobold, men undertiden som en vanskabt, bevinget Djævel, hen over Baggrunden paa Scenen. Snart synes disse Væsner at danne sig deres synlige Legemer af Lysstraalerne fra Stjernehimlen, naar et Vindue eller en Loftsluge aabnes, snart af Lampeosen eller af Støvet fra Coulisserne. Naar den store, geniale Skuespiller henriver Alle, idet han ganske synes at glemme eller opoffre sin Personlighed og tabe sig i den Character, han fremstiller, saa seer jeg ofte en fin Lysskikkelse svæve over ham og tilsidst ligesom forene sig med ham i en Skikkelse, som hverken er Konstneren selv eller hint lysende Væsen, men et Konstværk, der i høieste Grad henriver og begeistrer. Dette er især Tilfældet med den store, tragiske Skuespiller; — naar jeg seer noget Lignende med den udmærkede Komiker, er den fremmede Skikkelse, der sammensmelter med hans Person og ligesom forvandler og spiller ham, gjerne en høist forunderlig og pudserlig Carricatur, der undertiden paafaldende ligner en eller anden latterlig Person, som jeg kjender fra den saakaldte virkelige Verden. Naar jeg paa een Aften har seet flere slette eller ubetydelige Smaastykker, er det mig undertiden som om alle de Embryoner og smaa Misfostre, der forvares paa det chi-

rurgiske Academi, vare brudte ud af deres Spiritusflasker og flei om mellem Coulisserne i Baggrunden.

Jeg begynder nu at lære Konsten at omgaaes de saakaldte Mennesker. I et stort Selskab havde jeg forleden det Uheld, at en lille, snøret Herre, der i en glindsende, mørkebrun Kjortel svinkede om imellem Damerne, pludselig for mine Oine blev til en virkelig, vistnok temmelig stor — Orentvist. Jeg stod netop i Begreb med at gribe ham, da jeg mærkede, at min Anskuelse var anomal, og med tilbageholdt Latter bukkede jeg ærbødig for Orentvisten og gjorde ham mange Complimenter og Undskyldninger, fordi jeg havde grebet efter ham i Tanker. Jeg troer nu i det Hele at have gjort den vigtige Opdagelse, som jeg dog vel vogter mig for at aabenbare Nogen, at Menneskeslægten ikke er nær saa stor og udbredt, som man i Almindelighed antager, men at størstedelen af de Skikkelser og Fænomener, der gaae og gjælde for Mennesker, igrunden kun ere Fantomer, som spøge her om mellem hverandre for en kort Tid, uden nogen sand og virkelig human Existentse. Det Væsenligste ved disse Fantomer og hvad der dog giver dem en vis Gehalt, er det animale Liv, som yttrer sig hos dem Alle, idet de virkelig spise, drikke, sove og forplante sig; men den menneskelige Skikkelse, hvormed de skuffe sig selv og Andre, er ofte kun en Taage eller Dunst, som udgaaer fra en skuffende Sandsefantasi i det uopklarede Oie, der sjælden er istand til at skjelne Skinnet fra Virkeligheden i denne Fænomenernes Verden. Da mit Klarsyn er saa periodisk, er jeg selv ofte udsat for samme Skuffelse, og jeg har ofte den Ærgrelse, at jeg meget alvorligt indlader mig i Disputer om Religion, Poesi, og Litteratur med Personer, som jeg troer ere fornuftige og lærde Folk, men som jeg i et lyst Dieblik

tydeligt seer kun ere maskerede Døgnfluer, Bræmser, Vesper eller andre ubetydelige Insecter. Jeg er bleven uværdig Medlem af et Disputere-Selskab; der har jeg ofte til min store Forbauselse gjort hin Erfaring. Ved nogle uforsigtige Yttringer har jeg været nær ved at røbe denne min Overbeviisning, hvorved jeg havde kunnet paadrage mig den strækkeligste Forfølgelse og udsætte mig for at blive indespærret, som et farligt og afsindigt Menneske. Jeg har derfor maattet lære at holde gode Miner; men Latterligheden i hvad jeg undertiden seer og hører i dette Selskab er saa stor, at jeg ofte selv maa udfinde de naragtigste Ting, som Paaskud for den Latter, jeg har ondt ved ganske at tilbageholde. Jeg vedligeholder derved mit Ry som et meget lystigt Hoved, og da jeg ikke sparer paa Complimenter for de formentlig lærde, unge Herrer, der have optaget mig, som en ung Videnskabsmand, i deres Laug, kommer jeg nu fortræffeligt ud af det med dem Alle. I det samme Selskab saae jeg forleden Aften hin fremmede Lærde, som jeg ved Doctordisputatsen havde den forunderlige barokke Forestilling om. Han er optaget til Æresmedlem i Selskabet. Besynderligt nok, jeg seer ham endnu i samme absurde Skikkelse, medens Andre kun finde hans ene Fod lidt for kort og hans Kjoleskjød noget for langt og spidst. Uagtet min Forestilling om ham forekommer mig selv ligesaa smagløs, som afskyelig og fantastisk, synes han mig dog at have meer Realitet og virkelig menneskelignende Tilværelse, end adskillige af de andre Herrer i Selskabet.

Jeg agter nu dog at benytte min hemmelige Gave, hvad Syn og Hørelse angaaer, til et Forfatterarbeide, hvorved jeg, under den frieste af alle mulige Former, paa en forblommet Maade vil søge at gjøre mig forstaaelig for virkelige Menne-

ster, som der, Gud være lovet! dog endnu er en Deel af tilbage blandt denne Sværm af Skinmennesker.

Jeg har i lang Tid arbeidet paa mit Skrift, som jeg nu kun ikke veed hvad jeg skal kalde; det indeholder min særegne Beskuelse af Verden og det aandelige Liv, og jeg har med Forsæt behandlet det, tværtimod alle hidtil gjældende Regler, baade lyrisk, dramatisk og episk, snart i Vers og snart i Prosa, snart alvorligt og snart komisk, eftersom mit Lune og Gjenstandens Natur fordrede det. Jeg har ladet Titelbladet staae aldeles blankt og i Fortalen meget høflig bedet min kritiske Læser selv behageligst tilføie Titelen, samt aldeles efter eget Behag bestemme til hvilken Digtart han vil have sit Exemplar henregnet, hvorved han da kun paatager sig Ansvaret for sig selv, hvis han misbruger et helligt Navn eller ikke træffer sit eget rette Skoleudtryk. Jeg har nemlig bemærket, at mangen blodig æsthetisk Kritik kun grunder sig paa et poetisk Skrifts Titel og Classification, hvorved man kan beskyldes for at have overtraadt Love for en bestemt Form, hvis Gyldighed man aldrig har erkjendt. Desuden har jeg ladet hvert andet Blad i Bogen bestaae af smukt blankt og rent Skrivpapir, hvorpaa jeg anmoder de ærede Konstdommere efter deres egen høiere Indsigt at skrive alt Det om i Bogen, der paa nogen Maade maatte mishage dem, hvorved Enhver da kan faae et Exemplar efter sin egen Smag og netop saaledes, som han ønsker sig det. Ved denne ligesaa simple som vigtige Opfindelse haaber jeg at kunne undgaae al mulig Dadel. Jeg har nemlig bemærket, at hvad Bogdommerne undertiden blive saa ubegribelig forbittrede over, er egentlig dog kun, at man ikke har gjettet deres Meninger

og opfyldt deres Fordringer, førend man kjendte dem og vidste, om man ogsaa kunde billige dem; herpaa kunde der kun raades nogenlunde Bod, naar Kritiken altid kunde skrives førend Bogen; men skjøndt jeg ikke tvivler paa, at en ret filosofisk Bogdommer jo a priori maatte være istand dertil, er dette dog nu engang ikke endnu blevet Skik. Nu kan vist ingen billig Kritiker forlange Meer af mig, end at jeg lader overflødig Plads i Bogen staae aaben til hans fornuftigere Meninger og til en hel anden Bog efter hans egen Theori og rigtigere System. Forfatternes sædvanlige Uforskammenhed, idet de helt og holdent skrive deres Bøger selv, uden at overlade det Mindste til Bogdommerne, der dog langt bedre maae forstaae det, har jeg ved denne simple Methode søgt at fralægge mig.

Min titelløse Bog med de mange hvide Blade har nu forladt Pressen. Den er bleven modtagen af de Fleste som en phantastisk Grille uden Mening og Betydning. Nogle, som give sig Mine af at see dybere i Tingen, fortælle mig og Publicum, at det er en Allegori paa en Række tørre Begreber, som jeg aldrig har tænkt paa. Digtets fuldkomne Formløshed gjør det ogsaa, efter deres Paastand, til et æsthetisk Misfoster. Mange troe sig desuden i dette Digt ondskabsfuldt fremstillede under Dyremasker eller andre Vrængbilleder og de forfølge mig derfor med det uforsonligste Had. Alle disse Domme og Meninger hører jeg imidlertid med den største Morskab, da jeg i klarsynede Øieblik har havt Leilighed til at see nogle af mine ivrigste Modstandere under Larven og veed hvad det er for Godtfolk.

Jeg havde i Sommer forelsket mig i en meget smuk, ung Pige, som jeg siden ofte har havt Leilighed til at see i Familieselskaber. Naar jeg underholdt mig med Damerne om Theatret eller de nyeste Romaner, taug hun altid beskedent og strikkede flittig; derimod talte hun ofte med Deeltagelse med mig om det lykkelige Landliv, hun vidste jeg, som theologisk Student, havde for Die, og om en Landsbyhusholdnings Indretning, som hun syntes at have grundig Kundskab om. Jeg fandt, hun var et rent Naturens Barn, der aldeles var fri for Affectation og Koketteri med Læsning og Konstsands. Den eneste Bog, jeg vidste hun havde læst, var en meget god Husholdningsbog, og det eneste Digt, som jeg havde hørt hende nævne med Deeltagelse, var en meget forstandig Satire over lærde Fruentimmer, som ikke forstode at sætte en Gaas paa Spid; hun havde derimod en dyb Ærbødighed for Mændenes Domme og Meninger og viste den største Ærefrygt for deres Lærdom og solide Kundskaber. Naar jeg talte om lærde og curiøse Materier, sad hun taus med foldede Hænder, som hun var i Kirke. En saadan „Ledsagerinde paa Livets Vei" havde jeg ofte hørt anprise som det lykkeligste Lod for en Mand. Jeg fandt ingen af alle de Feil og Daarligheder hos hende, som man i Almindelighed dadler Damerne for i den finere Verden. Hun klædte sig simpelt og sparsommeligt og viste ingen utidig Penhed, naar hun spiste og drak; hun sang ingen konstige Roulader, men kunde kun et Par Spindeviser og Strikkeviser udenad; hun havde ingen Romangriller eller forskruede og overspændte Følelser; hun skrev ingen Vers og spildte ikke Tiden med unyttigt Dilettantvæsen i nogensomhelst Konst. Hun struttede af Sundhed og talte gjerne om Madlavning og hvad hun i sin beskedne Naivetet troede ikke var for høit over hendes Sphære. Denne Ydmyghed og ædle Kvindelighed havde rørt mig. Forleden Aften var jeg saa

lykkelig at tale ene med hende for første Gang. Jeg fulgte hende hjem fra Komedien. Hendes Forældre gik foran os. Det var en deilig, stjerneklar Aften. Jeg var henrykt og i den mest poetiske Stemning. Jeg betragtede Stjernerne og begyndte at give mit Hjerte Luft i en begeistret Kjærlighedserklæring; da hørte jeg pludselig en snurrende Lyd tæt ved mig, ligesom af et Hjul, der trækkes op i Snore. Jeg vendte Øinene fra Stjernerne til min Dame og blev næsten maalløs af Skræk, da jeg saae en vandrende Stegvendermaskine hænge ved min høire Arm i en Snor. Jeg gjorde et Spring til Siden og var derved nær bleven overkjørt af en Kariol. Nu kom jeg først til mig selv og saae Tingene igjen med de sædvanlige, taagede Øine. Min Dame hang endnu ved min Arm, ligesaa smuk, rødmusset og naturlig som før. Hun havde ikke ved mit Spring ladet sig afbryde i hvad hun ret med Liv og hjertelig Deeltagelse var ifærd med at betroe mig; men nu hørte jeg først, at hun aldeles maatte have misforstaaet mig, idet hun, med et Slags Enthusiasme og hvad man kalder uskyldigt Sværmeri, forklarede mig, hvorledes en Steg blev langt lækrere paa Spid, end i en Stegegryde. Jeg fulgte hende taus til hendes Faders Hus. Skiøndt hendes Stemme var ret smuk, havde den dog nu bestandig for mine Øren en vis Lighed med den snurrende Lyd af en Stegvender. Min Forelskelse var aldeles forbi. Jeg sagde hende hastig Godnat og har ikke seet hende siden.

Min forunderlige Opdagelse, at der gives Menneskeskikkelser, som for det klarere Syn endogsaa ere blotte Maskiner, har i nogle Dage ængstet mig, og jeg har begyndt at fatte Mistanke til mit Klarsyn og frygte for, at det maaske dog

kunde være en Sygdom. Jeg gik derfor imorges til en Læge af mit Bekjendtskab, der ansees for en særdeles duelig Practicus og selv for et skarpsindigt, filosofisk Hoved. Jeg betroede ham, med nogen Undseelse og Tvivl om mit Syns Rigtighed, min formentlige Erfaring, dog uden at nævne nogen bestemt Person. „Ikke Andet" — afbrød han mig med et tillidsfuldt Smil og klappede mig paa Skulderen — „opdager De nu først det? De bekymrer Dem nok ikke ret meget om Filosofien" — vedblev han og kneb de smaa Oine sammen bag Brillerne — „ellers kunde De forlænge siden have læst den Opdagelse i min Dissertation de organisatione humana. Vi ere alle Maskiner, Humanissime! og det uden al Undtagelse. Vort hele Væsen er en skjøn og beundringsværdig Mekanisme, og det er kun forfængelig Selvsmiger og fantastiske Drømmerier, naar man kalder Mennesket et frit og evigt aandeligt Væsen. Det Psychiske og Fysiske er Eet; hvad der bestemmer Tanken, Sindet og hvad vi kalde Villien, er igrunden den samme Mekanisme, der bestemmer Blodets Gang og Musklernes Bevægelse. Et perpetuum mobile findes ikke i Naturen, følgelig heller ikke i Menneske-Organismen. Cessante causa, cessat etiam effectus; naar Uhret er udløbet, gaaer det istaa. Hvad staaer forresten til Tjeneste?"

Uden at indlade mig paa hans Filosofi, bad jeg ham besee mine Oine og sige mig, om de ikke befandt sig i en abnorm og sygelig Tilstand.

„Ingenlunde, min Kjære! tværtimod" — sagde han, efterat han gjennem et tredobbelt Glas havde beseet mine Oine. — „Jeg har aldrig seet et Par sundere og bedre construerede Seemaskiner. Jeg vilde ønske, jeg selv havde Mage til dem — men en Lærd, som maa tage Natten til Hjælp

ved sine Forskninger, maa for Videnskabens Skyld opoffre Lægmandens skarpe Syn."

„Men naar jeg dog med mine fortræffelige Seeredskaber seer Verden ganske anderledes, end andre Mennesker" — vedblev jeg — „naar jeg undertiden seer Tingene levende og Menneskene døde — naar jeg seer Fanden som Æresmedlem i et lærd Selskab — naar jeg seer en Orentvist i Skoe og Silkestrømper gjælde for en fornem Kavaller i en Assemblee — naar jeg seer mig selv romantisere i Maaneskin med en Stegvendermaskine under Armen, hvor Andre see mig spadsere med en smuk Jomfru" — —

„Ha, Ha, de vil være en Satyricus, min Hr. Studiosus!" — afbrød Lægen mig stødt — „det kan være godt nok; men den Spas har jeg ikke Tid at høre paa. Deres Øine feiler ingen Ting; men om De har Skade paa det indre Syn, veed jeg ikke."

„Dog det burde De, som Læge og Filosof, netop vide" — vedblev jeg ivrig — „det var just derom jeg vilde spørge Dem, for Eet af To: enten er jeg gal, eller de fleste Ting i Verden ere ganske anderledes, end de synes i vor sædvanlige Tilstand."

„Det Sidste udelukker ingenlunde det Første" — svarede Lægen — „Tingene kan gjerne være ganske anderledes, end de synes, og De ligefuldt være gal; thi naar man ikke hørte Dem tale, skulde man ansee Dem for et ganske fornuftigt Menneske."

Jeg var saa høflig at lee over dette hans Indfald, og han blev meget artig igjen. „Jeg seer, De forstaaer Spøg" — sagde han — „og De er selv et lystigt Hoved; men sig mig nu alvorligt, hvad mener De egentlig med den Tvivl, De yttrede om Deres Øines eller Deres Forstands Sundhed? Seer De nu i mig noget Andet, end et fortrinligt Exemplar af det

Slags intellectuelle og moralske Nervemaskiner, som kaldes Mennesker?"

„I dette Dieblik er mit Syn taaget, som alle Andres" — svarede jeg — „men jeg har undertiden lysere Dieblikke." — — Ligesom jeg talte, blev jeg pludselig klarsynet og brast i Latter.

„Nu, hvad leer De af? min Herre!" — spurgte han forbauset.

„Om Forladelse, Hr. Doctor!" — sagde jeg og bukkede med tilbageholdt Latter — „Jeg burde egentlig ikke lee. — Men Naturens Luner ere dog helt besynderlige. — En Filosof som De, der saa dybsindigt har udgrundet Menneskets sande Natur og Væsen, kunde jeg vel tænke maatte henhøre til en egen Classe af de sjeldne Fænomener; men jeg kunde dog aldrig troe, hvad jeg nu tydelig seer, at De igrunden er" — — jeg holdt inde og fortrød min Uforsigtighed.

„Nu, hvad er jeg da igrunden?" — udbrød han forskrækket og løb hen for et Speil. — „Vil De gjøre mig gal, min Herre! hvad troer De jeg er?"

„Undskyld mig! jeg tør ikke sige det" — svarede jeg og bukkede — „mine Dine ere jo fuldkommen sunde, har De selv sagt, og jeg er dog bange for, at jeg ikke seer ganske feil — De skulde vel aldrig igrunden — om ikke just være — saa dog paa en Maade" — —

„Vil De holde mig for Nar?" — raabte han som rasende og greb en Stok — „sig nu strax paa Dieblikket, gale Menneske! hvad er jeg?"

„De er — De er — velbaarne Hr. Doctor! — for mine Dine kun — forstaa mig ret!" — stammede jeg — „De er eller, rettere sagt, De synes kun at være — at sige efter min vistnok vildfarende, individuelle og aldeles subjective Anskuelse — saaledes nemlig, som jeg seer Dem i dette ulyk-

kelige Dieblik, i min nærværende sygelige og forvirrede Tilstand, og som jeg ingenlunde vil paatage mig at bevise det som en almindelig erkjendt Sandhed, eller som Noget, der med mathematisk Vished kan godtgjøres — saaledes synes De mig kun at være eller egentlig kun at have en vis besynderlig Lighed med et vist Fænomen i denne stuffende Sandseverden, som jeg meget nødig vil nævne, da det kunde forekomme Hr. Doctoren noget stødende, og da det desuden er uvist, om dette Fænomen ikke ogsaa kunde være noget ganske Andet, end hvad det synes" — —

„Djævleblendte, besatte Menneske! faaer det Ende?" — raabte Doctoren og løftede Stokken — „hvad er jeg? eller hvad synes jeg Dem at være? — i Djævels Skind og Ben!"

„Jeg siger det nødig — men De tvinger mig selv dertil, Deres Velbyrdighed!" — vedblev jeg — „hvad vore Zoologer vistnok urigtigt henregne til de underordnede Jordbeboeres Væsenrække — og hvad den enfoldige Landalmue anseer for et Slags naturlige Underjordiske, som de kalde Muldvarpe — et saadant Væsen være det langt fra mig at ansee Deres Velbaarenhed for, men Ligheden eller, rettere sagt, Skinnet af en saadan Lighed maa sikkerlig bedrage mig; thi naar jeg ikke vidste det bedre, maatte jeg sværge derpaa." Med disse Ord skyndte jeg mig ud af Døren, inden den forbittrede Doctor kunde naae mig med sin Stok. Hvor latterlig hans Muldvarpeskikkelse endogsaa forekom mig, havde den dog tillige noget Dæmonisk og Frygteligt og lignede alt for meget et Menneske, til at jeg længer kunde udholde det Syn.

Mit Forsøg paa at komme til videnskabelig Kundskab om min besynderlige Organisation har voldet mig mange Brydes-

rier. Lægen har anklaget mig for Consistoriet. Jeg er bleven nødt til at gjøre ham Afbigt og give ham en formelig Æreserklæring. Endeel chirurgiske Candidater havde nemlig i et Sideværelse hørt hele vor Samtale. Nogle ansee denne uheldige Historie for en dum Kaadhed af mig; Andre lade mig temmelig tydeligt forstaae, at de ansee mig for halv forrykt. Jeg veed selv endnu ikke ret hvad jeg skal troe derom; men saa klog er jeg nu dog bleven, at jeg aldrig meer spørger Nogen til Raads om jeg er klog eller gal, og at jeg end ikke af den stærkeste Tølper lader mig true eller prygle til at sige ham hvad jeg anseer ham for.

Jeg spadserede igaar Aftes ud af Porten med min fede, æsthetiske Ven. Mit titelløse Digt havde mod hans Villie dog gjort et Slags Indtryk paa ham; men det bebreidede han sig selv, som en ubegribelig Svaghed og som en flygtig Fornemmelse af den samme Skrantenhed, der er Menneskeslægtens ulykkelige Arv og Fordømmelse. Digtet havde nemlig sat ham i en vis drømmeagtig, fantastisk og sentimental Stemning og vakt en Anelse hos ham om en overjordisk Skjønhed, uden al Dygtighed, Realitet og Klarhed, idet han et Øieblik havde ladet sig skuffe af blotte tomme Skyggebilleder, uden Legem og Gehalt. Han dadlede sig selv derfor i de stærkeste Udtryk, idet han viste mig hvorledes enhver saadan luftig og taaget Digtemaade stred imod al sund Smag og mod alle mulige æsthetiske Regler, om endogsaa et Slags poetisk Stemning derved kunde fremkaldes.

„Det er mig særdeles kjært!" — svarede jeg glad — „det var netop kun en saadan poetisk Stemning, jeg vilde udtrykke og fremkalde hos Andre. De Systemer, man har

opstillet som Love for den frie Digtning, har jeg en saa afgjort Ringeagt og Modbydelighed for, at Intet skal glæde mig meer, end naar jeg kan opnaae min Hensigt, uden at opfylde en eneste af hine vilkaarlige Fordringer. Netop fordi jeg undertiden seer Tingene i Verden noget anderledes, end Andre, har jeg følt Trang til at yttre mig paa min eiendommelige Maade; og har mit navnløse Digt, eller hvad I vil kalde det, nogen Fortjeneste, saa er det, efter min Mening, især dets Forskjellighed fra alle andre Aandsproducter og dets Trods mod Slendrianen og Aandstyranniet i alle mulige Skoler og Systemer."

„Du er en Kjætter og Oprører i Konsten" — sagde min Ledsager — „dog det vilde man maaske tilgive dig, naar du kun ikke vilde overføre dine absurde Griller og Synderligheder i Livet. Den Irettesættelse, du nylig har faaet af Consistoriet, har skadet dit gode Navn og Rygte. Muldvarpehistorien selv forekommer mig som en utidig Spas og uheldig Lyst til Satire, selv under en temmelig triviel Form; der er jo Intet i Verden almindeligere, end at sammenligne Folk med umælende Bester og fornærme dem med slige forslidte og platte Metaphorer."

„Men, naar jeg nu forsikkrer dig, at jeg aldrig har tænkt paa Satire eller paa Anvendelsen af nogen rhetorisk Figur, men kun været saa uforsigtig, at sige Hr. Doctoren, da han selv som rasende truede mig dertil, i hvilken Skikkelse jeg virkelig saae ham. — Er det min Skyld, om Almuens simpleste og naturligste Metaphorer maaske grunde sig paa en almindelig Anelse om Fænomenernes virkelige Natur og Skikkelse? Naar den raae Almuesmand i sin Vrede kalder sin Modstander en Stud, en Ræv eller et Asen, maa han upaatvivlelig have en Forestilling, som naturlig fremkalder slige Udtryk; thi han har ingen Rhetorik studeret, og i sin

Heftighed har han ingen Tid til at sige Andet, end hvad der øieblikligt paatrænger sig ham, som et Syn eller en nødvendig Forestilling; og hvor skal vi nu nærmest søge Grunden til denne Forestilling? i Gjenstanden for hans Vrede eller i de Organer, hvormed han opfatter Fænomenerne? Hvad om den Forandring, Affecten frembringer i hans Indre, netop i et saadant Øieblik lader ham see Gjenstanden for hans Harme med et mere gjennemtrængende Blik? Hvad om det Fænomen, han før holdt for et Menneske, netop i et saadant Øieblik, ved at røbe sin lave og foragtelige Natur, tillige viste sig for det af Lidenskaben oplivede Blik i sin rette og sande Skikkelse?"

„Det var en forunderlig Hypothes" — svarede min Ledsager — „paa den Maade maatte vi jo virkelig være eller kunne blive til alle de Bester og Uhyrer, en vred eller afsindig Person kunde faae isinde at udskjelde os for."

„Det synes man jo ogsaa paa en Maade at antage!" — vedblev jeg — „hvorfor skulde man vel med saamegen Ængstelighed sørge for at faae alle verbale eller skriftlige Injurier ved Lov og Ret eller ved Publicums og Fornuftens Domstol erklærede døde og magtesløse, naar man ikke hemmelig antog, at slige Udtryk kunde have Liv og Magt i Sandhed, og at man virkelig kunde være, hvad man beskyldtes for? Hvo veed igrunden hvad han selv er?" — tilføiede jeg alvorlig — „en af de gamle Vise har jo allerede bemærket, at Menneskenaturen, som den her viser sig, forener i en forunderlig Blanding Noget af alle mulige Uhyrer; at den imidlertid, hvor den er virkelig Menneskenatur, og ikke blot Skin og Skuffelse, indeslutter en væsenlig Deel af den evige Skjønhed og guddommelige Herlighed — derom er jeg fast overbeviist."

Vor Samtale blev her afbrudt, idet en Vogn nærmede sig os og tildrog sig vor Opmærksomhed. „Hvad mon det er for en høiadelig Stadsеqvipage fra forrige Aarhundrede?" — sagde min æsthetiske Ven, og jeg troede, han vilde spotte eller spøge; thi jeg saae kun en simpel Kaleschevogn med et Par stærke Arbeidsheste for, der kjørtes af en Bondekarl; men hvad der tildrog sig min hele Opmærksomhed var Synet af en ung og noget bleg, men overordenlig deilig Pige, der i en lyseblaa Kappe sad ved Siden af en gammel Mand og holdt et Fuglebur paa Skjødet. Oldingen havde et af de interessanteste Ansigter, jeg nogensinde havde seet; han var høi og mager og bar en simpel, graa Reisekappe. Han syntes at betragte de flyvende Skyer over Havet i Aftenrøden, og der var et Udtryk i hans Ansigt af en salig Sjæleflugt, som erindrede mig om den drømmende Patriark, der saae Guds Engle paa Himmelstigen. Den unge Pige syntes at tale til et Par smaa Kanarifugle, der hoppede glade om i Buret og pillede hende paa Fingrene. Da jeg gik forbi, opslog hun de hvælvede Øienlaag, og to Øine tindrede mig imøde, hvorfra en saa ren Uskyld, Glæde og Kjærlighed udstraalede, at jeg næsten troede at see en himmelsk Engel aabenbare sig for mig. Jeg blev uvilkaarlig staaende og tog Hatten af. Hun gjengjældte min Hilsen med saa venligt og deeltagende et Blik, som om hun saae mig helt igjennem Sjælen og fornam alle de Tanker og Følelser, der i dette Øieblik gjennemstrømmede mig. Min salige Moders Billede traadte nu ogsaa levende for min Sjæl og syntes at sammenblande sig med hint Engleaasyn ved Oldingens Side. „Gud i Himlen! hvem seer jeg!" — udbrød jeg, uden at vide det; men nu smældede Kudsken — Vognen rullede forbi og forsvandt snart i en Støvsky paa Landeveien.

„Kjendte du de naragtige Personnager?" — sagde min æsthetiske Ven og skoggerloe. — „Den Karl kom vist lige fra Daarekisten — han satte jo Næsen i Sky med et fornemt, vanvittigt Smil og lettede ikke engang paa Hatten — og den gamle Dame med Papegøieburet — det var da en formelig Fugleskræmme."

„Hvem taler du om?" — spurgte jeg forbauset. — „Den ophøiede Olding, der kjørte os forbi, sad jo med stille Glæde og læste et herligt Naturdigt i den rige Skyfantasi — og den unge, deilige Pige ved hans Side syntes i sin Uskyld at forstaae Fuglenes Sang og at kunne gjennemlæse en Menneskesjæl med et eneste Blik."

Min Ven udbrød i en umaadelig Latter og bandte paa, jeg havde gaaet i Drømme. Det var en gammeldags Chaise, der var kjørt os forbi — paastod han — Hestene havde store Kanetopper i Panden, og Kudsken var i stift, gammeldags Livree; den gamle Herre var lille og pukkelrygget; Damen var grim og gammel, som en Mumie; hun var umaadelig affecteret og koket og sladrede slet Fransk med et Par styggе Papegøier.

„Du har vist fuldkommen Ret, med Hensyn paa din Synsmaade og Theori" — sagde jeg endelig, da jeg blev ked af at modsige ham — „Hvad vi saae, forekommer mig som et forbifarende Maleri eller et improviseret Digt, og som Æsthetiker maa du naturligviis langt rigtigere kunne bedømme det; jeg er nu eengang for alle saa uheldig, at min Smag og Sands for det Skjønne er helt forskjellig fra d'Hrr. Theoretikeres. Det er ganske naturligt, at min Mangel paa Kritik og æsthetisk Dannelse ogsaa viser sig i Livet og de daglige Erfaringer. Naar det indre Øie seer feil, hvorledes skal da det ydre kunne see rigtigt? Du maa, med Hensyn paa din Theori, have fuldkommen Ret; men

saa maa du kun gunstigst tillade mig, at jeg i min Praxis ikke bekymrer mig det allermindste derom. Der gives nemlig, som du veed, to Slags Sandhed, den subjective og den objective; Enhver maa igrunden holde sig til den subjective, fordi han ingen anden kan erkjende. Hvorvidt han derimod kan gjøre den gjældende, som objectiv, beroer ikke paa ham selv, men paa hans Organisations Overensstemmelse med Flerhedens. Der gives imidlertid endnu et tredie Slags Sandhed, som jeg kalder den evige Sandhed; til den maae vi tilsidst Alle appellere, og det bliver da et stort Spørgsmaal, om den Enkelte eller Pluraliteten har været bedst organiseret."

Vi skiltes ad. Hver af os beholdt sin Mening. Min æsthetiske Ven erklærede mig for aldeles uhelbredelig og forsikkrede mig, at han ansaae det for en hellig Pligt, af yderste Evne at bestride mine skjeve Anskuelser. Alt hvad han forresten sagde mig, har jeg glemt; men den deilige Pige i Vognen glemmer jeg aldrig.

Man har udelukket mig af Disputere-Selskabet, paa Grund af min Tvivl om Selskabets ægte Humanitet og mine overtroiske Yttringer om dets fremmede Æresmedlem. Min æstethiske Ven har i Forening med en forulykket Poet, der har slaaet sig til Prosa og Polemik, aldeles nedrevet og fordømt mit titelløse Skrift, som det usleste Galimathias af Verden. Jeg skal imorgen op til Attestats; men jeg frygter, Facultetet er mig fjendsk, for mine uforsigtige Yttringer om hvad jeg hører og seer paa Collegierne.

Jeg er et ulykkeligt Menneske! Ligesom jeg idag sad ved det grønne Examensbord og syntes at staae mig fortræf-

træffeligt i min Moral, idet jeg med megen Iver udviklede Grundforskjellen mellem det Gode og det Onde, hørte jeg en haanlig Hvisken og Smaalatter tæt ved mig. Jeg kastede et Blik til Siden og saae hin fremmede Lærde, som jeg nu eengang har en vis Fordom imod, og hvis Costume jeg dog aldrig ret kan finde mig i. Han sad midt imellem Censorerne og syntes at opholde sig over, at man her endnu taalte slige gammeldags og enfoldige Meninger. Examinator rømmede sig forlegen og bemærkede mod min Udvikling, at man vel fra et høiere filosofisk Standpunkt maatte kunne hæve sig til en klarere Anskuelse, hvorved det saakaldte Onde, som en blot forskjellig Modification af samme Grundbegreb, blev identisk med det Sande og Gode; dog dette forudsatte en større filosofisk Indsigt, end han her kunde fordre. Ved denne Yttring gjorde den fremmede Lærde ham en meget artig Compliment. Jeg taug med en beskeden Mine, som om jeg vel følte hvor langt jeg var tilbage i Filosofien, og jeg fik god Character for Moralen. Uheldigviis kastede jeg nu et Blik ud over Skranken og mærkede, at mit anomale Syn atter maatte være virksomt; thi blandt Tilhørerne troede jeg at see en Mængde magre Rotter, af den Race, man kalder Kirkerotter, men i menneskelig Størrelse og i sorte Klæder, fornemmelig med Briller paa og med Bøger under Forbenene, og jeg gjenkjendte med Forbauselse i dem nogle meget flittige Studenter, der næsten alle ere forlovede, og som, for at gjøre sig værdige og skikkede til saasnart som muligt at faae Levebrød og blive gifte, bogstavelig have lært udenad Alt, hvad der foredrages paa Collegierne, saa at de ordret kunne gjengive det ved Examen. Jeg kunde ikke tilbageholde et ironisk Smil, idet jeg hilsede disse Herrer meget høfligt. Idetsamme hørte jeg et dogmatisk Spørgsmaal tæt ved mit venstre Øre; jeg vendte mig hastig om til min nye Examinator; men med en Blan-

ding af Forskrækkelse og komisk Overraskelse saae jeg Stolen ledig, hvorpaa han skulde sidde. Jeg hørte det samme Spørgsmaal gjentages af en Stemme, der syntes mig bekjendt; men jeg saae Ingen paa Stolen og vidste ikke hvem jeg skulde henvende mig til med Svaret; idetsamme opdagede jeg en lille, hæslig Skarnbasse, som var krøbet op paa Examinators Stol, og uvilkaarlig slog jeg til den med mit Lommetørklæde, saa den faldt paa Gulvet. Men nu mærkede jeg, at jeg maatte have siddet i Tanker eller i Drømme; thi det store, grønne Bord var nær blevet omvæltet, idet en lang Mand i sort, glindsende Ornat reiste sig fra Gulvet og tog Plads ved Siden af mig. Han bad mig tage mit Lommetørklæde til mig, hvormed jeg havde viftet ham for Øinene og paadraget ham en ubehagelig Svimmelhed. Jeg undskyldte mig saa godt, jeg kunde, og gjenkjendte nu i den lange Mand paa Examinatorstolen en for sin Vittighed bekjendt Professor, men som jeg vidste drev Spot med Aabenbaringstroen, og hvis Forelæsninger jeg derfor ikke havde hørt. Han gjentog tredie Gang det samme dogmatiske Spørgsmaal, jeg før havde hørt, og jeg skyndte mig nu at svare; men da jeg holdt mig til Luthers og Reformatorernes Fortolkning af de christelige Dogmer og ikke vilde antage Religionens Mysterier for Myther, kom jeg snart i en heftig Ordstrid med min heterodoxe Examinator, der anvendte alt sit Vid paa at gjøre mig og mine Svar latterlige. Jo mere jeg under mit Forsvar for mine Meninger betragtede ham, jo mere syntes mig han lignede hint sorte, glindsende Insect, som jeg før havde bortviftet med Lommetørklædet. I min Iver og Harme glemte jeg tilsidst min Forsigtighed og erklærede rentud, at jeg ikke for en Examenscharacters Skyld agtede at eftersnakke, hvad jeg forkastede eller fordømte, og at jeg ikke lod mig

rokke et Haarsbred fra den gammeldags Christendom af nogen Djævel og end mindre af nogen Skarnbasse.

Hermed var min Ulykke da fuldendt. Den fornærmede Examinator reiste sig og erklærede mig for en Injuriant, som for sin Uforskammenhed maatte bortvises fra Examen og strengelig straffes. Der blev en almindelig Tumult, og jeg maatte skynde mig bort, for ikke at falde i Klørene paa nogle af hine store Kirkerotter, der gjorde Mine til paa den haandgribeligste Maade at forsvare deres høiærværdige Lærer, som kunde have saa vigtig en Indflydelse paa deres Beforbring og hele timelige Velfærd.

Iaften har jeg modtaget Sort paa Hvidt for, at jeg er relegeret. Jeg opgiver nu Studeringerne her og har besluttet at reise ud af Landet, for at søge min Lykke andensteds.

For at faae Reisepenge havde jeg idag besluttet at sælge eller pantsætte mine Diamantringe hos en Juveleer. Jeg tog dem alle tre paa Fingrene og gik ud. Paa Gaden bemærkede jeg med Forundring, at Alle hilsede mig med en Ærbodighed og Ydmyghed, som jeg kunde være en fyrstelig Person, og jeg maatte næsten hele Veien gaae med Hatten i Haanden, for at gjengjælde denne overordenlige Høflighed.

Da jeg traadte ind til Juveleren, kom jeg tilfældigviis til at see mig i et stort Speil, der hang ligefor Indgangen. Jeg saae nu til min store Forbauselse, at jeg virkelig saae ud som den rigeste og fornemste Herre. Fra Ringene paa mine Fingre udgik der nemlig en Glands, som blendede mig selv et Øieblik i den Grad, at jeg bukkede ydmygt for mit eget Speilbillede og var uvis om Virkeligheden og Ægtheden af min egen personlige Stikkelse. Jeg fattede mig dog snart og forklarede mig min usædvanlige Anstand og min fornemme

Adfærd meget naturligt af Bevidstheden om den kostbare og lykkebringende Skat, jeg ikke før havde tænkt paa, men som jeg nu bar paa min Haand og agtede at gjøre gjældende i Verden. Ved denne Opdagelse forandrede jeg øieblikkelig min Beslutning. Den fattige, relegerte Student var jeg glad ved at kunne fornegte. Jeg paatog mig en endnu mere fornem og næsten uforskammet Mine. Jeg gav mig til at tale Tydsk og lod som jeg ikke forstod mit Modersmaal. Jeg kaldte mig Grev von Scheinleben og forlangte, mod anseelig Rabat, en stor Sum Louisd'orer tillaans paa en Maaned, da mine Remisser vare udeblevne. Den forlangte Sum blev mig strax med megen Ydmyghed udbetalt, selv uden Pant og mod min blotte Forskrivning. Juveleren betragtede mine Ringe med Forbauselse og vurderede dem til en uhyre Pris.

Jeg spiller nu den fornemme Rolle med megen Lethed. Ingen af mine forrige Bekjendter synes at kjende mig. Jeg har leiet et af de største Hoteller her i Staden. Jeg holder sorte Tjenere, Taffeldækker, Mundskjenk og Eqvipage og har faaet Adgang til de fornemste og rigeste Kredse. Jeg har taget en Sprogmester i mit Modersmaal og til Alles Forundring lært at tale det meget godt paa et Par Dage. Skjøndt jeg aldrig før har havt en Tærning i Haanden, behøver jeg nu kun et Par Gange om Ugen og blot som for Spøg at deeltage i det her herskende Lykkespil, for rigelig at kunne bestride Udgifterne ved min fornemme Levemaade. Jeg har endogsaa strax kunnet betale min Gjeld til Juveleren og udsætte en betydelig Sum hos en Banquier. Jeg lever i lutter Glands og Herlighed; men hvad der forundrer mig mest er, at jeg nu aldeles Intet mærker til mit anomale Syn og min besynderlig stærke Hørelse. Jeg seer nu Men-

nesfene og Tingene i Verden ligesom andre Folk af min Stand, og jeg hører som det sømmer sig en fornem Mand, der ikke kan lægge Mærke til Alting. Jeg er paa en vis Maade glad ved, at jeg i denne Henseende Intet har forud for Andre. Det var dog uden Tvivl en Sygdom eller maaske endog et Slags Galskab med hin høiere Sandseevne; den Fantasi kunde let gjort mig til en Sværmer og et ulykkeligt Menneske. Den duelige Læge og Filosof, jeg holdt for en Muldvarp, forekommer mig nu som en meget vakker og fornuftig Lærd, skjøndt hans Ansigt vel ligesaa lidt er det skjønneste, som hans Domme og Meninger just altid ere de rigtigste. Jeg seer ham undertiden i Selskaber hos de Store, hvor han, som ærbødig Client, neppe vover at nærme sig mig, men anseer det for en stor Ære, naar jeg vil nedlade mig til at sige ham et Par artige Ord. Ogsaa den værdige theologiske Docent, som jeg i min Sindsforvirrelse forverlede med en Skarnbasse, seer jeg nu ofte med Fornøielse. Han er virkelig et ganske vittigt Hoved, og han fristes derved naturligviis let til at gjøre sig lystig over Gjenstande og Meninger, som han vistnok i sin nærværende Embedsstilling skylder en vis Agtelse. Min æsthetiske Ven har dog nok for en Deel Ret. Hans Fedme er vist sund og solid; hans Smag er dog ogsaa grundet paa en frisk og „gediegen" Livsanskuelse, skjøndt den aldrig ret vil behage mig. Han kjender mig ikke heller. Jeg har gjort ham til min Privatbibliothekar og Overkjøkkenmester, og han forsyner mig med de nyeste og fedeste Smagsværker, saavel i aandelig som i legemlig Henseende; i min nærværende Stand maa jeg nemlig føie mig efter Skik og Brug i al Slags Levemaade. Selv hin fremmede Lærde, som jeg havde den overtroiske Fordom imod, finder jeg nu særdeles vakker og underholdende, skjøndt jeg i moralske og religiøse Anskuelser just ikke ganske er enig med ham.

Ved min Omgang med den fine Verden er jeg bleven temmelig beleven, tolerant og overbærende med Andres Meninger. Man maa, ma foi, finde sig i Enhvers Eiendommelighed og ikke ville gjøre sine individuelle Synsmaader og Meninger til Norm for Andres. Naar Alt kommer til Alt, har den Ene maaske ligesaalidt Ret, som den Anden, og naar vi dog Alle, Hver paa sin Viis, fare vild, er der jo ingen Grund til at foretrække den ene Vildfarelse for den anden. Jeg morer mig nu fortræffelig over Alting. Jeg kalder alle Mennesker og alle de Ting, man sætter Priis paa, charmante, ypperlige og ædle; jeg læser gode og slette Bøger næsten med samme Fornøielse, da de næsten i lige høi Grad forøge min Menneskekundskab, og jeg leer over alle Vittigheder og Dumheder med samme velbehagelige Rolighed. Jeg har ingen Fjender, men tusinde Venner, Clienter og Beundrere. Jeg holder Skridt med Tiden i Videnskab og Konst. Et Par Timer hver Formiddag lader jeg mig ved Toilettet forelæse nogle af de nyeste og allersundeste Frembringelser i vort eget og de andre nyere Sprog, hvorved jeg vel mærker at jeg faaer en stærk Appetit til Frokosten, uden at jeg just derfor kan sige, at jeg føler mig mere hjertefrisk, end tilforn. Jeg beseer Bibliotheker og Konstsamlinger med en Noterebog i Haanden. Til mine glimrende Soireer indbyder jeg de berømteste Videnskabsmænd og Konstnere. Jeg subscriberer paa alle Bøger og Tidsskrifter. Jeg bestiller mit Portrait hos alle Konstnerne. Jeg udsætter Priser for Lovtaler og videnskabelige Undersøgelser om lærde Bagateller. Min Lærdom og Liberalitet berømmes af Alle. Aviserne ere fulde af Vers til min Ære, og der udkommer nu næsten ingen Bog, uden den jo paa den meest smigrende Maade er tilegnet mig. Jeg behøver kun at blive forelsket, for at kunne gjøre det meest glimrende Parti. Min overordenlige Lykke er mig ofte som

en Drøm, og at jeg virkelig fra en fattig, relegeret Student er bleven til en rig og fornem Herre, forekommer mig undertiden som et Eventyr, ligesaa urimeligt, som det, min Moder fortalte mig om Ringene og Diensalven. Ringene bærer jeg imidlertid nu altid paa mine Fingre. De beundres af Kjendere og vurderes til en Pris, hvorfor jeg, hvad Dieblik jeg vil, kan kjøbe tre Grevskaber. Udentvivl har min Moder ved et lykkeligt Tilfælde fundet dem i Kongsberg Bjergværksgruber, hvor maaske en Fyrste eller Juveleer engang har tabt dem, og det er mig meget begribeligt, at Besiddelsen af en saadan Skat har kunnet forstyrre Hjernen paa en stakkels simpel Bondekone. (Min ringe Herkomst maa jeg naturligviis holde hemmelig, og jeg maa vel see med det Første at blive adlet). Med Salven er det vist ikke andet, end rent Galskab og Fantasteri; som Pomade har den imidlertid en reel og høist fortræffelig Egenskab, da den kan gjøre røde Bakkenbarter mørke.

For med Glands og Smag at nyde den skjønne Natur i godt Selskab, havde jeg idag samlet nogle af de ypperste skjønne Aander omkring mig ved en stor Dinee paa et offentligt Lyststed udenfor Staden. Min æsthetiske Ven forestod, som Kjøkkenmester og Maitre de plaisir, Anretningen og den æsthetiske Underholdning. Efter hans Forslag havde jeg udsat en høi Pris for det „gediegneste" lyriske Digt, som ved denne Leilighed skulde høres og bedømmes af Selskabet. Som Prisuddeler forlangte jeg selv ingen Stemme, og, sandt at sige, var jeg glad derved, da jeg mærker, at min Smag endnu bestandig er noget skranten. Prisen blev eenstemmig tilkjendt en ung og hvad man kalder meget genialsk Mand af overordenlig Fyldighed, som med en saa stærk og kraftig Fantasi, og med saa megen Natur og Sandhed havde

anskueliggjort Ideen om en Flæskeskinke, at Tænderne løb i Vand paa de fleste Tilhørere; han havde tillige, som man paastod, med en sand mandig Følelse vidst at undgaae Sentimentalitetens farlige Klippe, og man var enig i, at dette livsfriske Digt dannede Overgangen til en bedre Smag og en ny herligere Periode i Poesiens Historie. Jeg taug, med et bifaldende Smil, og frygtede for ved nogen Yttring at tabe den store Anseelse, jeg nu har opnaaet, som en smagfuld og kyndig Opmuntrer af Videnskab og Konst. Vor Nydelse af Naturen bestod forresten i en saakaldet genial Tilegnelse af Livet og Kraften i den rige Naturs ædleste Frembringelser. Med andre Ord: vi spiste og drak og kjørte hjem; men jeg gjælder nu ogsaa for en smagfuld og enthusiastisk Kjender af Naturens Skjønheder.

Der er mødt mig en besynderlig Begivenhed. Af Frygt for at bestjæles, har jeg hidtil baade Nat og Dag baaret mine kostelige Ringe paa Fingrene. For ikke at vække alt for megen Opmærksomhed, gaaer jeg næsten altid med Handsker. Hvergang jeg vasker mig, tager jeg dog Ringene af, for at de ikke skal beskadiges. Undertiden kan det hændes mig, naar jeg staaer med Hænderne i Vaskefadet, og al min Herlighed ligger blandt Kamme og Børster paa Natbordet, at der pludselig overfalder mig en underlig Vemodighed, idet Erindringen om min Barndom, med min Moders fromme Billede, farer mig forbi; da kommer ogsaa ofte Tanken om mit forrige drømmeagtige Liv tilbage tilligemed en dyb Længsel efter hin skjønne, ubekjendte Dame paa Reisevognen; men saasnart jeg atter staaer i min Glands, med de funklende Ringe paa Fingrene, for Speilet, er det forbi med hin Vemod og hin Længsel, som jeg saa ofte har maattet høre kun

var Sygelighed og Sentimentalitet. Igaar Aftes skulde jeg i stort Selskab. Ved Paaklædningen havde jeg længer, end sædvanlig, hengivet mig til hine Drømmerier. Det var blevet sildigt, og jeg ilede til Selskabet, uden at give mig Tid til at eftersee min Paaklædning for Speilet. Jeg følte mig usædvanlig forstemt og uselskabelig tilmode; men jeg søgte at bortslaae disse Griller saa godt muligt. Da jeg træder ind i Selskabet, bemærker jeg med Forundring, at Ingen besvarer mine Hilsener og de nymodens Complimenter, jeg har ladet mig lære af en Dandsemester; men man syntes at antage mig for en ganske simpel og ubetydelig Person. I min Forundring og Forlegenhed over denne ubegribelige Modtagelse gik jeg hen for et Speil og saae med Forskrækkelse, at jeg gjorde den ynkeligste Figur af Verden og netop saae ud som paa hin ulykkelige Dag, da jeg blev relegeret. Jeg gik til Faraobordet og vilde sætte mig i Respect ved et ret forvovent Spil; men mod Sædvane var jeg særdeles uheldig. I et Øieblik havde jeg bortspillet alt det Guld, jeg havde hos mig, og gjort en betydelig Spillegjeld. Jeg greb efter en af mine Ringe, for at sætte den i Pant, i den Formening, at jeg endnu, som sædvanlig, havde mine tre Grevskaber under Handsken; men nu opdagede jeg med Forfærdelse, at jeg maatte have glemt dem hjemme. Jeg lovede strax at komme igjen og vilde anbefale mig; men min Creditor, en fremmed Spiller af Profession, fulgte mig i Hælene. Jeg ilede saa stærkt til mit Hotel, at han neppe kunde følge mig. Jeg kom i et beleiligt Øieblik; thi min Kammertjener stod ved Vaskebordet og betragtede Ringene med en høist mistænkelig Deeltagelse. Han havde allerede stukket een af dem paa sin Finger, og dens forunderlige Glands udbredte en saadan fornem Nimbus over ham, at jeg neppe vovede at tiltale ham og fordre min Eiendom tilbage. Til Lykke vidste han nok end-

nu ikke selv sin Forvandling, og han saae ikke min forlegne og ynkelige Skikkelse, førend han hørte min Røst og hastig strøg Ringen af sin Finger. Jeg skyndte mig at bemægtige mig min Skat, og neppe havde jeg Ringene paa Fingrene, før min strenge og mistænkelige Creditor bukkede ydmygt og med tusinde Undskyldninger bad mig tilgive, at han ikke havde kjendt mig. Med hvad jeg skyldte ham havde det nu aldeles ingen Hast. Jeg havde dog endnu saa mange rede Penge, at jeg kunde betale ham. Saasnart han var gaaet, jog jeg min Kammertjener paa Døren og kastede mig, udmattet af Skrækken, paa min Sofa.

Jeg har i nogle Dage holdt mig inde og været halv syg af Skrækken over Ringene. Naar jeg ret betænker det, er jeg dog siden min Opdagelse af disse Klenoders blendende Kraft ret bleven en elendig, jammerlig Karl, hvis hele Tilværelse afhænger af en falsk og fremmed Glands. Jeg har med Rette, af et Slags Anelse om min tomme Intethed, kaldet mig Scheinleben; mit hele nærværende Levnet er kun Skin og Skuffelse. Jeg var dog langt lykkeligere, da jeg ikke gjaldt for Andet, end hvad jeg var, en naragtig og maaske halvgal, men ærlig og ret flink Student. Var endogsaa mit periodiske Klarsyn og min skarpe Hørelse kun fire Ideer og Galskab, havde jeg dog ofte meer Glæde deraf, end af al den Glands, jeg nu lever i og sætter samme Priis paa, som alle de Narre, jeg før udloe. — Og hin himmelske Engel paa Reisevognen — hende seer jeg nu aldrig meer — hun var maaske ogsaa kun en Drøm eller hvad man jo kalder alt Aandeligt — en Fantast — en sentimental Grille — et Foster af en forskruet Forstand og over-

skrændt Følelse; men hvad ere alle de virkeligste og „solideste" Skjønheder i Verden mod hende? — —

— — — Da jeg for tre Maaneder siden nedskrev ovenstaaende Betragtning over mit Liv og Levnet, sad jeg sildig om Aftenen med to Voxlys for mig i mit prægtige Hotel ved et Læsebord, med en hel Deel nye, uopskaarne Bøger og et stort Hefte rent Velinpapir for mig; men jeg havde hverken Lyst til at læse eller skrive, og det indre aandelige Liv, jeg atter følte Trang til, kunde det dog ikke lykkes mig paany at fremkalde. Den Glands og Herlighed, hvis Tomhed jeg anstillede saa opbyggelige Betragtninger over, fængslede dog endnu min slappede Sjæl, og jeg kunde ikke vende Dinene fra mine prægtige Ringe, som alle glimrede paa min venstre Haand. Bevidstheden om de tre Grevskaber, jeg saaledes paa eengang kunde have for Die og lege med, fristede mig ofte, naar jeg var ene, til at drage Handsken af den kostbare Haand og lade Diamanterne spille mellem to Lys. Saaledes sad jeg og nød i Stilhed min Herlighed; og det faldt mig just ind, at den solide Vægt, jeg, som Eier af et tredobbelt Grevskab, nu havde i Statssamfundet, med Rette burde give mig en forholdsmæssig Indflydelse paa dets Bestyrelse og de offentlige Anliggender; da hørte jeg pludselig Døren knirke og aabne sig. Jeg skiulte hastig den venstre Haand bag min Ryg og reiste mig; men jeg havde nær tabt Bevidstheden af Skræk, da jeg saae to høie, maskerede Personer træde frem for mig, hver med en spændt Pistol i Haanden. „Udleveer os strax Ringene eller De er Dødsens!" — sagde den Ene, og jeg troede paa Stemmen at gjenkjende den fremmede Spiller, der hin Aften havde fulgt mig hjem, som min Creditor. „Betænker De Dem et Die-

blik, har De en Kugle gjennem Hjernekisten" — sagde den anden maskerede Karl, i hvem jeg troede at kjende min bortjagne Kammertjener. Jeg var bleven maalløs af Skræk og gjorde allerede en Bevægelse som for at aftage Ringene; men idetsamme fik jeg pludselig et fortvivlet Mod. Jeg slog med venstre Haand begge Lysene hen ad Gulvet, saa de slukkes, idet jeg med høire greb mit eneste Vaaben, en tynd Pariserkaarde, der laae uddragen over min Chapeaubas paa Bordet. Jeg hørte i samme Øieblik to Skud; men jeg havde bøiet mig, og Kuglerne foer over mit Hoved. Jeg stødte Bordet omkuld og huggede nu rasende om mig i Mørket. Men jeg mærkede, at min Kaarde sprang istykker mod noget Haardt, der klang som et Staalharnisk; i et Øieblik var jeg overvældet og følte en umaadelig Smerte i min venstre Haand. Jeg udstødte et fortvivlet Skrig og sank afmægtig til Gulvet. Da jeg kom til mig selv, laae jeg i en Seng og følte mig særdeles udmattet. Min første Bevægelse var et Forsøg paa at hæve min venstre Haand frem for mine Øine; men jeg formaaede det ikke: Armen var tung som en Steen og indviklet i et stort Klæde: min venstre Arm var vredet af Led, tre Fingre vare brækkede og Ringene forsvundne. En ny Afmagt var Følgen af denne skrækkelige Opdagelse.

Jeg er bleven nogenlunde helbredet; men jeg har faaet tre skjeve Fingre, og det er forbi med al min Glands og Herlighed. Ransmændene ere uden Spor forsvundne med mine Ringe; selv min Capital hos Banquieren er hævet af en Anden under mit foregivne Grevenavn. Maatte den Ulykke nu kun ikke komme til, at Besidderne af mine tre Grevskaber, paa Grund af en saadan solid og naturlig Overvægt, vil gjøre Fordring paa en tilsvarende Deelagtighed i Statsbe-

styrelsen og gjøre Oprør i det Land, hvor de nedsætte sig! — Jeg var jo selv nær ved at tænke derpaa. Jeg har maattet forlade mit prægtige Hotel og flytte ind paa et fattigt Tagkammer. Jeg har antaget mit virkelige Navn igjen. Mine rige og fornemme Venner kjende mig ikke meer. Man taler nu meget haanligt om den forsvundne Grev von Scheinleben, der, som Spiller og fornem Eventyrer, spillede en kort, glimrende Rolle her i Staden og, uden Kundskaber og Indsigt, gav sig Mine af at beskytte Konster og Videnskaber. Jeg maa tilstaae, man har Ret, og jeg er glad ved, at Ingen gjenkjender hin Grev Scheinleben i den skjevfingrede, norske Student, som man kun veed om, at han er relegeret fra Universitetet, at han undertiden skal have en Raptus og har skrevet et Digt som er strengt dadlet af en Prosaist, der selv siger, at han forstaaer sig paa gal Poesi. Af Nød og Trang har jeg paataget mig at skrive Disputatser for Andre; jeg sammenplukker dem af en Mængde gamle, forglemte Dissertationer og mugne Folianter, som Ingen meer læser; jeg anfører nøiagtig de benyttede Forfattere; thi jo flere Citater, man saaledes kan anføre, og jo mindre man behøver at tage sin Tilflugt til sine egne Tanker, jo lærdere og bedre synes dette Slags Arbeider; de betales mig meget godt; jeg lader mine Kunder faae Æren derfor og nøies med at gjælde for deres Afskriver. Men det Underligste herved er, at de lærde Herrer, som saaledes benytte mine Fingerarbeider, virkelig ansee sig selv for disse Arbeiders Forfattere og ere stolte deraf, medens de ringeagte mig, som en blot mekanisk Afskriver. Denne Skuffelse kan jeg kun forklare mig af en Særegenhed i deres Organisation; jeg maa formodentlig forekomme dem som en virkelig Skrivepen; meget anderledes forekommer jeg mig ikke selv i denne Tid. Hos nogle Filologer, som gjøre sig berømte ved nye Udgaver af gamle Clas-

sikter, har jeg ligeledes megen Fortjeneste. Jeg foretager nogle Smaaforandringer i Correcturen, efter de forskjellige Læsemaader, og bemærker det, som noget Vigtigt, i Noterne. Næst Sætteren, har jeg det meste Arbeide dermed. Vi faae det godt betalt; men Æren overlade vi til de lærde Udgivere, som lade deres Navn sætte paa Titelbladet paa det Sted, hvor man er vant til at see Forfatternavnet. Heraf maa det vel komme, at de synes at forvexle sig selv med Forfatterne til disse gamle Skrifter, idet de dog, som deres Forbedrere, tilegne sig en endnu langt større Fortjeneste. Ingen synes heller at gjøre dem denne Ære stridig; men jeg har en hemmelig Mistanke om, at jeg maa forekomme dem som et Slags Værktøi, der hører til Bogtrykkerpressen. Muligheden af en saa forskjellig Anskuelse har jeg selv havt Erfaring for; men disse Sandsebedrag hos Andre har bragt mig paa den Formodning, at om der ogsaa har været nogen Skuffelse i min særegne Synsmaade, har jeg dog ikke været meget galere, end Andre. Til Afvexling giver jeg mig undertiden ogsaa af med at være Haandlanger paa Naturforskernes Værksteder. Ved dette Trællearbeide er det mig undertiden som der farer et Glimt af mit forrige Klarsyn forbi mine Øine, og ligesom af et Slags Kobolde-Indskydelse, i et Anfald af lunefuld Overgivenhed, bærer jeg mig galt ad med Villie og blander urigtige Stoffer sammen. Jeg mærker da tydelig, at jeg foragtes, som den største Dosmer, og betragtes som et kluntet og ubrugeligt Instrument, medens dog de nye uventede Fænomener og Opdagelser, jeg derved fremkalder, skaffe mine lærde Foragtere stor og udødelig Ære.

Det er ret besynderlige Forandringer, der ere foregaaede med mig: da jeg var klarsynet og lydhør, ansaaes jeg for gal og maatte ikke gjælde for hvad jeg var; da jeg blev aandelig blind og døv og udgav mig for hvad jeg ikke var, an-

faaes jeg for viis og gjaldt for langt meer, end jeg var, idet jeg endogsaa fik Æren for hvad Andre var eller gjorde; de Lærde tilegnede mig jo deres Skrifter og forsikkrede mig, det var fra min lyse og overlegne Aand alle deres fortræffelige Ideer vare udgangne; nu da jeg næsten selv giver Afkald paa at være en levende Person eller gjælde for nogen Verdens Ting, faae Andre stor Ære for Alt, hvad jeg foretager mig, skjøndt det ikke er en Bønne værd. Det er dog en forunderlig Verden, vi leve i!

Jeg er bleven ked af at være Skrivemaskine. Jeg vilde idag bringe mine lærde Kunder de sidste Afskrifter og fortælle dem, at jeg ikke længer vil lade dem pløie med min Kalv. Til min Forundring fandt jeg ingen af dem hjemme; men jeg saae i deres Studerekamre nogle afrettede Skader, Stære og Papegøier, som mellem deres egen naturlige Snak opplaprede Sententser og Brudstykker for mig af latinske og græske Forfattere. Jeg maa have faaet mine usædvanlige Sandseorganer igjen, hvad enten de nu ere ægte eller falske; thi da jeg forlod den sidste af disse lærde Fugle, hørte jeg, at den store Papegøie, der med vred Skjelden fløi ud efter mig paa Trappen, blev af en Tjener med megen Ærbødighed tituleret: naadige Herre!

Alle de Menneskeskikkelser, som jeg frygter kun ere Fantomer eller Skinmennesker, gaaer jeg nu afveien for, og jeg søger at slutte mig til en lille Kreds af virkelige Mennesker. Jeg er bleven Huslærer hos Grev Stjernskjolds Sønner, og jeg har megen Glæde deraf. Det er et Par vakkre og opvakte, unge Mennesker. Den gamle Greve selv er en Mand

af mange Kundskaber. Han gaaer meget krum og nedbøiet af Gigt, og naar han gjør sig Umage for at holde Hovedet opreist, giver denne Tvang ham ofte et vist stift og stolt Udseende; i hans rolige Oldingsøine fremblusser der ofte en ungdommelig Ild, og i sin Tale synes han undertiden at tage Ordene i en anden Betydning, end den sædvanlige; men naar jeg kun agter paa Tonen i hans Stemme, misforstaaer jeg ham ikke. Som jeg hører, ansees han i Almindelighed for en Sværmer og halvgal Mand. Jeg finder ham derimod særdeles aandrig og underholdende. Han har beklædet en anseelig Statspost; men hans Anskuelser vare saa afvigende fra hans Collegers, at han nødtes til at trække sig tilbage i Privatstanden. Han lever om Sommeren paa sine Godser. Han er Enkemand. En gammel Dame af hans Familie bestyrer hans Hus. Jeg følger med Familien til deres Landsted imorgen.

Endelig er jeg da bleven fri for alle de Vanskabninger og Vrængbilleder, som forfulgte mig i den store Stad. Jeg lever her paa et ældgammelt, gothisk Slot, midt i den skjønneste Natur, og har en vid Udsigt over Havet.

Der er om Efteraaret en besynderlig ren Klang i Luften, som jeg altid har fundet en velgjørende Fred i Sjælen ved at fornemme. Enhver Røst af Mennesker, Dyr og Fugle klinger mig især paa denne Aarstid, i den frie, klare Luft, som en Tone, der flyver mod Himlen fra en evigheds-anende Sjæl. Paa denne Aarstid, naar Naturens Vinterdød nærmer sig, har jeg ogsaa altid seet Himmel, Jord og Hav i en renere og klarere Skikkelse, ligesom jeg stundom har seet det døende Menneskes Aasyn underlig opklares ved en Forudfølelse af den evige Frihed.

Hiin Klarhed i Naturen fornemmer jeg nu ofte i en langt høiere Grad, end tilforn, og i de stille, høitidelige Efteraarsnætter er det mig undertiden som jeg virkelig saae Stjernerne henrulle paa deres evige Baner og hørte uendelige Tonestrømme følge deres skjønne og harmoniske Bevægelser. De gamle vedtagne Stjernebilleder forekomme mig ikke meer som blot vilkaarlige Tegn og astronomiske Hjælpefigurer. Jeg seer dem virkelig — men deres mythologiske Benævnelser og Afbildninger anseer jeg for vildfarende og hedenske Forvanskninger af hvad man kun dunkelt har skimtet og anet. Jeg seer Masten opdukke af det store Himmelskib, der henflyver mellem Uhyrerne; men dets Argonauter ere mægtige Serapher, der beseile Universets store Hav og hævde dets evige Love. Jeg seer Solene i Himmelkæmpens Bælte; men Orionskølven i hans Haand er mig et flammende Cherubsværd, og Dyret, han bekæmper, er det, som Propheterne saae og som først tusindaarige Verdenskampe kan fælde. Jeg hører Himmelstrømmen nedbruse under Kampenglens Fod med de tusinde Verdener i dens Bølger; men over Universets store Kampplads tindrer der et stort Stjernekors roligt og stille, hvor Svanens Vinger suse og Himmellyren toner under dens Vingeslag. De himmelske Harmonier gribe i en uendelig Mangfoldighed ind i hverandre; jeg hører de forunderligste Overgange i alle mulige Tonarter, med en Frihed, Dristighed og Storhed, som denne Verdens Tonekonstnere vist aldrig vilde udfinde Maal og Regler for. Hvad de Gamle har digtet og anet om Sphærernes Musik troer jeg saaledes undertiden virkelig at høre. Jeg vil meddele den gamle Greve denne min Erfaring. Han er den Eneste, som maaske dog ikke vil udlee mig, naar jeg taler om Sligt.

Vi stode paa Altanen og betragtede Hav og Himmel i det klare Maaneskin. Jeg syntes atter at fornemme hin Himmelmusik, og jeg søgte med Begeistring at skildre Greven min Fornemmelse.

„Noget Lignende kjender jeg" — svarede Greven og betragtede mig med livlig Deltagelse — „i min lyriskbegeistrede Ungdom var jeg høist modtagelig for slige Indtryk af Toner og Billeder fra den høiere Sandseverden; nu er mit Blik mere henvendt paa Aandens dybere Rørelser i Livssphæren; men jeg kjender allerede fra min Barndom en saadan evig guddommelig Grundharmoni; jeg veed ikke, om jeg har drømt den — som man kalder det — eller virkelig har hørt den engang med de blot legemlige Sandser. Hvad det er, kan jeg ikke udsige; men Noget deraf maa jeg høre i enhver Musik, som skal trænge mig til Sjælen. Mange af de berømteste Componisters Værker forekomme mig derfor fattige, mekaniske og ideløse, undertiden endogsaa pinlige og sønderskærende; dog jeg yttrer ikke gjerne nogen Dom om Musik eller nogensomhelst Konst. Hvad der fornemmes af en ydre eller indre Sands, maa nødvendig virke forskjelligt efter den forskjellige Natur og Udvikling af hin Sands. Fantasiens og Følelsens Verden kan derfor ingen almindelige Love modtage; det er vist en frugtesløs og afsindig Bestræbelse at ville paatvinge Nogen et andet Syn eller en anden Hørelse, end han har. Hvad der sønderriver min inderste Tonesands, som den skrækkeligste Misklang, beundres netop af de fleste saakaldte Kjendere og Konstdommere, som de konstigste musikalske Mesterstykker; derimod kan undertiden en simpel, ringeagtet Tonefølge, en gammel Kirkemusik, en længst forglemt og uddød Folkesangsmelodi ligesom aabne mig en hel fortryllet Verden og sætte mig i en Henrykkelse, som Ingen begriber."

„Mig er det ofte gaaet saaledes med Poesien" — svarede

jeg — „og hvad Smagen angaaer for Konstværkers Skjønhed, har jeg nu opgivet alt muligt Forlig med vore Theoretikere og Kjendere. Poesiens dunkle, anelsesfulde Regioner har for mig en særdeles Interesse; men denne min Smag har man fordømt, som Mysticisme og sygeligt Sværmeri."

Jeg saae et roligt Smil i Grevens Ansigt. — „Den Fordømmelse har dog vel aldrig forskrækket Dem?" — sagde han — „der gives svage Characterer, paa hvem et Spotord synes at virke forvildende og fast tilintetgjørende; saadanne Menneskesjæle ere høist ulykkelige: de forekomme mig som forherede Fugle eller Fiske, som man kunde styrte ud af deres Element ved at dadle det og kalde Luften Tomhed og Havet Blødagtighed."

„Jeg skal ikke negte" — vedblev jeg — „at jeg stundom har ladet mig forvirre af lignende Domme om den aandelige Sphære, der var min Sjæls Element, og at jeg undertiden, selv naar jeg følte mig fuldkommen frisk, dog kunde blive underlig beklemt om Hjertet, naar blot to eller tre Mennesker forsikkrede mig, at jeg vist maatte være dødssyg; men naar jeg nøie har betragtet dem, der vare saa ømhyggelige for min Sundhed og mit Liv, har jeg undertiden med stor Ynk og Forskrækkelse opdaget, at de selv ødelagdes af en modsat og langt frygteligere Sot, som de dog paa ingen Maade vilde vedkjendes."

„Det har De virkelig seet?" — afbrød Greven mig hastig og betragtede mig nøie — „De seer altsaa godt i Natten og gjennem Taage; Maanelyset er Dem kjærere, end Solskinnet; hvad man kalder virkeligt forekommer Dem undertiden som Skin og Skuffelse, og hvad man kalder Drømme og Fantasier som virkeligt. De er altsaa født i en Efteraarsnat og elsker vel fortrinlig Svanens og Lyrens Stjernegrupper?"

„Hvor kan De vide det?" — spurgte jeg forundret —

„hvad De der har sagt mig, er unegtelig sandt; men jeg har selv havt en anden Formodning om Grunden til Særegenhederne i min Natur. Jeg skal engang fortælle Dem et Eventyr, som jeg troer har havt en besynderlig Indvirkning paa mit Liv. Mit Hang til det Vidunderlige maa dog udentvivl være mig medfødt, som en Arv fra min Moder. Der var en Tid, da jeg endog frygtede for, at dette Hang kunde udvikle sig hos mig til et Slags Vanvid." Den gamle Greve smilede rolig, og jeg vedblev: „I Eventyret, i Spøgelseverdenen, i de østerlandske Digtninger, i alt det Magiske og Vidunderlige, i den hele forunderlige Sagnverden og den saakaldte Folkeovertroes foragtede Sphære — finder jeg en uendelig Rigdom af Poesi. Jeg finder ofte meer Sandhed og Viisdom i et Ammestue-Eventyr, end i de skarpsindigste filosofiske Systemer. I Oldtidens Myther og dunkle Symbolik, i de tidligste Erindringer fra Menneskeslægtens Barndom, som den kritiske Historiker betragter med et medlidende Smil, finder jeg ofte en langt høiere Sandhed og dybere Betydning, end i de klareste Fremstillinger af Menneskelivets Dagside — ligesom Natten selv med den store, høitidelige Stjernehimmel, med sine anelsesfulde Rædsler og Henrykkelser, i sin gaadefulde Sammensmeltning med Aandeverdenen, er mig langt mere poetisk og opløftende, end Dagen med dens travle, haandgribelige Menneskefærdsel."

„De foragter vel altsaa heller ikke alle de hemmelighedsfulde Videnskaber og Konster?" — sagde Greven og betragtede mig med et gjennemtrængende Blik — „jeg mener just ikke Astrologi og Alchymi, men især Cabala og den hellige Theosofi."

„Ingenlunde!" — svarede jeg — „selv blot betragtede som Vidnesbyrd om den menneskelige Aands Forvildelser, maae disse Videnskaber endog for det blotte Forstandsmenneske

være høist lærerige og underholdende. Mit stærke Hang til det Vidunderlige har ofte indgydet mig en heftig Begjerlighed efter Kundskab i alt Sligt; men Frygt for at forvildes af min Fantasi og tabe mig i en Labyrint af sindsforvirrende Drømmerier har hidtil afskrækket mig fra at gjøre mig bekjendt med disse Hemmeligheder. Desuden har jeg savnet den fornødne Veiledning."

„I enkelte Grene af disse Videnskaber kunde jeg maaske veilede Dem til nogen Indsigt" — svarede Greven — „men frygter De for at see Naturen under Sløret, er De ikke skikket til at indvies i dens Mysterier." Ved disse Ord forandrede hans Ansigt sig pludselig for mig, og jeg gjenkjendte med Forbauselse hin skjønne Olding, som jeg havde seet i Reisevognen paa Landeveien ved Siden af den deilige, unge Pige. Han stod nu ikke længer som en lille, nedbøiet og sygelig Mand for mig: der var en Storhed og Værdighed i hans Skikkelse og Aasyn, som indgjød mig Ærefrygt. Haabet om at gjensee hin ubekjendte Skjønne opfyldte i samme Øieblik min Sjæl med en høi, anelsesfuld Glæde. „Vær min Lærer, ædle Mand!" — udbrød jeg med Tillid og Hengivenhed — „og De skal idetmindste finde en taknemmelig Lærling i mig!"

„Taknemlighed!" — gjentog han med et vemodigt Smil — „det er en Dyd, som er meget sjælden; dog De har et vist Blik, som behager mig, og jeg vil troe Dem. Giv mig nu først et Beviis paa Deres Oprigtighed! De har seet mig før, saaledes som De nu seer mig — ikke sandt? men hvad der dengang interesserede Dem meer, og hvad der nu ogsaa er Dem vigtigere, end alle mine Kundskaber, er en anden Person, som er endeel yngre og smukkere, end jeg" —

Jeg følte, at en pludselig Rødme bedækkede mit Ansigt. „Hvorledes er det muligt, De kan vide" — stammede jeg —

„Hvad man seer med klare Øine, kan man dog saa temmelig forlade sig paa" — vedblev han med et roligt Blik — „skjøndt jeg ligesaavel som De har erfaret, at Tingene i Verden kunne afbilde sig meget forskjelligt i de forskjelligt organiserede Øienspeil. Den, der saaledes er hildet i Skinlivet og de skuffende Fænomeners Verden, at hans taagede Blik ikke engang formaaer at gjennemtrænge Væsnernes yderste Jordhylster, han vil rimeligviis i mig kun see den sygelige Oldings-Skikkelse, der med Møie hævder sin Forrang for Dyret i den opreiste Stilling; og Den, der ikke kan see hvad der holder mig aandelig og mægtig opreist og hvad der oploster mig høit over den Natur, til hvis Herrer og Mestere vi dog oprindelig ere skabte — han vil vist heller ikke see Andet, end en Mumie og henvisnet Kvindeskikkelse i min Datter."

„Deres Datter, Hr. Greve!" — udbrød jeg hastig — „hin himmelske Engel ved Deres Side var altsaa Deres Datter? Jeg formodede det vel strax. Men siden jeg kom i Deres Hus har jeg ikke seet hende. — Jeg troede, Deres Sønner vare Deres eneste Børn."

„Hvem anseer De da Camilla for?" spurgte han smilende.

„Frøken Camilla?" — gjentog jeg forskrækket — „saaledes kaldes jo den ældgamle Dame, der bestyrer Deres Hus og som jeg aldrig seer undtagen ved Bordet."

„Ganske rigtigt!" — svarede han — „De har kun seet hende her ved Bordet, naar Deres Sind har været henvendt paa den fysiske Betingelse for Legemets Ophold, naar Deres Sjæl har været hildet i den lavere Sphære, som Dyret paa en Maade har tilfælles med os, og som De vel ikke altid ved et helligt Ord eller en gudelig Tanke pleier at luttre. Har De ved vore ligegyldige Bordsamtaler nogensinde seet mig som jeg er? har De nogensinde betragtet den forment-

lig gamle Dame ved min Side med et eneste Blik, hvori der var høiere Liv og Aand? Den samme skjønne Camilla, som De i ungdommelig Begeistring hilsede henrykt og forbauset paa Landeveien, har De her siddet hele Timer ligeoverfor, uden at tale et eneste sandt besjælet Ord til hende. Døden som Livet boer i det beskuende Øie. Det skjønneste, det rigeste Liv maa synes forældet, hentæret og fattigt for Den, hos hvem ikke Aandens levende Syn forener sig med den legemlige Sands."

„Store Himmel!" — udbrød jeg — „er det muligt!"

„Er det da forunderligere, end hvad De før og ofte har erfaret?" — vedblev Greven — „Jeg seer paa Glandsen og Dybden i Deres Øine, at det høiere Syn for sand og evig Skjønhed ikke er Dem negtet; men det gaaer Dem som mig og enhver af os Lykkelige, hvem denne herlige Gave blev givet: den høiere Sands er ogsaa hos os mangengang omtaaget, og naar Aanden i os slumrer, see vi med vore Øine og høre vi med vore Øren ligesaa falsk og forvirret, som den store Hob med sine halvudviklede Sandseorganer."

„Men hvor var en saadan Sløvhed og Blindhed dog mulig?" — indvendte jeg — „hvor kunde jeg forvexle den herligste Ungdom og Skjønhed med den kraftløse Alderdom og" — —

„Og Grimhed, vil De sige" — tog Greven Ordet med et mildt og roligt Smil — „den Forvexling er, ligesom Forandringen selv, kun saare ringe. Hvad Naturen sædvanlig bruger et Par Menneskealdere til, kan den undertiden fuldende i et Døgn. Har De aldrig seet et Barn døe og blive ældgammelt i en eneste Time? Hvormangen Gang har vi ikke i Drømme seet Aarhundreder fare hen over vort Hoved og forvandle Tingenes Skikkelser i et Øieblik? Om Benraden i os træder synlig frem idag eller om 60 Aar,

det er for det aandelige Blik fast uden Forskjel. Hvad der er evigt og virkelig skjønt lider dog ved Tidsomvexlingen ingen Forandring i Sandhed, og i hvilken Periode af Skinlivet vor henfarende Skikkelse bliver anskuelig for Andre, er i sig selv af saare liden Betydenhed. Hvad der virkelig er til, er væsenlig uforanderlig Eet — hvorledes vi see det, er forskjelligt og betinget af Tid, Omstændigheder og Sandsudvikling; men Den, der seer i Aandens og Sandhedens Lys, seer nu og evig det Samme."

„For Himlens Skyld!" — udbrød jeg heftig — „lad mig i dette lyse Dieblik see Deres Datter og overbevises om, at jeg er ved min Samling! Er jeg nu ikke afsindig, maa jeg have været det tilforn. Jeg er i den pinligste Uvished om min hele Tilværelse til jeg seer hende."

Som jeg saaledes talte, aabnede Greven en Dør, som hidtil havde været tillukket og som jeg ikke engang før havde bemærket. En dæmpet men overordenlig deilig Musik tonede os imøde. Vi traadte sagte over Tærskelen og stode i en hvælvet af Lampetter oplyst gammelgothisk Riddersal. Et lille Selskab af stille, alvorlige Mænd var her samlet. De stode tause i forskjellige Grupper paa det prægtige Gulvtæppe og lyttede til de henrivende Toner. Jeg saae endnu ikke hvorfra Tonerne kom; da hørte jeg en himmelsk kvindelig Stemme forene sig med de smeltende Himmelmelodier, og nu saae jeg det Billede, som allerede opfyldte hele min Sjæl. En ung Dame sad ved en Harmonika; hun var skjøn som den hellige Cæcilia. Det var hende. "Camilla! — himmelske Camilla!" — udbrød jeg, og uden at tænke paa Selskabet og den Forstyrrelse, jeg foraarsagede, styrtede jeg hen for hendes Fod. Det var mig som jeg opløstes i Salighed og foer til Himmels i en Strøm af det evige Livs Toner. Jeg vidste Intet meer af mig selv. Først idag er

jeg kommen til Besindelse. Men nu veed jeg, det var ingen Drøm — det er Altsammen den høieste og skjønneste Virkelighed. Det er og bliver mig ubegribeligt; men hvad har jeg hidtil begrebet af mit Liv? — en Verden uden Camilla vilde nu være mig langt ubegribeligere.

Jeg lever i en paradisisk Tilstand. Jeg seer og taler hver Dag med den skjønne Camilla, og jeg har Haab om, at jeg ikke er hendes Hjerte ligegyldig. Uagtet den næsten overmenneskelige Høihed, der er udbredt over hendes hele Væsen, er hun dog høist barnlig, simpel og naturlig. Det er mig i hendes Nærværelse som jeg følte min Tilværelse dobbelt, idet jeg dog ganske synes at tabe min Personlighed og enhver Tanke om mig selv i den nye Verden af Ideer og Følelser, hendes Aand og Hjerte og hendes hele elskelige Væsen aabenbarer mig. Nu forstaaer jeg først Naturens Lyrik og den hele ungdommelige Følelsespoesi, som gjennemtoner alle Tider og Slægter og med den uendeligste Mangfoldighed dog maa opløse sig i samme rene, store Grundharmoni. Denne Gjenklang af samme dybe Tone i al Kjærlighedspoesie er ligesaa langt fra at forekomme mig ensformig, som Foraarsvindens Susen i vore gamle Bøgeskove eller Fuglenes tusindaarige Sange under den samme store Himmel.

Greven har en Samling af de bedste Antiker; han har en lille, udmærket Malerisamling og et udsøgt Bibliothek med et stort naturvidenskabeligt Musæum. I disse Helligdomme tilbringe vi daglig nogle Timer; og hvad der i Konst og Videnskab er mig høiest og vigtigst, finder jeg hos den skjønne

Camilla levende Sands og den inderligste Deeltagelse for. Huslivets daglige Sysler besørger hun nøiagtig, men med den største Lethed og næsten uden at Nogen mærker det. Jeg er nær ved at troe, at Sagnet om venlige og tjenstagtige Husalfer er Sandhed, og at hun ved sin Elskværdighed forstaaer at beherske slige lunefulde Væsner, ligesom hun betvinger alt det Nisseagtige og Koboldagtige i min Natur.

Efter de daglige Underviisningstimer med mine Elever samles jeg hver Formiddag med Datter og Fader i Bibliotheket eller i Musæet. Den gamle Greve meddeler os enkelte Skatte af sine Kundskaber og Erfaringer og afslører os de forunderligste Hemmeligheder i Naturen. Meget af hvad vore Lærde og Videnskabsmænd med fornem Latter forkaste, som Overtro og Sværmeri, viser sig nu for mig i sin dybe og store Sammenhæng med Aandens inderste Væsen, som nødvendige Virkninger af en høiere Natur.

Om Middagen sidder jeg ligeoverfor Camilla. Greven ynder munter Livlighed ved Bordet; men om Videnskab og Konst, om Naturens og Skriftens Hemmeligheder vil han da ikke høre tale, tildeels maaske for Sønnernes Skyld, som, med Hensyn paa deres særegne Natur og Anlæg, først gradviis maae indvies i de forskjellige Videnskaber. Den udvortes Verden med dens Begivenheder er som oftest Gjenstanden for vore Bordsamtaler; dog ogsaa deri veed den gamle Greve at lægge en Interesse og Betydning, som hidtil har været mig fremmed. Den Ligegyldighed, hvormed jeg tilforn har hørt eller omtalt Livets daglige Erfaringer, er nu forsvunden: jeg hører og seer nu ogsaa disse Ting, i harmonisk Samstemning med det indre Liv, i et andet og klarere Lys. Hin forhøiede Sandseevne, jeg før betragtede som en af og til indtrædende Lovløshed i mit Væsen, synes nu at være bleven min egenlige og sande Natur; men de mangfoldige

Mislyd og Vrængbilleder, jeg for i denne Tilstand plagedes med, ere forsvundne. Saavel Greven som hans Datter seer jeg nu altid i de samme skjonne og elskelige Skikkelser, og Erindringen om hvorledes jeg i min Dorskhed og Blindhed har kunnet forvexle Camillas Engleskikkelse med en gammel, mumieagtig Damefigur, forekommer mig som en latterlig Feberfantasi. Naar jeg har læst mine Eftermiddagstimer med de unge Grever, deeltager jeg som oftest med den hele elskværdige Familie i Spadseretoure eller smaa Lystfarter paa Havet. Om Aftenen er her gjerne et hoist underholdende Selskab af musikalske og dannede Venner; og i den gamle Riddersal lever jeg med dem og Camilla i en salig Toneverden, hvis stille Efterklang tilligemed hendes himmelske Billede ledsager mig til mit ensomme Kammer og vederkvæger mig i paradisiske Dromme.

Den gamle Greve har et hemmeligt Kabinet ved Siden af sit Bibliothek; der har han forstegang indfort mig idag. Paa et lukket Bogskab, som Ingen uden han selv har Adgang til, staaer en underlig Byste af en langskægget Olding. Det er ingen af de mig bekjendte Videnskabsmænd og Lærde. Jeg spurgte ham hvem Billedet forestillede.

„Min ophoiede Mester og Lærer i Naturens og Skriftens Hemmeligheder" — svarede Greven — „hans Navn var Simon Schetachides.

Dette Navn var mig aldeles ubekjendt, og paa mine Sporgsmaal vedblev Greven: „Han skal forst have bragt den sande Filosofies Hemmeligheder fra Ægypten til Palæstina. Herom nærer jeg dog en grundet Tvivl, da jeg med de israelitiske Lærde antager Orienten selv for Moderlandet for al hoiere Viisdom. Simon Schetachides's

Lære er sikkerlig udgaaet fra Menneskeslægtens Stamfader og fra Menneskeaandens høieste Klarhed i dens første paradisiske Periode. Imidlertid har denne vor Videnskabs høie Mester den store Fortjeneste, at han formodentlig i Ægypten har gjenfundet hvad selv vore hellige Fædre tildeels maae have tabt og forglemt under det ægyptiske Trældomsaag. Den guddommelige Moses maa dog nødvendig have kjendt hine Traditioner. David, Salomon og Profeterne ligeledes; Sagnet om de hemmelige Bøger under Salomons Throne har maaske Hensyn hertil; og havde det israelitiske Folk bevaret denne Kundskab, vilde dets Skriftkloge og Lærde aldrig i afsindig Blindhed have forkastet Christendommen. Traditionerne, som ved denne Viismand ere bevarede, kan imidlertid aldrig ganske have været uddøde blandt hint Folk. I det andet Aarhundrede ere de først beviislig blevne opskrevne, og de ere ikke frie for Forvanskninger, som nu kun et grundigt Studium og en aandelig Beskuelse baade af det gamle og det nye Testament kan hæve, idet den saaledes rensede paradisiske Traditionslære derved atter kaster det vidunderligste Lys over Alt, hvad der ellers maa synes os dunkelt og ubegribeligt baade i den gamle og nye Aabenbaring. Disse Skrifter ere høist sjeldne og kostbare" — vedblev Greven — „Jeg har arvet dem efter min Farfader, som var en Israelit og lærd Rabbiner. Han gik af Overbeviisning over til Christendommen. Min Fader arvede store Rigdomme efter ham og kjøbte derfor dette Grevskab og Slot; men denne langt vigtigere Skat bekymrede han sig ikke om. Vor Slægts farligste Arvefjende har han derimod efterladt mig et Billede af i denne Guldkalv, som jeg nu bruger til Fodskammel." Med disse Ord stødte han med Foden til en prægtig Guldskammel i Form af en Kalv, som jeg ikke før havde lagt Mærke til. „Min Fader lod sig adle" — tilføiede Greven — „han

søgte at danne mig til en klog og indsigtsfuld Statsmand; men til min Lykke fandt jeg denne vidunderlige Skat, som aabnede mig en langt rigere og herligere Verden, end den, hvori min Fader dog i al sin Glands og Herlighed forgjæves søgte Tilfredsstillelse og sand Glæde." Greven aabnede nu Bogskabet og fremtog en ældgammel Pergamentsrulle, der var beskrevet med Hieroglypher og med syriske og chaldæiske Skrifttegn. Han forklarede mig deraf den symbolske Deel af hin ældgamle paradisiske Filosofi om Ordenes første hemmelige og sande Betydning i de østerlandske Sprog og Anvendelsen deraf paa ethvert andet Sprog. Camilla var imidlertid ogsaa traadt ind i Lønkamret; hvad jeg ikke forstod, vidste hun strax ved træffende Exempler og livlige Billeder at oplyse. Alt blev mig klart og indlysende.

Der er nu gaaet et Lys op for mig, som paa den vidunderligste Maade forklarer mig Forholdet mellem Aanden og Ordet, mellem Tanken og dens sande, levende Udtryk ved Lyd og Tegn. Hvad jeg hidtil ubevidst ved mine forhøiede Sandseevner har seet og hørt i enkelte Øieblik, bliver mig nu først forstaaeligt. Nu begriber jeg hvorfor jeg, ved en dunkel Anelse og uden nogen forklarlig Grund, hidtil ofte har fundet den største Galenskab og den taabeligste Misbrug af Ordet i saamange verdslige Skrifter. Jeg seer nu hvorledes Menneskene ved deres Fortabelse i Jordlivet har forglemt den sande og evige Betydning i det besjælede Ord, og at selv Mange, der holdes for gode og udmærkede Digtere, dog kun dunkelt have opfattet Klangen af hine Aandens evige Toner. Denne Efterklang er det, de ofte i Rim og konstige Rhytmer have søgt at gjengive, uden at drømme om nogen anden og dybere Betydning, end den, som Dyrefantasien med den slöveste Forstand og Følelse er istand til at opfatte. Nu begriber jeg ogsaa først hvorledes de samme Ord og Tegn, som i

verdslige Skrifter, især i mekaniske Efterligninger af Poesiens eller Filosofiens Former, saa ofte synes mig kun at udtrykke den hoieste Aandlesshed og Slovhed, derimod i den hellige Skrift altid har kunnet havt en saa uendelig dyb og hellig Betydning for mig.

At Camilla og den gamle Greve nedstamme fra en israelitisk Slægt, afpræger sig skjønt og forædlet i deres rene østerlandske Ansigtsformer, i de sorte, funklende Dine og den rige Haarvert. Camilla bærer det sorte, glindsende Haar i lange Fletninger. Naar jeg seer hende i den lange, hvide Kjortel, hun sædvanlig bærer, erindrer jeg mig ofte et deiligt Billede, der foresvævede mig i min Barndom, naar min Moder fortalte mig de bibelske Beretninger om Engle, der i hvide Klæder bragte Menneskene glædelige Budskaber og Forjættelser, og som jeg altid forestillede mig under et Slags kvindelig Stikkelse af en salig overjordisk Skjønhed. Hun holder meget af Fugle. Hun har en stor Mængde, som tamme flyve ud og ind i hendes lille Havestue. Hun finder ofte en barnlig Glæde i at synge og tale til dem; men til de forskjellige Fugleslægter synger og taler hun i forskjellige Sprog, og naar de kvidre og synge, finder hun ofte i deres særegne Taktslag og Toner en Betydning, som jeg vel ogsaa har anet, men som nu først begynder at blive mig klar og forstaaelig.

Alle Theorier og Systemer have hidtil været mig forhadte; de have altid forekommet mig som aandelige Fængsler og Pinebænke, lig hin Tyrans Jernseng, hvori Gjester af enhver Størrelse skulde passe, hvormeget de end derfor maatte pines og lemlæstes. Jeg har ofte ivret mod den Fordom,

Forstandshovmod og jammerlige Aandsindskrænkning, der stræber at stemple en særegen Anskuelse med et almindeligt Gyldighedspræg, for at gjøre den Enkeltes Indskrænkethed, Smaalighed og Ensidighed til Lov og Maalestok for det Store, Sande eller Skjønne i Aandens uendelige Verden. Nu har jeg desuagtet indseet, at der ogsaa maa kunne gives en Theorie og et System for det Sande og Skjønne, med en dyb og evig Grundvold; men en saadan Theorie maa ikke bygges paa Menneskeerfaring og Menneskeklogt: den maa grunde sig paa en Aabenbarings evige og urokkelige Sandhed. All Intolerance er mig forhadt; men skal Nogen med mindste Skin af Sikkerhed og uden affindig Anmasselse helliggjøre eller forkjættre en aandelig Stræben, maa han kunne bygge sin Myndighed paa et urokkeligt Guddomsord, eller idetmindste selv troe sig i Besiddelse af en saadan guddommelig Fuldmagt. Kun en religiøs Intolerance kan være menneskelig og tilgivelig; enhver anden synes mig djævelsk eller affindig Selvforgudelse.

Greven antager mundtlige Overleverelsers Nødvendighed til Skriftens Fortolkning og paastaaer, at al levende Tro gjennem Aartusinder er næret derved og grundet derpaa. Af sine hemmelighedsfulde Skrifter har han gjort mig bekjendt med en Række høist mærkelige Traditioner ikke blot fra Profeternes og Apostlernes Tider, men fra Menneskeslægtens Stamfader og det paradisiske Old; derpaa grunder han sin Fortolkning af Skriften; og de Grundsandheder, han saaledes har udfundet, bestemme med urokkelig Gyldighed hans Domme og Synsmaader i alle mulige Retninger. Jeg følger ham med Forbauselse Skridt for Skridt; og nu seer jeg den Theorie og det System, der maa kunne staae og gjælde for Evigheden og med den høieste Klarhed omfatte enhver sand aandelig

Stræben og den hele Tilværelse. Hvad vilde min æsthetiske Ven sige, naar jeg betroede ham, at jeg nu virkelig kjendte en evig Æsthetik og havde en Aabenbaringstro til Grundlov for al Digtning? Det er maaske dog en Lykke, at denne Hemmelighed ikke er Flere bekjendt; jeg agter ikke med fanatisk Raseri at gjøre denne Tro gjældende; men kom den forvanskket ud blandt vore Lærde, vilde vi snart faae filosofiske og æsthetiske Inqvisitions-Domstole, og jeg kunde selv da maaske blive virkelig brændt paa Baalet, hvis jeg gjorde Indvendinger mod Ægtheden af mit eget forvanskede System.

Naturens Hemmeligheder blive mig daglig klarere, og jeg begynder med Forbauselse og salig Henrykkelse at skue ind i Aandernes vidunderlige Verden. Det svælgende Dyb, man troer udspændt imellem Aandeverdenen og den synlige Verden, forsvinder nu for mit opklarede Blik, og hvad jeg ofte før har anet og haabet, seer jeg nu er sandt og virkeligt: vi leve og røre os daglig midt i den herligste Aandeverden; men vi høre og see det kun ikke i vor sædvanlige Blindhed og Dorskhed.

Her ophøre Optegnelserne i min Dagbog, og jeg vil fortælle Resten som jeg erindrer det.

Jeg havde under mit Ophold paa Grevens Slot og i min lykkelige Kjærligheds-Begeistring givet min Følelse Luft i endeel lyriske Udbrud, som jeg kaldte Mysterier, og som med Sandhed skildrede min hele Sindsstemning og den salige, fortryllede Verden, jeg levede i. Det var min Hensigt at lade disse Billeder af mit indre Liv offentliggjøres, og jeg sendte dem til min æsthetiske Ven, som jeg selv derved haabede at virke gavnligt paa og udrive af den crasse, aands-

fortærende Legemlighed, hvori han, ved en falsk Forestilling om det Sande og Skjønne, havde nedsænket sig. Jeg erindrede ham om vort Samliv i Bergen, hvor han med ungdommeligt Liv aldeles havde deelt mine ideelle, supranaturalistiske Anskuelser, som han dog siden med saa megen Iver havde bestridt. Jeg var saa vis paa Sandheden i min Følelse og mit Syn, og jeg ansaae Erkjendelsen deraf for saa vigtig for den hele Menneskeslægt, at jeg end ikke tog i Betænkning at beraabe mig paa en Ordets og Aandens Myndighed, der hævede mig over enhver menneskelig Tvivl og Indvending mod min umiddelbare Beskuelse af det Sande og Skjønne. Til Svar herpaa modtog jeg følgende Brev:

„Min kjære Ole Gal!

Kast alle dine sentimentale Elskovspoesier og affindige „Mysterier" paa Ilden, og bliv, om muligt, et fornuftigt Menneske! — Kom herhid, du evindelige Drømmer, med dine Kjærligheds-Sværmerier og Evigheds-Længsler, med dine Maaneskinsfantasier og Nattergalfølelser! — løsriv dig fra dine gale Syner og Aabenbaringer og kom hid! her er nu optraadt en aandelig Læge, mod hvem jeg kun er en Kludrer — her kan du nu blive sund, stærk og dygtig, og lære at foragte den elendige Blødhed, hvori du er nedsjunken. Du erindrer mig om min sentimentale Periode i Bergen, og jeg skammer mig som en Hund derover; men du har Ret: jeg laborerede dengang virkelig af din Sygdom; jeg betragtede ogsaa min halv svindsottige Nervesvaghed som en hellig, himmelsk Gave, en Forudfølelse af et høiere Aandeliv, en Opløftelse over Jordelivet og alle dets Usselheder — en salig Tilnærmelse mod de Forklaredes Verden, til Samfund med Engle og rene Aander — og hvad veed jeg selv hvilken Daarekiste-Himmel jeg skabte mig af Dunst og Luft og tomme Hjernespind. En saadan Periode har maaskee ethvert ungt Men-

neske paa en 16—17 Aar med varmt Hoved og Hjerte, naar han, uden at kjende Verden og Menneskene, har slugt en Slump sentimentale Romaner og platoniske Elskovsdigte eller fordybet sig i Pietisternes Anelser og Drømme, helst naar han tillige har en svag Mave eller plages af Orm. Et vist uroligt Sværmeri er den første Ungdom naturligt, og om det ogsaa en kort Tid udarter til en sygelig Sindsstemning, er det tilgiveligt; men vedbliver man, feig og blødagtig, at give en saadan Stemning Næring, maa man tilsidst ende i Daarekisten eller crepere af gallopperende Svindsot.

Jeg er, som du veed, forlængesiden helbredet for al det Galskab, der i vor Skolegang henrev os i sværmerisk Sympathie og gjorde os til Orest og Pylades i Føleriets Jammerlighed. Dit Brev er endnu fuldt af alle slige Drømmerier og af hvad der er tusinde Gange galere. Jeg iler nu at rive Bindet fra dine Øine og vise dig din store Vildfarelse. Du har været saa levende inde i dit Galskab, at dit Brev endog var nær ved at smitte mig og paaføre mig et Recidiv af mine længstforglemte Børnesygdomme. Til min Lykke fik jeg isinde at høre en Forelæsning af Dr. Stagefyr junior, hin fremmede Lærde, som du har seet her ved Disputatser og Examina, og som jeg nok veed du har en besynderlig Fordom imod. Han er nu optraadt her som Docent med overordenligt Bifald. Jeg havde ikke hørt ham før; jeg havde ogsaa nogen Fordom imod ham; jeg ansaae ham for en Vindmager og lærd Charlatan; men nu deler jeg den almindelige Beundring for ham. Han skildrede just Menneskeslægtens aandelige Trang og alle de Vildfarelser og aandelige Sygdomme, enhver Tidsalder og Udviklingsperiode nødvendig medførte. Han viste hvorledes det sentimentale, fantastiske og religiøse Sværmeri var en nødvendig Følge af Aandsudviklingens Gang i den nærværende Tidsalders Overgangsperiode

fra den ensidige Forstands-Overvægt til en ny poetisk Tilværelse med bestandig Tilegnelse af Fantasiens og Følelsens Verden i en sund og fuldmyndig Beherskelse af Naturen og det Guddommelige om os og i os. — — Dog hans Ord kan jeg ikke gjentage dig. Det er ikke i enkelte Læresætninger, Meninger og Anskuelser, eller i noget bestemt sluttet og indskrænkende System hans Lærdom bestaaer. Den hele Tilværelse ligger klart for hans Blik; i hvilken Retning han seer hen, udfolder der sig en Verden for hans Øie, og i en Veltalenhedsstrøm, jeg aldrig før har hørt Mage til, udvælder der i enhver af hans Taler en uendelig Rigdom af Ideer, som kun faa af hans Tilhørere kunne fatte, men som henriver os Alle og viser os tusinde Udsigter til et stort, sundt, herligt, nydelsesrigt og daadrigt Liv. Jeg hører ham nu daglig. Dem af os, som med mest Liv ere trængte ind i hans Ideer, har han optaget i et hemmeligt Selskab; men han kan dog kun gradviis indvie os i hvad der endnu for Mængden maa være Mysterier. Jeg er een af disse Lykkelige. Hvad der i dette Samfund meddeles os, er saare langt fra at være tomme Drømmerier. Kom hid! see ham og hør ham! og du skal blive en Broder i vort Samfund. Dets Maal er stort og herligt. Saameget kan jeg kun sige dig derom: det gjælder Menneskeslægtens høieste Fuldendelse og et virkeligt Herredømme over Universet, ved vor egen aandelige Kraft og ved dristig Tilegnelse af den os iboende Guddomsmagt. Jeg svimler ved at tænke derpaa; men jeg føler med Stolthed, at jeg ogsaa er en Indviet i Naturens og Fornuftens, i Kraftens og Sundhedens Rige paa Jorden."

E. S. „Jeg har erkyndiget mig om din Greve og hans Familie. Tag dig iagt for ham! han er en affindig Cabbalist, maaskee endog Catholik og Jesuit, hvis han ikke, som Nogle paastaae, er en Jøde. Din

deilige Frøken Camilla ansees for en gammel, grim Française, som ligeledes skal være forrykt — hun maa formodentlig sminke sig stærkt."

Dette Brev meddeelte jeg Greven, paa Efterskriften nær, som jeg havde frarevet og tilintetgjort.

„Deres Ven mener Dem det virkelig ærligt" — sagde Greven og betragtede med et roligt Smil det Sted paa Brevet, hvor Efterskriften var frarevet — „det Samme vilde jeg sige om ham, hvis jeg havde læst Efterskriften" — tilføiede han. Jeg studsede, og Greven vedblev: „Det er en høist mærkelig Tid, vi leve i: Sandhed blander sig med Vildfarelse, og Menneskeforstanden modsiger sig selv idelig, jo meer den vil stole paa sig selv og være selvstændig. Deres Ven vil, med virkelig Omhu, redde Dem fra at gaae tilgrunde i tomt Fantasteri og blødagtigt Følelsessværmeri, og i denne sin Bekymring for Dem har han ikke aldeles Uret, medens han dog selv vildledes af et Forstandssværmeri til en langt farligere Afvei og giver sig den Fornegtelsens og Selvmodsigelsens Aand i Vold, som han fornegter, men ingenlunde forsager."

Jeg bad ham nærmere forklare sig herom, og han vedblev: „Man er af Frygt for den levende Aand og det levende Ord bleven saa afvant med at høre og nævne det Væsenlige med det sande, oprindelige Ord, at man ængstelig søger Udtryk, der betegne blot døde, abstracte Begreber, for at undgaae Livet og dets Betegnelser; man nævner saaledes heller det Absolute, end den evige, levende Gud; man advarer for det Onde, men leer ad den Onde og Løgnens Fader, som et Fantom. Naar Nogen vilde nævne Antichrist, som en personlig og levende Aand, vilde han ansees for en Pietist og Sværmer, medens en stor Deel af den saakaldte Christenhed dog aabenbart staaer i hin fornegtende Aands Tjeneste. Vil man blot paa en forstaaelig Maade yttre sig derom, maa

man forvandle det levende Udtryk til et dødt og kalde hin fornegtende Aandsretning Naturalisme, Rationalisme eller skeptisk Filosofi. Man kalde det imidlertid hvad man vil! en saadan Stræben maa man selv i dens Benegtelse erkjende, og den fornegtende Aand er aldrig virksommere, end netop naar den fornegtes. Hin fremmede Lærde, som med saa store, aandelige Gaver forstaaer selv at sætte Forstanden i en sværmerisk Overspændthed og indvie Mysticismens ivrigste Bekæmpere i et hemmeligt Samfunds Mysterier, som har Selvforgudelse og Egenvilliens Verdensherredømme til Øiemed, denne reisende Docent og Filosof maa finde Tilhængere allevegne, hvor hin fornegtende Aand har Venner og Tjenere, og de maae ubevidst slutte sig til ham, fordi han er en mægtig Udsending fra Aanden, som de hylde og tjene, skjøndt de negte hans Tilværelse. Til Verdens yderste Dag vil en saadan Stræben finde Sted" — vedblev Greven — „den er i sig selv for det guddommelige Øie tom og forgjæves: den maa, ifølge sin selvmodsigende Natur, søge sin tilsyneladende Virkelighed i Skinnet, og sin Tilværelse i en evig Tilintetgjørelse. Men i denne sin Intetheds Afgrund vil den neddrage Verden og Menneskeaanden med sig. Det saakaldte Naturens og Fornuftens, det Kraftens, Sundhedens og Frihedens Rige, der nu i denne Retning stræber at danne sig i det skuffende Skinliv, finder i Tidsalderens aandelige Misfostre sine Grundpiller. Men at afsløre og omstyrte dem, er mit og mine Aandsfrænders Livsøiemed; dertil virker Enhver, som bevidst eller ubevidst arbeider og bygger paa det nye Jerusalem i Aandens Rige. Det var fordum Jødedommets, det er nu Christendommens og enhver sand guddommelig Viisdoms Øiemed. Man kalde os hvad man vil, Cabalister, Mystikere, Sværmere og Obscuranter! hvor Ordets sande Betydning er forglemt, høre de falske Benævnelser hjemme.

Mystiker og Cabbalist i Ordets sande og rette Betydning har jeg ellers Intet imod at benævnes; hvor Aabenbaringstro kaldes Obscurantisme og Følelse Sværmeri, har jeg heller Intet imod at kaldes en Obscurant og Sværmer." Han viste mig nu hvorledes han og hans Venner udgjorde et stort, aandeligt Samfund, der ved Tale og Skrifter og ved deres hele Liv aabenbart bekæmpede hin fornegtende og ødelæggende Aandsretning, som han kaldte Antichristens Bestræbelse for at grundfæste sit Rige paa Jorden. Han viste mig hvorledes denne Kamp og dobbelte Bestræbelse i enhver Tidsalder havde fundet Sted, men altid havde yttret sig forskjellig, med Hensyn paa de Svagheder og Forvildelser, der vare enhver Tid og Slægt eiendommelige, og hvorledes ofte selv de forstandigste og retsindigste Menneskers Frygt for Ensidighed og Overdrivelse ved enhver aandelig Bevægelse aabnede hin Modsigelsens Aand nye Indgange ved modsatte og ofte langt farligere Overdrivelser. Ligesom Jødedommets og Catholicismens oprindelig rene og herlige Aand paa denne Maade var vildledet, saaledes — paastod han — maatte nu ogsaa den protestantiske Stræben ved sin Eensidighed udarte og gribes som Middel af hin Fornegtelsens Aand til en opløsende og selvmodsigende Protesteren mod alt Levende og Aandeligt; den Kulde og Død, hvortil dette førte, ansaae han for langt farligere, end alle de Forvildelser, som selv den mest dæmoniske Misbrug af Livet i Fantasiens og Følelsens Overvægts-Perioder har kunnet fremkalde.

Jeg hørte hans Udvikling heraf med den største Opmærksomhed. Meget af hvad han sagde mig var som talt ud af mit Inderste, og Alt, hvad min æsthetiske Ven havde tilstrævet mig, forekom mig nu som Virkninger af en frygtelig og dæmonisk Forblindelse. Jeg talte ogsaa med Camilla herom, og hun havde aldrig forekommet mig skjønnere, end da hun

tilsidst, istedetfor al nærmere Forklaring af hvad hendes Fader havde betroet mig, med begeistret Røst istemte en høi, profetisk Sang om det himmelske Jerusalems evige Skjønhed og Herlighed. Hvad Andre vilde kalde pietistiske Udtryk i denne Sang forargede mig nu ingenlunde, da de vare aldeles bibelske, og jeg nu ikke længer deelte den almindelige Frygt for at høre det Væsenlige benævnt med det sande evige Ord i dets rette og oprindelige Betydning.

En Aften gik jeg ene paa Landeveien, som løb tæt forbi Grevens Slotshave. Jeg havde netop begyndt paa et meget alvorligt Advarselsbrev til min æsthetiske Ven, og jeg tænkte paa hvorledes jeg skulde gjøre ham begribeligt — hvad han efter sin Synsmaade maatte antage for umuligt og for den barokkeste Grille af en overspændt Fantasi — at det nemlig var en farlig Udsending fra hin Fornegtelsens og Modsigelsens Aand, som nu henrev ham og saa mange forblindede Mennesker til at virke for Oprettelsen af det fuldkomne Intetheds-Rige, ved den tommeste af alle mulige Skuffelser, under den høieste Virkeligheds og Menneskeligheds Maske.

Ligesom jeg tænkte herpaa, saae jeg en Vogn rulle forbi med en enlig Reisende, i hvem jeg til min Forbauselse gjenkjendte hin fremmede Lærde. Han sad med sin Tegnebog i Haanden og lod ikke til at bemærke mig, medens han loe høit ved sig selv og syntes at skrive. Vognen var mig allerede af Syne, da jeg saae et aabent Brev flagre hen ad Landeveien for Vinden. Jeg tog det op og tvivlede ikke paa, at jo hin mistænkelige Reisende maatte have tabt det af sin Tegnebog. Jeg læste Brevet, da jeg kom hjem, og dets Indhold vilde strax have overbeviist mig om den besynderlige Reisendes sande Natur og Væsen, hvis det ikke havde været skrevet i en vis spøgefuld Tone, der gav det Udseende af et

blot snurrigt Indfald. Dog dette kunde netop være en listig Forsigtighed og Maske; jo oftere jeg læste det, jo mere troede jeg mig overbeviist om, at det virkelig maatte være et Slags Djævelspost, jeg havde opsnappet. Men var det skrevet for at opsnappes, maatte dette atter opvække Tvivl om dets rette Betydning. Det havde Form og Udseende af et Brev, men syntes en ufuldendt Indstilling eller Rapport og var uden Udskrift og Adresse. Jeg indesluttede et Udtog deraf, som Bilag, i det Advarselsbrev, som jeg øieblikkelig lod afgaae med Posten til min æsthetiske Ven. Den fremmede Lærdes Concept til en Indberetning — eller hvad jeg skal kalde det — havde til Overskrift: „min overguddommelige Herre og Mester!" og Titulaturen „Deres Overguddommelighed!" forekom ofte deri. Det indeholdt i en haanlig, infernalsk Tone en ret diabolisk Operationsplan til den høiere Menneskenaturs Underminering saavel ved Skrift som ved Tale og ved Stiftelsen af et hemmeligt Samfund, som under Navnet af „Naturens, Dydens, Fornuftens og Frihedens Indviede" skulde samvirke til Udbredelsen af det dæmoniske Rige paa Jorden. Den allermodernestc Sofistik convenerede dem især fortræffeligt, forsikkredes der, da man med dens snilde Former kunde bevise Alt, hvad man vilde, og det Modsatte af enhver Paastand med samme Klarhed, som Paastanden selv, idet netop Selvmodsigelsen maatte blive Beviset for den dybeste og fuldkomneste Sandhed.

Ved aandelige Vaaben skulde Riget udbredes, og om de verdslige Magter behøvede man ikke stort at bekymre sig: var Tanken og Villien først vundet, fulgte Armene og Kroppene af sig selv. Den nye Operationsplan maatte lykkes: den menneskelige Aandsudvikling var kommen til et Punkt, hvorfra den enten resignerende maatte gaae tilbage til det Gamle og Forkastede, og dertil var Forstanden, med al dens Indskrænkning, dog for hovmodig — eller man dristig maatte trænge

frem og sætte sin egen Villie og Frihed istedetfor „det Absolutes." — Man havde af visse Aarsager optaget dette „fortræffelige Udtryk, hvorved man ikke behøvede at nævne hvad man ikke gad hørt" — — —

Dette mistænkelige Brev var skrevet med Blyant, og jeg havde kun, som sagt, gjort et Udtog deraf; men det Forunderligste af det Hele var, at da jeg vilde meddele Greven Brevet selv og høre hans Mening derom, var der ikke et eneste Ord eller Bogstav at see i Originalen, der nu kun saae ud som et smudsigt, sammenkrøllet Ark Conceptpapir. Jeg lod Greven læse mit Udtog, og han spurgte mig meget alvorligt om der ingen fremmed Indflydelse virkede paa mit indre Syn, og om jeg ikke undertiden i Harme eller Indignation sammenblandede mine egne Forestillinger og Reflexioner over Menneskene eller Tingene med deres ydre, eiendommelige Skikkelser; Meget af hvad han havde læst i mit Udtog syntes ham nemlig bekjendt tilforn af vore Samtaler. Han vakte herved en Tvivl hos mig om den objective Sandhed og Paalidelighed af mine mange besynderlige Erfaringer. Jeg fortalte ham nu min Moders forunderlige Eventyr og Alt, hvad jeg selv havde oplevet med Dienfalven og Ringene. Han hørte derpaa med den største Opmærksomhed. Det lod aldeles ikke til at forundre ham, som noget Ubegribeligt; men han blev særdeles alvorlig og betragtede mig længe taus med et skarpt og prøvende Blik. „Jeg har indviet Dem i nogle af Naturens Hemmeligheder" — sagde han endelig — „Jeg har ført Dem saavidt, som jeg troede De med Deres nærværende Udvikling var skikket til. Jeg har nylig endogsaa viist Dem hvor nær Aandeverdenen ligger os, og hvorledes vi her igrunden vandre midt om i den, uden at vide det. Den Skilsmisse, der desuagtet i vort nærværende Liv maa og bør finde Sted mellem os og de mægtigere, saavel høiere som lavere Aander,

vilde jeg netop idag gjøre Dem opmærksom paa; jeg vilde paa det Alvorligste have advaret Dem mod at overstige denne Grændse; men nu hører jeg med Smerte, at De allerede for længe siden har oversteget den" —

„Hvorledes!" — spurgte jeg forundret — „maa jeg nu selv imod Dem forsvare mig mod Beskyldningen for sygelig Overspændthed og Sværmeri? anseer De mig endog for at have overtraadt Menneskelighedens Grændser, fordi jeg maaske i min første Udviklingsperiode for lidenskabelig og ensidig har higet efter Idealiteten i Livet og i Konsten, og fordi jeg mangengang her, hvor et nyt Liv i Klarhed og Kjærlighed er opgaaet for mig, har tabt mig i en lykkelig Drømmeverden og i et Ocean af et høiere Livs Følelser og Længsler, der, ligesom Urdas hemmelighedsfulde Brønd i den nordiske Mythe, synes at ligge udenfor Verden og den jordiske Tilværelses Grændser?"

„Den Stræben, som bragte Dem hid, kan jeg ingenlunde forkaste" — svarede Greven — „det var Aandens tidlige, utaalmodige Tilbagestræben mod dens evige Ophav. Kun naar Aanden hildes i Sandseverdenen og fængsles af en kjødelig Forstands Lænker, kunne vi komme til at miskjende og foragte hin Stræben. Hvad der ved den er forkasteligt, er som oftest kun dens Ensidighed og blinde Foragt for den ydre Verden, der, løsrevet fra Aanden, maa for os tabe al mulig Virkelighed. Den Vildfarelse har De vel ikke ganske været fri for; dog den er saare tilgivelig: Meget af, hvad vi udvortes see, er virkelig kun Skin; det er vissélig Aanden og Ideerne, der give Sandseverdenen Realitet, men ingenlunde denne, der giver Aanden og Ideerne Realitet. Det er maaske sidstegang vi tale herom" — vedblev Greven bevæget — „og jeg vil forklare mig nøiere. De nævnede den oldnordiske Mythe om Urdas Brønd: af hint Idealitetens Æther-

hav er det i Sandhed, at den nye Jord og Himmel skal fremstaae, naar den endelige Verden selv med dens Skinliv og falske Guder opløses; af hin Tilblivelsens dybe Kilde hentes ogsaa i Sandhed de evige Livsdraaber, som forfriske og vedligeholde Verdenstræets Rødder. Den, der veed hvad det historiske og poetiske Liv i Sandhed betyder, vil forstaae det. Der ligger ofte meer Sandhed og Viisdom i hin gamle Hedning-Filosofi, end mange Filosofer i vort Aarhundrede drømmer om. Dog dertil skulde vi ikke behøve at tage vor Tilflugt i en christelig Tid, for at forsvare den ideale Stræben mod en cras Realismes Spot. Tomhed, Sværmeri og luftige Hjernespind finder den spidsborgerlige Realist allevegne, hvor Luftningen fra en høiere aandelig Verden kommer ham nær og forstyrrer hans rolige, velbehagelige Livsnydelse, ved Anelsen om dens nødvendige Intethed. At jeg ikke hører til dette Slags Sundhedsprædikanter maa for længe siden have været Dem klart, og dog maa jeg bekymret tilstaae Dem, hint besynderlige Eventyr, der er indtraadt i Deres Liv, vækker en ængstelig Formodning hos mig, som bliver mig til sørgelig Vished jo længer jeg overveier hvad De har betroet mig om Grunden til Deres afvigende Sandse-Erfaringer."

„Hvorledes?" — spurgte jeg forundret — „anseer De da virkelig hint Eventyr og hine Huldregaver for noget Værre eller Farligere, end hvad Andre vilde kalde en forskruet Fantasi eller fix Ide?"

„Kald det hvad De vil!" — svarede Greven — „ved Brugen af hine Gaver er De traadt i en farlig Forbindelse med de halvdæmoniske Naturaander, der, som Elementerne selv, ere mægtige og lunefulde, men kun ere velgjørende for os, naar de, uden at beherske vort Sind, virke stille og afsondret i den dem anviste Sphære. Det var en Lykke, hine farlige Ringe bleve Dem frarøvede. De har selv erfaret og

erkjendt, til hvilke Forvildelser en saa tvetydig Lykke kunde føre Dem."

„Med Ringene var det Blendverk" — svarede jeg — „men Salven har dog vist forhøiet mine Sandseevner. Er da ikke enhver sjelden Naturgave en Himlens Velgjerning? og kan der være nogen Skuffelse at befrygte derved?"

„Deres klare, levende Sands for Livets Billeder og Toner har jeg hidtil troet var Dem en medfødt himmelsk Gave" — svarede Greven — „og jeg priste Dem lykkelig derfor. Nu frygter jeg, der ogsaa er Bedrag og Skuffelse ved denne Gave, og at de lunefulde Naturaander kun for en Tid har laant Dem, hvad de maaske kan og vil tage tilbage, for at bringe Dem i Tvivl om den evige Sandhed og om den Herligheds Tilværelse, som De dog selv har seet og fornummet. Skulde denne Ulykke ramme Dem engang, naar jeg ikke er Dem nær, saa lad Dem ikke forlede af det Verdslige og Forgængelige i Deres eget Sind og af den ensidige Forstandshovmod hos Dem selv og Tidens høirøstede Slaver, til at miskjende det Evige og Uforgængelige i Deres eget Væsen og i den store, besjælede Natur! Foragt aldrig Deres nuværende klare og skjønne Tilværelse, som Sværmeri og sygeligt Fantasteri! men kom tilbage til mig, og jeg skal føre Dem et vigtigt Skridt videre i Deres Kundskab om Naturens Hemmeligheder. Hvad de underordnede Naturaander formaae, det formaaer en gjenløst Menneskeaand ogsaa — og langt mere. Et eneste Ord i den hellige Skrift har i sin rette Betydning og Forbindelse langt større Magt — saavel til at aabne Øine og Øren for det evige Lys og de evige Livstoner, som til at afsløre og omskifte Tingenes skuffende Skikkelser i Verden — end alle mistænkelige Tryllegaver af de mægtigste Elementaander."

„Hvorledes!" — udbrød jeg i den høieste Spænding og

Forbauselse — „er Miraklernes Tid da ikke forbi? og formaaer Menneskeaanden at forandre Naturens og Tingenes Skikkelse?"

„Ikke ved sig selv" — svarede Greven — „men vel ved den store Aand, hvori den lever og rører sig, ved den guddommelige Kraft og Almagt i de hellige Ord, i deres rette og evig sande Forbindelse og Betydning. Den, der lever i den Almægtiges Aand og vil den Helliges Villie, hans Villie maa skee med den Almægtiges!" — Idet han sagde disse Ord, flammede hans Øine, og hans anselige Skikkelse syntes mig at hæve sig med en besynderlig Kraft og Majestæt. Det var mig som jeg saae Moses i det Øieblik, da han slog i det røde Hav og tvang Bølgerne til at adskilles. „Denne Hemmelighed er den sidste og høieste i mine Fædres Viisdom" — tilføiede han efter et høitideligt Ophold — „men den kan og bør ikke betroes nogen Menneskesjæl, der endnu vakler mellem Gud og Verden, og som ikke for evig har afsagt alt Forbund med Menneskelivets og Naturens fristende og ødelæggende Magter."

„Mig kan og vil De altsaa aldrig indvie i denne Hemmelighed?" — sagde jeg med en smertelig, ydmygende Følelse — „ikke engang, naar jeg tilintetgjør hin hemmelighedsfulde Gave fra Naturaanderne, som De anseer for saa mistænkelig og farlig? See, her er hin Salvekrukke! den skal aldrig meer gjøre mig til en Eventyrdrømmer og Gjek!" — Med disse Ord kastede jeg den ud af Vinduet i Slotsgraven.

„Det hjælper ikke!" — sagde Greven — „Virkningen af hin Tryllegave fornemmer De dog endnu; den udgjør for Øieblikket virkelig Deres høieste og eneste Lyksalighed. Var De paa en anden Vei kommen til dette kostelige Fortrin, og var det derved tillige sikkret Dem, som et evigt, umisteligt Gode — saa — ak, ja saa" — vedblev han med et dybt

Suk — „kunde Deres Liv og Lykke maaske være blevet noie forbundet med min og mine Borns Fremtid, og Deres Stræben efter aandelig Virksomhed have fundet en skjøn og herlig Tilfredsstillelse."

Han taug, og jeg saae Taarer i hans Dine. Jeg greb hans Haand, og Navnet Camilla bævede paa mine Læber. „Det smerter mig dybt" — afbrød han mig — „men jeg seer det — vi maae skilles ad. Ikke alene min Fred og mine Borns Vel, men Deres egen Villie vil fordre det. De kjender endnu ikke Dem selv, og mit Livs høieste Diemed er Dem en Gaade. Jeg har elsket dig som en Søn" — vedblev han, bevæget, i fortrolig, faderlig Tone — „og jeg elsker dig endnu, skjøndt jeg seer Taagen ved dit Die, som vil gjøre mig fremmed for din Sjæl og dit Hjerte. Idag adskilles vore Veie, for maaske først at mødes, hvor ingen Skuffelse og intet Blendværk meer findes. Tag den største Skat med dig af mit Hus! men forlad det inden Midnat og træd ikke igjen over min Tærskel, for Koboldernc har taget deres Gave tilbage og Tidens Blendværk har viist dig hvad der overlever dens Omskiftelser! Jeg kan og vil intet Forbund slutte med en Gjeldner til Afgrundens Magter — med en lønlig Overløber til den Fjende, jeg evig maa bekæmpe."

„Men affindig kan og vil De gjøre mig, Hr. Greve!" — udbrød jeg i heftig Uvillie — „De seer min Kiærlighed til Dem og Deres Datter og forskyder mig, fordi jeg eier en tilfældig Lykkens Gave, som maaske kun ikke er evig. — Er det kiærligt og retfærdigt?"

„Dit Klarsyn, Søn, er ikke blot forgængeligt, men ofte falsk og dæmonisk" — tog Greven Ordet igjen med streng Alvor — „det fremkaldes og næres ikke blot af det Guddommelige i dig, men ogsaa af det Dæmoniske. I den for-

fængelige Stad var det din egen Forfængelighed og dit Koboldlune, der bragte dig til at miskjende den oprindelige Menneskenatur hos dine Uvenner og de Gjekke, du foragtede. Dine Syner vare ligesaa ofte falske, som sande. Dine Dyrevisioner vare aandløse Misfostre af et ukjærligt Sind og af en høist almindelig Higen efter dæmonisk Satyr-Vid og humoristisk Lune, som du deler med de trivielleste Vittighedsjægere. I din Ringeagt for den forfængelige Skin-Lærdom, har du været nær ved at miskjende og foragte al sand og ædel Videnskabelighed. Kun din dybere Natur og din Ærbødighed for Frelsens Ord har hidtil reddet dig fra at gaae tilgrunde i Hovmod og Menneskeforagt. — Vi maae skilles ad; det er nødvendigt. Kom til mig før Midnat, at jeg kan velsigne dig og maaske vise dig den Vei, hvorpaa vi atter kan mødes i Klarhed!"

Med disse Ord forlod han mig. Jeg stod som lynslagen og nedstyrtet fra alle mine Ønskers og Forhaabningers Himmel. Jeg eftertænkte hvert Ord, han havde sagt mig; jeg overveiede Alt, hvad jeg havde hørt og lært af hans hemmelige Viisdom. Jo meer jeg tænkte derpaa, jo besynderligere og mistænkeligere forekom det mig Altsammen. „Han er en Cabbalist" — sagde jeg ved mig selv — „han er af jødisk Slægt; naar Alt kommer til Alt, er han vel tilsidst en Sværmer eller Bedrager. Han maa have havt en Hensigt med mig, som han nu har opgivet. Jeg har røbet ham min Kjærlighed til hans Datter, og han griber nu det urimeligste Paaskud til at bortjage mig. Camilla elsker mig; jeg kan ingen Tvivl nære derom. Bliver hun nu her ene hos den gamle Drømmer, gjør han hende tilsidst afsindig med sine hemmelige Videnskaber. Mig har han jo allerede gjort halv forrykt. Han tillod mig at medtage den største Skat i hans Hus. Hans største Skat for mig er Camilla. Kunde og vilde hun følge mig, burde jeg da betænke mig paa at skuffe

den gamle Sværmer og redde en ung, smuk og aandrig Pige for at gaae tilgrunde her i Sværmeri og Affindighed? — Men er det ikke en skammelig Utaknemmelighed?" — indvendte jeg mod mig selv — „Har den gamle, sværmeriske Herre ikke viist sig imod mig som en Fader? har han ikke idetmindste troet at meddele mig det Ædleste og Bedste, han eiede, i sine Viisdomsskatte og sin hemmelighedsfulde Aandsrigdom?"

Jeg havde en lang og smertelig Kamp med mig selv. Endelig seirede min heftige Lidenskab for den skjønne Camilla, og jeg erindrede mig af min filosofiske Moral, at det var Ret at skuffe affindige Mennesker til uskyldige Menneskers Redning. Jeg blev den hele Dag paa mit Værelse og lod som jeg var upasselig. Medens jeg beredte mig til min Bortreise, lagde jeg en Plan til at bortføre Camilla, og den lod sig lettelig iværksætte, naar hun kun selv var villig dertil. Min Kjærlighed var saa heftig at jeg ikke tvivlede paa at kunne overtale hende. Jeg bestak den Tjener, der opvartede mig, og han lovede at holde med en lukket Vogn ved Haveporten i Aftenskumringen. Jeg oppebiede nu kun den Time paa Eftermiddagen, da jeg vidste, den Gamle var i sit Lønkammer, de unge Grever i den modsatte Fløi og Camilla ene i den lille Havestue hos sine Fugle. Endelig slog den forønskede Time. I den heftigste Uro og Spænding gik jeg sagte ned af Trappen og nærmede mig gjennem flere øde Værelser til Havestuen, hvor jeg hørte Camilla synge og spøge med sine Fugle. Jeg sluttede deraf, at Faderen endnu ikke maatte have sagt hende Noget om min Bortreise, og jeg haabede, den pludselige Underretning derom nu ogsaa skulde bidrage til Udførelsen af min Plan, der var beregnet paa Overraskelse og vor gjensidige Kjærligheds Styrke i Tilstaaelsens første begeistrede Dieblik. Fik hun Tid til Overlæg og Betænkning, frygtede jeg for, at

hendes Kjærlighed til den gamle, underlige Fader dog skulde faae Overvægt og holde hende tilbage. Ved nu at høre hendes sorgløse Sang, standsede jeg et Øieblik og betænkte den Uro og Anger, jeg maaske dog ved mit dristige Eventyr beredte hende, og hvorledes den gamle Fader vilde føle sig forladt ved Savnet af sin eneste Datter; men min Kjærlighed overvandt enhver Betænkelighed. „Det er Pligt" — sagde jeg ved mig selv — „du redder en uskyldig Sjæl fra Sværmeriets og Pietismens Fordærvelse og fra en afsindig Cabbalists Snarer; en saadan aandelig Nød og Fare bryder selv Naturens første Love og Familielivets helligste Baand." — Jeg aabnede Døren til Havestuen og traadte ind. Hun stod med Ryggen til mig ved et Fuglebur og syntes ikke at have bemærket mit Komme. „Deiligste, elskværdigste Camilla!" — udbrød jeg — „himmelske Engel paa Jorden! jeg maa herfra; men først maa jeg sige Dem hvad jeg har følt fra det første Øieblik, jeg saae Dem, og hvad ikke et helt Menneskelivs Omskiftelser kan forandre eller udslette af min Sjæl — jeg" — — —

Hun vendte sig nu om, og med Forfærdelse blev jeg staaende maalløs og troede at see en levende Mumie i Camillas Dragt. Hun stod atter for mine Øine som hin ældgamle, udtærede Dame og ligesom min æsthetiske Ven havde beskrevet mig hende. I dette ulykfalige Øieblik, da jeg i det heftigste Elskovsraseri vilde bortføre hende, forekom hun mig som en rynket, stiv Francaise der gik i Barndom og snakkede Fransk med sine Papegøier. Uden at sige et Ord meer, styrtede jeg ud igjennem Havedøren og rev et Par Fuglebure omkuld i min Heftighed. Jeg hørte Camilla med klagende Stemme ynke de smaa Fugle, som jeg havde saaret og forskrækket. Hendes deilige, velbekjendte Stemme sønderrev mit Hjerte og havde nær kaldet mig tilbage; men Skrækkebilledet,

jeg havde seet, stod endnu for mine Øine, og som jeg var jaget af onde Aander, fortsatte jeg min Flugt gjennem Slotshaven og standsede ikke før jeg stod paa Landeveien. Nu besindede jeg mig først og gik langsommere. Der var ingen Fare paa Færde: ingen Sjæl forfulgte mig; jeg gik ene paa den øde Landevei og havde kun havt isinde at gjøre en gammel Dame en Kjærligheds-erklæring samt formaae hende til at lade sig bortføre af mig. Jeg udbrød i en høi Latter over mig selv og min forunderlige Stilling, medens jeg dog tillige følte mig besynderlig nedslaaet og sørgmodig stemt, som den usleste Betler, der havde drømt, han var Konge, og saae Scepteret i sin Haand forvandlet til en Tiggerstav. Jeg troede nu, at Greven med sin cabbalistiske Filosofi maatte have forvirret min Hjerne, og at alt det Forunderlige, jeg havde oplevet paa hans Slot, var lutter Sværmeri og Galskab, saavelsom min Moders Eventyr, min Historie med Ringene og mit formentlige Klarsyn. Jeg erindrede nu, at jeg, som en afskediget Huslærer, der forlod Grevens Slot, dog ikke behøvede at reise til Fods, og at jeg desuden havde ladet alle mine Sager ligge paa mit Værelse. Jeg besluttede at gaae tilbage til Slottet og tage ordenlig Afsked, uden at lade mig mærke med min forulykkede Plan eller min senere, fornuftige Opdagelse.

Det var imidlertid blevet Aften. Da jeg kom til Haveporten, saae jeg den bestukne Tjener efter Aftale holde der med Grevens lukkede Reisevogn. Jeg blev blussende rød af Skam, men fattede mig hastig. „Kjør kun ind igjen!" — sagde jeg — „det Hele var en Spøg, jeg vilde havt med Greven og Hendes Naade; men det var dog maaske upassende; Veiret er ogsaa slet, og det er for sildigt at kjøre Lysttour for gamle Folk." Tjeneren syntes med Møie at tilbageholde en ondskabsfuld Latter, idet han nikkede og adløb.

Jeg gik nu langsomt op til Slottet i den allerulykkeligste Stemning. Det var mig som jeg havde været i det saligste Paradis, men saae mig udstødt derfra paa den ynkeligste og tommeste Alfarvei. Det gamle, gothiske Slot forekom mig som et Fangebur, som en skummel, uhyggelig Bolig for Ugler, Flaggermus og gale Mennesker. De gamle, forfaldne Taarne og de takkede Gavle forekom mig som plumpe og smagløse Levninger fra en barbarisk Tid. Havets Brusen under de gamle, mosbegroede Borgmure lød mig ensformig og kedelig, ligesom Strandmaagernes Skrig over Taarnfanen; Søluften var mig væmmelig og erindrede mig kun om alle en Søreises Ubehageligheder. I Baggaarden brølte mig Herregaardskvæget ligesaa afskyeligt som Malkepigerne skreg, og ved Stalden løb Svinene paa Møddingen, med Krager paa Ryggen og med raadden Halm i Munden, og spaaede mig Slud og ondt Reiseveir. Jeg hørte, Greven var i sit Lønkammer, og jeg gik derop for at sige ham, at jeg reiste. Jeg gik gjennem Musæerne og Bibliotheket, hvor jeg før saa ofte og inderlig havde glædet mig, og hvor jeg havde gjort Udkast til en Række poetiske og videnskabelige Værker, som jeg haabede skulde være evige, som min Aand, og virke opløftende og velgjørende paa alle kommende Slægter. Maanen skinnede nu ind paa Billedstøtterne og Beghylderne; men Gibsbillederne saae mig ud som hæslige, nøgne Lig, og jeg syntes at høre Træormene gnave i de gamle Hylder, som i Ligkister. Jeg tænkte paa al den unyttige Flid og Lærdom, her opbevaredes til Forraadnelsen. De her i Kalveskind begravne Forfatteres stolte Haab om Udødelighed og om oplivende Indvirkning paa Efterslægten forekom mig nu ret latterlig. Al aandelig Stræben var mig tom og frugtesløs; alt Haab om at udrette Noget i Verden var mig nu Galskab og Forfængelighed. Navn og Eftermæle syntes mig saa taabeligt

og affindigt et Hjernespind, at jeg udbrød i en bitter Latter, idet jeg sparkede til en Bunke Classiker, der vare halv fortærede af Møl og laae nedtagne som Maculatur paa Gulvet. Jeg aabnede Døren til Grevens Lønkammer. Der sad han med Slobrok og Nathue i sin store Lænestol, med en Glaslampe for sig, og saae mig ud som en forhungret Skomager i sit smudsige Værksted. All den Høihed og Storhed, jeg før havde seet i Grevens Ansigt, var forsvundet, og jeg saae nu kun en nedbøiet, sygelig Olding, i hvis matte Øine der endnu glimtede en Rest af sværmerisk Fantasi og vanvittig Ild.

„Kommer du dog for at medtage min Velsignelse? Søn!" — sagde han med svag Stemme og gjorde forgjæves et Forsøg paa at reise sig.

„O ja, Deres Høivelbaarenhed!„ — svarede jeg i ligegyldig Forstemthed og bukkede — „jeg vil ærbødigst anbefale mig i Deres gunstige Erindring!" Hans ynkelige Skikkelse vakte dog min Medlidenhed, og jeg ansaae det for Pligt baade mod ham og mig selv, saa høfligt som muligt at sige ham den rene Sandhed. „De har vist ment mig det meget godt, Hr. Greve!" — vedblev jeg — „men jeg maa beklage, at jeg ikke før har faaet Øinene op og seet den ulykkelige Vildfarelse og det sygelige Sværmeri, hvortil en overspændt Fantasi og en altfor varm Følelse har henrevet Dem, men hvorved De spilder Deres Liv og Kræfter paa Fantomer, der kun gjøre Dem selv og Andre ulykkelige. De havde ogsaa nær forstyrret Hovedet paa mig; men at De ikke har ment det ilde med mig, er jeg overbeviist om, og jeg skylder Deres Høivelbaarenhed dog paa en Maade et Slags Taknemlighed."

„Ja saa" — sagde Greven med et vemodigt Smil og betragtede mig nøie — „det er altsaa Taknemlighed, der bringer Dem til mig? var det ogsaa denne skjønne Dyd, der

bragte Dem til at opgive Planen med min Datter, uagtet den filosofiske Moral jo tillader Dem at bedrage en vanvittig Fader for at redde Datterens Forstand og gjøre hende lykkelig?"

Jeg følte mig ligesaa beskæmmet, som jeg blev forbauset ved disse Grevens Ord. Tjeneren maatte altsaa have forraadt mig, eller denne forunderlige Mand maatte endogsaa have kiget ind i min Sjæl og gjettet mine Tanker. Jeg vidste ikke hvad jeg skulde svare. „Min Kjærlighed til hendes Naade Comtessen" — stammede jeg — „var en Vildfarelse og et Blendverk, som alt det Andet. Min Bortførelsesplan var en Romangrille, en uheldig Fantasi, en forslidt og aldeles uoriginal Ide. Jeg agter nu om et Øieblik ganske prosaisk at forlade Slottet og beder Deres Høivelbaarenhed undskylde et poetisk Misgreb i mit Liv, som hidrørte fra en overspændt og sygelig Stemning."

„Modtag hvad jeg skylder Dem for mine Sønners Underviisning!" — sagde nu Greven hastig og rakte mig en Rulle dobbelte Louis'dorer — „Gid det maa gaae Dem vel!" — tilføiede han med et dybt Suk — „Gid de maa finde Veien til Lys og Sandhed! kun paa den Vei kan vi atter mødes her eller hist. Skulde De engang føle levende Trang dertil, saa kom ihu hvad jeg har lært Dem og benyt Dem af denne kostelige Veiviser, som jeg vil medgive Dem tillige med min Tilgivelse og faderlige Velsignelse!" Med disse Ord rakte han mig et lille Haandskrift, som jeg allerede kjendte og som jeg vidste, han satte stor Pris paa. Det indeholdt et af ham selv forfattet Udtog af den cabalistiske Lære om Ordenes og Bogstavernes hemmelige og hellige Betydning. Han lagde meddetsamme sin skjælvende Haand paa mit Hoved.

Hans Venlighed rørte mig; men da jeg modtog Bogen,

havde jeg dog Møie med at tilbageholde et medlidende Smil over det besynderlige Sværmeri og den Overtro, jeg nu endog skulde medtage dette Minde om.

„Har jeg nogen anden Skat, som De heller vilde medtage til min Ihukommelse?" — spurgte Oldingen og betragtede mig nøie — „Sig frem! den skal ikke blive Dem negtet!"

Jeg rystede paa Hovedet og fremsagde tankeløs nogle sædvanlige Artigheder; men idetsamme faldt mit Blik uvilkaarligt paa den kostbare Guldskammel, som han havde under sin høire Fod. „Den Skat, han der saa haanlig træder under Fødder" — tænkte jeg — „den er unegtelig mere værd, end hele hans Daarekisteviisdom; hans Fader har dog bedre vidst at skatte hvad der har solid og virkeligt Værd." Til min Forskrækkelse troede jeg, at jeg maatte have udtalt høit, hvad jeg blot flygtigt tænkte; thi jeg saae en harmfuld og smertelig Bevægelse i den gamle Greves Ansigt. „Vil du tilbede Guldkalven, Forblindede, saa tag den!" — udbrød han og reiste sig heftig, idet han rev en lang Rift i sin Silkeslobrok og stødte Guldskamlen foragtelig fra sig med Foden — „tag den" — vedblev han — „og dands om den i din Ørken! men Dyret skal være din Herre, til du kalder paa Den, som er mægtigere, og du seer, din Afgud er Dynd!"

Det var mig et Øieblik som hans Skikkelse atter blev høi og ædel i hans Harme; men snart sank han mat tilbage i sin Lænestol, og jeg saae kun den lille, vanvittige Mand med det udtærede Jødeansigt.

„Det er naturligt, at vi nu fra vore forskjellige Synspunkter maae betragte og vurdere Tingene i Verden noget forskjelligt. Hr. Greve!" — svarede jeg med rolig Fatning — „selv hvad De med saa megen Uvillie har skjenket mig, skal være mig en kjær Erindring om Deres Bevaagenhed; men

det forsikkrer jeg Dem dog, at jeg med endnu større Omhu skal bevare Deres Haandskrift, om jeg end aldrig ønsker at indvies dybere i den Viisdom, det indeholder. Erindringen om Deres velvillige Sindelag imod mig og om det besynderlige Fantasiliv, jeg her har levet, vil dog aldrig ganske kunne udslettes af min Sjæl." Med disse Ord forvarede jeg Bogen i min Brystlomme og vilde med nogle sædvanlige Artighedsformer række Greven Haanden til Afsked; men han holdt den høire Haand for sine Øine og gav mig med den venstre Tegn til at gaae. Da jeg gik ud af Døren, kastede han endnu et smerteligt Blik efter mig, og jeg saae hvorledes Taarerne rullede ned ad hans blege Kinder. Jeg blev heftig rystet ved dette Syn og var nær ved at vende tilbage og styrte mig i hans Arme; men da stod atter Skræmmebilledet af hans gamle Datter og det hele Daarekistevæsen i hans Hus advarende for mig og jeg mig bort. Jeg ilede med Afreisen; dog tog jeg først Afsked med de unge Grever, som holdt meget af mig og vare ret bevægede ved at sige mig Farvel. Jeg spurgte til Camilla. Hun var upasselig, hed det, og kunde ikke see mig.

I den forunderligste Stemning kastede jeg mig paa Vognen og rullede ud af Slotsporten. I Baggaarden blev Kudsken standset af to Tjenere, der kom slæbende med en tung Sæk, som de lagde op i Vognen til mig. „Fra Greven!" — sagde den ene — „det er noget Skramleri, De nok har glemt." „Godt!" — sagde jeg og befølede Sækken. Det var den svære, kostbare Skammel, som jeg i min Forvirrelse og Smerte over Afskeden aldeles havde forglemt. „Guldkalven!" — sagde jeg til mig selv med en hemmelig Uro — „Nu ja, den skal snart faae Fødder at gaae paa. Til at dandse har jeg just ingen Lyst, og til en Orken rei-

ser jeg ikke heller; men der var dog Mening i hans Galskab: det hele Liv er mig nu dog øde og tomt."

Det varede længe inden jeg kunde udrive mig af den nedslaaende Sindsstemning, den Dags Begivenheder havde sat mig i. Først da jeg ankom til Hovedstaden og saae mig atter istand til at deeltage i alle den store Verdens Herligheder og Forlystelser, blev jeg efterhaanden tilfreds og munter igjen. Jeg bortslog Tanken om Greven og hans Datter, som en afsindig Drøm. Den hemmelighedsfulde Bog indsyede jeg dog i min Kjortel, for altid at bære den hos mig, men tillige for aldrig at fristes til at aabne den. Den kostbare Guldskammel forvarede jeg, som en Helligdom; den var virkelig støbt i Form af en liggende Kalv eller et andet firføddet Dyr. Arbeidet var slet; men Guldklumpens reelle Værdi gjorde mig til en hovedrig Mand.

Det var min første Plan at lade Guldklumpen smelte og omsætte i rede Penge; men hvergang jeg betragtede den, syntes det mig Synd at ødelægge og adsprede en saa herlig, samlet Skat. Jeg fik en vis Ærbødighed for den store Magt over Tingene i Verden, en saadan Rigdomsmasse indesluttede, og jeg fandt ofte en besynderlig Glæde i at betragte den glindsende Vanskabning. Hvergang jeg i min Ensomhed overlod mig til denne Nydelse, var det mig som den hele Verden med alle dens Vellyster og Herligheder dandsede om mig, og jeg kunde undertiden saaledes henrives af disse tillokkende Fantasier, at jeg selv i min Glæde sprang og hoppede om min Skat. Da erindrede jeg vel stundom med et Slags Gru den gamle Greves Ord om Dyrets Herredømme og Guldkalvedandsen i min Ørken; men jeg vidste, at jeg ved dette kostelige Dyr for en stor Deel var Herre

over Tingene og Menneskene i Verden; det lystige, nydelsesrige Liv, jeg nu kunde tilegne mig hvilket Dieblik, jeg vilde, var mig heller ingen Vansmægten i Ørkenen; jeg smilte medlidende ad alle slige hellige Talemaader og ad den stakkels gamle Sværmer, der ikke bedre vidste at sætte Pris paa saa virkeligt et Gode.

Jeg besluttede at reise udenlands. Til det første Aar havde jeg tilstrækkelige Reisepenge. Jeg lod gjøre et Skrin til Guldbilledet, kjøbte en magelig Reisevogn, satte min Skat paa Forsædet — og reiste.

Hvergang jeg kom til et Vertshus, hjalp jeg selv omhyggelig mit kostbare Klenod af Vognen; jeg lukkede mig inde paa mit Kammer og glædede mig ved at aabne Skrinet og beskue min mægtige Reisefælle. For ikke at have nødig at skille mig fra denne solide Ven, levede jeg overordenlig sparsomt og nød kun det Allernødvendigste til Livets Ophold. Jeg solgte min Vogn og tog til Takke med Karrer og de ringeste Fragtvogne. Naar jeg kom til en stor og mærkelig Stad, leiede jeg mig et fattigt Tagkammer i et af de mindste og smudsigste Stræder, for ikke ved Overdaadighed at drage Tyvenes og Bedragernes Opmærksomhed hen paa mig. Jeg forlod aldrig min Stue, for at see mig om eller tage Deel i Selskaber og Forlystelser; men jeg fandt i min idylliske Ensomhed en stille, huslig Glæde i at beskue mit Klenod. Det plumpe Kalvebillede blev stedse skjønnere og ædlere for mine Øine; jeg fandt det langt herligere, end de berømteste antike Billedstøtter, der dog kun vare af Gibs eller Marmor. Undertiden forekom Kalven mig endogsaa levende; jeg syntes tydeligt at see et Par smaa, funklende Øine skinne ud igjennem dens hule Hoved; jeg saae en Majestæt i dens Aasyn, som den var en Fyrste eller Konge over Aanderne, og naar jeg ret levende forestillede mig hvad det var for et hartad

almægtigt Væsen, jeg havde for mig, som der næsten et Slags Andagt i de uvilkaarlige Udbrud af min Ærbødighed.

En Nat som jeg laae vaagen paa mit haarde, tarvelige Leie og i det klare Maaneskin betragtede min mægtige Verdensgud, der stod paa et Bord tæt hos mig ved Sengen, udstrakte jeg i min Henrykkelse Armene imod den, som for at tilbede den; men da blev det pludselig for mine Øine som Billedet bevægede sig og Guldkalven skred ned fra Bordet og lagde sig med en Øres Vægt over mit Bryst. Jeg vilde befrie mig fra den uhyre Byrde; men det var mig umuligt; Uhyret blev større og større: det var mig som Verdensmassen var blevet til et Guldbjerg og nedknugede mig i Uhyrets Skikkelse, medens der bestandig tonede en Lyd for mine Øren som Slangehvislen. Jeg var en Afmagt nær; jeg kunde hverken røre mig eller raabe om Hjælp. Desuden laae mit Tagkammer afsondret, og jeg havde, som sædvanlig, med Laase og Skodder spærret enhver Adgang til mig. „Herre Jesus!" — skreg jeg endelig med fortvivlet Anstrengelse, og det lykkedes mig som med Krampestyrke at vælte Byrden fra mit Bryst. Jeg følte mig som sønderknust i alle Lemmer; jeg reiste mig udmattet og saae mig om i Stuen. Maanen skinnede endnu klart. Bordet var omvæltet. Paa Gulvet laae det vanskabte Afgudsbillede. Det kom mig for, som det var knust i Faldet. Uagtet al den Kval, det havde voldet mig, var det dog nu eengang en elsket og dyrebar Gjenstand for min Agtelse, og jeg bøiede mig bekymret hen over det; men da saae jeg en spraglet Slange stikke Hovedet frem af det knuste Kalvehoved og bevæge Tungen hvislende imod mig. Med et Forfærdelsesskrig sprang jeg op og vilde undflye; men jeg var næsten nøgen; Døren var ikke til at faae op i en Hast, og Slangen, der var kroben helt ud af sit Skjul, forfulgte mig med opreist Hoved i fæle Bugter.

Fortvivlelsen gav mig Mod. „Vig fra mig, Satan!" raabte jeg og greb en Ildtang til Forsvar. Det lykkedes mig nogle Gange at kaste Slangen tilside; men den kom bestandig igjen og jagede mig længe om i Stuen. Jeg slog fra mig og bad paa eengang saa godt jeg kunde; endelig lykkedes det mig at faae den fat om Hovedet med Ildtangen. Jeg klemte til af alle Kræfter; men det var mig ikke muligt at klemme den ihjel. Den snoede sig med Halen om mine nøgne Ben, medens dens Øine gnistrede og en gul Fraade randt den ud af Munden. I denne nye pinlige Laokoonsstilling maatte jeg staae til det blev Morgen. Da den første Solstraale skinnede ind til mig gjennem Ruderne, saae jeg med Forbauselse, at jeg maatte have raset eller gaaet i Drømme. Der var ingen Slange at see; men hvad jeg holdt saa fast paa med Ildtangen, var mit spraglede, elastiske Strømpebaand. Guldkalven var rigtignok sønderknust, og jeg saae nu, at den kun bestod af et Slags forgyldt Leer af en besynderlig Haardhed og Vægt. Mellem dens Ruiner laae en lille Pergamentsstrimmel, beskrevet med Hebraisk, som jeg dog endnu forstod Noget af. „See! din Afgud var Dynd og din Metalkjærlighed Vanvid" — stod der. — „men Dyrets Aand har mange Skikkelser — Sandheden er kun een."

„Snak har vi nok af!" — sagde jeg ærgerlig og kastede Sedlen fra mig — „der ligger nu mit hele Fyrstendom over Kræfterne og Tingene i Verden, og jeg er en Prakker igjen som før. Den gamle Greve var dog klogere, end jeg troede: han gav ikke det rene Guld bort, hvor han kun beboede en Klump Leer til at præke Viisdom for mig i hans Fraværelse og holde mig for Nar med forslidt Moral. Nu vel! han har dog gjort mig en virkelig Tjeneste. Nu veed jeg da ogsaa af egen naragtig Erfaring hvad Gjerrighed er for en gal Fantasi og fix Ide, og hvorledes Israeliterne kunde til-

bede Guldkalven. For det Galskab er jeg nu dog helbredet for mit hele Liv — og maaske for Troen paa de onde Aander med; nu seer jeg jo tydelig, at det kun er Drøm og Fantasi tilhobe: her har jeg jo gaaet som en Nar og ført Krig med et Strømpebaand den hele Nat. En Prakker er jeg dog heller ikke endnu" — vedblev jeg og stak min velbevarede Louisd'orrulle til mig — „men nu vil jeg ikke længer samle paa Skatte! Jeg vil see mig om og nyde Livet som et ordenligt og fornuftigt Menneske!"

Jeg havde i mit Gjerrighedsraseri, medens jeg virkelig var nær ved at tilbede den formentlige Guldkalv, ikke alene sparet paa mine Reisepenge, men endogsaa aagret med dem, som en gammel Blodsuger. Nu loe jeg ad det hele Galskab. Jeg vilde maaske have foragtet mig selv derfor, hvis ikke denne lave og smudsige Lidenskab, der var min Natur saa aldeles imod, var forekommet mig som en virkelig Sygdom eller et Slags naturlig Djævlebesættelse, som jeg nu med Glæde følte mig fuldkommen helbredet for. Jeg klædte mig atter anstændigt paa og forlod min jammerlige Bolig, for at besee den fremmede Stad og søge dannede Menneskers Omgang.

Den Første, jeg saae, da jeg gik ud af min Gadedør, var en Person, der gik foran mig og syntes at komme fra det samme Hus som jeg. Hans Gang og Klædedragt var mig bekjendt: han bar en kort, sort Kappe med en meget langskjødet Kjole under og traadte noget stift paa den ene Fod; han gik meget hastigt og forsvandt i en Barberstue, hvor det lod til at han søgte Hjælp for nogle Saar eller Tryk i Hovedet; thi han havde et Klæde om begge Tindingerne og var ganske blaa og opsvulmet i Ansigtet; dette saae jeg først, da han gik op ad Trappen til Barberstuen, og uagtet hans Ansigt var hæslig fordreiet og Hovedet næsten saae

ud som det var voldsomt sammenklemt, kjendte jeg dog hin fremmede Lærde, som jeg havde havt saa underlige Forestillinger om, men som min æsthetiske Ven havde beundret saa høit under Navnet Dr. Stagefyr junior. Jeg kunde ikke forhindre, at jo dette besynderlige Møde bragte mig paa allehaande underlige Tanker, som jeg dog øieblikkelig forjog, for ikke at komme ind i mine gamle, fixe Ideer igjen. Det faldt mig nemlig ind, at hvad man kaldte Drøm og Fantasi dog neppe kunde være noget aldeles Tomt og Ikketilværende; men maatte være Fornemmelser af Fænomener, som man ikke i den sædvanlige vaagne og rolige Tilstand kunde opfatte. Intet Syn og ingen aandelig Erfaring lod sig bortforklare og tilintetgjøre — mente jeg — fordi man kaldte det et Fantom, en Drøm eller en Indbildning; hvad man i en saakaldet abnorm, sygelig eller overspændt Tilstand med det aandelige Syn erfarede, syntes mig maatte have samme Krav paa virkelig aandelig Tilværelse, som hvad man med en skjærpet eller forhøiet ydre Sands fornemmer fordrer Erkjendelsen af virkelig legemlig Tilværelse. At der maatte gives et dobbelt indre Syn, med Hensyn paa den lavere eller høiere Sandseverden, man uden den legemlige Sands kan opfatte, syntes mig uden for al Tvivl; og at man ved at gaae over fra den ene til den anden sandsende Tilstand ofte maatte sammenblande og forvexle de forskjellige Verdeners Fænomener, syntes mig tilstrækkelig klart af Erfaringen. Saaledes ansaae jeg det for ganske tænkeligt og forklarligt, at det var Dr. Stagefyr junior, der, som en ond Aand, havde viist sig for mig i Slangeskikkelsen, og at det var ham og ikke mit Strømpebaand, jeg havde klemt saa dræbeligt med Ildtangen. Dog Dette tog jeg mig vel iagt for at sige til Nogen, da jeg var vis paa, det vilde gjælde for det latterligste Galskab. Det forekom mig ogsaa selv høist usand-

synligt, at saa mægtig en Person skulde behøve at søge Hjælp paa en almindelig Barberstue. Siden hørte jeg, at denne berømte Lærde holdt politiske Forelæsninger i den fremmede Universitetsstad med stort Tilløb, men at nogle hælderede Sværmere beskyldte ham for at udbrede en jesuitisk Moral og mislede Ungdommen til lovstridige Foretagender, hvorfor han og hans enthusiastiske Tilhængere vare komne i Mistanke hos frihedfuende Regjeringer og undertiden vare udsatte for Undersøgelser, Heftninger og allehaande inhumane Forfølgelser. Men, som jeg hørte, voxede netop herved hans Tilhængeres Antal, der, som frimodige Sandhedsvenner, satte deres største Ære i at forfølges, som Martyrer for den aandelige Frihed og for Menneskeslægtens høieste Rettigheder. Uagtet alle de Lovtaler, jeg hørte over denne geniale og skarpsindige Filosofs Bestræbelser for Humanitet og Folkeoplysning, havde jeg dog en dybt indgroet Fordom imod ham, og jeg stræbte efter Evne ved alle Leiligheder at bestride hans Meninger og Synsmaader, hvor de vare blevne udbredte blandt Folket; thi de Galskaber, man kun skrev eller talte om paa Latin eller afhandlede i de Lærdes indskrænkede Kreds, ansaae jeg det ikke for Umagen værd at bekymre sig om. Min gamle Higen efter en stor og indgribende aandelig Virksomhed vaagnede derved paany; men førend jeg troede i nogen bestemt Retning at kunne virke paa det aandelige Liv, mente jeg med Rette, at jeg maatte kjende mig selv noget nøiere og benytte min Reise til at omgaaes Mennesker i alle Stænder og Forhold, for at see hvor det Liv egentlig var at finde, som jeg vilde virke paa.

Universiteterne syntes mig, som Menneskeaandens høiere Opdragelsesanstalter, i denne Henseende vigtigst, og jeg besøgte, som videnskabelig Gjest, adskillige af de mest berømte. Paa et Par Docenter nær af Dr. Stagefyrs Skole, der

ved et levende Foredrag og en blendende Sophistik forstode at henrive den studerende Ungdom og vække Tvivl om al mulig Sandhed, fandt jeg dog kun faa Undtagelser fra den gamle academiske Slendrian med den dorske Oplæsning af død Lærdom, som jeg allerede tilstrækkelig kjendte; og jeg fandt det helt besynderligt, at man endnu tvang de Studerende, der vilde have Embeder i Staten, til timeviis gjennem halvaarige Cursus paa den kedsommeligste Maade at høre og opskrive, hvad de langt bekvemmere paa en otte Dages Tid kunde læse hjemme i trykte Skrifter. Jeg blev snart ked af denne „Hospiteren," og jeg mente, at hvis det var noget Vigtigt, disse Herrer havde at meddele Verden, stod Pressen dem aaben, og ved den kunde deres Viisdom langt mere sammentrængt udbredes saa langt man kjendte Bogstaver. Det mundtlige Foredrags Fordele og det levende Ords mægtige Indtryk var jeg langt fra at miskjende; men hvor Foredraget ikke var den øiebliklige Begeistrings Udtryk, og hvor Ordet dog ikke var levende og nyfødt, men efter Maal og Vægt i Studerekamret ordenlig nedsyltet i et dødt og sirligt Bogsprog — hvilket som oftest var Tilfældet — der troede jeg, en trykt Bog vilde virke langt mindre søvndyssende, end et helt eller halvt Aars Forelæsning over den samme Gjenstand.

Jeg søgte nu det aandelige Livs Kilde hos Skribenterne og besøgte de berømteste, hvor jeg kom; men til min store Forbauselse fandt jeg der, hvad en bekjendt komisk Digter siden høist træffende har bemærket: „at der ingensteds er mindre Maaneskin — end i Maanen." Næsten Enhver, som jeg besøgte, forudsatte, at jeg var en varm Beundrer af hans Skrifter; undertiden var dette ogsaa Tilfældet; men hvad jeg da som oftest vandt ved det personlige Bekjendtskab, var en forringet Deeltagelse for den Aand, jeg netop ønskede

mig nærmere forbunden med. Enkelte sjeldne og herlige Undtagelser høre til mit Livs skjønneste Erindringer; men disse Aanders høieste og kraftigste Liv har jeg dog i deres Bøger. Hvor jeg vovede at tilkjendegive mig, som en aandelig Modstander, mødte jeg gjerne en Kulde, som dræbte alt Liv i Underholdningen.

Jeg opgav dette Forsøg paa de aandelige Livskilders Opdagelse og vendte mig til den almindelig dannede og selskabelige Verden. Jeg drog fra den ene store Stad til den anden; men allevegne syntes de saakaldte dannede Mennesker mig som støbte i een Form, saavel ved udvortes som indvortes Maskinevæsen, og ligesom afrettede til en forunderlig Gjentagelse af visse staaende Manerer og selskabelige Vedtægter. Polituren og Modevæsenet syntes mig næsten allevegne at have udslettet hvert Spor af Natur og Eiendommelighed; og Overenskomsten med det hele Selskabs- og Visitvæsen syntes mig at gjøre hele Omgangslivet til en død Mekanisme og til et bestandigt Gjøglespil uden indre Liv og Sandhed. Overalt fandt jeg tom Artighed, ligegyldig Høflighed og en intetbetydende Underholdning, hvori man med tilløiet Liv talte om Vind og Veir, Komedier, Baller og Bynyt, eller, naar det kom høit, om Modeskribenter og Konstsager, hvorfor Deeltagelsen dog som oftest var ligesaa tilløiet og affecteret, som naar Talen var med Filosoferne om Sandhed, med Theologerne om positiv Religion og med Moralisterne om den practiske Filosofi. Hvad der i denne Sphære gjorde mig det umuligt at finde det Liv, jeg søgte, var den grændseløse Forfængelighed, der forvanskede og fordreiede enhver Livsyttring, og den store, uendelige Usandhed, hvori den hele Tilværelse tilhyllede sig for mig under alle Anstændighedens og den fine Levemaades Former; denne evige Usandhed forekom mig som et dæmonisk Maske-

væsen, der ved Opdragelse og Sæder havde modtaget det Gyldighedsstempel, hvorved det var blevet Nødvendighed for ethvert dannet Menneske.

Til Afvexling saae jeg mig om blandt de ringere Stænder. Jeg var af Naturen nævenyttig og forstod Noget af de fleste Haandværker. Jeg klædte mig paa Professionisternes Viis, arbeidede med dem i deres Værksteder og besøgte deres Keglebaner og Vinhuse. Her fandt jeg mere Natur og Sandhed, men dog tillige en Dorsthed, Spidsborgerlighed og Overvurdering af det saakaldte Solide og Nyttige, som var mig uudholdelig. Jeg steg endnu et Skridt ned i Borgersamfundet. Jeg forklædte mig som Dagleier, tog ordenlig Deel i disse Folks daglige Slid og søgte om Aftenen deres Kipper og Kroştuer. Her fandt jeg vel den største Raahed og den laveste Nydelsessyge, men dog ofte en djærv, skjøndt plump Humor, en vis Livlighed og Barnlighed i Fantasien og en Sandhed i Følelsen, som jeg saa ofte havde savnet hos de saakaldte oplyste og dannede Mennesker. Min Overvægt i adskillige Henseender søgte jeg her at gjøre gjældende. Hver Aften flokkedes de fattige Dagleiere om mig; jeg beværtede dem med Viin og Punsch og fortalte dem lystige og forunderlige Eventyr. Herved kom jeg selv ind igjen i min gamle Eventyrverden, som jeg endnu bestandig havde en hemmelig Forkjærlighed for.

Jeg blev en Aften i dette Selskab stærkt beruset. Det var første Gang i mit Liv, dette var hændtes mig. I denne Tilstand kom mine længe savnede overordenlige Sandseevner tilbage, men paa en ganske anden Maade, end tilforn. Jeg saae ikke længer Dyreskikkelser og Vrængbilleder omkring mig; jeg fornam heller ikke, som paa Grevens Slot, Sphærernes Musik eller en høiere Aandeverdens stille, ætheriske Skjønhed; den nærværende virkelige Verden syntes mig nu et skjønt og

saligt Paradis. Kippen blev mig til en smagfuld Høitids-sal; i de raae Svirebrødre saae jeg lutter ædle, fortræffelige, vittige og aandrige Mennesker; deres vilde Sange klang mig skjønt og harmonisk; jeg kaldte dem Naturens ædle Sønner, den rene Menneskeligheds værdigste Repræsentanter, og jeg omfavnede dem, inderlig rørt, med en stor, opløftende Følelse, idet jeg i dem syntes at omfavne den hele ufordærvede Menneskeslægt. Midt i denne min Henrykkelse syntes mig, en ædel Ynglingsskikkelse stod for mig med en Tigerhud om de nøgne, veldannede Skuldre.

„Du troer selv, du er beruset" — sagde han til mig — „og du vil imorgen troe, jeg kun var et Foster af din Fantasi; thi saaledes kalde I jo hvert Syn, der gaaer over jer Forstand; men jeg er en mægtig, levende Aand" —

„Pokker heller, Høistærede!" — afbrød jeg ham overgiven — „naar har man seet Aander løbe nøgne om med et Kanedækken over Nakken?"

„Min Skikkelse bestemmer jeg selv" — svarede han — „men som I har Øine og Sind til, saa maae I see mig. Jeg hører til de ædleste Gnomers Slægt: jeg er Vinbjergenes Gnomekonge."

„Saa beder jeg underdanigst om Forladelse, Deres Majestæt!" — sagde jeg ærbødig — „jeg skal ikke negte, jeg ansaae Dem for et Slags Illusion eller hvad man kalder en Perialfantasi; thi jeg har dog ikke drukket Meer, end jeg jo meget godt veed, jeg er lidt beruset, som det kaldes."

„Men hvad det er, at være beruset, veed du ikke" — svarede den skjønne Yngling — „dog det er netop hvad jeg vil betroe dig. Din indskrænkede, menneskelige Organisation er just ved den Opløftelse, som de spirituøse Drikke medføre, bleven modtagelig for en høiere, aandelig Sandseverden og sat i Berørelse med Naturaanderne og deres Sphære."

„Nu begriber jeg det fuldkomment, Deres Majestæt!" — sagde jeg glad — „det er netop hvad jeg saa ofte selv har tænkt; turde jeg nu kun underdanigst udbede mig, at De naadigst vilde sige mig" —

„Ti stille med den Narresnak!" — afbrød han mig med et Smil — „i mit Rige gjælder ikke eders Titulaturer og Smaaligheder. I det Forhold, du nu staaer til mig, veed jeg desuden Alt, hvad du tænker og ønsker at vide; derfor ti og hør! Jeg er, som sagt, en Naturaand og Gnomefyrste. De gamle Jordens Beboere kjendte mig; de dyrkede mig, som en skjøn og mægtig Gud. Nu gjælder jeg kun blandt eders fastende Lærde for en forslidt mythologisk Personification, som ikke engang kan bruges meer i Poesien; man holder mig for en tom, livløs Allegori paa Vindunstens Virkninger, og jeg er selv saa ked af at høre mit Navn i eders Drikkeviser, uden Tanke om en levende Vinaand, at jeg aldrig meer gider nævne saa misbrugt et Navn. De raae, smagløse Mennesker afbilde mig endog paa Vinhusskilte som en tykmavet, vanskabt Dværg paa en Tønde; men det er Dumhed og Aandløshed Altsammen: Jeg er hverken nogen Allegori eller Personification; jeg er en munter, livlig Bjergaand, og det er min Lyst og Glæde at aabne min skjønne Trylleverden for lystige Sjæle, som dig. De fleste Mennesker ere for overdrevent forstandige til at kunne faae Øie paa mig; kun naar Vindunsten stiger op i deres selvkloge Pander, har de en Anelse om mig og mit Tryllerige; men saasnart de blive ædrue igjen, som de kalde deres sædvanlige dorske Tilstand, udlee de mig og al den Herlighed, jeg viste dem, som et Slags Galskab. Mange ansee det endogsaa for en stor Synd at forlade deres tomme, kedsommelige Skinliv, for at leve et sandt og virkeligt Aandeliv i min Verden. Du er een af de faa, lykkelige Menneskeconstitutioner, som jeg kan

træde i et klart anskueligt Forhold til. Jeg vil nu vise dig det sande, friske Nydelsesliv, som eders blinde Theoretikere bestandig raabe paa i Konst og Poesi, men som de dog kun kjende fra den Jammerlighed, I kalde sandselig Nydelse hos Eder. Alt, hvad I kalde Lystighed, Glæde, sund og kraftig Livslyst, er med al dets Haandgribelighed kun Tomhed og Skin; her er det sandt og virkeligt; thi her er det aandeligt; og saa Meget veed du maaske, at der er intet andet Sandt og Virkeligt og Evigt til, end hvad der udgaaer fra et aandeligt besjælende Princip" — —

Alting løb rundt for mig, og jeg erindrer ikke Meer af hans Tale; men om hans Tilværelse var jeg tilstrækkelig overbeviist. Nu tog han mig under Armen og førte mig ud i den frie Natur. Vor Gang snoede sig i de skjønneste Bugter og Slangelinier langs med en rislende Bæk til et Vinbjerg. Her hang der Lamper med tusinde skjønne Farver i grønne Vinløvsale; der var Sang og larmende Musik, og en umaadelig Mængde Menneskikkelser af alle Stænder og Natiòner dandsede her mellem hverandre i de latterligste Stillinger og Grupper. „Dette er kun Forgaarden til mit Slot" — sagde Gnomekongen — „hele denne Vrimmel af lystige Skikkelser og alle disse pudserlige Grupper ere Menskesjæle, som i dette Dieblik ere berusede, som de kalde det, idet de, ved Misbrug af min Aand i Plantenaturen, som blot Pirringsmiddel, have sat sig i Berørelse eller dyrisk-magnetisk Rapport med Naturaanderne; men de komme ikke videre, end til denne min Forgaard, og hvad de her foretage sig, have de kun en taaget og dunkel Forestilling om. Deres grovere Legemer sove paa denne Tid under Borde og Bænke, paa Vogne og Heste, under Træer og Telte, i Køier og i Senge; naar de vaagne, ere de syge og vrantne; saa klage de over deres urolige Drømme og over Vindun-

stens ulykkelige Virkninger. Ingen af disse Sjæle ere nogensinde indtraadte i min virkelige Verden; men den vil jeg nu vise dig!" Som han saaledes talte, slog han med en Vinstok paa Bjerget, og det aabnede sig for os. Jeg traadte ind i en himmelhøi Sal, der var dannet af et stort, udhulet Fjeld og glimrede af Guld og Ædelstene i de deiligste Druestikkelser, mellem Stjernelamper under det skjønneste Løvværk. I store Marmorbasiner sprang de herligste Vine i høie, glindsende Straaler, som opfangedes i Krystalbægere og raktes os af smaa dandsende Alfer, der saae ud som lutter Heber og Ganymeder. Jeg saae en Pragt og Herlighed, som jeg aldrig havde drømt var mulig. Jeg hørte de deiligste og livslystigste Toner og saae de mest henrivende Dandserinde-Skikkelser svæve mig imøde. Jeg kjendte disse Skikkelser; det var mig som mange af de antike Billedstøtter, jeg havde seet i Konstmusæerne paa min Reise, her vare blevne levende. Meget af hvad der i Poesiens Dragt havde forlystet mig, som Skabninger af en genial Opfindelse og yppig Fantasi, stod her sandt og levende for mig, og den venlige Gnomekonge ved min Side betroede mig, at de sandselig skjønne Konstfrembringelser, der beundredes som Virkninger af en saakaldet skabende Fantasi og høi Genialitet, ingenlunde vare Menneskenes egne Skabninger og Opfindelser, men kun Efterligninger og Afbildninger af Naturaandernes sande, levende Skjønhedsverden, som Digtere og Konstnere i lykkelige, begeistrede Øieblik kunde ane og kige ind i, men som de siden selv i deres daarlige Hovmod og Blindhed betragte som en frivillig Selvskuffelse eller et Slags Drømme, som de selv have skabt eller fremkaldt. Den Verden, de saaledes laane deres Billeder fra, negte de igrunden al sand Virkelighed, idet de dog sætte en særdeles Fortjeneste i den Indbildning, at det er tomme Opdigtelser, som de selv efter Behag kunne danne

sig efter deres eiendommelige Forestillinger om det Skjønne. „De fleste af eders Digtere" — tilføiede han med et lystigt Smil — „nøies dog med at efterligne hvad de have seet i deres egen Kjødverden med deres gode, legemlige Øine og hvad de ligefrem kunne tage og føle paa; denne Gave kalde I jo endog fortrinlig en kraftig og livsfrisk Fantasi. Dog med de godt Folk have vi her Intet at skaffe. Naar du seer ret til" — vedblev han — „vil du imidlertid finde, at alle de Konstfrembringelser, hvortil du her troer at opdage Forbillederne, dog hos Eder kun ere mangelfulde Copier og matte Omrids af hvad der her lever og rører sig i den fuldendteste Skjønhed, Herlighed og Virkelighed. Eders Theoretikere og Konstdommere troe at have gjort en vigtig Opdagelse, naar de kalde Konstens evige Forbilleder Idealer; men de mene dog intet Andet dermed, end personificerte Forestillinger om det Skjønne, og de vilde ansee det for en taabelig Overtro, naar Nogen vilde paastaae for Alvor, at han havde seet disse Idealer, som virkelig levende Væsner, saaledes som du nu seer dem. Det smigrer nemlig Menneskesjælenes Forfængelighed og Indbildsthed, at gjøre sig selv til Guder og Skabere, og de ville heller negte det Skjønne og Fuldkomne al sand levende Tilværelse, end tilstaae, at deres saakaldte Konstnerfantasi ikke er en skabende Guddomskraft, men en blot opfattende aandelig Sands for det Guddommelige eller Dæmoniske" —

Jeg hørte neppe hvad der blev sagt mig af Glæde over al den Herlighed og Skjønhed, jeg her saae og hørte; men til at kunne udsige eller skildre det i Ord og Billeder eller Toner, maatte jeg være i Besiddelse af alle mulige Konsttalenter i deres høieste Udvikling. Jeg svømmede i et Ocean af Lyksalighed og Sandse-Henrykkelse; dog følte jeg midt i al denne Herlighed et dunkelt, forunderligt Savn, og de skjønne Billeder, jeg saae, syntes mig dog alle at mangle, hvad der

hos mig gav den høieste Formskjønhed det sande himmelske og guddommelige Præg og bragte mig næsten til at glemme Formen over Udtrykket. Jeg stirrede med en ubeskrivelig Længsel bestandig fjernere og fjernere ud i Salens Baggrund, hvor Maanen og den evige Stjernehimmel skinnede ind gjennem en Aabning i det himmelhøie Fjeld. Tilsidst syntes jeg der at skimte Camilla, som i sin skjønne, ungdommelige Skikkelse aabnede sine Arme imod mig; men den gamle Greve stod høi og mægtig ved hendes Side og truede advarende ad mig. Jeg kom nu pludselig tilbage til den saakaldte virkelige Verden og befandt mig liggende paa en usel Bænk i den smudsige Kippe. „Du har altsaa dog kun været beruset" — sagde jeg til mig selv — „og al den Herlighed, du har fornummet, har kun været Tant og Indbildning — Bachus er jo kun et mythologisk Fantasibillede." Nu erindrede jeg hvad Gnomekongen havde sagt mig, og jeg kom i en besynderlig Tvivl og Uvished om hvilken af de tvende forskjellige Tilværelser og Verdner jeg skulde ansee for den sande og virkelige.

For paa Erfaringens Vei at komme til Vished i denne vigtige Sag, besluttede jeg at anvende Resten af min lille Capital paa denne underholdende filosofiske Undersøgelse. Til den Ende anskaffede jeg mig for mine sidste Dalere nogle Flasker svære berusende Vine; jeg lukkede min Dør i Laas og drak saalænge paany til jeg atter saae hint fortryllede Land. Jeg stod i Forgaarden til Gnomekongens Slot; men denne Gang lod han sig ikke see, for at føre mig videre. Jeg saae heller ikke Camilla og hendes Fader. I den jublende og dandsende Skare, jeg atter her traf i Vinløvsalene og som ved de galeste Optøier og urimeligste Fagter opvakte min Latter, saae jeg derimod adskillige gamle Bekjendter. Min æsthetiske Ven foer mig dandsende forbi

med en overordenlig fed Spekhøkermadamme i Armene, som han begeistret udraabte for den sunde, gediegne Poesies evige Dronning og Gudinde. Hans Øine vare saa stive og dunkle, at han ikke kunde kjende mig. Midt under alle disse Optøier saae jeg en overordenlig lang Mand, med et græsseligt surt og fortrædeligt Ansigt, opføre et Stillads af lutter oppustede Svineblærer, som hvert Øieblik vilde trille ud af deres Orden; det voldte ham en umaadelig Anstrengelse og Ærgrelse, inden det lykkedes ham af disse ubekvemme Materialier at danne et Slags Pyramide. Med megen Vanskelighed, dog med en vis Færdighed, som jeg maatte beundre, klavrede han selv op paa Toppen af dette Stillads og holdt en Forelæsning over den skjønne Litteratur. Nu kjendte jeg Manden: det var min mest bidske Modstander i den litteraire Verden, som jeg nu ikke i lang Tid havde tænkt paa. Jeg hørte efter, og hvad han foredrog gjaldt netop mig; han gjennemheglede nemlig paa det Ubarmhjertigste ikke alene min titelløse Bog, men mit hele aandelige Liv og Alt, hvad jeg nogensinde i denne eller nogen anden Verden kunde og vilde foretage mig — eller blot tænke, føle eller ane, og han søgte at bevise hvorledes min Stræben nødvendig i al Evighed maatte være og blive fordømmelig. Da han gjorde en Pause for at drage Aande, listede jeg mig om bag ved ham og stak hemmeligt Hul i nogle af Blærerne, hvoraf hans høie Stillads bestod. Han begyndte nu igjen paa sin lærde Tale og saae med en uforskammet indbildsk Mine ned paa os Alle, idet han forsikkrede, at det Standpunkt, hvorfra han her beskuede det aandelige Liv, var Resultatet af et helt Livs Grandskning, og den Høide, hvorfra han her kunde overskue enhver Stræben i Videnskab og Konst, var grundet paa hans Tilegnelse af alle foregaaende Tiders Aand og Konstfilosofiens høieste Grundsætninger. Medens han talede,

piblede Luften med en hæslig Lyd ud af Blærerne under ham. Han saae sig om med et rasende Blik, og under Tilhørernes skingrende Latter rullede han baglænds ned mellem de tomme Svineblærer.

„Ærbødigste Tjener, Deres Velbaarenhed!" — sagde jeg med et spottende Smil, idet jeg nærmede mig ham og bukkede — „det gjør mig inderlig ondt for Resultatet af Deres Livs Grandskning og for alle Tiders concentrerede Aand, der saa troløst forlader Dem, ret ligesom Luft og Vind, og det her i Forgaarden til Sandhedens og Skjønhedens Verden, hvor det kun undrer mig, at vi To skulde mødes."

„Det er Deres Skyld Altsammen, gale Menneske!" — raabte han forbittret — „det var for at vise Verden Deres smagløse Affindighed, jeg maatte læse Deres fordømte Bog; nu har den dreven mig Galden op i Hjernen, troer jeg, og paa en Maade beruset mig. Det er lutter fordømt Blendværk og Gjøgleri med Dem og Deres Publicum; men naar man vil sætte sig ind i Andres Galskab, løber man i Fare for at faae en Rem af Huden. Jeg er ellers en Hader af al Spiritus — det veed den søde Gud" — —

„Det troer jeg gjerne" — afbrød jeg ham — „Spiritus har vist aldrig været Deres faible; men staaer Deres skjønne System og Deres filosofiske Ideer endnu ikke til at reddes eller fanges?" — tilføiede jeg overgiven og greb i Luften.

Over dette mit Drilleri blev han som rasende, og efter nogle frugtesløse Forsøg paa at løbe opreist, foer han paa Hænder og Fødder hen mod mig og vilde i sin magtesløse Forbittrelse sønderrive mig med Tænderne; han havde allerede bidt Hul i mine Støvler, og jeg nødtes til at sparke ham tilside. Da blev han for mine Øine til en virkelig Hund, som med alle Tegn paa Galskab tog Flugten, medens der regnede Prygl ned over den fra alle Sider.

I min Glæde over denne lette Seier følte jeg mig saa tapper og heroisk stemt, at jeg nu kun ønskede at see alle mine aandelige Fiender for mig paa eengang, for at møde dem i en Kamp paa Liv og Død. „Hvor er I?" — raabte jeg og greb en Vinstokknippel — „kom her frem af eders Smuthuller, hvad enten I ere Muldvarpe eller Skorpioner, Mennesker eller Djævle — hvad enten I have hjemme i Jorddybdet eller Helvedes Dybder — nu vil jeg vove en Dyst med Jer Alle."

„Du vil nok see min Dyrehave!" — lød nu Gnomekongens Stemme bag ved mig, idet en stærk Haand skjød mig frem gjennem en Fjeldkloft — „den Herlighed kunde du næsten paa egen Haand finde Veien til."

Jeg saae mig nu pludselig omringet af en saadan Mængde Uhyrer og Vrængbilleder, at jeg gruede. Disse Skrækkebilleder syntes mig ligeledes for en stor Deel bekjendte af Mythologierne og Digternes Fremstillinger. — Jeg saae de afskyeligste Furier og Harpyer, Trolde og Djævle, som man kunde tænke sig; men jeg maatte tilstaae, at det Gruelige og Djævelske her langt overgik nogen mig bekjendt poetisk Skildring. De omringede mig alle og dandsede om mig under et skrækkeligt Latterchor, medens de skiftedes til at udstrække de lange, ildrøde Tunger imod mig. „Haha, haha!" — skreg de — „seer du vore Tunger! de er' sunde og røde — Seer du vore Øine, hvor de brænde og gløde! — Vi er friske og levende: vi kan hvad vi vil — men du er ei til, du var aldrig til." — De sidste skrækkelige Ord af denne Sang gjentoge de i det Uendelige, og jeg gruede for den Tanke, at jeg nu var fordømt til at være Centrum i denne Djævlecirkel og at jeg i al Evighed ingen anden Lyd skulde høre, end denne djævelske Latter og den uendelige Benegtelse af min Tilværelse. Jeg foer med Fortvivlelsens Mod midt ind mel-

lem Uhyrerne og vilde sprænge deres Trolddomsring, som blev snevrere og snevrere; men det var mig umuligt: Latteren blev stærkere og stærkere, og Omkvædet paa Djævlesangen: „du er ei til — du var aldrig til!" gjenlød mig nu, som gjentaget af Helved, Jord og Himmel, med Universets forenede Røst. — „Forbarmende Gud, er du da heller ikke til?" — udbrød jeg i grændseløs Fortvivlelse og sprængte Djævlekjæden om mig. Jeg hørte idetsamme en lystig, dog halv godmodig Latter bag ved mig. Jeg vendte mig om, og Gnomekongen, som jeg endnu ikke havde kunnet faae Øie paa, stod nu atter for mig, men som en vanskabt Dværg med en uhyre rød Næse. Dog da jeg ret vilde betragte ham, var han og hans hele afskyelige Verden forsvunden, og jeg var glad ved at gjenfinde mig paa Gulvet i min Stue blandt de udtømte Vinflasker. Jeg troede mig nu tilstrækkelig overbeviist om, at den berusede Tilstand var intet blot Sandsebedrag, men et virkeligt aandeligt Samfund med Naturaanderne eller Dæmonerne i deres besynderlige, snart skjønne, snart gruelige Verden; og jeg erkjendte med Forfærdelse, at denne Vei ingenlunde kunde være den sande og rette til Sandhedens og Skjønhedens Rige eller til Samfund med høiere og ædlere Aander. Jeg havde faaet en saadan Skræk for denne Tilstand, at jeg siden aldrig i mit Liv har kunnet overtales til at drikke en Draabe over Tørsten.

Jeg søgte nu at finde mig tilfreds med den ædruelige Tilværelse i vor sædvanlige Verden, og jeg besluttede at tage mig noget Ordenligt for; thi jeg mærkede vel, at min ørkesløse Higen efter Nydelse og efter en Virksomhed, som jeg intet Maal vidste for, kun gjorde mig til en Døgenigt og Fantast. Men nu kom det store Spørgsmaal: hvad jeg egentlig duede til, og hvilken Stand eller Virksomhed jeg skulde

vælge. Gjenlyden af hint Djævlechors Omqvæd, at jeg ikke var til og aldrig havde været til, klang endnu forfærdelig i mine Øren og betog mig Mod og Lyst til al aandelig Virksomhed; dog havde jeg lønlig den glædelige Anelse og det Haab, at selv i det værste Tilfælde, hvis det endogsaa var sandt, at jeg ikke var til og aldrig havde været til, var det dog derfor ingen Umulighed, at jeg engang med Tiden kunde blive til, om det ogsaa vilde vare længe og kunde medtage nogle Aartusinder. Paa Tiden, mente jeg, kom det ikke saa nøie an, naar Spørgsmaalet var om en aandelig og følgelig evig Tilværelse. Men enten jeg nu var til eller ikke, indsaae jeg dog Nødvendigheden i at vælge mig en Stand og tage mig Noget for, efter min ringe og fattige Leilighed; thi store Fordringer kunde Verden dog ikke gjøre paa et saa problematisk Væsens Kræfter. Jeg gjennemgik nu en hel Deel Stænder for at bestemme mit Valg. Den sædvanlig saakaldte lærde Stand havde jeg ved Universiteterne — vistnok efter min aldeles subjective og maaske neppe engang existerende Anskuelse — faaet en afgjort Ringeagt for. De Riges og Fornemmes Levemaade havde jeg ogsaa prøvet, men kun bragt Tomhed og Aandsfortærelse tilbage fra. Haandværkernes og Dagleiernes Stand behagede mig heller ikke. De forekom mig alle som forskjellige Arter af Trældom; men Frihed var min første og høieste Fordring til Livet. Saavel den civile som militaire Embedsstand var ligeledes forbunden med betydelige Indskrænkninger i Friheden, og Bondens Trældom var mig en Gru at tænke paa. Desuden forbød min Beskedenhed mig at indblande mig mellem saa solide Folk og Stænder, saalænge min Tilværelse ikke var klart og tydeligt beviist. Betlerens Liv forekom mig tilsidst som det frieste og lykkeligste: ved denne Stilling syntes man mig ogsaa at gjøre de allermindste Fordringer. Denne Virksomhed og Nærings-

vei besluttede jeg endelig at vælge; og da jeg netop havde sat min sidste Daler overstyr ved mit filosofiske Forsøg, angaaende Vinrusens Væsen og Egenskaber, syntes Omstændighederne selv at fremskynde og bestemme dette mit Valg. Jeg havde dog nu saaledes en fast og bestemt Virksomhed i den ydre Verden, og hvorved jeg ingensteds vilde savnes, om endogsaa den Ulykke skulde være hændet mig, at jeg ikke var til.

Som Betler bereiste jeg til Fods og uden al forfængelig Opsigt den største Deel af Europa. Jeg samlede mig paa denne Maade mange lærerige og interessante Erfaringer. Hvad jeg i Særdeleshed bragte det vidt i, var Kundskab til det menneskelige Hjerte, som jeg omhyggeligt maatte studere, for at bevæge Andre til at taale og understøtte min Livsplan. Jeg maatte vel ofte lide Hunger og kæmpe med alslags Nød; jeg mødte ofte haard og uhøflig Behandling, især af Politiet i de protestantiske Lande; jeg maatte finde mig i at arresteres, sættes paa Vand og Brød, bortjages og udskjeldes for Dagdriver, Landstryger og alt Sligt; men jeg fandt mig deri, som smaa Ubehageligheder, der fulgte med den frieste og lykkeligste af alle Stænder. Hine sædvanlige Betlertitler blev jeg ogsaa snart vant til; jeg fandt tilsidst meer Forstand og Sandhed deri, end i alle andre Titler, som Menneskene sætte saa høi Priis paa, og om man i dets Sted havde kaldet mig en velbyrdig, høivelbaaren eller excellent Herre, vilde det ikke være forekommet mig nær saa rimeligt. Mit Hang til at betragte Naturen og studere Verden og Menneskene havde jeg i min frie Betlerstilling den herligste Leilighed til at faae tilfredsstillet. Da jeg som oftest maatte tilbringe Natten under aaben Himmel og undertiden søge Nattely i Huler og aabne Gravkapeller eller paa andre saadanne Steder, som Menneskene flyede og gruede for, havde jeg ogsaa tidt den skjønneste

Leilighed til at studere Naturens store, hemmeligsfulde Natside og tilfredsstille min Lyst til at grunde over det Vidunderlige.

En Nat sad jeg temmelig udhungret og frøs i mine Pjalter paa en prægtig Marmorkiste i et Gravkapel paa Grændsen af Neapel. Maanen skinnede ind til mig gjennem den halvaabne Dør. Jeg tyggede paa mine Negle, og mit frie, eventyrlige Liv begyndte dog at blive mig noget besværligt. „Men hvilken Stand i Verden har ikke sine Besværligheder?" — bemærkede jeg — „hvad maa den lærde Reisende ikke udstaae, naar han gjennemvandrer Arabiens eller Afrikas Sandørkener og ædelmodig udsætter sig for at opsluges af vilde Dyr, maaske blot for at finde en ussel Sten, der kan udfylde en tom Plads i et ufuldkomment eller urigtigt System? Bør jeg, som gjennemreiser Verdens store Ørken i det langt høiere Øiemed, at studere Menneskehjertet og finde det aandelige Livs Kilde saavelsom Beviset for min egen Tilværelse — bør jeg ikke kunne udholde langt Mere?"

Som jeg sad i disse Betragtninger, hørte jeg en Lyd tæt ved mig, som af En, der drager Veiret stærkt, idet han opvaagner af Søvne. Den samme Lyd gjentoges flere Gange. Jeg saae mig noget urolig om. En hel Deel Ligkister stode rundt om, og jeg saae nu i det klare Maaneskin, at der ingen Laag var paa Kisterne, men at der reiste sig tolv lange, hvide Skikkelser, den ene efter den anden, op af de store Marmorkister og stirrede paa mig. Jeg blev siddende ubevægelig af Skræk og oppebiede hvad dette uventede Selskab havde at betroe mig.

„Er du død eller levende?" — lød endelig en barsk Røst i mine Øren.

„Levende — saavidt jeg veed" — svarede jeg bævende og hilsede høfligt — „dog for vist vil jeg ikke paastaae det.

Maaske veed I det bedre" — tilføiede jeg forsigtig og tænkte paa de onde Aanders fære Meninger om min Tilværelse.

„Er du gal?" — lød den samme raae Stemme — „Enten Fanden du er død eller levende, maa du vel bedst vide det selv."

„Ak nei" — svarede jeg — „det er en høist vanskelig Opgave; det er netop den Videnskab, jeg reiser paa; men dersom I ikke vil tage mig det ilde op, høistærede Aander! vil jeg gjerne bekjende, at jeg rigtignok selv anseer mig for levende."

„Nu vel, saa maa du ogsaa gaae ind i vort Laug eller ud af Verden; thi forraade os skal du ikke!" — lød Svaret og en høi, bevæbnet Mand sprang ud af den største Ligkiste; elleve lignende Skikkelser stege ud af de andre; jeg saae mig nu til min store Beroligelse kun omringet af en Flok Røvere, som her formodentlig havde deres hemmelige Natteherberg.

„Røvere! ikke Andet? honnette, levende Røvere!" — tænkte jeg og drog atter Veiret frit. — „Høiædle og velbyrdige Herrer!" — udbrød jeg derpaa glad — „undskylder mig, hvis jeg har forstyrret eders Nattero! Den Værdighed, I tilbyde mig, kan jeg dog ikke modtage, om I ogsaa vilde gjøre mig til Æresmedlem i eders Selskab. Paa eders djærve Haandtering eller Konst har jeg ingen Forstand; jeg har hidtil ladet mig nøie med en meget ringe og ubetydelig Embedsstilling; jeg har nemlig fortæret mit Brød i mit Ansigts Sved, som simpel Betler."

„Saa har du netop gjennemgaaet den rette Skole for at indtræde i vor Stand" — sagde Røverhøvdingen — „saa veed du hvad Menneskene er for nogle haardhjertede Hallunker, og at de just ikke er stor Skaansomhed værd."

„Det har jeg unegtelig undertiden erfaret" — svarede jeg — „Vi er' imidlertid Alle paa en Maade Hallunker;

men undskyld mig! endnu har jeg dog aldrig lagt Haand paa mine ærede Medhallunkers Gods eller Liv — og skjøndt jeg ikke tvivler paa, det jo efter Deres Moralsystem er aldeles billigt og retfærdigt, og saavel De som deres tappre Colleger ere de ædleste og fortræffeligste Mennesker — er jeg dog endnu ikke selv kommen til denne Anskuelse af Livsfilosofien — og med al Agtelse baade for Deres Forstand og Deres Hjerte" — — —

„Sladder! træk af med ham!" — afbrød man mig. Mine Indvendinger hjalp mig ikke; jeg maatte enten lade mig slaae ihjel paa Stedet eller følge med Røverne, og jeg valgte det Sidste, der for Øieblikket forekom mig som det mindre Onde.

For Røverlivet, som det findes i gamle Sagn og Eventyr, havde jeg fra min Barndom havt en særdeles Interesse; de mange ædle Røvere i Romanerne havde siden endogsaa givet mig et Slags Ærbødighed for denne sjældne Klasse af Mennesker, som jeg endnu dog aldrig i Virkeligheden havde seet. Jeg priste mig derfor paa en Maade lykkelig ved den Leilighed, der nu mod min Villie var givet mig til ogsaa at udvide mine Erfaringer i denne Retning. Røvernes nederdrægtige Udseende tilligemed deres hele Væsen og Adfærd nedstemte dog snart mine overspændte Forventninger. Høvdingen havde imidlertid et Slags Dannelse og lod til at være bleven Røver af Princip; han gav sig endogsaa en vigtig politisk Mine og lod til at have et høiere Øiemed med sit Haandværk, end det blotte Livsophold. Uagtet jeg havde givet efter for Overmagten, tog jeg dog hemmelig den Beslutning, at undflye saa snart som jeg kunde og heller lade mig slaae ihjel, naar det endelig skulde være og der ingen mulig Udflugt gaves, end tage virkelig Deel i nogen Plyndring eller Voldsgjerning. Jeg meddeelte mine høie

Foresatte dette Sidste i Form af beskedne Skrupler; jeg beklagede især, at jeg havde en uovervindelig Antipathi mod alle chirurgiske Operationer, og at jeg derfor heller ikke besad mindste Dygtighed til nogensomhelst Virksomhed i Menneskesamfundet, som gik ud paa at slaae Folk ihjel. Man udloe mig, som en Kujon, og Røverhøvdingen forsikkrede mig, at i vore oplyste og dannede Tider kunde Røverkonsten fordetmeste drives med samme Humanitet som Opdragelsen i de filantropiske Instituter. Man behøvede sjelden at skyde med Andet, end med løst Krudt, sagde han, og naar man klogelig sluttede Accorder med Kroverter, Veturiner og Gensd'armer, med Politimestere og Cardinaler, lod den hele Handel sig drive uden al Brutalitet og Uhøflighed. Krig var imidlertid et nødvendigt Onde — tilføiede han — og saalænge Humaniteten endnu ikke var kommen saa vidt, at ethvert enkelt Menneskes Souverainitet var almindelig erkjendt, maatte der ogsaa undertiden opstaae Krig mellem det enkelte souveraine Menneske og dem, der vilde indskrænke hans naturlige Rettigheder, ligesom mellem alle andre Menneskesamfund, der uden nogen fælles borgerlig Interesse dannede selvstændige Magter. Han viste mig hvorledes denne Frihed igrunden med samme Ret tilkom det enkelte Menneske som hele Folkeslag, og at det kun var Mangel paa Oplysning og paa rigtige Begreber om Menneskenaturens Høihed og Værdighed, der gjorde den Handlemaade til en Forbrydelse hos enkelte Mennesker, som Statsretten, Folkeretten og Politiken erkjendte for Ret med Hensyn paa de større Folkemasser. Den Tid vilde snart komme — mente han — da enhver Verdensborger vilde paastaae samme Frihed, og til at fremme dette store Øiemed, var han og hans Staldbrødre indtraadte i et cosmopolitisk Forbund, hvori han ogsaa med Tiden haabede at kunne indvie mig. Jeg mærkede, at dette store Forbund maatte staae i nøie

Forbindelse med Dr. Stagefyrs Planer og Hensigter, og at jeg saaledes var nær ved at blive inddraget i hin farlige og tilintetgjørende Virksomhed, som, efter den gamle Greves Paastand, ledetes af en Udsending fra Fornegtelsens og Modsigelsens Aand, og hvis Tendents, efter hine maaske noget overspændte Anskuelser, var Oprettelsen af Intethedens Herredømme eller Antichristens Rige paa Jorden. Uagtet jeg nu ikke længer i disse Former udtrykte mig derom, men ansaae hin Synsmaade for en fix Idee og en sværmerisk Grille, var det dog netop denne Egenvilliens hovmodige Stræben, som jeg gjennem mit hele Liv havde foresat mig at bekæmpe. At dette kun i Sandhed kunde skee med aandelige Vaaben, havde været den gamle Greves Paastand; men nu syntes det mig dog, at legemlige Vaaben næsten kunde blive nødvendige. Dog Røverne betroede mig ingen Vaaben, og jeg blev ikke fristet til at bestride dem eller deres Principer med udvortes Magt; man besluttede nemlig at bruge mig, som en velstuderet Mand, til at føre Pennen paa deres Contoir og besørge Correspondencen med deres Venner og Bundsforvandte i Stæderne. Dette Forslag tog jeg med Glæde imod, og jeg haabede derved at gjøre vigtige Opdagelser angaaende deres verdensforstyrrende Planer og Hensigter. Jeg fulgte dem til deres By. De boede nemlig ikke, som jeg havde formodet, i en interessant Hule, men levede som velagtede Borgere i en lille, smudsig Stad, som de kun af og til forlode, for at hente Bytte eller for at holde sig skjulte andensteds, naar der indløb Misforstaaelser med Politi og Øvrighed. Jeg maatte nu føre Pennen paa Røvercontoiret, og jeg erfarede snart med Forbauselse, at man virkelig var paa Veien til at erkjende den enkelte Voldsmands Souverainitet og betragte enhver Røverflok som en lille, selvstændig Magt, idet italienske Potentater og selv Christenhedens Overfyrste indlod sig i orden-

lige Underhandlinger og sluttede formelige Concordater med disse Voldsmænd. Jeg kunde maaske som Cabinetssecretair ved dette Røverhof have uddannet mig til en fin og snild Diplomat; men Forretningerne havde kun liden Interesse for mig, og det aandelige Liv, jeg søgte, fandt jeg her næsten intet Spor af. Det var mig, blandt disse Mennesker, som jeg var bleven hensat mellem Fjendens døde Mordredskaber, som det var til ingen Nytte at tilintetgjøre; denne lille Flok Røvere syntes kun ubetydelige Redskaber for en almindelig udbredt Ødelæggelsens Aand, der havde medsvorne Tilhængere i alle vilde, selvraadige Sjæle, og i hvis udvortes Virkninger jeg forudsaae en uendelig Række blodige Omvæltninger i den ydre Verden. Men jeg indsaae klart, det var en frugtesløs Stræben at ville dæmpe Vulkanernes Udbrud, saalænge deres fortærende Gjæringsstof ikke var udryddet af Jordens inderste Afgrunde. I en stor, aandelig Kamp saae jeg den eneste Redning for Menneskelivet; men hvad jeg hertil kunde bidrage, var og blev mig en evig Gaade.

Min Lyst til det Usædvanlige og Vidunderlige blev imidlertid ret levende igjen. Grevens cabbalistiske Haandskrift bar jeg endnu bestandig indsyet i min Kjolelomme. Jeg tog det undertiden nu frem, naar jeg var ene. Hvergang jeg saae den lille Skindbog, erindrede jeg mig Livet paa Grevens Slot og hos den skjønne Camilla. Disse Erindringer satte mig altid i en forunderlig vemodig Stemning; og mit hele Liv, siden jeg forlod Grevens Slot, forekom mig som et tomt Skyggeliv uden indre Værd og Betydning. Det Liv, som jeg søgte udenfor mig, og som jeg selv mistvivlede om at finde i mit eget Indre, syntes jeg at have kjendt og eiet engang, og jeg forekom mig nu som en tom Menneskelarve, der spøgelseagtig maatte gjennemvandre Verden for at gjenfinde sin egen Sjæl. Dog midt i slige vemodige Stemninger

kom ofte pludselig et andet Lune over mig, og jeg forekom mig selv som den største Gjek, der nogensinde havde spøget om i Verden. „Jeg har nu virket for Evigheden som Dranker og Betler" — sagde jeg ved mig selv — „og nu tænker jeg paa at omvende Verden, som Secretair paa et Røvercontoir. Det kommer der ud af Sværmeriet og Fantasteriet" — vedblev jeg — „det er Frugten af det Daarekistegalskab at ville troe, man kan udrette Noget i Verden. Saavidt kom jeg da med min Famlen i Luften, med min tomme, udhulende Nihilisme, med min sentimentale Længsel efter et høiere Aandeliv, som jeg dog aldrig ret kan faae Fingre paa. Nei, da priser jeg den solide Spidsborger, den satte fornuftige Realist; han veed dog bestemt hvad han vil, om det ogsaa i Grunden er ingen Ting; han gaaer hver Dag sin afmaalte Gang og gjør den Gjerning, der opholder hans Liv; men hvad Livet forresten er, sætter ham ingen graae Haar i Hovedet; han lader ikke sin Mad blive kold eller sin Tobakspibe gaae ud, for at modsætte sig Intethedens Universalherredømme eller Antichristens Bestræbelser i Verden."

Uagtet disse meget forstandige Betragtninger, faldt Grevens Bog mig dog ofte i Hænderne, og jeg besluttede en Dag aldeles koldt og kritisk at undersøge hin saa længe foragtede Viisdom. Jeg gjennemlæste Bogen og fandt langt Mere deri, end jeg havde ventet, idet den endog syntes mig at have en aldeles reel og practisk Tendents. Den indeholdt nemlig ikke blot Læren om Ordenes og Bogstavernes hemmelige Betydning, men tillige en Anviisning til ved Anvendelsen af nogle hellige og betydningsfulde Ord, under visse Betingelser, at kunne fremkalde og beherske mægtige Aander. Den sværmeriske Overtro, jeg vel heri troede at finde, var dog fremstillet paa en Maade, der gjorde mig det meer og meer sandsynligt. Det var som den gamle Greve og Camilla

atter stode for mig og indviede mig i Naturens dybeste Hemmeligheder; men hvad der næsten betog mig alt Mod til at trænge videre ind i denne lyse, himmelske Magi, som det kaldtes, var den Fromhed og Renhed i Sindet, der, tilligemed den høieste Villiekraft og Tillid til guddommelig Bistand, her forudsattes, som nødvendig Betingelse, medens de alvorligste og frygteligste Advarsler vare tilføiede mod al letsindig eller forfængelig Misbrug af de aandelige Kræfter. Jeg kom saa ganske ind i disse Forestillinger, at jeg ikke kunde tænke paa Andet. Tilsidst syntes det mig, at der ikke kunde være stort at udsætte paa min Fromhed, og at jeg i Grunden var en ganske honnet Person, hvad Moraliteten angik. Den Mangel paa Fasthed i Villien, jeg hidtil ofte havde bebreidet mig selv, troede jeg nu ogsaa maatte være forsvunden, da jeg endelig fuldt og fast havde besluttet at fremkalde en mægtig Aand og saaledes komme paa det Rene med mig selv om hvad jeg duede til i Verden.

Til dette vigtige Foretagende forberedte jeg mig saa godt, jeg kunde, ved Bøn og Faste. En Nat forlod jeg hemmelig Roverbyen og gik ene i Maaneskin ud paa en stor Hede. Jeg fremsagde majestætisk og med høitidelig Røst et som vigtigt betegnet hebraisk Ord tre Gange, og til min Forbauselse saae jeg, at en Taage, der svævede over en Sump paa Heden, samlede sig til en Kæmpeskikkelse, som ydmyg bøiede sig for mig, idet den med en vred og streng Tordenstemme spurgte: „Hvad vil du? Herre!"

„Liv — Daad — Nydelse!" — raabte jeg med befalende Røst for at sætte Mod i mig selv — „men intet Skinliv" — vedblev jeg — „ingen tom, forfængelig Daad — og ingen Nydelse, som bliver til Kval og Væmmelse!"

„Livet har du" — svarede Kæmpen — „men du veed kun ikke at bruge det. — Evig Daad er tillige sand Nydelse

— der gives ingen anden. Udfind og vælg den selv! jeg maa vise dig Veien. Fornuften og Villien er din egen; Magten har du nu ved mig, saalænge du kan tvinge Aanden med Ordet."

„Kan jeg ved dig hvad jeg vil" — udbrød jeg i stolt Følelse af min Herskermagt — „velan, saa kjender jeg vel den Daad, som kunde give mig Tilfredsstillelse. Kan jeg blive den største Helt og Folkeherster paa Jorden? kan jeg gribe et Scepter og bestige en Throne, som er større og mægtigere, end alle dem, Historien kjender?"

„O, ja!" — svarede Kæmpen ligegyldig — „dertil er Veien kort, naar du ikke frygter for Midlerne. Du lever i Revolutionernes Tid: Leiligheden er der; Talent og Lykke kan gjøre Resten. Vil du kjøbe dig en Throne med et Par Millioner Menneskers Liv — nu vel, sig et Ord! — og jeg skaffer dig den."

„Det er dyrt Kjøb!" — svarede jeg, beængstet, og det var som der laae et Bjerg paa mit Bryst — „dog meer, end et Par Millioner saakaldte Mennesker, ere jo i Grunden kun dæmoniske Larver og døde Redskaber for den Modsigelsens og Ødelæggelsens Aand, som jeg vil bekæmpe — nu vel, lad dem falde! men staaer den kostbare Throne saa fast?" — spurgte jeg med dæmpet Stemme — „kan jeg derfra gjøre mange Millioner virkelige Mennesker lyksalige? kan mit Herredømme og min Lykke gaae i Arv til min kongelige Slægt gjennem Aartusinder? og vil mit Navn blive velsignet og udødeligt?"

„Jeg seer hvad der vil skee, naar du vælger den Vei" — svarede Kæmpen — „ved Forsigtighed og Klogskab vil du drive det til at døe med det største Helte- og Kongenavn; men inden et Aarhundrede er henrundet, maa dit sammentvungne Rige adsplittes. Blandt de Millioner Sjæle, du op-

offrer for din store Plan, vil der flere fare til Himlen med Raabet af de Uskyldiges Blod, end der vil fare til Afgrunden med Klager over den forkortede Naadesfrist. Du vil velsignes af Mange, beundres af Mange og forbandes af Mange, baade medens du lever og naar du er død; men dit Navn og dine Bedrifters Udødelighed vil endnu om tusinde Aar alle gode Skolemestere indprygle deres Lærlinger, naar Ingen meer kjender dig uden de Lærde."

„En skjønne Udødelighed!" — udbrød jeg — „nei, saa lad Pokker være Verdensherster og Millionødelægger!" — det var mig som en uhyre Sten faldt fra mit Hjerte — „Nei, nu veed jeg den Daad, som, uden at koste een Draabe uskyldigt Blod eller en eneste Taare, kan give mig et større og skjønnere Herredømme: „Jeg vil være den største Konstner eller Skribent i Verden; jeg vil med udødelige Værker virke velgjørende og opløftende paa min Tidsalder og alle kommende Slægter" — —

„Paa alle de Sjæle, der tænke og føle som du, gjennem saa mange Slægter, som du har aandelige Frænder iblandt" — afbrød Kæmpen mig — „Meer kan ingen Aand fordre. Som den største Classiker maa du finde dig i, at dine Værker tilsidst kun blive studerte for Sprogets Skyld, naar ingen Sjæl meer bekymrer sig om dine Ideer, som tusinde Gange ere gjentagne med deres forslidte Former af dine Efterligneres Efterlignere. En stor Konstner og Skribent kan du ved Aandens og Ordets Kraft blive" — vedblev han — „men kun paa Menneskeviis, og saa maa du dog nøies med at være det, men aldrig bekymre dig om at gjælde derfor. Du maa kunne finde dig i at nedrives og forhaanes i samme Grad, som du veed, at du nærmer dig Maalet. Kraften til Daad kan jeg give dig; men Menneskenes vrange Sind, deres skjeve

Domme og Meninger kan jeg ligesaalidt forandre, som deres indskrænkede Syn og deres smaalige Natur."

„Saa er din Magt kun ringe" — svarede jeg harmfuld — „Æren har jeg altid sat Priis paa; uden den kan jeg Intet udrette med Munterhed og Lyst. Skal jeg kun have Skam og Spot til Tak, bekymrer jeg mig kun lidt om at blive stor og udødelig paa den Maade. Med al mulig Udødelighed er der desuden forbandet Maade, som jeg nok tænkte. Nei, nu veed jeg hvad jeg vil: jeg vil være forelsket — det er dog det Eneste, der er nogen sand Lyksalighed ved. Men det er sandt — det er jo ingen Bedrift eller overordenlig Daad — og en umaadelig Virksomhed er det jo netop jeg trænger til. Hør, du Aand eller Djævel eller hvad du er!" — vedblev jeg fortrædelig — „jeg er raadvild — der staaer du og maaber og kan ikke gjøre Andet, end dumme og trivielle Indvendinger. Er du min Slave, saa adlyd! gjør mig viis paa Stedet, hvis du kan, eller faer hen, hvor Fanden du vil, og kom aldrig meer for mine Øine!"

„Jeg adlyder, Herre!" — svarede Kæmpen med Tordenrøst og — forsvandt.

Jeg foer sammen forfærdet og saae en Tordensky flyve hen i en Hvirvelvind over mit Hoved; men den var øieblikkelig forsvunden, og det var atter klart, stille Maaneskin. Der stod jeg nu alene paa Heden i den forunderligste Uvished og vidste ikke hvilket Alternativ i mit sidste Bud min Kæmpeslave havde holdt sig til. Jeg grundede længe paa hvad der var skeet; endelig troede jeg dog, at jeg vist maatte være bleven viis; thi det forekom mig, som jeg nys havde været en Søvngænger og taabelig Fantast; og det Første, jeg foretog mig, da jeg nu troede at være kommen til Forstand, var, at jeg kylede den lille, cabalistiske Hexebog midt ud i Sumpen paa Heden. Neppe var dette skeet, før jeg dog fortrød det; thi

nu faldt det mig først ind, at hvis Aanden havde givet mig Viisdom til at indsee, jeg var en Gjek og Drømmer, maatte han virkelig have været tilstede, og jeg var altsaa dog ingen Fantast eller Drømmer; hvis desuden den Aand, jeg ved Hexebogen havde fremmanet, selv havde bragt mig til at tvivle paa Bogens Kraft, var det den absurdeste Selvmodsigelse af Verden. Min vise Erkjendelse af min Daarskab var saaledes selv den størst mulige Daarskab; men deraf fulgte jo igjen ved en simpel Slutning, at jeg maatte være viis, netop fordi min Erkjendelse var Daarskab. — Jeg indviklede mig saaledes ved mine Selvbetragtninger i en uendelig Række af Modsigelser.

Medens jeg fortsatte disse Betragtninger, begyndte jeg at løbe ud i Sumpen efter den bortkastede Bog; men jeg sank ved hvert Skridt dybere ned i Dyndet, og dette Indfald havde nær kostet mig Livet i den bundløse Sump. I en helt ynkelig og latterlig Skikkelse følte jeg mig endelig paa fast Grund igjen. Jeg skyndte mig bort fra den forhexede Hede og greb Leiligheden til at komme langt bort fra Røverbyen og sætte mig i fuldkommen Frihed. Jeg tænkte nu paa hvorledes det havde staaet i min Magt at blive den største Helt, Erobrer, Konge, Konstner og Skribent, men at jeg af lutter Viisdom havde givet Afkald paa det Altsammen. Jeg fik derved en overordenlig Ærbødighed for mig selv, og det syntes mig, at jeg nu tilstrækkeligt havde uddannet mig i fremmede Lande og prøvet Livet i de forskjelligste Stillinger. Min Fædrelandskjærlighed vaagnede pludselig, og jeg længtes efter at gjensee mine kjære Landsmænd, som jeg nu haabede at kunne gavne med mine Erfaringer. Jeg følte især en umaadelig Hjemve, naar jeg tænkte paa den skjønne Camilla; men saa erindrede jeg, at det med hende jo kun var Drøm og Fantasteri, og at hun kun var en gammel, affindig Francaise.

Min Iver for at komme hjem sagtnedes atter ved hvert Skridt; jeg betænkte desuden, at jeg endnu ingen Verdens Ting var og dog slet Intet havde udrettet i Verden. Var jeg nu endogsaa ved et Mirakel bleven viis, strakte min Viisdom sig dog ikke videre, end til den jammerlige Erkjendelse, at jeg næsten Intet vidste og endnu ligesaalidt kjendte mig selv og mine Kræfter, som det aandelige Liv, jeg vilde stræbe og virke for.

Imidlertid drog jeg dog videre mod Norden og hjalp mig frem ved at synge Viser og fortælle Eventyr for Folk. Paa min Hjemreise besøgte jeg en Dag af Nysgjerrighed en Klippehule, som, efter et forvirret Sagn, kaldtes de hellige Syvsoveres Hule. Den laae tæt ved Veien i en af de herligste Bjergegne. En gammel Kone, der viste Reisende Stedet, fortalte mig her Legenden om hine Helgeners lange Søvn og forunderlige Opvækkelse efter 187 Aars Dvale. I sin Fortælling forverlede hun Navne, Tid og Steder: hun kjendte hverken Keiser Decius eller Ephesus; men forresten fortalte hun Legenden med alle Omstændigheder, som den i Keiser Theodosius den Andens Tid er bleven beviist ved en formelig Retsforhandling og siden er bleven bevaret baade i den catholske Christenhed og ved Koranens Vidnesbyrd blandt Muhamedanerne.

Søvntilstandens og Drømmeverdenens Natur og Væsen havde jeg ofte grublet over, og jeg havde undertiden været af den Mening, at den saakaldte Søvn- og Drømmetilstand, hvori vi næsten tilbringe Halvdelen af vort Liv, ingenlunde kunde indtage den mindst vigtige Halvdeel af vor Tilværelse, da Erfaringen nokso m viser os, at vi fra denne Tilstand medbringe fornyede Sjæls- og Legemskræfter, og da Erindringen om vort Liv og vor Virksomhed i Drømme — hvor forvirret den endog i vor jordiske Indskrænkning kan være — dog vidner

om en langt friere og høiere aandelig Tilværelse, end den, vi kjende fra vor sædvanlige vaagne Tilstand. Jeg havde ofte erfaret hvorledes alt det Smaalige, Pinlige og Nedtrykkende det saakaldte virkelige Liv aldeles forsvandt og blev til sit rette Intet i Søvntilstanden, og jeg havde mangengang havt Erindringer om en Sjæleflugt, en Aandsopløftelse og salig Tilværelse i Drømme, som jeg ikke vilde have bortbyttet med et helt Aars Erfaringer i den vaagne Tilstand. At man i Almindelighed kun skulde sove, for at styrke sig til at vaage og virke i Verden, var derfor ofte forekommet mig som en stor vedtagen Daarskab, da man, efter min Overbeviisning om Drømmeverdenens høiere Virkelighed og Sandhed, kun burde vaage og arbeide sig træt, for at kunne bringe Legemet til Ro og sætte Sjælen i Frihed og sand Virksomhed ved Søvnen. Denne Betragtning blev atter levende hos mig, da jeg nu hørte Legenden om de hellige Syvsovere og da jeg stod i en Klippehule, der syntes at have samme naturlige Beskaffenhed, som hin ved Ephesus, hvor de hellige Syvsovere havde nydt hin lange og forunderlige Søvn.

Den gamle Kone, som fortalte mig Legenden, tilføiede, at Luften inderst i Hulen var bedøvende og dræbende, som man troede. Ingen vovede sig derfor dybere derind, end saa langt Daglyset naaede. Nysgjerrige Reisende havde ofte forgjæves gjort Forsøg paa at undersøge Hulens indre Beskaffenhed; naar man kom et Skridt længer, end Daglyset naaede, udslukkedes ethvert Lys, og naar man blot et Par Minuter vilde lade en bunden Hund opholde sig inden for hin betegnede Grændse, faldt den i en dyb Dvale, som den først kunde vaagne op af ved at lugte til en stærk Spiritus eller ved hastig at bringes ud i den frie Luft. For en Sikkerheds Skyld havde Konen, efter Sædvane, medtaget en lille Flaske med en saadan stærk Spiritus, hvormed hun nogle Gange

havde reddet nysgjerrige og forvovne Reisende fra at sove den saa kaldte evige Søvn.

Efter nogen Betænkning, besluttede jeg at gjøre et dristigt Forsøg, med Hensyn paa min særegne Mening om Søvnen; men jeg vilde ikke forstyrres eller hindres deri af den gode Kones Omhu eller Frygt. Jeg lod som jeg havde seet Nok i Hulen og vilde reise videre; dog affjøbte jeg Konen først hin lille Flaske med den vækkende Spiritus. Saasnart hun havde forladt mig ved Bjergveien, begav jeg mig ad en Omvei hemmelig tilbage til Hulen. Jeg bandt Spiritusflasken i en Snor om min Hals, spiste mig mæt og drak af en Kilde ved Grottens Indgang. Jeg stak et Stykke Brød i min Lomme og saae endnu engang ud i den vide Verden. Aftensolen belyste de fjerne Bjerge. Fuglene kviddrede i Buskene. Paa Fjeldstien langt borte drog en Flok Muler forbi med deres Byrder og Bjælder. Fra Vinbjergarbeidet gik muntre Karle og Piger hjem under Spøg og lystig Sang. „Den virkelige Verden er dog skjøn og herlig" — tænkte jeg — „men derinde i Syvsoverhulen er der stille og mørkt som i en Grav." Den stolte Fjeldegn erindrede mig om Fjeldene i mit Fødeland og om min lykkelige Barndom, om min Moder og hendes vidunderlige Eventyr. Vingaardspigernes Sang og skjønne Skikkelser fremkaldte Camillas Billede for min Sjæl. Jeg følte mig underlig bevæget; men jeg skammede mig selv ud over min Blødagtighed. „Kommer nu din fordømte Sentimentalitet igjen" — sagde jeg — „og berøver dig al Kraft og Dygtighed, nu da du maaske første Gang i dit Liv har taget en fornuftig Beslutning og har en ordenlig Bedrift for, hvortil der hører Mod og Characteerfasthed? Kan denne Fænomenernes Verden med alle sine Skuffelser være saa skjøn og tillokkende, hvor meget herligere maa ikke Aandens sande og evige Verden være? — Hvad der her nu synes mig saa skjønt,

er dog ikke Fænomenerne selv, men kun noget Fjernt, Forsvundet eller Drømt, som de erindre mig om. Den Camilla, jeg elskede, var jo en Drøm; men er min Kjærlighed en evig Sandhed, saa er hin Drøm det visselig ogsaa — og Drømmeverdenen maa være den evige Sandheds og Kjærligheds Verden. Var jeg en Drømmer, hvergang jeg følte Aanden levende i min Sjæl, vare Frugterne af min høieste Begeistring og mit kraftigste indre Liv et Slags Drømme — nu vel, saa veed jeg nu jo Veien til det Liv og den Virksomhed, som jeg saa længe forgjæves har higet efter." Jeg samlede nu alt mit Mod og gik dristig ind i Hulen. Det var mig som den skjønne Natur og det rige, mangfoldige Menneskeliv med tusinde Røster og lokkende Billeder vilde holde mig tilbage; men jeg overvandt kjæk denne Fristelse og gik videre. Jeg kom snart langt over den betegnede Grændse. Jeg fandt Klippehulen større og rummeligere, jo længer jeg gik frem; den var tør og renlig; men jeg følte, at Luften var tung og stærkt bedøvende. Det blev mørkere og mørkere om mig; tilsidst kunde jeg ikke see en Haand for mig, og da jeg vendte mig mod Udgangen, saae jeg intet Glimt af Daglyset mere. En stærk Svimmelhed berøvede mig næsten Bevidstheden; jeg tumlede endnu nogle Skridt fremad, da følte jeg, at jeg traadte paa en Bunke tørt Mos og Siv; jeg kastede mig ned derpaa, og i et Øieblik lukkede en uovervindelig Døsighed mine Øine.

Hvorlænge jeg har ligget i hin Søvn-Tilstand veed jeg ikke; men det veed jeg, at et Aarhundredes Liv i den saakaldte virkelige Verden og i vor sædvanlige vaagne Tilstand vilde, selv med den største og mest udbredte Virksomhed, forekomme mig som en forvirret, ubetydelig Drøm mod hvad jeg dog kun dunkelt erindrede mig af mit Liv og min Virksomhed i hin forunderlige Søvn. Jeg var mig nemlig — skjønd-

noget dunkelt — bevidst, at jeg med Lethed havde iværksat alle de Planer, som fra min tidligste Ungdom havde spøget i mit Hoved: jeg havde været en udmærket Statsmand og Lovgiver; jeg havde været Maler, Billedhugger og Componist; jeg havde forfattet et stort Digt, som i den rigeste Mangfoldighed fremstillede Aandelivet i al dets Storhed og Herlighed; jeg havde seet Engle og salige Aander; med dem og med en Aandefyrste, hvis Skjønhed og Høihed intet Menneskesprog kan udtale, havde jeg bekæmpet Afgrundens Magter og bundet Antichrist med en Tusindaars-Lænke; men hin store Kamp og Seier stod forunderlig dunkelt og gaadefuldt for mig, og det kom mig for, at jeg tilsyneladende vaabenløs havde kæmpet i hin mægtige Aandefyrstes Spor, men at de Vaaben, der nedlagde vore Fjender, foer usynlige fra vore Sjæle i begeistrede Ord, der rullede som Tordner gjennem Afgrundene og omstyrtede de rasende Skyggehære. Jeg havde endelig bereist en stor Deel af Universet, men overalt forgjæves søgt den skjønne Camilla. I hint store Verdensdigt havde jeg ogsaa i en Episode om Jorden og Menneskelivet med profetisk Begeistring besjunget Verdens sidste Dage, Antichristens Befrielse af hans Tusindaarsfængsel, hans tilstundende Rige paa Jorden og endelig hans og Verdens Undergang og det nye, himmelske Jerusalem. Enkelte Stropher af hin Episode kunde jeg endnu erindre, skjøndt de vistnok maatte være blevne betydelig forvanskede i min lavere Tilværelse, da de aldrig siden havde den Høihed og Storhed for mig, som i deres oprindelige Form og Forbindelse. Disse Stropher lyde endnu saaledes i min Erindring:

„Tier omkring mig, Toner fra Jorden!
Træt er min Sjæl af Tomhedens Klang.

Røster fra Syden! Røster fra Norden!
Runger ei meer i min Sang!
Hæv mig med Høisang, Himmelens Torden!
Lynstraale, lys paa min Gang!
See, over Slægters Støv jeg hentriner,
Sjunger paa Verdens Ruiner.

Fly kun med Haanskrig, fly kun med Latter,
Flok, som ei ændser Flammen, jeg saae!
Spot kun hver Tone, Slovhed ei fatter,
Sværm, som vil lee og forgaae!
Aandløses Haan som Hæder jeg skatter;
Aander min Røst skal forstaae:
Salige Sjæle, Sjæle, som fødes,
Med mig i Aanden skal mødes.

Tryk af Aartusinder tynger paa Tiden —
Tusindaarsbundne Drage opstaaer —
Afmægtig Tidsaand aner ei Striden —
Afgrundens Kæmpe udgaaer.
Længst blev til Latter Kæmpen og Iden,
Lænket i tusinde Aar;
Menneskeklogten Aander foragter,
Frygter ei Afgrundens Magter.

Tiden er kommen — Tanken er moden:
Trællen fra Dybet tramper paa Jord.
Magtløs han skuer Menneskekloden;
Mørkhed tilhyller hans Spor.
Rydbet er Veien: trosket til Roden,
Ravende Livstræet groer.
Dristig, hvor Døden bygger blandt Sjæle,
Dragen Gudsbilled vil stjæle.

Masken han griber, mærket til Graven:
  Menneskelarven skjuler hans Aand.
Enevoldsherskab Evighedsslaven
  Æsker i Dødningebaand.
Høit over Jorden Herredomsstaven
  Hæver han lønlig i Haand;
Tryg han fremtræder, trøstig han raaber:
  „Troer kun hvad Jordaanden haaber!

„Eders er Kraften, Eders er Riget,
  Eders er Æren, Magter paa Jord!
Himmelfantomet har I bekriget —
  Helvedesdrømmen henfoer" — — —

Meer kunde jeg ikke erindre af det hele Digt, og det var mig pinligt, at min Erindring netop standsede ved Fremstillingen af den dæmoniske, verdensforstyrrende Ide, som jeg i det hele Digt havde bekæmpet; men dette syntes mig dog tilstrækkeligt til at overbevise mig selv om Sandheden af hvad jeg kun dunkelt og forvansket kunde mindes fra hin høiere Tilværelse. Jeg var rimeligviis aldrig meer opvaagnet til dette jordiske Liv, hvis jeg ikke ved en uvilkaarlig Bevægelse var kommen til at rive Proppen af Spiritusflasken, jeg bar om Halsen. Jeg vaagnede ved en stærk, ubehagelig Dunst, der steg mig op i Næsen og bragte mig til at nyse. Fortumlet, sprang jeg nu op fra mit Leie og løb iblinde ligefrem uden at vide hvorhen eller hvorfor jeg løb. Jeg begyndte atter at blive svimmel og døsig; men nu saae jeg Daglyset i nogen Frastand oplyse Udgangen af Hulen. Med stor Anstrengelse naaede jeg did, og saasnart jeg stod i den frie Luft, befandt jeg mig fuldkommen vel, men følte kun en umaadelig Hunger. Jeg greb, som ved en dunkel Erindring, i min

Lomme og fik Noget i Haanden, som lignede Brød, men som var saa haardt og tørt, som en Steen; med dette Stenbrod fik jeg tillige Lommen og mit ene Kioleskjød i Haanden. Jeg følte mig nu ligesaa stærkt plaget af Kulde som af Hunger; thi saasnart Luften berørte mig, faldt mine Klæder af mig i Pjalter, og jeg stod næsten nøgen. Luften var skarp, og jeg mærkede, det maatte være meget tidligt paa Foraaret, da Træerne stode i Knopper, men der endnu laae Sne i Fjeldkløfterne. Med nogle Græsrødder tilfredsstillede jeg først min rasende Hunger; derpaa løb jeg til et Hus i Nærheden, for at faae Klæder og ordenlig Føde. En gammel Mand, der var klædt i Gjeddeskind, som en Hyrde, tog forskrækket Flugten, da han saae mig. Jeg indhentede ham og talte til ham i mit Modersmaal, som var det eneste Sprog, jeg kunde huske; men han forstod mig ikke. Endelig lykkedes det mig ved Tegn at gjøre mig forstaaelig for Hyrden; han lod til at antage mig for en Vildmand eller for en bortløben Afsindig fra en fremmed Daarekiste. Af Medlidenhed forsynede han mig med Mad, Klæder og nogle Penge, hvorpaa han lod mig gaae hvorhen jeg vilde.

Efterhaanden kom Erindringen om mit foregaaende Liv i den saakaldte virkelige Verden tilbage, og jeg begyndte at finde mig tilrette i Verden og i dette Liv igjen; men da jeg førstegang saae mig i et Speil, kjendte jeg ikke mig selv: jeg havde et ærværdigt Oldingsansigt, snehvide Haar og et uhyre stort, graat Skæg. Jeg var med den klareste Selvbevidsthed dog i et besynderligt Vildrede med Tiden; det var mig nemlig umuligt at huske naar jeg var fød, og — hvad der var besynderligst — mit eget Navn var det mig ikke muligt at erindre. Ved det lange Skæg lod jeg mig stille, for at see ud som andre Mennesker; men jeg var og blev

en Olding, og jeg længtes nu kun efter at faae Ende paa min lange Udenlandsreise og see mit kjære Fædreland igjen.

Efter mange Besværligheder og efter en lang, byrdefuld Fodvandring, kom jeg endelig ved Betlerstaven til en Søstad og derfra, ved en medlidende Skippers Hjælp, til Norge. Men min Fader maatte være død for mange Tider siden; thi der levede Ingen, som erindrede ham eller efter min Beskrivelse kunde sige mig hans Navn. Hvor hans Gaard havde staaet, var der nu Ploieland; men hin Ager, hvor min Moder havde seet ham opploie de deilige Blomster, var nu forvandlet til en smuk Blomsterhave, der tilhørte Eieren af et Jernværk. Havedøren stod aaben. Jeg vovede mig derind og kunde ikke modstaae min Lyst til at medtage en hvid Lillie, der forekom mig saa overordenlig deilig, og som jeg vist troede maatte nedstamme fra hin himmelske Blomsterflor, min Moder her havde seet, og hvorom Lærkerne havde sjunget for hende, at den var opvoxet i Englenes Spor. Ligesom jeg stod med Blomsten i Haanden og tænkte paa hine Barndoms-Eventyr, stod Havens Eier for mig og tiltalte mig i en haard Tone for min Dristighed. Taarerne kom mig i Øinene, og jeg bad ham kun unde mig denne eneste Blomst fra mit Barndomsliv og denne Rest af min Fædrenearv, som jeg forresten ikke tænkte at gjøre mindste Fordring paa. Manden betragtede mig forundret og syntes at ansee mig for en stakkels vanvittig Olding, der ikke selv meer vidste hvad han sagde. Han lod mig beholde Blomsten og gav sine Folk Befaling til at fylde min Betlerpose rigelig med Levninger fra hans eget Bord.

Som en gammel, fattig Betler drog jeg saaledes gjennem min Fødestavn, uden at kjende en eneste Sjæl og uden at Nogen bekymrede sig om mig. Saaledes kom jeg endelig ogsaa til Danmark igjen. Alt var ligeledes der forandret.

Hovedstaden havde været afbrændt og var langt prægtigere opbygget igjen. Jeg spurgte om mine Venner og Bekjendter; Ingen vidste af dem at sige. Jeg spurgte om mine Uvenner og litteraire Modstandere; men man udloe mig: ingen Sjæl kjendte dem eller deres Skrifter. Jeg spurgte endelig ogsaa om min titelløse Bog, som jeg dog, netop formedelst dens Mangel paa Titel og Aarstal, ikke kunde betegne, ligesom det heller ikke endnu var mig muligt at erindre mit eget Navn eller hvad Tid det var, jeg havde digtet og skrevet. Mange udloe mig, som en gal Mand. Andre havde Medlidenhed med mig og et Slags Agtelse for min Alderdom; de spurgte mig, om jeg ikke var i Slægt med en vis Drackenberg, som alene havde været mærkelig ved sin høie Alder, og de henviste mig til nogle gamle, litteraturhistoriske Skrifter, hvori jeg maaske kunde finde nogen Underretning om den urimelige Bog, jeg spurgte om. Jeg gjennembladede nu ogsaa disse Skrifter og fandt endelig deri omtalt en gammel Bog, hvortil der baade manglede Titel, Forfatternavn og Tidsangivelse. Bogen selv, hed det, var forsvunden: kun nogle Blade vare bevarede, og deraf var anført enkelte Stropher, som Prøver paa hin Forfatters Sygelighed og Smagløshed. Jeg læste disse Prøver og gjenkjendte med en forunderlig Vemod nogle af min første Ungdoms lyriske Udbrud. Med min skjælvende Oldingshaand tog jeg en Afskrift deraf. Som Prøve paa smagløs Sentimentalitet var der anført følgende Stropher, som jeg erindrede mig at have skrevet en kold Februarmorgen, Vinteren før jeg saae den skjønne Camilla, medens en lille Fugl, der efter sit Slag kaldes „Slid-din-Tid", kviddrede udenfor mit Vindue:

„I Sne staaer Urt og Busk i Skjul;
  Det er saa koldt derude;
Dog synger der en lille Fugl
  Paa Kvist ved frosne Rude.

Giv Tid! giv Tid! — den nynner glad
  Og ryster de Smaavinger —
Giv Tid! og hver en Kvist faaer Blad;
  Giv Tid! — hver Blomst udspringer.

Giv Tid! og Livets Træ bli'er grønt,
  Maa Frosten det end kue;
Giv Tid! og hvad du drømte skjønt,
  Du skal i Sandhed skue.

Giv Tid! og Aandens Vinterblund
  Skal flye for herlig Sommer;
Giv Tid og bi paa Herrens Stund!
  — Hans Skjønhedsrige kommer."

Jeg følte atter en Taare paa min Kind, som hin Vintermorgen i min Ungdom, da jeg skrev dette, og det var mig som hint Haab og hin Anelse endnu ikke ganske var uddøet i mit gamle Hjerte. Ved Siden af disse Prøvestropher stod et Par andre, som Exempel paa hin sygelige Forfatters Lune og fastgroede Fordom mod det sunde og friske Liv:

„Hvergang Kirkeklokken ringer,
  Tuder Degnens Lænkehund;
Han er stor og stærk og sund:
  Sygelig den Lyd ham klinger.

Hvergang Maanen venlig straaler,
  Hyler Hunden fast som gal:
Han er ei sentimental;
  Ei sligt Sværmeri han taaler.

Dog hver Søndag Klokken ringer;
Maanen skinner mild som før.
Snart al Verdens Hunde døer —
Evig Livets Hymne klinger."

Endelig anførtes der til Beviis paa en vis Godmodighed hos hin navnløse og forglemte Forfatter følgende tvende Stropher:

„I Solglands flagre de Døgnfluer smukt
Og höppe i Luften af Glæde;
De elske og frydes ved fælles Flugt
Til rullende Livssol er nede.

Et Døgn her samles og skilles ad
Den rastløse Menneskevrimmel —
Ak! hvor faaer den Tid til saa meget Had
Paa Flugten fra Jord til Himmel!"

Med disse vemodige Erindringer om min Ungdoms Følelser og om et Liv, som for længe siden var henfaret og forglemt i Verden, gik jeg ud af den skjønne og prægtige, men mig aldeles fremmede Stad og vandrede fra By til By med Pose og Stav. Jeg erindrede endnu nogle gamle Sagn og Folkesange fra min Barndom; dem elskede ogsaa Folket endnu, som Gjenklang fra deres egen Fortid; hvor jeg sang disse Viser og fortalte disse Sagn, hørte man derfor gjerne paa mig i Borgestuen, og man lod ikke den gamle Ole Navnløs gaae uvederkvæget videre. Saaledes kaldte jeg mig nemlig selv, da jeg havde opgivet Tanken om at erindre mit formodentlig vilkaarligt antagne Binavn; thi min Fader havde rimeligviis intet Binavn ført; jeg havde aldrig kaldet

ham Andet, end Fader. At Ole var mit christelige Døbenavn, var jeg dog vis paa; thi det Navn klang endnu i mine Øren fra min tidligste Barndom og med min Moders uforglemmelige Røst.

. Jeg vandrede saaledes Landet rundt og bemærkede med Glæde, at der endnu var ret livlig Sands hos Folket for den skjønne, barnlige Eventyr-Verden og for alle de vidunderlige Sagn, som minde Sjælen om et hemmelighedsfuldt Samfund med den Aandeverden, hvorfra den skjønneste Timelighed dog kun henter sin Betydning og egentlige Tilværelse. Endelig kom jeg ogsaa en Dag til hint gamle, gothiske Slot ved Havet, hvor jeg i min Ungdom havde været Huslærer hos en Greves Sønner; hans Navn havde jeg ligeledes forglemt. Inden jeg gik op paa Slottet, erkyndigede jeg mig om Tilstanden i Huset. Den gamle Greve, som jeg med hans Familie beskrev, havde Ingen hørt tale om. Den, der nu eiede Slottet og Grevskabet, var en ung og ugift Dame, som Ingen kaldte Andet, end Frøkenen paa Slottet. Hun holdt et glimrende Hus og havde mange fornemme Beilere — sagde man. Hver Dag var der stort Selskab, og man levede der i stor Pragt og Herlighed. Man talte ogsaa om, at der gjordes store Tilberedelser til hendes Bryllup. Dog Frøkenen selv tog ikke stor Deel i alt Dette; hun var noget lærd og sær — hed det — og tilbragte sin meste Tid i den gamle Slotsfløi, hvor der endnu var mange Bøger og konstige Sager fra gamle Dage. Den øvrige Deel af Slottet var nemlig nedbrudt og opbygget paany. Jeg saae nu selv den store Forandring, der var foregaaet med Slottet; men jeg glædede mig inderligt, da jeg i den tilbageblevne gamle Slotsfløi gjenkjendte min fordums Bolig ved Siden af Riddersalen, Biblitheket og Musæerne. Jeg maatte dog see det gamle, kjære Sted igjen. I et Øieblik forglemte jeg, at jeg var en fattig

Stodder, og istedetfor at gaae ydmyg til Kjøkkendøren, gik jeg op ad Hovedtrappen, med Tiggerpose og Stav, tog min lurvede Hat som en Chapeaubas under Armen og traadte med en frimodig og høflig Hilsen midt ind i et stort Selskab af lutter fornemme Herrer.

„Ei, ei! en ny Medbeiler til vor smukke Vertinde!" — sagde en lystig, ung Herre og modtog mig med en overgiven Latter. Man bad mig, spottende, lægge Stav og Pose fra mig og tage Sæde blandt dem.

„Enhver Gjest er her lige velkommen" — sagde en alvorlig, aldrende Mand, der lod til at være Hushofmesteren; han førte mig selv til en Stol ved Bordet og forsynede mig med Spise og kostelig Vin. „Min Herskerinde gjør ingen Forskjel paa Rige og Fattige" — vedblev han — „og hvad Alderen angaaer" — —

„Paa Unge og Gamle gjør hun, for Pokker, dog vel Forskjel?" — afbrød den unge, lystige Herre ham. — „Ventes her flere slige elegante Kavallerer? Hr. Hushofmester!"

„Det veed jeg ikke" — svarede Hushofmesteren — „Slottet staaer aabent for Enhver, og min ædle Herskerindes Beslutning er almindelig bekjendt."

„Nu er vor lange Forventningstid da snart forbi" — tog en meget prægtig klædt Herre Ordet, idet han lod sine kostbare Ringe spille i Solskinnet. — „Deres lunefulde Herskab maa nu enten bryde sit Ord eller erklære sig for Compagniet med Een af os, og det inden en Time." Med disse Ord tog han et prægtigt Guldubr op, som han med en meget fornøiet Mine lod repetere, idet han forsigtig lagde sit Lommetørklæde under det paa Bordet.

„Grevinden vil visst ikke bryde sit Løfte" — svarede Hushofmesteren — „Præsten er allerede kommen; Riddersalen er smykket til Dandsen, og Brudeskamlen staaer beredt i Kapellet.

Men jeg har Befaling til at erindre Dem om Betingelsen, mine Herrer!"

„Aha!" — sagde den unge, lystige Herre og rettede paa en pyntelig Blomsterbuket, han bar i Knaphullet — „Stadsen har Ingen af os glemt, seer jeg, og Eventyr har vi oplevet nok af; det naragtigste af dem alle er dog det, vi opleve her, idet vi Alle lade os holde for Gjek af den smukke, lunefulde Grevinde."

„Der kommer hun! — der er hun!" — løb det nu fra Mund til Mund. Fløidørene aabnedes, og en overordenlig deilig, ung Dame traadte ind, klædt i en lang, hvid Silkekjortel og med en Blomsterkrands i de sorte, glindsende Lokker.

„Camilla! himmelske Camilla!" — udbrød jeg halv høit og var som ude af mig selv af Henrykkelse, idet jeg stirrede paa den deilige Skikkelse, som Alle hilsede med Ærbødighed. Det var hende — jeg saae hende igjen — det var mig ubegribeligt — men jeg kunde ikke tvivle — det var Camilla.

Jeg var faret op fra Stolen og havde uvilkaarlig udbredet mine Arme mod hende; men hun syntes ikke at bemærke mig. Ingen havde lagt Mærke til min heftige Bevægelse. Jeg lod Armene synke igjen og blev nu ret inderlig vemodig, idet jeg sammenlignede mig med den skjønne Camilla. Der stod jeg i min usle Betlerdragt, som en graahærdet Olding, blandt de unge, prægtige Beilere og stirrede som en Vanvittig paa den deilige, unge Brud, i hvem jeg saae Gjenstanden for min første begeistrede Ungdomskjærlighed og som jeg selv under min lange Dødssøvn i Hulen aldrig havde kunnet glemme. Hun saae mig ikke; hun kjendte mig ikke. Med mit Oldingsaasyn maatte jeg jo ogsaa være hende aldeles ukjendelig.

„Lader os tage Sæde, mine Herrer!" — sagde Ca-

milla — „saasnart jeg har hørt Deres Eventyr, skal jeg opfylde mit Løfte og bestemme mit Valg."

Man tog Sæde, og Enhver fortalte nu det Mærkeligste og Eventyrligste, han havde oplevet; dog Camilla rystede smilende paa Hovedet, og det syntes kun lidet at tilfredsstille hende.

„Deres besynderlige Lyst til virkelig oplevede Eventyr, skjønne Grevinde, haaber jeg at kunne tilfredsstille, skjøndt de virkelige Eventyr stedse blive sjeldnere i Verden" — saaledes tog endelig den prægtigste af alle Beilerne Ordet. „Jeg var ved min Faders Død en fattig Kræmmersvend" — vedblev han — „men der gik det Sagn, at mine Forfædre havde besiddet en sjelden Skat. Min Fader var død i den største Armod; men man beskyldte ham for, at han af Karrighed havde skjult Skatten gjennem hele sit Liv og selv havde taget den med sig i Graven. Han var efter sit Forlangende bleven begravet uden den sædvanlige Lig-Vaskning og i sine gamle, usle Klæder. Denne Omstændighed opvakte min Mistanke og bragte mig til at fæste Tro til hint Rygte, saa meget meer, som jeg ikke kunde negte, at Karrighed havde i høi Grad været min salig Faders Feil. Af Pligt mod mig selv og mine mulige Efterkommere overvandt jeg den Fordom, man har imod at forstyrre de Dødes Fred, som sværmeriske og overtroiske Mennesker kalde det. Jeg gik ene en Nat til Kirkegaarden og opgrov ham selv. Jeg aabnede Kisten og afklædte den Døde ved Lyset af en Blendlygte. Det var en kold, stormfuld Novembernat, og jeg skal ikke negte, at Haaret reiste sig paa mit Hoved og jeg mangengang var nær ved at opgive mit Forsæt og lade Liget ligge i Ro; thi det var mig som min saljg'Fader grinte hæsligt ad mig i Lygteskinnet, og som han gjorde sig tung og stiv, for at gjøre mig det ubehagelige Arbeide endnu vanskeligere; det var mig tillige

bestandigt som om Noget puslede i Mørket omkring mig; desuden frygtede jeg for at blive opdaget og straffet, som Ligplyndrer, skjøndt jeg dog kun søgte efter min lovlige Fædrenearv. Min gode Samvittighed og Haabet om den store Skat gav mig imidlertid Mod, og jeg fortsatte den ubehagelige Undersøgelse. Liget var næsten helt opløst, og jo mere jeg rørte ved det, jo værre blev det. Jeg fandt med alt det kun de usleste Pjalter og stod alt i Begreb med at sætte Laaget paa Kisten igjen; da opdagede jeg under Ligets venstre Arm en lille Skindpose med tre kostbare Diamantringe, og jeg fik nu min store Møie og min uforfærdede Stræbsomhed rigelig betalt. Jeg begravede min Fader meget ordenlig igjen og lod siden paa Gravstedet opreise et prægtigt Monument, hvorpaa jeg havde givet min sønlige Følelse Luft i en meget smuk og rørende Indskrift. De tre Ringe havde nemlig en høist sjelden og eventyrlig Egenskab, som jeg selv bestemt vilde erklære for Overtro, hvis nogen Anden havde fortalt mig det. I det Øieblik, jeg satte Ringene paa mine Fingre, gjaldt jeg for en rig og fornem Mand, og jeg kunde neppe see mig selv i Speilet uden at bukke meget ærbødig. Jeg fik derved en saa udbredt Credit og en saadan Lykke i Spil og i alle Penge-Affairer, at jeg, uden at stille mig ved min Skat, i kort Tid blev den største Handelsmand og Millionair i Verden. Ringene bærer jeg endnu bestandig paa min høire Haand; jeg tager dem aldrig selv af, og der er intet Menneske til, som formaaer det. Blandt min Faders Efterladenskab fandt jeg nemlig siden et gammelt og næsten ulæseligt Pergamentsblad, hvorpaa der stod, at hans Tip-Tip-Tip-Tip-Tip-Oldefader havde i Forening med en Kammertjener frataget en Troldmand denne Skat. Men i Anledning af Byttets Deling var vor Stamfader kommen i Strid med Kammertjeneren og havde dræbt ham ved Gift. Den Dræbtes Aand havde siden

hver Nat forfulgt ham, og vor Stamfader havde ikke faaet Fred, førend han havde tilsvoret det frygtelige Gjenfærd, at han vilde forpligte sig selv og sine Arvinger til at være evig fordømt eller uden Vægring udlevere Skatten, saasnart dens rette og første Besidder fordrede det; men saa længe skulde Ingen med Magt eller List kunne berøve os den. Formodenlig af Frygt for en saadan umulig Fordring, havde min Fader skjult Skatten og, uden at nytte den, taget den med sig i Graven. Jeg var klogere. Jeg benyttede min Skat paa det Bedste og med fuldkommen Tryghed; thi Den, der skulde kunne gjøre retmæssig Fordring paa den, maatte nu være over 200 Aar gammel. Ringene ere nu ogsaa ligesom indgroede mig i Kjødet paa mine Fingre, og hvis mine tilkommende Børn eller Arvinger ikke vil hugge Fingrene af mig efter Døden eller oppebie mit Legems Opløsning, nødes de til at lade mig medtage denne forunderlige Skat i min Grav."

Jeg havde med spændt Anstrengelse givet Agt paa denne Fortælling, skjøndt jeg af Mathed var nedsjunken paa Stolen, medens min hele Sjæl ligesom var heftet i et stirrende Blik paa den skjønne Camilla, som jeg dog forgjæves havde ventet et eneste Øiekast af. „Ringene ere mine" — sagde jeg nu høit med smertelig Røst og reiste mig. Alle saae med Forbauselse paa mig, og man udbrød i en almindelig Latter.

„Er Han gal, gamle Stodder!" — spurgte den fornemme Herre — „eller kan Han fremvise sin Døbeattest og bevise, Han er 200 Aar gammel? Meer forlanger jeg ikke."

„Ringene ere mine" — gjentog jeg — „Maaske kunde jeg bevise det ved at tage dem af Deres Fingre; men jeg gjør ingen Fordring paa disse Klenodier: de ere farlige Huldregaver, og den Lykke, de bringe, har jeg lært at kjende og ringeagte. Den Herlighed, som er Skuffelse og Skin, skal nu heller ikke meer friste en Olding, der, som jeg nu hører

er over 200 Aar gammel." Jeg taug og sank atter mat tilbage paa Stolen.

„Han er gal, han er gal — han gaaer i Barndom" — var den almindelige Dom om mig. Jeg taug og stirrede atter med dyb Smerte paa Camilla, som syntes at dele den almindelige Mening om mig og neppe endnu med et flygtigt Blik havde bemærket den usle Betlerskikkelse, der sad gammel og nedboiet blandt hendes prægtige Beilere.

„Jeg tilstaaer" — tog nu Camilla Ordet — „at denne Herres Eventyr er det forunderligste, jeg her endnu har hørt. Jeg vil heller ikke betænke mig paa at opfylde mit Løfte og vælge ham til min Brudgom, naar han i faa Ord har hørt mit eget Livs Eventyr og selv er tilfreds dermed. — Jeg er født paa dette Slot for omtrent 300 Aar siden" — begyndte nu den unge Grevinde, men blev afbrudt ved en almindelig Latter. „Taalmodighed, mine Herrer!" — vedblev hun — „det skal snart blive Dem forklarligt. Min Fader var indviet i den cabalistiske Filosofies Hemmeligheder, som han ogsaa tidlig gjorde mig fortrolig med. Ved et eneste Ord formaaer Den, der er indviet i denne Viisdom, at fornye sin Skikkelse og blive ung paany efter det længste Liv, ligesom det kun koster os et Ord at forvandle alle de Skikkelser, som kun ere betingede ved Tidsforholdene og det Uvæsenlige i Tilværelsen. Jeg vil strax give Dem det soleklareste Beviis paa Sandheden i min Paastand" — tilføiede hun — „jeg vil vise mig for Dem i den Skikkelse, som efter den sædvanlige Tingenes Orden følger med det Tidsrum, jeg har gjennemlevet paa Jorden." Derpaa hviskede hun hemmelighedsfuld et Ord, som Ingen forstod, og pludselig saae hun saa uhyre gammel ud, at alle Beilerne forfærdedes og ilede bort i den største Hast, uden at kunne sige et Ord. Hushofmesteren fulgte dem høflig, og jeg blev alene tilbage.

Jeg stod taus ligeoverfor den gamle Dame og stirrede forbauset paa denne Ruin af en længst henfaret Ungdom og Skjønhed. Hun taug ogsaa og betragtede mig nøie, medens en Taare fremtrængte sig i hendes dybt indfaldne Øine. „See! nu ere vi To omtrent lige unge og smukke" — sagde hun med et roligt, vemodigt Smil — „et hundrede Aars Forskjel gjør ikke stort i vor Alder, og det maa jeg tilstaae jeg har forud. — Elsker du mig endnu? gamle Ven!"

Uagtet der næsten intet Spor var tilbage i hendes rynkede Ansigt af den forrige Skjønhed, lyste dog endnu i hendes klare Øine den evige Kjærlighed og den himmelske Aand. Jeg følte Taarerne rulle ned over mine gamle Kinder. „Ja evig, evig maa jeg elske dig, velsignede Camilla!" — udraabte jeg og sank i hendes skjælvende Arme.

„Himlen være lovet!" — udbrød hun under en Strøm af Glædestaarer — „paa det Ord har jeg ventet fra den Time, da vi første Gang saaes. Jeg vidste, din Sjæl endnu paa en Maade var bunden til denne Prøvelsens Verden; derfor vilde jeg heller ikke forlade den, selv ei, da min Fader, mine Brødre og alle de Mennesker, jeg kjendte paa Jorden, forlode mig. Jeg haabede dog vist, at vore Sjæle maatte mødes engang, for aldrig at adskilles. Det er nu skeet. — Nu vil vi dog ogsaa leve et Menneskeliv sammen og saa følges ad til den evige Sandheds og Herligheds Rige. Jeg vil med et mægtigt Ord forynge os begge, og vi skal see hinanden som da vi første Gang saaes." — Hun hviskede atter et hemmelighedsfuldt Ord og stod pludselig, ung og deilig, for mig, som da hun kjørte mig forbi paa Landeveien ved sin Faders Side. I Speil-Væggen bag ved hende saae jeg tillige min egen Skikkelse: — jeg var ung og blomstrende igjen, som i mine første Studenterdage. Selv Lilien fra mit Barndomshjem, som jeg længe havde baaret visnet paa

mit gamle Bryst, var med mig bleven foryngel og duftede mig ligesom de tidligste Barndomserindringer og min fromme Moders Kjærlighed og Velsignelse imøde. „Nu seer jeg det" — udbrød jeg, da jeg atter for Glæde kunde tænke og tale — „min Kjærlighed var dog mit eneste Klenod; ved den staaer jeg nu som gjenfødt og ungdomsfrisk med et helt nyt Liv for mig; alt Andet, hvad jeg vilde og stræbte efter, var kun Drømme og Tant."

„Ogsaa den Aandens og Ordets Magt, min salige Fader vilde meddele dig?" — spurgte Camilla kjærligt bebreidende — „ogsaa den Begeistring for aandeligt Liv og evig Daad, som du saa tidt lod udslukkes af Verdens Taageluft og som du tilsidst kun troede at kunne fastholde i Søvn og store Drømme!"

„Ak, nei, Camilla!" — svarede jeg ydmyget — „Dit Liv var Klarhed: du har gjennemskuet mit; det var hidtil en Mellemtilstand mellem Skuffelse og Sandhed — en bestandig Vaklen mellem Mørke og Lys. Sig det kun rent ud, hvad du dog seer, men hvad din Kjærlighed ikke nænner at udsige! jeg var en Daare, som kun i enkelte lyse Øieblik kunde ane og famle efter det Herligste og Høieste, men dog aldrig havde Kraft til at gribe det eller Mod til at holde det fast, trods Verdens og dens blinde Ordføreres Haanskrig. Din Faders Viisdomsbog kastede jeg i Sumpen; jeg bortviste Kæmpeaanden og troede mig viis, da jeg tilsidst besluttede at sove Livet bort, for at finde en magelig Drømmedaad, uden jordisk Kamp, Selvfornegtelse og Offer. Mangfoldige Menneskeliv har jeg maaske saaledes bortødslet og bortdrømt. — Hvor har du kunnet vedblive at elske en saadan Daare uden Livsmod og kraftig Villie?"

„Det var Hjertet og den stræbende Aand, jeg elskede hos dig, kjæreste Ven!" — svarede Camilla — „det var

mig mere værd, end Alt, hvad du savnede. Hine Klenoder har du dog tro bevaret i enhver Forvildelse; derved har du ogsaa bevaret din Sjæl og dit Liv, medens alt Andet omskiftedes omkring dig. Men see!" — vedblev hun og greb kjærlig min Haand — „nu begynder du et nyt, kraftigere og lyksaligere Liv. Lad det Forbigangne nu staae for dig som et Barndomseventyr eller en forunderlig Drøm med en dyb og alvorlig Betydning! Lad os nu i en skjøn, aandelig Virksomhed søge den sande Livsnydelse og Lykke! og du skal see, hvorledes et Menneskeliv paa Jorden kan være stort og herligt, om ogsaa ingen Anden seer det og erkjender det. Vi kan her i Stilhed gjøre mangfoldige Menneskesjæle lykkelige; og see! for Videnskab og Konst, for Naturens og Skriftens evige Sandhed staaer vor fordums kjære Helligdom os aaben. Hvad Stort og Herligt, jeg har seet og erkjendt, skal nu heller ikke være dig en Gaade, og intet virkeligt Sandt og Skjønt skal du i ensidig Forblindelse miskjende. Naar et helligt og mægtigt Ord har forenet vore Sjæle for Guds Aasyn, skal Ordet og Aanden føre os sammen til Livet i Klarhed!" Med disse Ord førte hun mig gjennem Bibliotheket og Musæerne til Slotskapellet, hvor en ærværdig Geistlig forenede vore Hænder, under en skjøn og opløftende Kirkemusik. Derfra gik vi til Riddersalen, hvor vort Bryllup blev feiret med livlig Munterhed af vore glade og lykkelige Bønder.

I de første Dage tænkte vi kun paa vor grændseløse Lykke og Kjærlighed; men snart hørte vi, at de skuffede Beilere havde fortalt om os hvad de troede at vide, og at man i Almindelighed i den store Verden ansaae os for et Par gamle, affindige Ægtefolk, som kun indbildte os selv, at vi vare unge. Vi smilede rolig derad. Vi lode Folk sige og troe om os hvad de vilde; men vi vare lykkelige og gjorde Andre lykkelige omkring os.

Efterskrift

til

Eventyret „Huldregaverne."

Dette Eventyr blev ved sin første Fremtrædelse 1831 baade med Hensyn paa sin Idee og sin Tendents misforstaaet af enkelte Læsere, som yttrede sig offentlig med megen Heftighed derom, hvilket foranledigede en litterair Strid. For at hæve Misforstaaelsen ved at henvise Læseren til de Standpunkt, hvorfra denne Digtning maatte beskues, udgav jeg et lille Skrift, kaldet „Nogle Oplysninger om Huldregaverne" (Kjøbenhavn 1831, hos A. Seidelin) hvoraf jeg her blot vil uddrage hvad der endnu til Eventyrets rette Opfattelse kan være tjenligt, med Udeladelse af alle en temporair Polemiks Ytringer. En satirisk Epilog til dette Eventyr, som jeg fremdeles udgav 1831 hos A. Seidelin, under Titel „Opstanden i Litteraturstaden" („trykt som Manuskript for Fjender") er ligeledes hjemfalden til hin Tids litteraire Polemik og vedføies derfor ikke her. Foruden hvad der i Journaler og Dagblade skreves for og imod dette Eventyr og i Anledning deraf, udkom der et særskilt lille Skrift, hvori Eventyrets Idee og Tendents med aabent Tænker-Øie, uhildet Sind og varm Følelse var opfattet, nemlig: „Skrivelse til Digteren Ingemann i Anledning af Huldregaverne fra en Ven i Kjøbenhavn. Udgivet ved Dr. Frederik Christian Sibbern, Professor i Philosophien. Kjøbenhavn, forlagt af Reitzel 1831."*)

Af mine egne ovenfor nævnte „Oplysninger til Huldregaverne" tillader jeg mig her at anføre Følgende:

*) Dette Skrift var fornemmelig, ligesom mine egne „Oplysninger" rettet mod Eventyrets mest betydende Angriber: Hans Christian Ørsted.

„Allerede Titelbladet antyder strax, at Bogen ikke er en filosofisk Afhandling, hvori Forfatteren blot fremsætter sine egne Meninger, men et Eventyr, et frit Fantasiespil, hvori han lader en anden Person heltigjennem føre Ordet, medens han under forskjellige Characterer lader forskjellige Synsmaader af Livet og Konsten, af Religion og Videnskab udtale sig. Det er ikke blot een litterarisk Tænkemaade og eet litterarisk Parti, hvorfor der optræder Repræsentanter i „Huldregaverne." Hensigten med Bogen er at skildre tvende modsatte Extremer i den aandelige Verden: den crasse, prosaiske Realisme og Naturalisme, der i sin Yderlighed fremstilles som antichristelig og dæmonisk, og den overdrevne, skjøndt mere poetiske Idealisme, der i sin Yderlighed leder til Sværmeri, men fra sit supranaturalistiske Standpunkt dog slutter sig til Aabenbaringstroen og følgelig til den evige Sandhed. For det første Parti staae Dr. Stagefyr, den æsthetiske Ven og en heel Deel andre Bipersoner som Repræsentanter; det andet Parti repræsenteres af Ole Navnløs og tildels af den gamle Greve og Camilla. Den cabbalistiske Filosofi, med dens bekjendte Antagelse af hemmelige Traditioner og Mirakelgave, er benyttet som poetisk Vehikel for Planen og det Eventyrlige i den hele Udvikling. Idet Forfatteren selv i Fremstillingsformen træder aldeles tilbage og lader begge Partiers Repræsentanter i deres høieste Extremer frit udtale sig og handle, unddrager han sig, om ikke poetisk, saa dog filosofisk, enhver Strid om de Meninger og Paastande, han lægger Digtets Personer i Munden, og man kan med ligesaa liden Føie med filosofiske Vaaben bekæmpe ham for, hvad Ole Navnløs paastaaer, som for hvad Dr. Stagefyr og den æsthetiske Ven paa deres Viis documentere. At jeg undertiden med en vis Forkjærlighed har fremstillet Ole Navnløses Særheder, som de meest poetiske, og at jeg i enkelte

Hovedpunkter er enig med ham, negter jeg ingenlunde, da jeg af to Yderligheder helder langt meer til det idealistiske Parti, end til det modsatte, og forsaavidt dette i sit Extrem, som i Eventyret, kan tænkes antichristeligt og dæmonisk, aldeles og paa det Alvorligste modsætter mig det. Heraf følger ogsaa, at Idealismen, uagtet alle dens Overdrivelser og Vildfarelser, dog som den Aandsretning, jeg anseer for den mest poetiske og som den, der, luttret fra det Skjeve og Falske, der i Oppositionen nødvendig maa fremtræde, kommer Sandheden nærmest, tilsidst efter Eventyrets Plan og Hensigt maa seire; men at jeg derfor ikke deler alle min Eventyrhelts Anskuelser og hans aabenbare Vildfarelser, troer jeg tilstrækkeligt at have lagt for Dagen i Bogen selv, idet jeg baade har ladet Andre og ham selv erkjende og tydelig udsige, at han i mange Henseender havde falske Forestillinger om vigtige Gjenstande, og at hans Eventyrliv, som enhver aandelig Krisis, var en Blanding af Lys og Mørke, af Sandhed og Vildfarelse.

De Hovedsteder i Bogen, som bevise dette, vil jeg her anføre. Det første Sted findes i „Huldregaverne" (her Side 95 og 96). Den gamle Greve, som jeg vel ikke ubetinget vil kalde „Digtets vise Mand", men hvis Særhed og Forvildelse dog udspringer af en høiere Livsanskuelse, irettesætter her med „streng Alvor" den forvildede Eventyrhelt.

„Dit Klarsyn, Søn, er ikke blot forgængeligt" — hedder det paa det anførte Sted — „men ofte falsk og dæmonisk; det fremkaldes og næres ikke blot af det Guddommelige i dig, men ogsaa af det Dæmoniske. I den forfængelige Stad var det din egen Forfængelighed og dit Koboldlune, der bragte dig til at miskjende den oprindelige Menneskenatur hos dine Uvenner og de Gjekke, du foragtede. Dine Syner vare ligesaa ofte falske som sande. Dine Dyrevisioner vare

aandløse Misfostre af et ukjærligt Sind og af en høist almindelig Higen efter dæmonisk Satyr-Vid og humoristisk Lune, som du deler med de trivielleste Vittighedsjægere. I din Ringeagt for den forfængelige Skin-Lærdom har du været nær ved at foragte al sand og ædel Videnskabelighed." Dette Sted angiver tydelig hvorledes Forfatteren for en stor Deel vil have sin Eventyrhelts Meninger og Synsmaader betragtede. Hvad der i det Følgende endnu bestemtere maatte kunne forebygge enhver Misforstaaelse og sætte den besindige Læser paa det Standpunkt, hvorfra det hele Eventyr bør betragtes, er fornemmelig det Sted i „Huldregaverne" (her S. 159), hvor Eventyrhelten selv tilsidst, idetmindste for en stor Deel, kommer til Erkjendelse af sine Vildfarelser og siger til Camilla: „dit Liv var Klarhed; du har gjennemskuet mit: det var hidtil en Mellemtilstand mellem Skuffelse og Sandhed, en bestandig Vaklen mellem Mørke og Lys. Jeg var en Daare, som kun i enkelte lyse Øieblik kunde ane og famle efter det Herligste og Høieste, men dog aldrig havde Kraft til at gribe det eller Mod til at holde det fast."

Et tredie Hovedsted, som tydelig viser, at jeg i Ole Navnløs kun har fremstillet Repræsentanten for en Aandsretning, jeg selv i mange Henseender anseer for vildfarende, findes i „Huldregaverne" (her Side 160), hvor Camilla siger til Eventyrhelten: „Hvad Stort og Herligt, jeg har seet og erkjendt, skal nu heller ikke være dig en Gaade, og intet virkeligt Sandt og Skjønt skal du i ensidig Forblindelse miskjende" — hvorved der tydeligt nok tilkjendegives, at Eventyrhelten ikke udgives for at have fattet det Store og Herlige, men at han selv i sine Bestræbelser derfor undertiden i ensidig Forblindelse har miskjendt noget virkeligt Sandt og Skjønt.

Ole Navnløses Vildfarelser og falske Forestillinger ere følgelig ikke Forfatterens. Eventyrheltens urimelige Paastand om et naturvidenskabeligt System, bygget paa Bibelen, og enhver Bestridelse af denne Paastand vedkommer saaledes aldeles ikke nogen Person udenfor Eventyret. Ole Navnløses Fordom mod al Theorie vedkjender jeg mig heller ikke, skjøndt jeg vel med ham kunde sammenligne visse æsthetiske Theorier og Systemer med „hin Tyrans Jernseng, hvori Gjester af enhver Størrelse skulde passe, hvormeget de end derfor maatte pines og lemlæstes." — Jeg indrømmer med Fornøielse enhver Sandhed, som man vil forsvare mod Ole Navnløs, hvor denne ogsaa efter min Mening har aabenbar Uret, f. Ex. Oles Urimelighed i hans første Studenterdage, da han vilde anvende Geometrie og Stereometrie paa at forklare Miraklerne. Dette er unegtelig saa stort et Galskab af Ole, at enhver Læser vel deraf vil kunne have seet Eventyrheltens Tilbøielighed til Overdrivelser i enhver Retning. Enhver Opposition mod disse Overdrivelser billiger jeg fuldkommen; men den vedkommer mig, som sagt, aldeles ikke: den kan ikke ramme Forfatteren, som Aand og Tænker, naar den rammer Yderligheden i den Aandsretning, for hvilken han har fremstillet Ole Navnløs som Repræsentant. En saadan Forvexling af Forfatterens aandelige Personlighed med Helten i hans Eventyr vilde være aldeles ubegribelig, hvis jeg ikke, som jeg allerede har indrømmet, med et Slags-Forkjærlighed undertiden havde udmalt min Eventyrhelts Særheder. Dog denne min Forkjærlighed til hint Fantasifoster strækker sig ikke videre, end at man for mig maa tillægge min Eventyrhelt saamange Galskaber, som man vil og kan: netop saaledes, som han fremtræder i Digtet, netop med de Særheder og Vildfarelser og den hele Eiendommelighed, man kan bebreide ham, er han hvad han i Digtet skal være, og netop saaledes har jeg villet

fremstille ham. Han skal hverken være et vittigt Hoved eller en lærd Mand, hverken Filosof, Zoolog eller Chemiker; han er med Forsæt skildret som en extravagant Person, der, som Candidatus Philosophiæ og relegeret Student, forlader Studeringerne og af sin Fantasi eller abnorme Organisation henrives i mange skæve Retninger, uden at have erhvervet sig noget fast Standpunkt i Livet eller nogen grundig Indsigt i Videnskaberne. Det ungdommelige Overmod, hvormed han nedriver Alt, hvad der ikke behager ham, er et Grundtræk i hans Character, som han imidlertid deler med Modpartiets Ordførere, ligesom enhver Overdrivelse, der tillægges ham, selv i hans Stræben efter det Høieste og Helligste, tilhører den Aandsretning, han repræsenterer.

Ole Navnløses Trods mod de antagne Konstlove deler jeg saaledes kun, hvor disse Konstlove ere vilkaarlige, og antagne af Fordom, Uvidenhed eller Ensidighed, samt stridende mod Natur og sund Sands.

Hvis Ole Navnløs røber et virkeligt Fornufthad, som jeg dog ikke troer han driver det til, er jeg saare langt fra at være enig med ham, hvorimod jeg med ham og det Parti, han repræsenterer, for ramme Alvor opponerer mod det Forstandshovmod, der forkaster alt Helligt, Stort og Skjønt, som den indskrænkede Menneskeforstand ikke kan begribe.

Hvor Ole Navnløs synes at ringeagte Videnskabelighed og grundige Studier, idet han spotter med den Maade, hvorpaa ofte visse Videnskaber til forskjellige Tider*) ere blevne dyrkede, er jeg kun enig med ham i at ringeagte

*) I Eventyret er med Forsæt Angivelsen og den skarpe Betegnelse af nogen bestemt Tid undgaaet, saa det følgelig overlades til den nærværende Tid og dens formentlige Repræsentanter at hentyde paa sig hvad der muligen kunde synes træffende; hvor-

Gjekkene, men ingenlunde i at ringeagte nogen Videnskab eller nogen Lærd og Videnskabsdyrker, der med Alvor og Kjærlighed søger Sandheden.

Netop ved at nedrive Pedanteriet og Smaaligheden og Alt, hvad der nedværdiger Videnskaberne, troer jeg, at en Satiriker viser sin Agtelse for Fornuft og sand Videnskabelighed."

Herved skal jeg endnu kun tilføie, at det satiriske og negative Element i dette Eventyr, som Bisag, er underordnet Digtningens positive Indhold, medens Eventyrets Grundidee og dens frie Udvikling i en tildels humoristisk Fremstillingsform her var Hovedformaalet. Med Behandlingen af hint underordnede negative Element, som dog lettelig kunde virke forstyrrende, er der desuden i de to sidste Udgaver af „Huldregaverne" foretaget en Modification: (nemlig ved Stedet i første Udgave Side 122—133). Adskilligt af hvad her sigtedes til, er senere tilstrækkelig fremdraget, og den Form, hvori det var knyttet til Eventyrets Tankering, drog den reent poetiske Beskuelse for meget over i de temporaire Reflexioners Sphære.

---

imod Ingen kan have Grund til at klage over, at hele Satiren, som er blevet paaslaaet, ikke rammer, hvilket en Modstander — synderligt nok — har kaldet en stor Uretfærdighed.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Varulven.

(Af et Brev fra en Landsbypræst, dateret Skovby den 1ste April 1834.)

Jeg har i det sidste Aar her gjort nøiere Bekjendtskab med — af, ja, med — en Varulv, kunde jeg næsten selv sige, og jeg er ganske besynderligt stemt derved. Lee kun ikke! Det er en meget alvorlig Historie og et mærkeligt psychologisk Fænomen. Du oplyste Kjøbstedsmand veed maaske ikke engang hvad en Varulv er, og kaster i din Nød Ordet op i Ordbogen. Der finder du den Forklaring: „Varulv, en. pl. e (N. S. Waarwulf. Eng. werewolf) efter Fortidens Overtro: et for en Tid til en Ulv forvandlet Menneske." Men hvad siger du nu om en videnskabelig dannet Varulv i vor oplyste Tid, en Student med Laudab. p. c. til Examen philosophicum, som selv i syv Aar har troet, han var et saadant Væsen? — En Vanvittig altsaa? en Feberpatient? eller en Fantast? — Noget af hvert — et Menneske med en alt for glødende Fantasi, der uagtet Alt, hvad hans Forstand maa have indvendt ham mod denne fire Idee, der førstegang var opstaaet hos ham i en Nervefeber, dog aldrig kunde løsrive sig derfra, men stedse fantaserede sig dybere og dybere ind i denne usalige Forestilling. Han havde gode Kundskaber og havde lagt sig efter Forstvæsenet. Jagten var tidlig hans Lyst, og det ensomme Jagtliv gav udentvivl hans Hang til Tungsindighed alt for rig Næring. Jeg har ofte seet ham her hos Skovriderens, hvor han i mange Aar var som Søn i Huset, skjønt Slægtskabet var

meget fjernt. Jeg glemmer aldrig hans dødblege, tungsindige Ansigt med de sorte, tæt sammengroede Øienbryn. Saadanne Øienbryn ere netop, efter Almuesagnet, det eneste synlige Tegn paa et Menneske, der til visse Tider skal være underkastet hin eventyrlige Forvandling og da i Ulveskikkelsen vil sønderrive hvem det møder. For frugtsommelige Kvinder skal det især være farligt at møde et saadant Væsen.

Jeg maa næsten smile, idet jeg anfører denne urimelige Overtro; men en uvilkaarlig Gysen overfalder mig dog, naar jeg sætter mig ind i den ulykkelige, unge Mands Sindsstemning, der har kunnet tilegne sig et saadant Tankeuhyre i den Grad, at Forestillingen har havt samme Virkning paa ham, som den frygteligste Virkelighed. Hans paafaldende Bleghed og de sorte, sammengroede Øienbryn gave ham dog intet Frastødende. Tungsindigheden i det fine, veldannede Ansigt havde noget Tiltrækkende, og naar man saae den høie, blege Fantast i den grønne Jagtkjortel, med Riflen og Grævlingeskindstasken over Skuldrene, træde ind i Skovhuset i den fortrolige Aftenskumring, var det, som den vemodig milde, men hemmelighedsfulde Jæger bragte hin Skovensomheds- og Maaneskins-Stemning med sig, som, uden at ængste Sindet, sætter os ind i Eventyrets vidunderlige Verden. Han havde en klangfuld, indtagende Stemme og sang særdeles smukt, helst de gamle Folkeballader om Trylleri og Forvandlinger. Han blæste Valdhorn med en sjelden Virtuositet og Følelse. Han kunde aflokke dette Instrument de dybeste vemodig-sværmerske Toner. Han var ofte taus og indesluttet i sig selv, men kunde til andre Tider spøge ret muntert og livligt, uagtet et vist tungsindigt Træk ved Munden aldrig forlod ham. Om sin fixe Idee talte han ikke til noget Menneske, og hans Venner har kun hørt ham yttre den i hin hidsige Feber, der for syv Aar siden nær havde lagt ham i Graven. Men at

denne Feberfantasi aldrig ganske har forladt ham, vil du see af de usvigelige Vidnesbyrd, jeg siden skal anføre. Han var forlovet med en af de deiligste Piger, jeg har seet, en Datter af vor gamle, brave Skovrider. Faderen var ved en uventet Arv bleven rig og havde givet hende en ualmindelig Dannelse. Hun var en af hine ætherfine, blaaøiede Blondiner, som synes at kunne opløses i Toner og Duft, og naar man saae hende dandse syngende hen over Stien gjennem Ellekrattet i en maanelys Sommeraften, var det umuligt andet, end at tænke paa de deilige Ellepiger, der endnu svæve for vor poetiske Almues Fantasi, naar de lette Aftentaager oplyses af Maanestraalerne.

Det smukke, elskende Par holdt inderlig meget af hinanden og havde været forlovet i 8 Aar. For 7 Aar siden var Jægeren, tilsyneladende sund og frisk, kommen tilbage fra Kiel, som Forstcandidat, for at ægte sin Forlovede og modtage en Landeiendom, den formuende Svigerfader vilde overlade ham, indtil Svigersønnen engang kunde blive ansat i sit Yndlingsfag. De Elskende vare overvættes lykkelige. Bryllupsdagen var kommen. Men inden Vielsen faldt Brudgommen, af overspændt Glæde, som man troede, i hin farlige Nervesygdom, som efterlod en vedvarende Bleghed og et uhelbredeligt Tungsind hos ham. Siden opsatte han bestandig Brylluppet, og hans hemmelighedsfulde Adfærd var baade Fader og Datter ubegribelig. Han robede ofte den heftigste, lidenskabeligste Kjærlighed; men naar Talen kom paa Brylluppet, blev han pludselig taus og ængstelig. Undertiden greb han da Riffel og Jagttaske og forsvandt i nogle Maaneder. Naar han kom tilbage, saae han svag og lidende ud, som efter en svær Sygdom. Hvor han da havde været, fortaug han hemmelighedsfuld. Han var atter en Tid den ømmeste, men ærbødigste Elsker; han syntes at tilbede sin For=

lovede som et høiere Væsen, men med en ængstelig bestemt Grændse for sin Fortrolighed. Han sang og læste for hende. Han spillede paa Bras, skrev, gik paa Jagt og blæste paa Valdhorn; han var undertiden den elskværdigste Selskabsmand; men saasnart den Gamle talte om Brylluppet, greb Svigersønnen Riffel og Taske og gik bort med et dybt Suk. Han forsvandt atter et Par Maaneder, og man efterspørede ham forgjæves. Nogle vilde have hørt ham blæse paa sit Valdhorn i fjerntliggende Skove. Nogle Bønderkoner vilde med Forskrækkelse have seet ham i Skoven om Natten, som en Nebukadneser, der løb nøgen om paa Hænder og Fødder blandt de vilde Dyr. Efter andre, men ligesaa usikkre Beretninger af en fordrukken Soldat, vilde man have seet ham blandt de mest raae og vilde Svirebrødre i een af Hovedstadens smudsigste Kipper. En omvankende Kræmmer, som hvert Aar besøgte vor Egn, paastod derimod at have seet ham med et frygtelig stort Skæg blandt de Afsindige paa Galehuset i Slesvig. Naar han kom tilbage fra slige Bortfjernelser, var der ingen Sindsforvirring at spore hos ham. Han var iførstningen stille, taus og lidende, stedse mild og kjærlig, men tilbageholden og hemmelighedsfuld. Om Natten hørte man ham ofte synge i dybe, hjertegribende Toner paa sit enlige Kammer eller i Skoven, og han syntes selv at componere Melodierne. At Sangene ogsaa vare Udbrud af hans eget sønderrevne Hjerte, har jeg nu et sikkert Vidnesbyrd om i deres Indhold. Nogle af hans Sange er jeg nemlig kommen i Besiddelse af. Jeg har dem liggende her for mig, og af dem har jeg troet nogenlunde at kunne forklare mig hans Sindsstemning og den fixe Idee, som han i hele 7 Aar har baaret paa med den ubrødeligste Taushed, formodentlig af Frygt for at gjøre sin Elskede ulykkelig og tabe hendes Kjærlighed. Hans Unddragelse fra en nærmere For-

bindelse, uagtet hans lidenskabelige Kjærlighed, er mig nu ogsaa forklarlig. Han har formodenlig troet sin aandelige Sygdom uhelbredelig og gruet for at inddrage Den, han elskede høiest, i den Malstrøm af smertelige Forestillinger, hvori han selv frygtede for at gaae tilgrunde. Maaske har han endog frygtet for at skade eller dræbe hende engang i sin formentlige Forvandlingstilstand. Om Spiren til hans fixe Idee er at søge i hans Constitution eller i en overspændt Anger, maaske over en Forvildelse i hans Ungdom, eller om man kunde tænke sig en periodisk Raahed og Vildhed forenet med den fineste Følelse for sædelig Renhed og Skjønhed i en Sjæl, der saaledes kunde vakle mellem Yderlighederne af den høieste og laveste Natur — derom var jeg endnu igaar i Uvished. En stor moralsk Forvildelse, med en dyb Følelse saavel af Menneskenaturens Høihed, som af dens Fornedrelse, syntes mig den rimeligste psychologiske Forklaring af et saadant Fænomen. Efter de Oplysninger, jeg idag har modtaget, er jeg nu af en forskjellig Mening. I Kiel skal han have været erkjendt som et Mynster paa Ærbarhed blandt de unge Studenter; han skulde endog i deres muntre Lag have været udsat for Spot over sin Afholdenhed, hvis han ikke havde været bekjendt for den bedste Fegter og Skytte blandt dem alle. Hvad man med Rette dadlede ham for, var en hovmodig Sikkerhed og Selvtillid, der gjorde ham ubarmhjertig i sin Dom over andre Menneskers Skrøbelighed. I sine Fordringer til Menneskenaturens Adel skal han stundom have yttret en Idealisme og en Strenghed, som næsten overskred Mulighedens Grændser. Af den gamle Skovrider har jeg erfaret hans religiøse Synsmaader; de vare igrunden naturalistiske. Han ærede i Christus kun det fuldkomne Menneske, men forkastede Troen paa hans Guddom, som en fordærvelig Fordom, der fornedrede

Menneskenaturens Høihed og gjorde det største Menneskes naturlige Aabenbarelse, som vort Væsens Culmination, ufrugtbar tilligemed hele hans Lære og ophøiede Exempel. Mon man ikke i hans moralske Stolthed og i en dyb, krænkende Følelse af en lavere og høiere Naturs Kamp i hans eget Hjerte kunde finde tilstrækkelig Grund til hin fixe Idee? Maaske Forestillingen om hin Forvandling først er opstaaet blot symbolsk hos ham, som et Billede paa den Lidenskabernes Ulv, hvormed han dog, trods al sin Foragt derfor, følte sig i Kamp. Var han, som jeg troer, en poetisk Natur, kan jeg let forstaae, hvorledes hint Billede kunde være trængt ham saa levende ind i Fantasien, at det i en sygelig Tilstand har kunnet sammensmelte med hans Væsen. Vi behøve saaledes ikke, i Modsigelse med hans stoiske Strenghed, at tillægge ham noget vildt og raat Ungdomsliv eller nogen periodisk Overvældelse af en rasende dyrisk Natur i en virkelig bevidst Tilstand. At han i sine maanedlange Fraværelses-Perioder tildels har opholdt sig som sindssvag i Slesvig, har jeg nu endog faaet Vished om. Han lader til at have forudfølt ethvert nyt Anfald af sin Sygdom eller hvad han kaldte sin Forvandling, hvori han da virkelig paa den besynderligste Maade har efterlignet et vildt Dyrs og navnlig en Ulvs characteristiske Adfærd, uagtet han i sin sunde Tilstand var et af de mildeste og kjærligste Mennesker.

Efter disse Oplysninger troer jeg nu nogenlunde at kunne forklare mig de Stemninger, han i sine lyriske Udbrud har antydet.

Hvilken Kamp det har kostet ham at fordølge sin formentlige Forvandling, og hvorledes den Taushed, han havde paalagt sig, var en Frugt af den ømmeste Kjærlighed, see vi tydelig af følgende Sang, som jeg ikke uden inderlig Medynk og en vis Agtelse for hans Characterfasthed kan læse:

„Ti, min Kval! og smil, min Smerte!
Lyse Engel! bliv ei mørk!
Maalløs Fange er mit Hjerte,
Og min Sjæl en tilluft Ørk.

Vil jeg Sjælens Ørk oplade,
Vil til Hjerter Hjertet tye —
Den, mig elsker, vil mig hade —
Den, mig søger, vil mig flye."

Han synes undertiden at have frygtet for, at hans eget Blik skulde røbe den Elskede det formentlige Uhyre, der boede i hans Sjæl — og hans Blik bliver ham til et forræderisk Lyn, der farer hen over en løndomsfuld Afgrund. I een af hans Sange hedder det:

„See ei for dybt i mit Øie!
See ei paa mit mørke Bryn!
Engang det kunde sig føie,
Der foer fra Øiet et Lyn.

Og saae du ved Lynets Flamme
Mig dybest i Sjælens Hav —
Maaske du saae med det samme
Min Glædes evige Grav."

Hans Sange ere korte og ligesom blotte Themaer til hans tungsindige, musikalske Fantasier, som ofte uden Text har bevæget mig saa forunderligt, naar jeg i de dunkle Efteraarsaftener hørte hans Valdhorntoner i Skoven. At den hemmelige Sorg, han bar paa, var ham selv en Gaade, uforenelig med hans Idee om Menneskenaturens Høihed og Selvstændighed, seer man temmelig klart. Det er som en

dunkel Bevidsthed om det mørke Princip i ham selv, der maaske dog har fremkaldt hin ham ubegribelige Forvandling (eller hvad vi kalde hans Vanvid), har ladet ham føle en dyb Ydmygelse, dog uden sand Ydmyghed, og en Uro, der bortfjernede ham fra sin høieste Kjærligheds Helligdom og berøvede ham Freden i dens Paradis. Den Sang, hvoraf jeg uddrager denne Slutning, troer jeg vist at have hørt ham fantasere over paa sit Valdhorn engang i Vinter, da jeg om Natten kjørte i min Slæde forbi Skovriderhuset og saae Lys paa hans afsides Kammer. Der var i de hemmelighedsfulde Toner et blandet Udtryk af Salighed og Fortvivlelse, som vel synes mig kunde været Variationer paa disse Stropher, især paa den sidste, og som klang mig i Sjælen den hele Nat, ligesom Dissonantserne deri ledte efter deres Opløsning i det gaadefulde Fjerne. Sangen angiver kun Grundaccorderne i den rige Tonefantasi, jeg hin Aften tog hjem med mig:

„Spørg aldrig hvorfor jeg sørger!
Det Een kun i Verden veed;
Men om du saa evig spørger —
Han tier i Evighed.

En Engel kan det ei sige —
En Djævel kan det ei troe:
Jeg elsker og martres tillige —
Er salig og — har ei Ro."

Den Hemmelighed, han ikke vilde betroe noget Menneske, maa han dog have betroet sig selv, og at det virkelig var hin fantastiske Forestilling om en Forvandling af hans milde, kjærlige Natur til et vildt, sønderrivende Uhyre, seer jeg af

den følgende Sang, der dog umiskjendelig antyder en aandelig Forvandling, som Ingen kan see eller tage og føle paa, og som man derfor almindelig affærdiger som blot Sygdom og Fantasteri.

„Paa Varulve troer nu Ingen,
Og ad Vampyrer de lee —
Paa Skallen kjende de Tingen:
De troe nu kun hvad de see.

Naar Lyset er slukt foroven,
Naar Stormen hyler i Skov,
Jeg gaaer som en Ulv i Skoven,
Vil sønderrive mit Rov.

Mig fare paa Luftens Strømme
Dæmonernes Hær forbi.
— De kalde det Feberdrømme
Og al min Kval — Fantasi."

Med en uendelig Trang til at meddele sig og give sit Hjerte Luft har han valgt Skoven og Natten til sine Fortrolige. Det er et smukt Træk i hans Character, at han tier af Kjærlighed til dem, han elsker og ikke vil bedrøve. Maaske har han selv følt det Farlige i at efterhænge og udtale sine selvplagende Forestillinger for den tause Natur: selv den synes ham troløs, og han har vist Ret i den Tanke, at det Forfærdelige, der ligger dybest i vor Natur og ligesom paa Bunden af Sjælens løndomsfulde Afgrund, aldrig bør fremdrages utilsløret. Den Sang, jeg her tænker paa, er følgende:

„Jeg vil dem ei Luften forgifte,
Ei røve dem Fredens Skat.

For tause Skov vil jeg skrifte
Og for den evige Nat.

Dog — Skov og Mark har jo Øre —
Ei Natten har Øine saa. —
Hvad Ingen skal see og høre,
Maa, før det fødes — forgaae."

I det sidste Aar hensvandt den skjønne Skovriderdatter synlig af Bekymring over sin Elskers besynderlige Adfærd og uforklarlige Væsen. Den gamle Fader var ogsaa nær ved at gaae i Graven derover; men han taug og nævnede aldrig mere det Bryllup, hvortil Alt havde været beredt paa syvende Aar. Sidste Efteraar og Vinter, da den skjønne Piges Udseende forekom Alle helt betænkeligt, skjøndt hendes Aasyn og Blik stedse blev skjønnere og hendes Gang ligesom mere svævende, syntes Jægerens Sundhedstilstand derimod mærkelig at forbedre sig. Han anstrengte sig udentvivl for at losrive sig fra sine Grublerier. Han var ofte underholdende og i høi Grad elskværdig. Han fordobblede sin Omhed baade for Fader og Datter; han forlod det hele Aar ikke Skovriderhuset. Naar man saae ham i deres Selskab, syntes han glad og lykkelig; men naar han greb Valdhornet, udaandede han de vemodigste Toner. De Sange, jeg endnu har fra hans Haand, ere udentvivl fra dette sidste Aar. De udtrykke fornemmelig hans dybe Smerte over at hans Tilstand volder hans Elskede Kummer. Han anklager sig selv som Uhyret, der er Skyld i hendes Hensvinden:

„Hvi er hendes Kinder saa blege?
Hvi er hendes Øie saa mat?
Vist til mine Strængelege
Hun lytted i stille Nat.

Fornam hun Varulvesangen
Og saae mig paa blodig Sti —
Fornam hun Sjælen i Klangen —
Da var hendes Fred forbi.

Ak! har min Kval hende smertet —
Ak! hvis hun min Sorg forstod —
Vampyren har hun i Hjertet:
Den suger det dyre Blod."

— — Medens jeg sidder med denne Sang for mig, faaer jeg en ny Oplysning. Han har havt en Duel i Kiel engang og dræbt en berygtet Landstryger, der var Spiller og Kobler tillige, og som Ingen beklagede. Sagen var bleven neddysset; men hvad der synes mig at staae i nøie Forbindelse dermed og maaske kunde give os den rette Nøgle til Gaaden om den ulykkelige Varulve-Fantasi, er en anden Tildragelse, der i Beretningen om hin Duel anføres som samtidig dermed. En fremmed, frugtsommelig Dame af overordenlig Skjønhed, men i høi Grad berygtet, havde staaet i Forbindelse med hin Udlænding og havde med ham draget mange unge Mennesker i Fordærvelse. Politiet var allerede blevet opmærksomt paa disse Mennesker. Nogle Dueller og Selvmord tilligemed adskillige ulykkelige Familiebegivenheder vare indtrufne, som de beskyldtes for at være Aarsag i. Dagen efter hin Duel, var den fremmede Dame funden dræbt i Skoven ved Fjorden, og ved et voldsomt Stød, som man troede.

Om vor Forstcandidat ogsaa har været skyldig i dette Drab, veed Ingen; men jeg formoder det nu næsten. Efter hvad jeg har hørt om hans Characteer, syntes det mig tænkeligt, at det kan være skeet i en overspændt, allerede halv

affindig Stemning efter Spillerens Drab og af en formentlig ædel Bevæggrund. Aftenen forend hin Duel skal han i sin Indignation over disse Menneskers Adfærd have yttret, at det var en Velgjerning mod Menneskeslægten at udrydde slige giftige Uhyrer. Kort efter var det, han kom her hjem og skulde holde Bryllup, men faldt i hin Nervesygdom, hvori hans Varulveraseri begyndte. Efter en saadan uhyre Forvildelse er netop denne Fantasi mig psychologisk forklarligst. At han desuagtet har havt Sjælsstyrke nok ikke blot til at bevare sin gruelige Hemmelighed, men selv til at synes tilfreds og lykkelig, for ikke at dræbe sin Elskede med sin Sorg, see vi af den næste Sang:

„Jeg bærer et Bjerg paa Brystet;
Det Ingen i Verden seer.
Mit Smil har hende dog trøstet;
Derfor jeg spøger og leer.

Kunde Atlas dandse og springe,
Hans Byrde blev fuldt saa svar —
Men Pleiadernes Graad blev ringe:
Han ene sin Verden bar."

Forestillingen om Atlasbyrden gaaer ogsaa tragisk gjennem den følgende Sang, tilligemed den smertelige Overbeviisning, at selv den Kjærlighed, hans eneste Haab og Trøst hænger ved, er grundet paa en Skuffelse og følgelig et Fantom:

„Eet Ord jeg kunde udsige —
Og Bjerget faldt fra mit Bryst;
Men o! da knustes tillige
Min Himmel med al dens Trøst.

Det er kun en Drømmehimmel,
Det er kun en Fantasi;
Men o! med dens Stjernevrimmel
Hvert Glimt af Haab var forbi.

Paa Bjerget jeg taus vil bære
Til alle Bjerge forgaae.
Fred har jeg lært at undvære;
Men Haab og Drøm maa bestaae!"

Endelig talte han selv om Bryllupet, og mellem Juul og Paaske lod han til med den største Iver at ønske det fuldbyrdet. Den Gamle blev sjæleglad. Bruden smilede vemodig og rystede paa Hovedet. Jeg havde den tredie Søndag lyst fra Prædikestolen for Brudeparret. Brudevielsen var bestilt, og den gamle Skovrider havde indbudet mange Bryllupsgjester. Aftenen før denne sidst bestemte Bryllupsdag saae jeg dem begge sammen i Skovriderhuset. De spillede og sang, og deres Stemmers Harmoni smeltede saa deiligt sammen, som to længe adskilte Sjæle, der flyve forenede paa Tonevinger gjennem den salige Himmel. Jeg glædede mig til deres Forening og haabede nu, at hin forstyrrende Fantasi ikke længer skulde hindre deres Lykke. Dog den næstsidste Sang, jeg har fra Jægerens Haand og som synes skreven Natten før Bryllupsdagen, har desværre viist mig, at den dybe Mislyd i hans Sjæl endnu ikke havde fundet sin Opløsning. Han fordømmer selv den Lykke, han dog lidenskabelig higer efter, og han tænker atter paa at flye sin Brud, som han dog ikke med fuld Fortrolighed tør aabne sit Hjerte for:

„Jeg hører mit Hjerte banke —
Det selv fordømmer sin Fryd.

Jeg haber min egen Tanke —
Og Synd er min største Dyd.

Af Kjærlighed jeg bedrager —
Jeg flyer Den, jeg helst er nær —
Jeg elsker den Sjæl, jeg plager —
Jeg dræber Den, jeg har kjær."

Den sidste Sang er næsten ulæselig og skreven med Blyant, i Skoven formodentlig:

„Den Svages Vaaben er Klage:
Den Stærke tier og døer.
Jeg klager ei med de Svage:
Jeg hyller min Sorg i Slør.

Tilsidst maa Sløret vel briste —
Da kommer min Sorg for Dag.
Men før jeg den Nød skal friste —
Slaaer Hjertet sit sidste Slag."

Da jeg for otte Dage siden kom til Skovriderhuset, for at vie det besynderlige Par, fandt jeg et Sørgehus istedetfor et Bryllupshus. Brudgommen var samme Morgen funden ihjelskudt i Skoven. Bruden overlevede ham kun i tre Døgn. Idag har jeg kastet Jord paa dem begge. Den gamle, nedbøiede Fader overlever dem neppe længe. Han er dog fattet og rolig. Han spurgte mig forleden, om jeg ikke nok troede, en Varulv kunde blive salig, naar han selv havde brændt Varulvemærket ud af sin Pande med Kirkebly. Jeg gruede ved denne Ytring, der røbede mig en besynderlig Blanding af Vantro og Overtro. Jeg trøster ham saa godt jeg kan og tør. Jeg vilde saa gjerne haabe, at hin store

Livsdissonants engang vil opløse sig i en langt skjønnere Harmoni, end selv den, hvori jeg sidst hørte de Elskendes Stemmer anelsesfuldt sammensmelte, den sidste Aften de saaes her i Verden. Ved Undersøgelsen af Jægerens Lig er det blevet oplyst, at han selv maa have bibragt sig det dræbende Skud. Hans Riffel laae uden Ladning ved hans Side og med aftrukken Laas. En Rendekugle var gaaet ham gjennem Panden, og — mon ved Tilfælde eller med Forsæt? — netop paa det Sted, hvor de store, sorte Øienbryn løb sammen. I hans Jagttaske forefandtes en Tegnebog, hvori der var adskillige Optegnelser og de her meddeelte Smaasange med tilføiede Melodier i Ziffre. Disse Sange har for mig noget besynderligt Rørende. Jeg finder intet Spor af Vanvid deri, skjøndt der vel undertiden kan forekomme et Udtryk, som endnu er mig dunkelt. Hvergang jeg læser dem, staaer den blege, smukke Jæger for mig, og jeg synes at høre ham synge dem med sin tragiske Violoncel- eller Hobo-Stemme, om jeg saa kan udtrykke mig. Der var mig nemlig et vist Udtryk i hans Sangstemme, som altid fremkaldte en lignende Stemning hos mig, som naar jeg hører hine Instrumenter. Om hans periodiske Vanvid er der dog ingen Tvivl, og Visheden derom har opløst min Gru i Medynk og formildende Vemod. Naar jeg nu, med hans Sange for Øie, erindrer mig hans Valdhornfantasier, staaer atter hans vemodig milde, men hemmmelighedsfulde Aasyn for mig og fremkalder hin Nattens og Ensomhedens Stemning, hvori jeg, uden længer at ængstes af den uopløste Dissonants, nu kan see hans fantastiske Liv fare mig forbi, som en Gaade, hvis Opløsning vi haabe i en høiere Tilværelse.

Den levende Døde.

I.

(Af et Brev, dateret Skovby Præstegaard d. 30te April 1834.)

Vi talte om Sjælens besynderlige Sygdomme, i Anledning af den nys meddeelte Forvandlings-Fantasi. Major Green, hin ulykkelige Jægers ældste Broder, var kommen hid til Begravelsen. Ved sit Vidnesbyrd om Broderens periodiske Vanvid havde han udvirket Tilladelse til Jordspaakastelsen paa Kirkegaarden, (en Dispensation, som jeg paa Menneskelighedens Vegne onskede unodvendig, hvor man dog ikke vil straffe de Levende for de Dodes Brode eller udstrække den verdslige Retfærdigheds Arm over Livets Grændse). Blandt flere Exempler paa besynderlige Sindsforvirrelser fortalte jeg en Historie, hvis Sandfærdighed jeg dog ingen Beviser havde for, og som næsten forekom mig selv utrolig. For en Snes Aar siden skal der blandt de Sindssyge paa B...... Hospital have været en ung Lieutenant, som troede, han var dod, og hele Dagen laae taus og stille med lukte Dine, uden at røre sig, og dog uden at sove. Hans Tilstand var næsten sovnløs. Han blundede kun et Par Timer hver Morgen efter Hanegal. Den hele Dag drog han Aande, som et sundt, lysvaagent Menneske, men uden anden Næring eller andet Livstegn. Hver Midnat stod han op og fortærede hvad man havde hensat til ham, hvorpaa han læste, skrev, spillede paa Guittar og sang, dog i den Formening, at han da spøgede og kun som

et Gjenfærd foretog sig de Sysler, han i sit Liv havde fundet Behag i. For at bringe ham ud af denne haardnakkede Grille, havde man en Dag bragt nogle Børn hen til ham, som man vidste han heilig havde elsket og ofte leget med. Han hørte deres velbekjendte, barnlige Stemmer, og et Par Taarer randt ham ud af de lukkede Øine; men han aabnede dem ikke og rørte ikke en Haand for at gjengjælde Børnenes Kjærtegn. Det var Dag, og den Døde maatte, efter sin Overbeviisning, ligge ubevægelig. Om man har gjentaget dette Forsøg om Natten i hans formentlige Spøgelsetid, veed jeg ikke; men hvis han saa end har talt og bevæget sig, har det vel ikke kunnet være ham noget Beviis for hans Liv, da Alt, hvad han mellem Midnat og Hanegal foretog sig, var og blev ham Spøgeri og Gjenfærds-Sysler. Efterat denne Tilstand havde vedvaret et helt Aar, greb man endelig til et Helbredelsesmiddel, som var temmelig voveligt. Man lod som man virkelig ansaae ham for død og nu vilde have ham begravet. I hans Paahør talte man omstændelig om hans nærforestaaende Jordefærd. Man vaskede og klædte ham, som et virkeligt Lig. Man bragte Ligkisten og lod den staae en hel Dag i hans Stue. Dog det hjalp endnu ikke; det syntes meget mere at bestyrke ham i hans Mening. Han laae meget ordenlig og stille i sine Ligklæder paa et Bord, med de foldede Hænder over Brystet, den hele Dag. Om Aftenen lagde man ham i Ligkisten, dog uden at lægge Laaget over; man tændte Vorlys paa Gueridoner i den forthetrukne Ligstue, hvor Vinduet var tilhyllet med et Lagen, og lod to Mennesker vaage ved Kisten. De talte med sagte Stemmer om den unge Mands Død og om hvorledes han næste Dag skulde begraves i al Stilhed og uden militaire Honneurs, da han allerede forlænge siden, som skindød, var udslettet af Armeens Lister. Ved Midnat reiste han sig af

Kisten og vilde som sædvanlig tilfredsstille sin Hunger, men fandt ingen Spise udsat. Med et stille Smil satte han sig i sine Ligklæder til sit Skriverbord, læste og skrev atter, greb sin Guittar og sang. Saasnart Hanen goel, foer han sammen, drog et stille Suk og lagde sig i Kisten igjen i sin Ligstilling, med de foldede Hænder over Brystet. Næste Dag skred man til det Yderste. Et sortklædt Ligfølge traadte ind til den Syge; hans Venner betragtede ham endnu engang og sagde ham det sidste Farvel. En vemodig Bevægelse var synlig i hans Miner; men han aabnede Øinene kun halvt et Øieblik og lukte dem fast i, uden at tale eller røre sig. Man lagde nu Laaget paa Kisten over ham. Det var forsynet med Lufthuller. Man hamrede og lod som man tilspigrede Ligkistelaaget. Der blev ringet i Frastand med en stor Klokke, der havde en dyb Gravklokkeklang. En høitidelig Choral istemtes. Man løftede Kisten op og bar den — gjennem en Omvei, som ad Kirkegaarden til — ud i Haven, hvor en virkelig Grav var opkastet. Man raslede med Tougene; man surrede Kisten og hissede den ned i Graven. Alt forgjæves — den indbildte Døde forholdt sig aldeles stille. Endelig begyndte man endogsaa at kaste nogle Skuffer Jord ned paa Kistelaaget. Dog selv den hule Lyd af Jordspaakastelsen over ham, den sidste og skrækkeligste for en levende Begravet, var ikke istand til at bringe Patienten til at røre sig eller give en Lyd fra sig. Man maatte tage ham op af Graven i samme Tilstand og bringe ham tilbage til Sygestuen. Hvad der siden blev af ham, veed jeg ikke.

„Men det kan jeg fortælle dem, Hr. Pastor!" — sagde Majoren og nikkede alvorlig — „Historien er fuldkommen sand. Saaledes, som De har hørt det, gik det rigtignok til. Jeg har selv kjendt den unge Mand. Efter den Spænding, hine Begravelses-Ceremonier havde sat ham i, faldt han i en

heftig Nervefeber, som i Forbindelse med en anden Omstændighed tildels helbredede ham. En ulykkelig Kjærlighed og deraf følgende Livslede var Grunden til hans Dødsfantasi, som vi jo maa kalde det. Hvad han i sin Dødstilstand om Dagen troede at opleve i en høiere Tilværelse, det opskrev han om Natten i sin Spøgelsetid. Derom digtede og sang han til sin Guittar. Et Par Fragmenter af hine Spøgelsesange kan jeg endogsaa meddele Dem. — Dersom De ikke vil blive forskrækket" — tilføiede han efter et Ophold og greb min Haand med dæmpet Heftighed — „vil jeg betroe Dem en Hemmelighed. Jeg var selv den Lieutenant, hvis Ungdomsforvildelse, De har fortalt mig. Siden De veed saa Meget, skal De vide Alt, hvad jeg selv veed derom. Det er en Familie-Skrøbelighed, som jeg ogsaa har havt min Deel af. Imorgen Meer derom, Hr. Pastor!" — Med disse Ord forlod Majoren mig hastig.

Jeg var heilig forbauset over det besynderlige Tilfælde, og jeg frygtede for at have berørt en Stræng, som ikke taalte det. Majoren har temmelig Lighed i Ansigtsformerne med sin afdøde fantastiske Broder; men han seer sund og stærk ud. Hans kraftige Ansigt er alvorligt og ikke frit for Spor af en overvunden Tungsindighed, hvorvel han undertiden er ganske humoristisk. Han lader til at have adskillige Egenskaber tilfælles med Broderen, men med langt større Kraft til at modstaae det Fantasi-Tyranni, hvorved Broderen gik tilgrunde. Han er allerede en Mand paa nogle og 40 Aar. Hans Familieforhold kjender jeg ikke. Han har et stort Ar over Panden og har udmærket sig, som Kriger, i fremmed Tjeneste. Han er Medlem af adskillige videnskabelige Selskaber og skal besidde en Mængde Hæderstegn, men som han, ifølge sine Principer, aldrig bærer eller omtaler. Han er udentvivl for stolt til at ville synes forfængelig. Han taler

gjerne om hvad han har seet og erfaret i fremmede Lande, om de store Verdensbegivenheder og det Characteristiske hos de forskjellige Folkeslag, dog som oftest i en Tone, der næsten klinger mig ironisk. Menneskenaturen synes hans bestandige Studium; men om sig selv og sit eget indre Liv skal han meget sjelden yttre sig. Der er, som hos Broderen, noget Hemmelighedsfuldt i hans Væsen, som vækker Nysgjerrighed og Interesse, men tillige et Slags Uro. Min Deeltagelse i hans Familiesorg synes at have givet ham en vis Fortrolighed til mig, og jeg længes efter at høre de Meddelelser, han har lovet mig.

II.

(Af et Brev, dateret Skovby Præstegaard d. 2den Mai 1834.)

Den hemmelighedsfulde Major besøgte mig igaar. Da vi vare ene i mit Studerekammer, fremtog han to smaa Lapper Papir, som vare sammenrullede. Han betragtede mig med et gjennemtrængende Blik. „Vil De vide hvad jeg oplevede hint Aar, da jeg for 20 Aar siden var død om Dagen" — sagde han — „saa see her det eneste Minde derom, jeg har tilbage. Hvad jeg havde opskrevet i min Spøgelsetid, blev brændt af min Læge; kun disse to Lapper har jeg reddet. Jeg var, som de fleste unge Mennesker med Fantasi, i en vis Periode, noget Digter. Jeg elskede Sang og Musik. Hvad jeg ikke havde Ord til, maatte Tonerne antyde og udfylde. De ere henfarne med min Ungdoms Drømme; men hvad de omtrent har villet udtrykke, maa De selv fantasere Dem til ved disse Brudstykker af mine Spøgelsesange!" Han rakte mig de to smaa Blade, der selv saae ud som Skygger af døde Digte. Intet Ord i de blege Ziffre var læseligt; kun saae jeg, at hvad der skulde

gjælde for Skrift var omridset med en hel Deel besynderlige fantastiske Arabesker eller Hieroglypher med rødt Blæk, der ligeledes var afbleget.

„Den Pige, jeg elskede, men ikke kunde faae Tilladelse til at ægte" — vedblev Majoren uden at bemærke min Forlegenhed — „var mod sin Villie bleven gift med min Chef. Det var skeet fem Aar før jeg blev saa ked af Livet, at jeg fandt min eneste Trøst i at være død. Det var hendes Børn, man bragte til mig i min Dødstilstand, og hvis Englestemmer afpressede mig Taarer i min Grav. Jeg græd ellers aldrig: dertil var jeg for stolt — og er saa endnu. Kun dengang, og da jeg hørte mine Venner sige mig det sidste Farvel, er jeg mig en saadan Blødhed bevidst i hin Tilstand. Hvad jeg sang i min Spøgelsetid, den første Nat, efterat jeg om Dagen havde hørt Børnenes Stemmer i min formentlige Gravhule, kan jeg endnu huske; paa Bladet der staaer det med min Gjenfærdsskrift; men den falder Dem maaske noget utydelig. Har De et musikalsk Instrument skal jeg spille Dem Accompagnementet og synge Dem det. Uden Musik er det dog Intet."

Jeg rakte ham min Guittar, ikke uden en vis Ængstelighed. Hans alvorlige Kinder glødede; der var et vemodigt Drømmeudtryk i hans mandige Øie. Da hans Fingre berørte Strængene, lød det mig som fjerne, hemmelighedsfulde Toner fra en anden Verden, og han sang nu med en Stemme, der virkelig klang saa spøgelseagtig, at jeg maatte vænne mig noget dertil, inden jeg uden Uro kunde høre hvad han sang. Den første Strophe var en Klage over, at Gjengangernes Ord og Toner kun vare Skygger af Sjælelivet. De tre følgende Stropher har jeg beholdt i min Erindring. Det Udtryk, hvormed han foredrog dem, kan jeg ikke beskrive:

„En Røst fra forrige Dage
Foer gjennem min Gravnat hen;
Den kaldte min Sjæl tilbage —
Jeg hørte mit Navn igjen.

Jeg følte mit Hjerte gløde;
Mig syntes, min Kind blev vaad.
Jeg skammed mig for de Døde —
Jeg væded min Grav med Graad.

Det Minde, jeg evig gjemmer,
Fik Liv i den Dødes Bryst:
Jeg kjendte Englenes Stemmer —
De har deres Moders Røst."

Der var ved de sidste to Linier kommet Taarer i hans Øine, og hans Stemme bævede usikker; men han skjulte med Kraft denne Bevægelse. „De maa dog ikke troe, min Tilstand var bestandig saa ulykkelig, som denne Sang maaskee kunde synes at antyde" — tog han atter Ordet i en pludselig munter Tone, der næsten stak skærende af til den vemodig fantastiske Stemning, han havde sat mig i. — „Den gode Moder Natur sørger bedre for sine forladte Børn, end man troer. Jeg befandt mig i Almindelighed meget vel i den Verden, min Sjæl, som af et Slags Instinct havde taget sin Tilflugt til. Jeg var fri for at see og høre, hvad jeg i den saakaldte virkelige Verden fandt uudholdeligt. Jeg saae og hørte derimod, lysvaagen, men uden at kunne eller ville røre mig, hvad man ikke vilde troe jeg kunde opleve i Aandernes Verden. Det Eneste, som plagede mig, var Lægens Besøg og de Konster, man foretog med mig, for at bringe mig til Fornuft, som det hed. Dog — jeg lod mig ikke rokke i min

Overbeviisning eller bortdrage fra den Tilstand, jeg ansaae for min retmæssige Eiendom. Jeg fandt det høist urimeligt, at man ikke vilde tillade mig at være død, naar jeg selv var tilfreds dermed. — Havde det ikke forekommet mig usømmeligt at træde noget Øieblik ud af den mig, som død, anviste Sphære, naar det var Dag i Verden og de Levende raadte, skulde jeg ofte været fristet til at bryde min Taushed og udlee de formastelige Daarer, der vilde indbilde sig at kunne opvække Døde, og ei vilde respectere en død Mands Rettigheder. Med samme Ret, som de Levende fordre Beskyttelse af Staten for deres Liv, mente jeg en Død kunde fordre Beskyttelse for sin Død, hvis der ikke var den store Mangel i vore Statsindretninger, at de Døde intet Forsvar have og ingen Repræsentanter. Selv om man vilde ansee deres Indfødsret og Borgerret for casseret, og blot betragte dem som Udlændinger, var det dog en stor Feil, mente jeg, at der ingen Chargé d'affaires fra de Dødes Rige var accrediteret i de Levendes Stater og kunde paasee de Dødes Rettigheder. Jeg fandt det ligesaa uretfærdigt at ville tvinge en Død til at leve, som at tvinge en Levende til at døe. Mordforsøg kunde jeg vel ikke kalde de paa mig anvendte Lægekonster, men det var mig Attentater paa min Natur og den bestedne negative Existents, hvis Ukrænkelighed jeg gjorde Fordring paa, som en retmæssig Borger i de Dødes Rige. De, der plagede mig, hørte til en anden Tilværelse; men desmere ubilligt fandt jeg det, at de blandede sig i en Verdens Anliggender, hvoraf de aldeles vare udelukkede. Dertil vare de, efter min Overbeviisning, ligesaa lidt berettigede, som de Døde havde Ret til at gaae om og plage de Levende med Forestillinger om, at det var deres Pligt at være døde. Alt dette løb om i mit Hoved, naar Lægerne forstyrrede min Fred. Jeg taug naturligviis; men i mine harmfulde og spottende

Miner har de vist kunnet læse hvad jeg dømte om dem og deres Færd. Dog snart vænnede jeg mig til disse Forstyrrelser i min Fred. Jeg lod det ikke anfegte mig, hvad man foretog sig med mit Lig; jeg fandt endogsaa en vis trodsig Tilfredsstillelse i at lade dem indsee Daarligheden i deres Foretagender, ved at lade dem gjøre alle deres Konster forgjæves. Det Eneste, jeg fandt fornuftigt i deres Adfærd, var den endelige Beslutning, at begrave mig. Dertil syntes mig de havde Ret, idetmindste ifølge en hævdet Vedtægt og som et Slags Selvforsvar mod den Incommoditet, vore Legemer forvoldte dem. Det kunde derfor heller ikke falde mig ind, at modsætte mig denne de Dødes almindelige Skjæbne eller gjøre Indvendinger mod et Foretagende, som var en simpel Følge af min egen Overbeviisning om mit Forhold til Verden og Menneskene. Vel forekom det mig, at jeg allerede havde været begravet for længe siden, men i et Kapel eller i en Gravhule; dog at jeg heri maatte have været i en Vildfarelse, fandt jeg rimeligt, siden Talen kunde være om at begrave mig. De mange Konster, man havde foretaget med mig, for at tvinge mig til at leve, havde imidlertid gjort mig mistroisk, og jeg havde en Anelse om, at denne Begravelse ogsaa kunde være et saadant Konstgreb, for at afdisputere mig min Død, hvis jeg yttrede Frygt for at begraves under Jorden. Dog, da man gik saa vidt, maatte jeg endelig troe, det var Alvor, og — jeg skal ikke negte det — Gravens Rædsel forstyrrede mig hiint ene Døgn ikke lidet i min Lyksalighed. Jeg fandt det haardt, at man ikke vilde lade mig beholde min formentlig første Gravhule eller det stille, huslige Kapel, hvor jeg havde indrettet mig det saa bekvemt, og hver Nat, som Gjenfærd, forefandt Alt, hvad jeg behøvede til et Slags Forbindelse med de Levendes Verden. Dog ogsaa deri fandt jeg mig. Min Spøgelsetilstand vilde nu maaske

ophøre, mente jeg, og naar mit Legeme var skjult under Jorden, vilde jeg maaske endnu hæve mig til et høiere Trin af Død og en større Lyksalighed i de Dødes Rige. Min lylsaligste Forestilling i hele hint Aar, var den, at jeg vidste mig elsket af hende, hvis temporaire jordiske Besiddelse var blevet mig negtet, men som jeg i Aand og Sandhed besad, og med hvis skjønne Sjæl jeg hver Dag fløi om i den salige Aandeverden. Denne min Lykke besang jeg ofte i mine Spøgelsetimer. For at betegne Dem denne min herskende Stemning, vil jeg synge Dem en eneste af alle hine Sange, hvori min Sjæl dog bevæger sig i en taaget Verden, som man siger, og i en Lyksalighed, hvormed de saakaldte Levende aldrig kan sympathisere. Det er det andet Minde fra hin Tid, jeg har reddet fra Branden og min Læges Inqvisitorblik." Han greb atter Guittaren og sang:

„Ingen drømmer om min Lykke:
Døden gjemmer Livets Glød.
Jorden favner Sjælens Skygge —
Min er Sjælen i min Død.

Der er lyst i Dødninghallen,
Mørke Jord! behold din Skat!
Min er Kjærnen — din er Skallen;
Jeg har Dag — men du har Nat!"

„Den Verden, man havde saa travlt med at udrive mig af" — vedblev min besynderlige Gjest — „var vel i min halve Forbindelse med Fænomenernes Verden en sygelig Tilstand, som man jo videnskabelig maa kalde det; men min Stemning var kun sygelig, naar man vilde udrive mig af det dunkle, men dog uendelig dybe Tilværelsens Element, hvori

jeg befandt mig saa vel. Min Sjæl havde fundet sit Supplement — den higede ikke meer i sentimental Længsel efter et uopnaaeligt Gode. Min Elskede var aandelig hos mig med Tanken om hende. Hendes sande, inderste Væsen var forenet med mit i Ideernes Verden, tilligemed Alt, hvad jeg erkjendte for Sandt, Godt og Skjønt. Jeg levede et Ideeliv med fuld Bevidsthed, naar jeg kun holdt Øinene fast tillukkede for alle forvirrende Billeder udenfra og lod alle Lemmer være ubevægelige. Med en fast Villie er det muligt; men enhver Tvivl og Vaklen gjør en saadan Tilstand pinlig. Saasnart jeg rørte mig, var mit høiere Liv forsvundet — og jeg selv kun et Spøgelse. Hvad jeg i min Spøgelsetid erindrede fra mit Dagliv i Døden, var — som jeg selv i hin Mellemtilstand — kun Skygger og Gjenfærd af det sande, dybere Liv. Hvad jeg vilde staae op og spøge for om Natten, kunde synes ubegribeligt — jeg levede kun fuldelig, naar jeg ansaae mig for helt død for Verden. Min Spøgelsetilstand var kun et mat Erindringsliv, hvori min Sjæl ligesom svævede mellem tvende Tilværelser, uden helt at tilhøre nogen af dem. Dog jeg valgte ikke denne Tilstand med Frihed; den var en Naturtvang. Jeg var vel ikke som Spøgelse ulykkelig, men heller ikke lykkelig og langt fra salig. Jeg følte mig da bunden til Jorden og dens lavere Fornødenheder, med et Slags Foragt for denne Tvang, der syntes mig min frie, høiere Natur uværdig. Hvad jeg syslede med, var mig vel ikke ukjært, men tilfredsstillede mig dog ingenlunde. Hvad jeg læste, forekom mig som gamle, forslidte Forestillinger, hvorpaa Menneskeslægten havde tygget Drøv i Aartusinder, uden dog derved at være kommen noget Hanefjed ud over sin jordiske Begrændsning. Hvad jeg digtede og besang, var kun dunkle Skyggebilleder af hvad jeg med Liv, Kraft og Klarhed havde tænkt og følt i den Tilværelse, jeg ansaae for min virkelige. Den var

upaatvivlelig en Hentabelse og Neddykkelse af Sjælen i den evige Livskilde, i hint Aandens og Ideernes uendelige Ocean, som man først i den fuldendte Dødsgjenfødelse aldeles naaer Bunden paa. Jeg har hint Aar af mit Liv kun været halvt paa Bunden af dette Hav, og — jeg var dog salig. Efter hin Begravelses-Cur og den deraf følgende Nervefeber blev jeg befriet fra min fixe Idee, som vi her kalde det. Den Lykke, jeg førtes tilbage til, var dog saa skjøn og overraskende, at Glæden nær havde kastet mig tilbage i Dødens Arme. Hvad mine Øine først faldt paa, var min Elskede; hun sad i Sørgeklæder ved mit Leie tilligemed de to smaa Børn, som med hendes Røst havde afpresset mig Taarer i min Død. Hun havde allerede et helt Aar været Enke. Hun blev min Hustru. Men — Aaret efter begrov jeg baade hende og Børnene i tre Uger. Jeg søgte at overvinde min Sorg, ved at styrte mig ind i den bevægede Tids store Begivenheder. Jeg gik i fremmed Krigstjeneste og — mit Navn stod tidt i de Aviser, man for 18 Aar siden — polerede Vinduer med."

Min Gjest reiste sig pludselig og greb Hat og Stok. „Jeg er nu en velhavende Pensionist" — tilføiede han — „og har lagt mig efter Naturvidenskaberne. Ved Studiet af den dyriske Magnetisme troer jeg nu fuldelig at forstaae den Menneskenaturens Hemmelighed, man med større eller mindre Bevidsthed kan leve saa rigt og dybt et Liv i, og som engang skal aabne Dem og os Alle det allerrigeste. Jeg vil endnu betroe Dem en Egenhed hos mig" — vedblev han hviskende, med et underligt forvirret Blik og et vemodig sværmerisk Smil — „men bliv ikke bange, Deres Velærværdighed! — jeg er i Grunden død endnu; men Ingen veed det; for — seer De — jeg har baaret mig fornuftigere ad med at døe i mit 42de Aar, end i min uerfarne Ungdom. Jeg er nu kun død om Natten, naar

alle Andre sove og ligge lige saa stille, som jeg — og Dagen har jeg valgt til min Spøgelsetid. Det mærker heller Ingen: for jeg kan, som Spøgelse, foretage det Selvsamme, som alle Andre, og tee mig ligesaa fornuftigt, som alle Honoratiores. — Har De ikke selv seet mig følge min Broder til Jorden? og Ingen tænkte paa, jeg var et Spøgelse. Har Øvrigheden ikke selv taget min Attest om min Broders periodiske Vanvid for gyldig, uden at drømme om, at det var et Spøgelse og en død Mand, Attesten var udstedt af? — Jeg skriver af og til en Afhandling i min Spøgelsetid og sender den til et videnskabeligt Selskab. Man gjør mig til Medlem derfor, sender mig en Medaille o. s. v. Paa den Maade gaaer det fortræffeligt an, Deres Velærværdighed! og naar De har Lyst til at være død i Fred i dette saakaldte Liv — vil jeg raade Dem at følge min Methode. Nu plages jeg hverken af Læger eller Medicin eller Begravelses-Ceremonier, naar jeg kun ikke forsømmer at spøge paa samme Tid, som andre fornuftige Mennesker gaae omkring her og pusle med de jordiske Ting. Moden er Verdens Tyran, Hr. Pastor! den strækker endog sin Magt til de Dødes Rige og nøder os Døde til at gjøre Alting med, for at have Fred i Døden."

Med disse Ord rakte min forunderlige Gjest mig Haanden til Afsked og forlod mig. Jeg har ikke seet ham siden. Jeg hører, han besidder udmærkede Kundskaber og gjælder allevegne for en meget fornuftig Mand. Hvad han har betroet mig, beder jeg dig ikke tale om saalænge han lever.

Corsicaneren.

(Af et Brev, dateret Skovby Præstegaard d. 3die Novbr. 1834.)

Forleden Dag havde jeg et Besøg af en høi, smuk Italiener, som solgte Gibsafstøbninger. Paa en Fjæl, der hvilede paa hans Hoved, bar han endeel Copier af Antikerne og Thorvaldsens Arbeider i formindsket Maalestok tilligemed nogle Statuer af berømte Mænd. Han gik saa rask, som det var en Fjær, han bar, og kneisede saa stolt, som han følte sig stærkere, end alle de Guder og Heroer tilhobe, der nu maatte følge ham i den vide Verden og sørge for hans Underholdning. Jeg kunde tale noget Italiensk med ham, og det fornøiede ham. Hans brune Øine funklede. Han strøg de sorte, krøllede Haar tilside fra det sortsmudsede Ansigt, og der kom en Pande tilsyne som paa en af hans Heroer. Hans fyrige Aasyn behagede mig, og hans fremmede, sydlandske Væsen havde noget Tiltrækkende. Hans Tale og Adfærd røbede et Slags høiere Dannelse. Han havde først tiltalt mig paa slet Latin, og jeg sluttede deraf, at han var en Overløber fra Minervas Fane. Han havde dog intet Forsviret eller Forulykket i sit Udseende, men saae ret ud som en rask, kjæk Eventyrer, der kun havde valgt denne Næringsvei for at see sig om i Verden. Jeg bad ham sætte sine Guder og Helte fra sig, medens han vederkvægede sig med et Glas Viin, og paa mine Spørgsmaal gav han mig al den Underretning om hans omflakkende Liv, som jeg ønskede. Jeg havde gjettet ret. Han havde fra sin Barndom været bestemt til Mun-

kelivet og den lærde Stand. Lyst til Frihed og et bestandigt Reiseliv havde tidlig drevet ham fra Klosterskolen og fra hans Fædreland. Han havde endnu ikke fyldt sit 31te Aar, men havde allerede tumlet meget om og næsten været i alle Verdensdele. Han havde lidt Skibbrud og været i Livsfare mange Gange; men han følte sig fri og glad, som Fuglen i Luften. Det bestandige Reiseliv vedligeholdt hans Sundhed og Munterhed. De skjønne Guder og verdensberømte Heltestikkelser aabnede ham alle Døre og skaffede ham tilstrækkeligt Erhverv. Han stod i Forbindelse med de bedste Gibsaffstøbere i alle store Stæder. Selv eiede han Intet, men havde fri Reise og Alt, hvad han behøvede, ved Procenterne af hvad han solgte. Den Gjestmildhed, han mange Steder mødte, glemte han heller ikke at omtale, med en Compliment til mig og mine Landsmænd, saavelsom med et Slags Selvtilfredshed, der viste, at han vel var sig det vakkre indtagende Væsen bevidst, der gjorde ham velkommen allevegne. Han talte ikke Meget for sine Varer, men viste kun Billederne fra alle Sider med et beundrende Smil. Jeg kjøbte en Jupiter og en Napoleon af ham, og han tænkte paa at gaae videre.

„Il mio compatriote“ (min Landsmand) sagde han stolt, idet han pegede paa Napoleonsstatuen — „Anch' io son' Corsicano — l'ho veduto.“ (Ogsaa jeg er Corsicaner — jeg har seet ham).

„Naar? hvor?“ spurgte jeg ivrig.

„Aaret før hans „Martyrio og Transfigurationе“ — svarede han alvorlig med et pludselig formørket Blik — „paa hans Prometheus-Klippe.“

Jeg gav ham nu ikke Lov til at gaae. Jeg bad ham blive hos mig Natten over. Jeg maatte høre Alt, hvad han vidste om Napoleon. Han følte en stolt Glæde ved min Deeltagelse; men hans Munterhed var forbi. Der

tindrede en lidenskabelig Ild i hans cholerisk-kraftige Øine. Han fortalte mig omstændelig hvorledes han for 14 Aar siden havde paataget sig at bringe et stort Parti Afstøbninger til Ostindien, hvorved hans „Patroner" ventede stor Fordeel. Med en Indiefarer fra Livorno var han lykkelig kommen baade det hvide og grønne Forbjerg forbi; men inden de naaede det gode Haabs Forbjerg, fik Skibet en saadan Læk, at det var nær ved at synke i rum Sø. Den lykkelige Corsicaner havde dog ei alene reddet sit unge Liv, men tillige endeel af sit betroede Gods paa en hollandsk Ostindiefarer, der paa sin Hjemvei kom de Nødlidende til Hjælp og satte dem af paa St. Helena, hvor Hollænderen løb ind for at hente Vand. Skibet var sjunket, og det reddede Mandskab var blevet nødt til at opholde sig nogle Maaneder paa Keiser-Øen. Den syttenaarige Corsicaner var strax bleven mistænkt for at søge hemmelige Forbindelser med Keiseren. Han var i de første Uger bleven strengt bevogtet: „Jeg var en Fange, som min store Landsmand" — sagde han — „det var første Gang i mit Liv, jeg følte mig Friheden berøvet — og jeg var rasende. Dog snart fandt jeg det fordeelagtigere at være underholdende. Det lykkedes mig at vinde mine Bevogteres Tillid, og man lod mig gaae, som en ubetydelig og uskadelig Person, hvorhen jeg vilde, med mine kjergede Guder, naar jeg kun ikke vilde tænke paa at faae Keiseren at see. Men — jeg tænkte ikke paa Andet. Dag og Nat lagde jeg Planer — iførstningen blot af Nysgjerrighed og Trods; men som Hindringerne steg, steg min Forvovenhed ogsaa. Jeg har et corsicansk Hjerte, Herre! — Min fangne Landsmand havde baaret Verdenskuglen i sin Haand. Jeg havde seet den halve Jord og overalt hørt ham nævne med Beundring. Jeg havde hundrede Gange sat mig i Livsfare, for at løbe om med nogle døde Guder af Gibs — Hvad!

om du engang satte dit krusede Hoved paa Spil for en levende Halvgud? Neppe var denne Tanke faret gjennem min unge Sjæl, før den var fast Beslutning. Jeg havde kun en eneste christen Helgen blandt mine afmægtige Gibsguder; men det var den hellige Christophoro, min stærke Navnehelgen og Skytspatron. Han havde ærlig hjulpet mig i alle Farer. Han var den Eneste, jeg betroede mig til og tog paa Raad med. Havde han baaret Vor Herre selv og den hele Verden med ham over Floden, mente jeg vel, han kunde lære mig at bære Jordens største Mand over Verdenshavet. — Om det nu var St. Christophoro eller mig selv, der fandt paa det Raad, veed jeg ikke; men en Aften noget før Solens Nedgang gik jeg, med mine Gibsguder og min gode Helgen paa Hovedet, hen under et steilt Fjeld, som ragede frem over den vilde, øde Egn, der adskilte det fra Havet. Paa Spidsen af dette Fjeld vidste jeg var Keiserens Yndlings-Udsigt; men der var tillige Grændsen for hans Frihed. Enhver Nedgang fra Fjeldet var besat med engelske Skildvagter. Paa den høieste Pynt kunde man ofte ved Solens Nedgang see Keiseren staae med sammenslyngede Arme, som der" — han pegede paa Statuen — „saaledes stod han der tidt og stirrede ud imod Havet og den vide Verden, der havde forskudt ham. Han havde en Bænk paa dette Sted. Undertiden havde han en Bog med og læste. Alt Dette havde jeg hørt af mine Bevogtere. Man vilde ogsaa have seet ham skrive i sin Tegnebog, men altid sønderrive hvad han havde skrevet og kaste det i Afgrunden.

Den Aften, jeg første Gang, med stor Besvær og Fare for at opdages, havde listet mig til Foden af denne Øens høieste Klippe, var det et vildt, stormende Veir ved Efteraars-Jævndøgn, som paa St. Helena indtræffer i Marts Maaned; men Luften var klar. Solen dalede ildrød over

Æthioperhavet. Jeg havde sat min Byrde fra mig og valgt en Plads, hvorfra jeg kunde see Bænken paa Fjeldpynten. Den stod ledig. Jeg ventede en heel Time. Solens yderste Rand spillede paa Havfladen. Jeg var stiv i Nakken af den speidende Stilling, og min utaalmodige Spænding havde angrebet mig. Jeg troede alt min besværlige Gang forgjæves; men nu saae jeg virkelig en Skikkelse deroppe i Aftenrøden. Jeg troede først, det var en Skildvagt, og vilde skjule mig; men jeg saae ingen Vaaben blinke. Skikkelsen var ikke anseelig; men den meest colossale Kæmpeskikkelse kunde ikke saaledes have imponeret mig. Jeg saae den velbekjendte Mand med den lille, trekantede Hat og i den grundende Stilling, som jeg havde seet i Kobber og Billedstøtter i alle Verdens Dele. Han stod urokkelig som en Støtte og med sammensluttede Arme, ligesom der. Det var ham selv. I min Stolthed og Glæde gjorde jeg en Bevægelse og frygtede for at have røbet mig; men han syntes at have Andet at tænke paa, end at bemærke min Tilværelse. Jeg stod som naglet til Jorden, som han, og hvad der foregik i min Sjæl, kan jeg ikke beskrive. Jeg ønskede, jeg var en mægtig Helgen, der kunde bortføre den fangne Verdensbetvinger og sætte ham paa en Throne blandt de himmelske Hærskarer, for at han kunde komme tilbage med de Uovervindelige og tugte den Verden, der forskjød sin Herre. Jeg tænkte paa at klavre op ad det steile Fjeld og tilbyde ham min Tjeneste og mit Liv. Jeg følte min corsicanske Dolk i mit Ærme, og den syntes mig, ved min store Landsmands Side, mægtig nok til at erobre hele Verden. Jeg stirrede uafladelig paa den besynderlige Mand, som jeg hele mit Liv havde ønsket at see og nu virkelig saae, om end ikke i Glands og Herlighed, saa dog paa en Høide, baade i figurlig og egentlig Betydning, hvorfor jeg svimlede. Endelig forandrede han sin Stilling. Jeg

saae tydelig, han fremtog en Optegnelsesbog og skrev. Dog kort efter gjorde han en Bevægelse, som han rev et Blad ud af Bogen. Han vendte sig hastig og forsvandt. Jeg stirrede endnu opad og saae et flagrende Papirsblad hvirvle hen i Stormen over Fjeldpynten. Mit Blik forfulgte det, som jeg var en Rovfugl, der gav Agt paa sit Bytte. Det undfloi mig ikke heller. Jeg sprang efter det, som et Egern, mellem Klipper og Buske. Jeg greb det begjerlig, som var det et Himmelbrev. Jeg ventede en Opfordring til mig — en Redningsplan — et nyt Udkast til Verdens Erobring — og hvad veed jeg! men hvor forundret blev jeg, da jeg saae, det kun var nogle skjødesløst henskrevne — Vers. At han i sin Ungdom havde skrevet Vers i Skolen, havde jeg vel ladet mig fortælle; men nu? — var det nu Tid for Verdensbeherskeren at skrive — Sonnetter? — Dog jo, tænkte jeg — hvad der rører sig i ham, maa have Luft — om ei med Kanon-Vulcaner, saa med Ord — og for Verden skriver han det ikke — han lader det hvirvle hen i Stormen fra sin Klippe og beiler ikke til en Plads blandt vore tusind Sonnet-Poeter. Verset var skrevet paa mit Modersmaal, men var næsten ulæseligt. Jeg trykte det til mine Læber og gjemte det paa mit Bryst ved Siden af den Reliqvie, jeg altid bærer her." —

„Har De det endnu?" afbrød jeg min Corsicaner.

„Securo!" svarede han stolt og nikkede — „og det blev ikke det eneste. Hver Aften stod jeg igjen ved Solens Nedgang paa samme Sted. Jeg saae ham oftere skrive og bortkaste de sønderrevne Blade. Jeg passede som en Falk paa mit Bytte, og kun faa Blade undfloi mig eller blev borte mellem Klipperne."

„Har De noget af dem hos Dem?" — afbrød jeg ham atter.

„Securo, Signore! Syv saadanne Papirsstrimler — men dem leverer jeg ikke af min Haand til noget Menneske — de skal følge mig i den vide Verden! — naar jeg døer, vil jeg have dem med i Graven under mit Hoved. Ingen kan heller læse dem, uden jeg; de utydelige Blyantsbogstaver ere næsten helt udviskede. Men jeg kan dem udenad. Siden det interesserer Dem, vil jeg fremsige dem for Dem; men — min store Landsmand er hævet over Versemagerkonsten, mener jeg" — tilføiede han med et stolt Smil — „der skal være Sprogfeil, metriske og æsthetiske Feil i dem, har en lærd Academicus sagt mig; men hvad enten de ere slette eller gode, vil jeg holde dem i Ære! Hvad Manden paa Klippen kun betroede den vilde Storm fra Atlanterhavet, naar han havde spøget rolig og munter med sine Venner i Fangehuset — det kommer ikke Verdens Bogorme og Academikere ved!" Han fremsagde nu med dyb Stemme og med en dæmpet Ild og Pathos hin italienske Sonnet, han først havde opsnappet. Jeg indprentede mig kun Tankegangen og hvert Billede ret nøie. Siden har jeg forsøgt at gjengive det i min egen Form og Fremstilling saaledes:

„Paa Klippen i øde Hav jeg staaer;
I Knude min Arm sig slætter.
Hvad under den Armknude foregaaer
Ei mit Aarhundrede gjætter.

Den Sjælekjender mit Blik ei saae,
Som aned mit Væsens Tanke.
Man siger, Menneskers Hjerter slaae —
Mit følte jeg aldrig banke.

Helt enlig min Stjerne kom og gik —
Den vender aldrig tilbage —
Dens Spor skal lue for Tidens Blik
Til Verdens yderste Dage!"

„Stolt nok!" — udbrød jeg — „At hin forunderlige Mand aldrig havde følt sit Hjerte slaae, skal han jo have yttret engang for sin Læge — en mærkelig Egenhed" —

„Men derfor var han ikke hjerteløs, Herre!" — udbrød min Corsicaner, med et luende Blik — „hans Hjerte slog i Menneskehedens Bryst; fra det udstrømmede en hel Tidsalders Liv — det var for stort til at bæve i hans eget Bryst, selv naar det søndersledes af Gribben paa hans Klippe." Han sagde disse Ord i et Slags Rhytmus, som en begeistret Improvisator. Jeg fyldte hans Glas og sagde et Par beundrende Ord om hans store Landsmand. Han syntes tilfreds med mig igjen. Paa min Bøn fortsatte han sin Beretning. Som han opflammedes ved Fortællingen og den lette Viin, udbrød han ofte, som en fyrig Improvisator eller en Rhapsode, i uregelmæssige Vers og declamerede, hvad han paastod, han gjemte ved sit Bryst med den store Fanges egen Haand. Hvad han saaledes declamerede eller sang, vil jeg gjengive paa min Maade efter de Træk og Billeder, jeg har beholdt.

„Længer, end til Foden af hin Klippe, kom jeg ikke i tre Uger" — vedblev Corsicaneren — „men jeg lagde tusinde Planer, den ene meer forvoven, end den anden, til at nærme mig vort Corsicas Foreviger eller foretage noget Vigtigt for hans Befrielse. Mange Dage udeblev han, og jeg ventede da forgjæves hele Timer paa det Syn, jeg aldrig kunde blive træt af at stirre paa. Det næste Blad, jeg saae ham bortkaste, havde jeg nær sat Livet til for. Det var faldet i en

Klippespalte, som jeg maatte krybe dybt ind i; men det bragte mig en Rest fra den Mand, der var sig en større Høihed og Storhed bevidst, end den Verdensthrone, jeg drømte om at føre ham tilbage til. Naar jeg seer paa hans stumme Billedstøtte der, er det mig endnu som han gjennem hine bortkastede Ord talte til mig i Stormen fra sin Klippe" — og nu fremsagde han med Recitativ-Melodi:

„Er Magtens Genius sønderknust?
Var dens Høiheds Maal kun en Throne?
— Orkanen, som Verden har gjennembrust,
Kan lee ad en bortblæst Krone.

Bortveiret har jeg Kroner, som Fjær —
Den Herligheds Vægt jeg maa kjende.
En Skat jeg medbragte, fuldtmere værd,
Til Fjeldet ved Løbets Ende.

Jeg Lykkens Kugle har tumlet i Haand —
Med Verdens Vold har jeg leget —
Men var der i Legen Storhed og Aand —
Min Genius har mig ei sveget."

Jeg tilklappede min begeistrede Gjest Bifald, og han vedblev: „En anden Gang saae jeg Keiseren, mod Sædvane, bevæge sig urolig paa Fjeldpynten. Hans Arme vare ikke, som ellers, sammenslyngede. Han syntes at tale med sig selv under heftige og livlige Armbevægelser. Det var som han truede Fjeldet, han stod som lænket til, og det store Hav, der adskilte ham fra hans Keiserdømme. Endelig standsede han rolig. Hans Arme slyngede sig atter fast sammen over hans Bryst, som om han der dog fastholdt en større Verden, end den, der

var faldet ham af Haanden. Han fremtog igjen sin Tegnebog og skrev omtrent en ti Minutter. Han udrev Bladet — lod Vinden lege med det over Afgrunden, og gik bort. Bladet flagrede hen og faldt næsten ved min Fod. Det gav atter min Beslutning Styrke. Jeg satte mig for, at vove det Yderste, for at tilkjendegive ham min Nærværelse og dog overbevise ham om, at der idetmindste var een Sjæl i Verden, der lyttede til hans Tanker og vilde vove Livet for hans Frihed og Ære. Hør, Herre! hvad han tænkte hin Time, medens han kun saae den øde Strand under Fjeldet og ikke drømte om, der var et Menneske til, der skulde bære hans begravne Tanker i sin Sjæl gjennem den vide Verden!"

„Hvi gaaer jeg her ved øde Strand
Og mellem de kolde Fjelde?
Hvi lader jeg i Luftens Ørk
Tanken i Ord udvælde?

Døv er Strand og Hav og Ørk:
Min Røst ei Fjeldet rører;
Mit Liv henfarer — og Ordet døer;
Men ingen Sjæl mig hører.

Lad fare hen mit Fangeliv
I Ord, som ei fornemmes!
Ørnen paa Verdensgudens Spir
For Verdens Fald ei glemmes.

Er Havet dødt, er Fjeldet koldt,
Er Ørknen taus og øde —
Livet, som henfoer med Daad,
Lever, om Verden døde.

Det lever i min egen Sjæl —
Min Verden der sig rører;
Men over alle Verdners Grav
Urkraften selv sig hører."

Jeg rystede paa Hovedet og vilde gjort en Bemærkning over den næsten formastelige Stolthed, jeg fandt i den sidste Strophe; men vilde jeg høre Mere af min Rhapsod, maatte jeg ikke gjøre ham rasende ved nogen Misbilligelse. „Kjækt! selvstændigt!" — sagde jeg — og han nikkede.

„Jeg havde med stor Møie udhugget mig 500 Trappetrin paa nogle af de steileste Steder af Fjeldvæggen" — vedblev min Corsicaner — „og hver Aften kom jeg min store Landsmand nogle Trin nærmere; men derved kom jeg tillige saa dybt ind under hans Fodstade, at jeg ikke kunde see ham eller udspeide, om han var paa sin Yndlingsplads eller ikke. Dog den Følelse, at jeg var ham nærmere, hvis han ellers var tilstede, havde mig Noget, saa tillokkende, at jeg mangen Aften ved Solens Nedgang kunde staae en hel Time paa det sidst udhuggede Trappetrin i Fjeldvæggen, uden at see Andet, end Afgrunden under mig, Fjeldet, der ragede frem over mit Hoved, og — naar jeg med Livsfare dreiede mig — Kysten med det store, øde Hav bag mig. Den eneste Lyd, jeg i denne Stilling kunde høre, var Havets Brusen og nogle Rovfugles Skrig over Klippen. I en saadan Stilling, medens jeg lyttede til enhver Lyd over mig, som det kunde værehans Røst eller hans Fodtrin, har jeg en Aften lært udenad, hvad jeg tre Dage havde anstrengt mig for at sammensætte og læse af to overrevne Papirsstrimler, som passede sammen, og som vare flagrede ned over mit Hoved i Fjeldtragten. Jeg saae ham kun i mine Tanker hin Aften og ligesom i Kamp med sig selv, i en stor Tvivl,

om han dog ikke, som al Verden skreg, havde forraadt Europas Frihed og det trefarvede Banner, han havde sat Romerørnen paa og svunget over sin Keiserkrone. Men hør, Herre! hør! han var Friheden tro!" Nu declamerede han atter, først mørk og grublende, siden stolt og begeistret:

Var jeg Frihedens Søn? — men blev Moderen Sønnens Slavinde?
Var mit Spir et Ran fra Templet, hvor jeg stod Vagt?
Har jeg Selvets Afgud Ideen til Slagtoffer bragt?
Har jeg myrdet en Guddom — for Verdenskronen at vinde?

„Den Guddom, jeg sveg, var en falsk Gjøglerinde —
En Vampyr i Livsenglens Dragt.
Jeg gjennemsaae Masken — Tilbedelsens Rus blev Foragt.
Kun jeg eller — Ingen mægted Dæmonen at binde.

Jeg var Frihedens Søn: min høie Moders var Kronen
Hun mig rakte den frit — med et Folk.
Men med Blod mig ammed Vampyren — Revolutionen.
Den Afgud sank for min Dolk."

Min Corsicaner saae hoverende paa mig og syntes at opfordre mig til at beundre denne Sophisme, hvormed jeg vel vidste hin mærkelige Verdensbehersker søgte at skuffe sig selv, som Frihedens troe Helt — selv paa Keiserthronen.

„Jeg tænker paa Deres farlige Stilling" — sagde jeg hastig — „hvor let kunde De ikke være styrtet ned" —

„Svimmel er jeg ikke" — vedblev han — „hvad jeg ofte frygtede for, medens jeg hver Dag med Iver fortsatte mit møisommelige Arbeide, for at komme ham nogle Trin nærmere, var ikke blot, at jeg selv skulde blive

opdaget og skudt af en Skildvagt; derpaa var jeg nogenlunde beredt. — Inden jeg begyndte mit Arbeide, læste jeg altid mit Ave og bekjendte den hellige Jomfru og hendes evige Søn alle mine Synder, med Bøn om deres Bistand og Naade, hvis jeg paa dette Eventyr skulde faae en Kugle gjennem Livet. Om Mod og Styrke bad jeg min stærke St. Christophoro. Kunde der komme noget Godt ud af mit Foretagende, var jeg vis paa, han vilde tage en usynlig Haand i med. — Men hvad jeg undertiden mest frygtede for, var, at jeg skulde komme for silde med min Befrielsesplan, og at den store, mishandlede Fange engang skulde vælge det høie Punkt, der var Grændsen for hans Frihed, til at gjøre Ende paa sit skjændige Fangenskab, ved at styrte sig ned over mit Hoved i Afgrunden. Dog fra denne daarlige Frygt blev jeg befriet, da jeg en Dag havde udtydet et opsnappet Blad, som længe havde været mig ulæseligt. Til Selvmord var han for stor og stolt. Det kunde jeg have begrebet, naar jeg havde brugt min Forstand: han var ingen Dusinhelt og fortvivlet Lykkejæger; han var ingen Efteraber af Romerheltene og deres moderniserede Skygger paa Revolutionens Theater. Det er kun Skorpioner, der vende Braaden mod sig selv, naar det brænder om dem. Hør, Herre, hør!" Og nu fremsagde han med et næsten haanligt Smil:

„Ved Waterlo med min sidste Ørn jeg skulde fra Val mig svunget —
Ved Waterlo stødt mig Sværdet i Bryst — saa vilde mig Tydsken besjunget,
Saa vilde mig Belletrister prist og fundet min Udgang værdig —
Saa klapped nu Gjekkene ad min Død — saa var Tragedien færdig.

Besjung hver Helt, som faldt, hvor jeg stod! i Tusindtal
de skal findes.
Beklap den tragiske Spillerslof, som døer — naar Spillet
ei vindes!
Berøm æsthetiske Brædehelt, som falder med Floskel i Munden!
— Jeg Skjæbnen vil under Øine see — vil tømme dens
Kalk til Bunden!"

„Rigtig!" — udbrød jeg — „det skal jo ogsaa have været hans Ord til hans Venner."

„For hin Frygt var jeg nu vel befriet" — vedblev min Corsicaner og nikkede — „dog jo længer jeg tænkte paa det uhyre Kæmpeværk, min store Landsmand dog nu selv havde opgivet, men som jeg Myre indbildte mig at kunne bringe paa Fode igjen, ved et fortvivlet Vovestykke — jo modløsere blev jeg. Ja, jeg skammer mig derover, Herre! men — jeg er ingen Storpraler — og jeg fortæller Dem ikke dette mit Ungdoms-Eventyr for at beundres. Der er Ild i os Corsicaner. Blodet løber rask gjennem vore Aarer; men vi troe Ingen længer, end til Tænderne — Fru Fortuna ikke heller, — hun er ustadigere, end Menneskene. Man har talt ilde om vore Dyder fra gamle Tider — jeg veed det nok. Saa meget Latin har jeg lært i Klosterskolen i mit femtende Aar, at jeg mangen Gang har ønsket, den feige Æreskjænder Signor Seneca levede endnu, for at jeg med en ærlig corsicansk Dolk kunde lønne ham for det Vidnesbyrd, han gav os. At vi elske Hevnen, det er sandt: det var en slet Corsicaner, der ikke vilde hevne sin egen og sit Folks Ære; men at vi ere Løgnere og Gudsfornegtere — det er en Bagvaskelse, som jeg haaber hin Hedningsjæl nu vist pines for i Helvede. Jeg lyver ikke, Herre! det kan I vide, siden jeg selv tilstaaer, jeg var næsten modløs; men jeg fornegter heller ikke min

Gud og Skaber, og deraf kom det, at der var Maade med Modet. Det forekom mig, som jeg formastelig vilde lege Padre eterno*) og gribe ind i den store Verdensregjering. Under mit langsomme Arbeide havde jeg Tid nok til at eftertænke alle de Omvæltninger, der vare skete i Verden ved denne ene Mands Kraft og Villie, og hvorledes det nu Altsammen syntes at være skeet forgjæves. Denne Tanke havde Noget, saa nedslaaende for mig, at den lammede alle mine Kræfter. Jeg var nogle Gange nær ved at opgive mit hele Foretagende, som et Vanvid, der dog Intet førte til, og det forekom mig, som selv det Største, der ved Menneskekraft var udrettet i Verden, dog tilsidst var tomt og uden Betydning for Fremtiden. Jeg havde nu ikke i mange Dage seet den forunderlige Mand, som var bleven min eneste Tanke, og som jeg hver Dag troede at nærme mig nogle Trin, idetmindste i den ydre Verden. Det var midt i Orcantiden, i Aprilmaaned; saa nærme Vinterdagene sig paa St. Helena, som naar det er November her i Norden. Stormen hylede hulere fra Atlanterhavet. Buskene blandt de faa Palmer, der skjulte mig paa Fjeldmuren, tabte deres Blade. Min Stilling blev daglig farligere og mit Mod svagere. I mange Dage havde jeg intet Tegn mærket til den store Fanges Nærværelse. Ingen af hans hemmelige Tanker var flagret over mit Hoved mod Afgrunden. Man sagde, han var syg og holdt sig inde. Jeg kunde dog ikke opgive mit Foretagende. Jeg var alt over Halvveien til hans Yndlingsplads. I nogle Uger kunde jeg ved fornyet Anstrengelse naae mit Maal og bestige Klippepynten. Ingen Stildvagt havde endnu seet mig, og jeg fortsatte umistænkt mine daglige Vandringer til

*) Den evige Fader

Fjeldet. Jeg havde selv nogle Dage været syg af min Anstrengelse og maattet holde mig inde. En Dag fandt jeg et helt beskrevet Blad paa et af mine Trappetrin i Fjeldvæggen. Det syntes et blot Spil af Tilfældet og af et lunefuldt Vindpust; men det var mig i min Stemning et Vink af min gode Skytshelgen St. Christophoro. Jeg vidste nu, Keiseren befandt sig atter vel og ikke af det urolige Veir lod sig tilbageholde fra sin Yndlingsplads. Dette Blad var ogsaa fra hans Haand. Det var den samme lethenkastede Blyantsskrift, som kun var bestemt for Øieblikket og Tilintetgjørelsen. Hvad jeg læste slog mig forunderligt. Det var mig ligesom et beskæmmende Svar paa min Tvivl og mine modløse Tanker; men at den største Mand i Verden dog ogsaa kunde have tænkt noget Lignende — smigrede mig. Det var et Slags Canzone. Jeg har sat min egen Melodi derpaa og sjunget det mange Gange, hvor Ingen hørte eller forstod det. Hør, Herre! hør hvad min store Landsmand har tænkt, naar Efteraarssolen gik ned i Æthioperhavet bag hans Klippe!" — Han udbrød i sin Improvisatortone med det forskjelligste malende Udtryk, der snart klang som Messe, snart som Recitativ og tilsidst som Bravoursang:

„Synker bag Klippen, hvor fangne Prometheus boer,
Den Sol, som var Jordens Myrer for stor?
Var mit Lys kun Glimt af en vildfaren Stjerne? —
Kun et Geniusfald fra et taaget Fjerne?
Var mit Liv kun et glimrende Meteor?
Skulde Magtens Aand over skjælvende Jord
Som Komet henvandre
I en Tidsalders flygtige Øieblik?
Var det kun for et Nu, som forgik,
Jeg en Verdens Stiftelse skulde forandre?

Synker Jordtuen dorst i sit gamle Chaos hen?
Ruller Sisyphusstenen tilbage igjen?
Skal min Genius see, for den flyver fra Jord,
Af Verden udslettet sit Kæmpespor?

Ha! lad Krybet udslette
Af Døgnmindets Tavler Keiserens Navn!
For Tiden døer, skal den ei sin Heros forgjette!
— Jeg har naaet Berømmelsens Havn.
Lad i Aandens Krøblingedage
Gigantens Underværk synke tilbage,
Lig Himmelstormernes Bjerge!
Lad Døgnet krone gjenfødte Dværge!
Lad atter Svaghedens Throner opstaae
Og i Folkenes Blod forgaae!
— Blendværk var Guillotiner og Throner;
Kun Jordskjælv er Tingenes Revolutioner:
Men som Himmelrystninger, evige, store,
Skal Aartusinders Blik
Ideernes Grundomvæltninger spore
I hvert Lyn, som fra min Tidsaand udgik!"

Jeg studsede over min Corsicaners Begeistring og stolte, luende Blik.

„Endelig havde jeg endnu kun nogle Dages Arbeide tilbage" — vedblev han. — „Jeg saae med brændende Længsel det Øieblik imøde, da jeg skulde staae for den store Keisers Aasyn, kaste mig for hans Fod og tilbyde ham mit Liv og min corsicanske Dolk mod alle hans Fjender. Klippepynten, hvorfra han pleiede at see Solen gaae ned, hang nu helt ud over mit Hoved, og jeg var ikke længer fra Bænken paa dens Top, end at Keiseren, hvis han var der, maatte kunne

hørt min Røst, naar jeg, uden Frygt for at høres af Skild-vagterne, vilde have raabt. Dog derfor havde jeg besluttet at vogte mig vel. Den næstsidste Dag, jeg stod paa min Fjeldtrappe, syntes jeg at høre en menneskelig Røst over mit Hoved. Om det var hans eller ei, kunde jeg ikke vide; men jeg troede det forvist. Stemmen var dyb. De enkelte Ord, jeg kunde høre, vare italienske og i vor corsicanske Mundart. „Herre, Keiser! jeg er Eders" — udbrød jeg uvilkaarlig, men svimlede idetsamme og var nær styrtet ned. Om han havde hørt mit uforsigtige Udraab, vidste jeg ikke; men kort efter flagrede der et Blad ud over mit Hoved. Jeg troede vist, det maatte være til mig og indeholde en Befrielsesplan, hvortil han vilde benytte min Nærværelse. Jeg fulgte dets Fald med mit Falke-Blik; jeg ilede ned for at gribe det og redde det fra at falde i Forræderhænder. Dog i hvad jeg læste var der intet Haab om Befrielse og ingen Tanke om noget levende Væsens Deeltagelse i hans Skjæbne. Ei engang den hellige Jomfru eller St. Christophoro eller Padre eterno selv syntes han at vente Hjælp af — og jeg blev næsten bange for, det kunde være sandt, hvad man har sagt om ham, at han dog igrunden var en Tyrk eller Hedning. Den hellige Jomfru afbede mig den Synd!" — tilføiede min Corsicaner og kyssede Medaillen paa et Paternosterbaand, han bar om Halsen — „Hun maa bedre vide hvad Tro han havde — og det kommer hverken mig eller nogen Sjæl i Verden ved. At det ikke var for Intet, han var styrtet fra sin mageløse Høide, og at der i Vor Herres Beslutninger hverken er Omskiftelse eller Happren, som i vores — det har sagtens været hans Mening, og det kan han jo have ment som en god Christen. Hvad han den Aften har tænkt paa, medens jeg kun tænkte paa at gjøre det sidste Spring op til ham og sætte mit Liv paa hans Tanker — ja det gaaer

næsten over min Forstand, Herre! De Ord har faldet mig allersværest at huske. Der skal være noget Kjætteri deri, sige mine Skriftefædre i de rettroende Lande; men her, hvor alle brave Folk dog er Kjættere, gjør det vel ingen stor Skade. Giv Agt, Herre! — De er jo dog et Slags Padre — Det var det næstsidste Ord, der faldt ud af min store Landsmands Sjæl og blev hængende i min, og jeg vilde nødig, der skulde være Noget deri, der kunde være ham hinderligt, hvor han nu er." — Der var kommet min Napoleons-Rhapsod Taarer i Øinene, og hans Røst var bevæget; men med rolig Kraft betvang han denne Bevægelse, idet hans Blik faldt paa Statuen. Det var som han følte sig forvandlet til den grublende Helt, hvis hemmelige Tanker han vilde være Tolk for. Med en mørk, tragisk Mine og med Armene tæt sammenslyngede over Brystet, ligesom Billedstøtten, han stod før, udbrød han med dyb Røst:

„Hvad skeer, maa skee — hvad komme skal, maa komme —
Nødvendighed! din Jernlov jeg forstaaer.
Ei Daarers Kløgt mig rokket har et Haar:
Min Stjernes sidste Høiheds-Nu var omme.
Een Villie min i Malmkraft overgaaer —
Een Dom har overveiet mine Domme —
Een Tankes Lyn min Tankehær nedslaaer —
Een Ørnekraft mig høit i Skyen naaer —
Hvor Skjæbnen har henkastet mig — jeg staaer;
Men Verdens Hæres Seiersskrig — var tomme.

Du eneste Forstand, jeg ei kan maale!
Du eneste Natur, jeg kalder stor!
Du dunkle Villie, paa hvis Magt jeg troer!
Du skjulte Tvangslov, friest Aand maa taale!

Er selv du Tanken i den plumpe Jord?
Er Sjæle dig Insecter kun paa Naale?
Er du den Urgrund uden Navn og Spor,
Som Elementers Afgrundsdyb iboer? —
Var alle Verdner Glimt, der fra Dig foer —
Hvi har du slukt i mig din Lynildsstraale?"

Jeg studsede over den Ild og Kraft, hvormed den omvankende Italiener fremsagde disse Stropher; men jeg taug betænkelig, og den glødende Improvisator syntes at læse en Tvivl i mine Miner.

„De troer mig ikke, Signor Padre!" — sagde han med et vemodigt Smil og foer med Haanden over Ansigtet, ligesom han vilde udslette de mørke, tragiske Træk, der vare blevne staaende i hans Ansigt. — „Jeg vilde maaske selv ansee det for en Drøm, hvis jeg ikke havde et blivende Minde fra hine mærkelige Dage. Hvad jeg endnu kan fortælle Dem om mit Eventyr for 14 Aar siden paa St. Helena, er snart sagt" — tilføiede han og ordnede sine Gibsfigurer paa Brættet, uden at ville modtage min Indbydelse til at blive længer. — „Næste Dag havde jeg forsynet mig med en Baadshage, for ved Hjælp af den at vove det sidste farlige Forsøg paa at bestige Fjeldpynten. Jeg havde beredet mig til Døden, som sædvanlig, og havde fast besluttet ikke dennegang at forlade min Fjeldtrappe, forend jeg havde talt med den store Fange og meddeelt ham min enfoldige Redningsplan. — Ak, Herre! hvad formaaer et Menneske og selv den hellige Christophoro mod hvad Padre eterno siger Nei til? Det maatte selv den største Mand i vor Tid bekjende. At han dog ligesaalidt, som jeg, havde opgivet Haabet, og at han rimeligviis havde bemærket mine Anstrengelser og maaske ventet sig Noget af min Hengivenhed, skulde

jeg næsten troe. At hans blotte Navn og hans Person i Frihed paa Europas eller Amerikas Fastland vilde have været mægtigere, end alle hans Fjenders Hære og Flaader tilsammen, det var ligesaafuldt hans egen, som det var hans Fjenders og hele Europas Overbeviisning. Hvad hans Fjender røbede Frygt for, ved hans strenge og ængstelige Bevogtning, det havde han selv vidunderlig beviist Muligheden af, ved sin Tilbagekomst fra Elba og de hundrede Dages Mirakel. Derpaa har han selv tænkt den Dag, da jeg ved et dristigt Spring haabede at svinge mig op paa Fjeldet ved hans Side. Jeg stod ham endnu nogle Trin nærmere, end den forrige Dag, paa et nylig udhugget Fjeldtrin, med min Baadshage i Haanden. Der var kun et lille Klippestykke imellem os; men det hang helt ud over mit Hoved. Jeg hørte hans Røst saa tydelig over mig, at næsten intet Ord undgik mig. Han improviserede i sit Modersmaal — hvad jeg kun, som et svagt Echo, kan gjentage:

„Jeg veed et Ord, som Verdens Lænker sprænger,
Et Ord, som rummer hvad jeg har i Hu.
Det ene Ord jeg ud i Verden slænger —
Og mine Fjender skal forgaae med Gru!
Det gjennem Millioner Sjæle trænger —
I det endnu en Verdens Skjæbne hænger —
Eet Fodtrin kun paa faste Land — ei længer! —
Mit Navn, som Gnist, min Tankes Mine sprænger —
Og — Verden ligger for min Fod endnu."

„Omtrent saaledes lød den store Fanges Røst i mit Øre. Med en Styrke og Begeistring, som jeg aldrig før eller siden har følt Mage til, huggede jeg min Baadshage i Klippestykket over mit Hoved og svingede mig op over Fjeld-

pynten med et: Viva il Imperadóre! Det svimlede for mine Øine — men jeg saae ham — saaledes som jeg seer ham endnu og aldrig skal glemme ham saalænge jeg kan mindes Noget i Verden. Han kom mig vel ikke imøde — han rystede endog paa Hovedet og vinkede mig tilbage med sin Haand; men der var — jeg tør næsten sige — et beundrende Udtryk i hans usigelig kjærlige Mine. Jeg stod paa Randen af Afgrunden og vilde styrte hen for hans Fod. Idetsamme knaldede et Musketskud i mine Øren. Jeg følte mig saaret — og styrtede baglænds ned over min Fjeldtrappe, med et gjentaget Viva il Imperadóre paa Læben, men uden klar Bevidsthed. Da jeg kom tillive igjen, var jeg som sønderknust. Nogle Buske havde udentvivl standset mig i Faldet. Jeg havde kun brudt een Arm og eet Been, og hvad var det for Synet af hin Mine i Verdensbetvingerens Aasyn? — Jeg laae i et engelsk Lazareth og bevogtedes som en Livsfange. Jeg vandt baade min Helbred og min Frihed igjen. Man betragtede mit Eventyr som et hensigtsløst Foretagende, som kun Nysgjerrighed og National-Forfængelighed havde forledet mig til. — Jeg vandrer atter Verden rundt, med mine Guder og Helte. Jeg er en ringe Omløber. Men — den største Helt i Verden har studset ved mit Salto mortale og seet mildt til mig. — Adio, Signore! l'ho veduto!" (jeg har seet ham) —

Med disse Ord løftede den raske Corsicaner Fjælen med Gibsfigurerne paa sit Hoved — og gik saa stolt ud af Døren, som om han selv havde været med at erobre Verden; dog mærkede jeg nu, at han traadte lidt stift paa den venstre Fod og bevægede den høire Arm noget tvungent.

Samlede
Eventyr og Fortællinger

af

Bernhard Sev. Ingemann.

Fjerde Bind.

Anden Udgave.

(Kunnuk og Naja eller Grønlænderne.)

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1853.

Forerindring

(til denne Fortællings første Udgave 1842 og Samlingens første Udgave 1845).

Fortællingen Kunnuk og Naja er en fri Gjenfrembringelse af det Heelbillede, samtlige Beretninger om Livet og Naturen i Grønland havde fremkaldt hos mig, efterat jeg i længere Tid havde levet mig aandelig ind deri.

Mine vigtigste Kilder have været begge Egedernes Skrifter, Hans Egedes Levnet af Lund, Hans Egede Saabyes Brudstykker af en Dagbog, holden i Grønland i Aarene 1770 — 1778, saavelsom tildeels hvad David Krantz, Henrik Christopher Glahn, i hans Berigtigelser af Krantz, og senere Graah og Funch have berettet*) tilligemed nogle privat meddeelte Optegnelser af Missionair Østergaard.

De fremstillede Characterer og Begivenheder grunde sig for en Deel paa factisk Sandhed. En Deel af Kunnuks Historie og hans Forhold til Kemek findes meddeelt af Hans Egede Saabye paa nogle Blade i hans Dagbog (Side 95 — 103), hvoraf jeg hist og her har anført hans egne og hin Grønlænders Ord. En som Biperson fremtrædende Matros, der havde været Catechet, saavelsom en her indført Begivenhed med nogle Skibsfolk omtales ligeledes af Saabye. Om den mærkelige Grønlænderinde

---

*) Finn Magnusens og Rafns vigtige Undersøgelser af Grønlands historiske Mindesmærker slutte sig til en ældre Periode, end den her behandlede.

Arnarsak findes Optegnelser i Paul Egedes „Efterretninger om Grønland, uddragne af en Journal, holden fra 1721 til 1788.“ En om Capitain Niels Egede anført Begivenhed med en Angekkok er meddeelt til Bisskop Paul Egede fra denne hans Broder. Hvad her forekommer om Hans Egede Saabye og hans Hustru grunder sig deels paa Beretningerne i hans Dagbog, deels paa private Meddelelser fra endnu levende Personer, der have kjendt dem. Forresten er Benyttelsen af den factiske Sandhed og af de rige Materialier naturligviis her betinget af Fremstillingens Plan og poetiske Øiemed, medens dog de skildrede Sæder, Skikke, Livsanskuelser og Sagn, saavelsom den herskende Typus for dette Naturfolks Udtryksmaade tilhører Folket.

For ikke at betage Fortællingen sin Friskhed ved forudskikkede Betragtninger af det Liv, den fremstiller, har jeg i en Efterskrift vedføiet, hvad jeg om det poetiske og religiøse Element i de hedenske Grønlænderes Liv og Myther har at bemærke.

Forfatteren.

Kunnuk og Naja

eller

Grønlænderne,

Fortælling

i tre Bøger.

Første Bog.

Første Kapitel.

Det var i den sidste Uge af November 1774. Den mørke Tid i Grønland var begyndt. Den sidste Dag var forbi, da Solranden et Øieblik endnu kommer tilsyne. Vegsten-Lamperne brændte Dag og Nat i de smaa Jordhytter ved Diskobugten. Sneen fygede hen over Græstørvtagene. Maanen skinnede gjennem Sneskyerne ved Middagstid, og hvor hist og her Frostluften begyndte at blaane, lyste Vinterstjernerne som i fordobblet Størrelse og Glands. Norden for Isefjorden, der strømmer ind fra Diskobugten mellem Jacobshavn og Claushavn, sad ved Arnelampen i Jordhytten en aldrende Grønlænderinde med tre unge Piger, der snart sang, snart sladdrede livligt, medens de havde travlt med at gnide og berede et Renskind med Pimpsten. Den aldrende Kone ved Lampekjedlen var taus og stille. Den Maade, hun bøiede Hovedet paa, lignede de sørgende Enkers. Hun var Moder til de tre unge Piger. Naar Døttrene sladdrede og sang, saae den stille, alvorlige Moder kjærligt til dem, og hendes Hoved var mindre nedbøiet. Lampen havde udbredt en stærk Varme i den tætte Vinterstue, hvor alle fire Vægge vare beklædte med Sælskind. De unge Piger havde affastet deres Pelse, og de brune, ungdommelige Skikkelser bevægede sig smidigt i den stærke Lampebelysning.

Nu skinnede Eftermiddags-Maanen paa de smaa, matte Tarmeruder, medens de talrige Hundes Tuden betegnede deres Foringstid, og Nordenvinden næsten skjulte Huset med Frostsne-

driver. Man kunde høre Fjorden bruse: den var formedelst den stærke Blæst endnu ikke lagt til; men kun de dristigste Kajakroere vovede sig i disse Dage ud paa den. Moder og Døttre saae ofte med Uro til den lave, huleagtige Indgang, som om de ventede Nogen. Husets Forsørger, den raske Kunnuk, der var Enkens eneste Søn, var om Morgenen roet ene ud i sin Kajak, for at fange Hvidfisk paa Fjorden. Med Klageraabet: „Nah=ah — Nah=ah!" der, som Omkvæd, gjentoges efter hver Linie, sang nu Søstrene Sangen om den mørke Tid eller Solens Flugt. Den knyttede sig til deres Forestilling om Solen som en deilig, evig ung Pige med Navnet Malina. Hun er efter deres gamle Sagn Søster til Maanen, den mandige skjønne Anigat. Han er ligeledes evig ung, men en farlig Jæger, der forfølger sin deilige Søster og alle smukke Piger med sin Elskov.

De unge Grønlænderinders Sang vilde omtrent lyde saaledes i vore Sangformer:

Nu flyer den deilige Sollysmø —
Nah=ah! Nah=ah! Nah=ah!
Malina flyer under dybe Sø.
Nah=ah! Nah=ah! Nah=ah!

Iaar hun kommer ei meer igjen;
Til Verdens Grændser løber hun hen.

Hun flyer for ham, hun har elsket mest:
Sin Broder undte hun allerbedst.

Ham gav hun Pelsen af Maaneglands;
Med den han svang sig i Stjernedands.

Og deiligst efter hin Solens Mø
Gaaer Maanens Jæger om Verdens Ø.

Den Mand blev aldrig i Verden fød,
Som eied Anigats Trolddomsglød.

Han blender Sjæle med Øiets Glands,
Har sælsom Magt over Sind og Sands.

De lyse Lokkers Nat han udslaaer;
Han fanger Sjæle med hvert et Haar.

Han fanger dem, som lege bag Sky
Og bort i flagrende Nordlys flye.

Han titter listig i Hytten ind,
Vil daare drømmende Pigers Sind.

Igjennem Ruden af Hvidfisktarm
Paa Brir han kysser blufærdigst Barm.

Selv hun, der undte ham allerbedst,
Med Smerte flyer ham fra Øst til Vest.

Malina skjælver for Anigat;
I Havet styrter hun sig hver Nat.

Sin egen Broder maa Solens Mø
Med Rædsel fly under dybe Sø.

Til Verdens Grændser tilsidst hun flyer;
Da skjules Dagen af Nattens Skyer.

Ak! nu vor Dag blev til længste Nat:
Malina har vor Himmel forladt.

Til Verdens Ende hun foer med Gru;
Ved Lampen sidde vi stille nu.

Nu bruser Storm, og nu fyger Sne;
Ei Glimt vi meer af Malina see.

Ak! som ad Aare hun ei igjen —
Nah=ah! Nah=ah! Nah=ah!
Med hende al vor Glæde foer hen.
Nah=ah! Nah=ah! Nah=ah!

Sangen var ophørt. Det fygede ikke meer. Den stærke Blæst havde lagt sig, og et Nordlysskjær bebudede stille Frost. Man hørte nu den velbekjendte Lyd, der betegner en lykkelig Fangst og kalder Venner og Naboer til Fjorden for at drage den fangne Sæl eller Hvidfisk i Land og tage Deel i Byttet. Det glade Raab: „en Narhval! en Narhval!" gjentoges af flere Stemmer udenfor, og gjennem Hulegangen til Jordhytten stak et kjækt, ungdommeligt Ansigt frem i Lampelyset. Det var Kunnuk, der havde bragt den heldige Fangst i Land og medbragte Fanger=Stykket af den store Fisk, hvilket strax kastedes i den kogende Kjedel. Søstrene jublede. De iførte sig hastig deres varme Sælskindspelse og tændte Tørvfakler ved Lampen, hvorpaa de med lystige Ajaraab skyndte sig ud, for at tænde Blus ved Fjorden og være behjælpelige ved Flensningen. Sønnen blev ene med sin Moder. Han satte sig træt paa Brixen. Moderen reiste sig stille fra Lampen og lagde et Par tørrede Smaafisk hen for ham. Medens han dermed dulmede den heftigste Hunger efter et helt Døgns Faste, tilberedte hun ham det egentlige Maaltid. Førend han havde tilfredsstillet sin Hunger talte hun intet Ord; men hendes Ansigt var mildt og venligt, medens hun af og til

klappede ham paa Skulderen og den brune Kind. Da han havde mættet sig, kastede han sig paa Brixen, for at hvile de trætte Lemmer efter Dagens voldsomme Anstrengelser. Men nu forsvandt Mildheden i Moderens Ansigt, og med et besynderlig tungsindigt Blik pegede hun paa Leiet under Brixen hvor hun selv pleiede at sove, og hvor der netop faldt et mat Nordlysblink gjennem Tarmeruden.

„Paa hin Plet spillede en Nordlys-Sjæl for tyve Vintre siden" — sagde hun. — „Vi havde sjunget Afskedssangen til Solen og forligt os med den mørke Tid. Din Fader sad hist ved Lampen og snittede paa hint Harpunskaft. Denne Bid Mad stod paa hans Knæ, men kom ikke til hans Mund." Dermed fremtog hun et omhyggelig indsvøbt Stykke tørret Fisk og udbrød i Jamren, medens hun sang en hjerteskærende Klagesang over Husfaderens Død. Den begyndte med Smerteudraabet: „Nah-ah!" og det sædvanlige Ligsang-Udtryk: „Han er ikke meer tilsyne!"

Medens hun sang, bøiede hun Hovedet dybt. Sønnen reiste sig fra Brixen, bøiede ligeledes sit Hoved og istemte Moderens Klagesang. Da den var endt, blev Moder og Søn længe staaende tause med nedbøiede Hoveder. Moderen opløftede sit Hoved sidst, og hendes tungsindige Blik mødte Sønnens.

„Kunnuk fornemmer dit Øies Tale, Moder!" — sagde Sønnen. — „Ved Lampen hist myrdede den grumme Kemek min Fader. Kemek lever; men min Faders Sjæl farer fredløs i Nordlyset eller bløder ved de stille Søer. I tyve Vintre sang du hver Nat hin Klagesang, naar mine Søstre sang Aja i deres lyse Drømme. Hvad min Tunge lovede, skal min Haand visselig opfylde! Seer Kemek Solen igjen, skal den ei gaae bort, før den har luet paa hans Dysse!

Jeg vil opsøge hans Lampe, hvor fjernt den brænder, og udslukke den med hans Livs Lys, saasandt jeg er min Faders Søn!"

Moderen taug og borttørrede sine Taarer. Da Døttrene kom tilbage, sad hun stille igjen ved Lampen og tvættede Narhvalblodet af Sønnens Harpun. Kunnuk havde henstrakt sig paa Brixen og syntes indslumret.

Pigerne sladdrede glade om den store Narhval, der var længer, end Broder Kunnuk selv tvende Gange, naar han laae udstrakt paa Brixen, og om den fortræffelige Maktak (et Slags Fiskesylte), den skulde skaffe dem hele Vinteren. Den ældste Søster fortalte de yngre Eventyret om hvorfor Narhvalen var mere sort, end hvid: hvorledes nemlig en sort og smudsig Hex blev kastet i Vandet og vilde forvandle sig til en Hvidfisk, medens hun dog i sin Forvandling blev saa sort som før, paa de Steder nær, hvor Smudset sad løsest.

„Men Hornet" — spurgte den Yngste og mente Narhvalens uhyre Tand — „hvor fik hun det saa smukt dreiet?"

„Det var hendes lange Haar; det var blevet hvidt som Sne af Harme; det havde Hexen løst og snoet ud over sit Hoved alt som hun svømmede."

Søstrene glædede sig barnlig herover og klappede i Hænderne. Nu sladdrede de om Gildet imorgen og om alle de kjære Veninder, de havde indbudt til at dele deres Overflødighed og synge Ajasange med dem i Fakkellyset.

„Og Naja kommer med!" — sagde den Ældste — „det vil glæde Broder Kunnuk: hans Øine blive altid lyse, naar han seer „Blaamaagen" *), siden hin sollyse Sommernat, hun dandsede med os paa Bjerget og sang."

„Naja synger ogsaa lifligst af os Alle" — sagde Isek,

*) Naja er Navnet paa denne Søfugl.

den næstældste Søster, medens hun samlede sin rige, sorte Haarfylde med Snoren af en heirødfarvet Hvidfiskétarm.

„Og Blaamaagen er saa deilig, og hun flyver som en virkelig Fugl i sin Fjærpels“ — bemærkede den lille, skjelmske Ajut, der selv gjaldt for en Skjønhed og havde faaet et af Solens Tilnavne. „Jeg er dog bange, det gaaer galt med Blaamaagen tilsidst“ — tilføiede hun skalkagtig — „for hun seer saa ofte paa Maanen.“ Og nu sang hun, hvad hun ofte for Spøg pleiede at synge for hin kjære Veninde, som havde faaet Navn efter Søfuglen:

„Naja! Naja!
See ikke paa Maanen!
Anigat er falsk:
Han løber efter alle de Smukke.
Han løber efter Solen
Den hele Dag
Fra Bjerget i Øst
Til Havet i Vest.
Han løber efter Solen
Den hele Nat
Og kysser alle smukke Piger paa Veien.“

Søstrene loe og hoppede i Seng paa Kvindebrixen, medens Moderen endnu sysslede en Stund stille ved Lampen. Endelig lagde hun sig ogsaa til Hvile; men Lampen udslukkede hun ikke. Den brændte nu Dag og Nat i Jordhytten i den mørke Tid.

Andet Kapitel.

Næste Morgen fortsattes Arbeidet med at flense den store Narhval (den saakaldte „sorte Hvidfisk") og hugge den i Stykker til Gjesterne, som loe og sprang med deres Bytte, i Lyset af de flammende Blus, og der var stor Glæde den hele Dag i Jordhytterne ved Fjorden. Alle Frænder, Venner og Naboer toge Deel i den raske Kunnuks Bytte. Man gjorde sig tilgode ved Lampekjedlerne den Ene hos den Anden, som om alle Hytterne kun vare adskilte Værelser i eet gjestfrit Hus, og hos Kunnuks Moder løb man ud og ind og drak Kaffe. Denne Grønlændernes Yndlingsdrik, hvortil man sidste Sommer, da Skibet kom fra Danmark, havde forsynet sig noget rigeligt, havde den mest oplivende Virkning baade paa Gamle og Unge og var næsten den eneste Luxus, de kjendte. Kunnuks Moder var dog selv alvorlig og stille, som sædvanlig. Blussene skinnede ved Fjorden den hele, stjerneklare Formiddag. Ved Middag gjorde Maanelyset Faklerne overflødige, og da Nordlysene spillede paa den prægtige Aftenhimmel, dandsede Pigerne ved Fjorden og sang mellem de larmende og jublende Børn.

Blandt de unge Piger var Naja den vakkreste. Hvad Søstrene havde yttret ved Lampen den forrige Aften bekræftede sig: Kunnuks Øine bleve lyse, naar han saae den smekkre, fuglelette Naja, og naar hun sang, dvælede hans Blik ofte paa hendes sorte, ildfulde Øine; men naar han nærmede sig hende, snoede hun sig ofte med en let Svingning forbi, og hendes brune Kinder bleve røde. Kunnuk vendte sig ogsaa bort fra de dandsende Piger, naar hans stille, blege Moder saae paa ham. Kunnuks Moder klappede vel stundom Najas

Kind, naar hun saae hende blandt sine Døttre; men hendes Kind blev hvid, naar hun tænkte paa hendes Slægt. Naja var nemlig en Broderdatter af hin vilde, mørke Kemek, som havde myrdet hendes retsindige Ægtefælle i Tvisten om et Drivtræ og gjort hendes Børn faderløse før Døttrene kunde fatte deres Tab og Sønnen hevne sin Fader. Af Frygt for Frændehevn havde Kemek forladt Egnen i det Aar, Naja blev fød, og hun havde aldrig seet ham. Hendes Forældre vare begge døde i hendes spæde Barndom. Som et fader- og moderløst Barn, var hun optagen af Kunnuks Frænde, Pungjok „den Elskværdige", som han kaldtes, og det vakkre Barn blev høilig elsket af dem Alle. Synet af den aldrig glemte Familiesorg hos Kunnuks stille Moder gik Naja meer til Hjerte, end nogen Anden. Hun var nu 16 Aar gammel. Fra sit 12te Aar, da hendes Pleieforældre bosatte sig ved Fjorden, havde hun været Søstrenes kjæreste Veninde og næsten daglig leget med dem og den et Par Aar ældre Broder; men hun undveg enhver fortrolig Tilnærmelse af Kunnuk fra den Dag af, da hun havde erfaret hin usædvanlige, blodige Begivenhed og tillige hvor nær hun var beslægtet med Kunnuks og hans Families Dødsfjende.

Om lovlig Rettergang er der aldrig noget Spørgsmaal blandt disse Naturbørn, der i Almindelighed leve i Kjærlighed og Fred uden at kjende til Stat, Øvrighed eller andre Love, end hvad Vedtægt og Billighed hjemle; men den hos alle Folkestammer i en saadan Naturstand gjældende Blodhevn ansees ogsaa af de hedenske Grønlændere for en ufravigelig Sønnepligt. At hverken Kunnuk eller hans Frænder havde opgivet Hevnen, hvis de nogensinde opdagede hendes Farbroders Opholdssted, var Naja vis paa.

Renjægerne og Sælfangerne paa denne Kyst af Fjorden vare næsten alle Hedninger, og det var ikke lykkedes de christne

Missionairer at skaffe Christendommen Indgang iblandt dem. Vel gik der mange Sagn om „den store Herre i Himlen", fra Egedernes Tid; og om „Pelles", „den lille Præst", som den berømte Hans Egede bestandig kaldtes, saavelsom om den elskværdige Pavia (Paul Egede) kjendte man mange venlige Viser; — hvert Aar, naar Skibet kom til Claushavn, seilede man ogsaa over Fjorden, for ved Ombytning af Sælskind og andre Varer at kjøbslaae med „Kablunakkerne", som man kaldte de Fremmede; men alle Kunnuks Frænder saae med Mistanke og selv med et Slags Ringeagt paa deres christnede Landsmænd hin Side Fjorden og undveg dem. Hvad der meget bidrog hertil, var det farlige, men dog latterlige Raseri, som de havde seet paa enkelte christnede Grønlændere, som „Kablunakkernes galgjørende Vand", ɔ: de Fremmedes Brændevin, havde ødelagt, da et Par saadanne Ophidselser vare tilstrækkelige til at undergrave en Grønlænders Sundhed og Liv. En dybere Bevæggrund af religiøs Natur forenede sig hermed, idet de hørte deres høieste Gud Tornarsuk eller „den store Aand", som de med deres Forfædre ærede og frygtede, af deres christne Landsmænd afskyet som den værste af alle onde Aander (de Christnes Djævel).

En gammel, hedensk Viismand og Seer, Angekkokken Elik, som havde været en fortrolig Ven af Kunnuks Fader, levede, som en hellig Mand, paa denne Side Fjorden og nød en Agtelse, som ingen christen Præst havde kunnet rokke. Han hørte ikke til den sædvanlige Klasse af Gjøglere, som kun for egen Fordeels Skyld holdt paa Hedenskabet, og som foretoge Besværgelser og Koglerier uden selv at troe paa de overnaturlige Syner, de talte om. Den gamle Elik lod virkelig til at være en af hine mærkelige Naturer, hos hvem Drømmelivet med en stærk udviklet Anelsesevne bliver til

Virkelighed, idet de ved et Slags ubevidst Selvmagnetisme ligesom formaae at styrte sig ind i en Aandeverden, der bærer Præget af deres religiøse Tro og folkelige Overleverelser. Eliks Levnet var strengt og ulasteligt; han levede som en Eneboer i en afsides Bjerghule og lod sig sjælden see; men naar han fremtraadte, var der en saadan Høitidelighed udbredt over hans Aasyn og hele Adfærd, at Ingen tvivlede paa, han jo stod i umiddelbar Forbindelse med Tornarsuk, den store Verdensaand, og ved Hjælp af sin Tornak (et Slags Genius eller Skytsaand) formaaede at henflytte sig i fjerne aandelige Egne.

Til denne Angekkok eller Seer havde Naja ogsaa stor Tillid. Hun havde engang havt en lønlig Samtale med ham, der havde havt en afgjørende Indflydelse paa hendes Sindsstemning og — som det syntes — vakt en besynderlig Ængstelighed hos hende for nogetsomhelst fortroligt Forhold til Kunnuk.

Ogsaa ved dette muntre Gilde undveg Naja paafaldende sin Barndoms Legebroder, skjøndt Søstrene paastode, at hun dog heller saae paa ham, end paa nogen Anden, selv ikke Maanen undtaget, som de beskyldte hende for at have sjunget betænkelige Sange til ved deres Barndomsdandse paa Bjergene. Ogsaa denne Dag spøgede de med hende derom; men hun loe ikke med dem; der kom hende Taarer i de sorte Øine.

Da Naja den Aften kom hjem til sine kjærlige Pleieforældre, var hun mild og venlig, men vemodig og stille. Pleiefaderen saae alvorlig paa hende og rystede paa Hovedet. Han holdt meget af hendes Livlighed, som han dog i den senere Tid snart fandt overdreven, og snart aldeles savnede. Han antog det for et ubeldigt Lune og lod et Par Ord falde derom, dog i den skaansomste Tone. Pleiemoderen gav ham Ret deri og lagde ikke Mærke til hvor meget den lille Misbilligelse

af hendes lunefulde Adfærd gik den kjære Pleiedatter til Hjerte. De to smaa Børn sov allerede. Nu lagde Forældrene sig til Hvile, og da Naja troede, de sov fast under Brixen, hørte de hende i det sædvanlige Syngesprog, der er deres bevægede eller lidenskabelige Stemninger eget, halv syngende udtale ved Lampen, hvad hun siden ofte gjentog og de unge Piger længe efter sang og kaldte: „Najas Sang om hendes Barndom." De Forældre, hun deri talte om, vare ikke hendes virkelige Forældre, som hun ingen Forestilling kunde have om, men hendes kjærlige Pleieforældre, som hun inderlig elskede. Sangen lød saaledes:

„Lykkelig priser jeg
Mest den sorgfrie Barndom:
Da har Pigen, som Drengen,
Frihed og lysteligt Sind.
Jeg længtes ei fra Jorden,
Da jeg leged og spøgte
Og rulled med Sten
Mellem Smaabørn ved Stranden —
Aja!

Kjærlighed hørte jeg
Kun i Faders Udraab,
Og naar Moder mig straffed,
Var det med Kjærtegn og Kys.
Jeg øved hvad mig lysted,
Og elskværdigt de kaldte
Hvad Barnet faldt paa,
For de elsked mig Alle.

Drengene fulgte jeg,
Naar til Fjelds de rendte

Under Middagens Maane,
Kæmped med Hvidfisk af Sne;
Jeg sad i Faders Slæde,
Naar han foer over Fjorden
Blandt Slotte af Is
Med de pilende Hunde.

Lampen i Jordhytten
Skinned venlig til mig,
Naar jeg vaagned paa Brixen,
Hopped fra Skjød og til Skjød.
Den mørke Tid gik hastig:
Mellem syngende Kvinder
Jeg sladdrede glad,
Mens de garvede Sælskind.

Moder fortalte mig
Om de favre Lande,
Hvorfra Skibet os bragte
Perler til Renskindets Pels.
Den bedste Sælhundsfanger
Hun mig loved til Brudgom,
Naar først jeg med Flid
Kunde bygge og garve.

Lykkeligst priser jeg
Hine lyse Nætter,
Da vi halvvorne Piger
Dandsed paa Bjerget og sang.
Ak, aldrig skinned Himlen
Saa livsaligt og yndigt —
Hvor Verden var skjøn
I de deilige Nætter!"

Tredie Kapitel.

Endnu var Solen ikke kommen tilbage paa den grønlandske Himmel; men Maanen skinnede klart hver Middag og Aften. Stjernerne i den store og lille Bjørn og i den nordlige Drage funklede med hin Storhed og Pragt, som kun Nordpolens Jordbeboere kjende. Isbjergene skinnede som Feslotte og kastede deres store Skygger over Fjorden, medens Menneskeskikkelserne bevægede sig over de glindsende Snesletter som dandsende Alfer. Man foer frem og tilbage over Fjorden i Hundeslæder og hentede daglig rigelige Fangster fra en stor Vaage, Søddyrene selv havde brudt, for at drage Luft igjennem, og hvor man nu lettelig kunde fælde dem med Harpunerne.

Det var en af hine stille Maaneskinsaftener i den ellers saakaldte „mørke Tid", som er Børnenes kjæreste Legetid, da Kunnuks Søstre og Naja gik ud paa den frosne, snebedækkede Fjord for at see paa Børnenes Lege. Nogle sparkede under Spøg og Latter til den store, mosfyldte Skindbold, som Kammeraterne løb efter for at fange; Andre kastede med Iskampe og Børneharpuner efter en stor Hvidfisk af Sne; Andre rullede med en uhyre Snebold, som de kaldte Hvalrossens Hoved, medens en fjerde Flok dandsede i Kreds om to Kammerater, der under lystige Bifaldsraab efterlignede de Voxnes Sangkampe.

Da de voxne Piger kom, sprang den listige Dreng ud, hvem den spøgende Kampsang skulde gaae ud over. Han fik strax de andre Drenge til at slaae Kreds og dandse rundt om de fire Piger, medens de sang en Triumfvise om deres lykkelige Fangst. „Auna! Aja!" — sang de eller „Sauna! Pauna! Kauna! Aja!" hvormed de under det bestandig

gjentagne Glædesraab: Aja! betegnede Øst eller Vest, Syd eller Nord, og for at faae et Slags Mening i deres Omkvæd, af hvilke ethvert angav en bestemt vedtagen Melodi, beskrev de enhver af Pigerne, efter deres Dragt, Udseende eller Særegenheder, som et fanget Vidunder eller en Fugl fra de forskjellige Verdenshjørner. Den Ældste kaldte de Edderfuglen, fordi hun klavrede mindst behændig paa Fjeldene, og Naja stildredes med alle Blaamaagens Egenskaber efter sit Navn. Pigerne gik strax ind paa denne Spøg; de sang Omkvædet og det glade Aja med, medens de stifteviis blandede sig i Børnenes Kreds og dandsede med i den overgivneste Glæde.

Midt under denne Leg, hvorved just Naja stod inderst i Kredsen og loe høit over Børnenes Indfald, hørte de det sædvanlige Anskrig paa Fjorden af en hjemvendende Slædes Hunde og saae en Slæde med et Spænd af 16 pilende Hunde fare dem forbi, medens Hundehylet, som sædvanlig, besvaredes af alle de talrige Hunde paa Kysten. Hundespændet syntes overladt til sig selv, især til to velafrettede „Baser" eller „Herre-Hunde", der holdt Styr paa deres Kammerater og tugtede dem engang imellem, naar de løb ud af Sporet og kom den store Vaage for nær. Manden i Slæden sad ubevægelig i sin rimfrosne Pels, som en Snemand, uden at styre sine Hunde med Ord eller Pidsk, der ellers alene tjener til Tømme.

„Kunnuk! Kunnuk!" — raabte Søstrene glade, saasnart de kjendte Slæden og Hundene; men Naja udstødte et Angestskrig og foer blegnende ud af Børnekredsen. Det var forekommet hende i Maaneskinnet som det var Kunnuks Lig, der foer hende forbi. Han havde i tre Døgn været bortreist, og Ingen vidste hvor han havde været, uden maaske Moderen, hvis stille, uforandrede Adfærd dog havde beroliget

Søstrene. Naja havde ikke spurgt om ham, men havde været stille og tankefuld, indtil den muntre Børneleg i dette Dieblik havde tilbagekaldt hende sin egen sorgfrie Barndom. Kunnuk syntes ikke at have seet eller kjendt Pigerne, da han foer dem forbi, blandt de dandsende Børn; men — enten han nu var forkommet af Kulden eller Sneens Gjenskin i det skuffende Maanelys kun gav ham det Udseende — hans Aasyn var for Najas stirrende Dine blegt og stift som en Dødnings. Hun vaklede og var nær ved at synke om. „Naja! Naja!" — raabte Søstrene og grebe hende i deres Arme — „dø ikke for os, kjæreste Naja! — din Kind er som Edderfuglens Fjær — du vakler som den saarede Ren — Naja! Naja! dø ikke for os!" — De klyngede sig med tusinde kjærlige Udraab til hende og mere bare, end fulgte hende til hendes Pleieforældres Vinterhytte.

Kunnuks Slæde var imidlertid standset ved hans Moders Hytte. Hundene vare løsslupne, og under det almindelige Hyl, der var alle Nabohundenes sædvanlige Velkomst, traadte Kunnuk med bøiet Hoved og Ryg langsomt ind gjennem Hulegangen til sin Moder. Hun sad stille ved Lampen, da Sønnen traadte ind, og hun fæstede Dinene stift paa ham uden at mæle.

„Han lever i vore Medmenneskers Verden" — sagde Kunnuk med dyb Røst, og Lampelyset faldt stærkt paa hans dødblege Ansigt — „Hans Lampes Lys er ikke udslukt — han, som sendte min Faders Sjæl til Dybet eller de veilese Nordlys, medens jeg laae bunden af din Arm under Brixen." — „Kemek er stor og mægtig" — vedblev han — „Kablunakkerne kalde ham Menneskenes Konge. Kemeks Frænder ere mange — de lystre ham som Slædens Hunde deres „Vas" — men Kunnuk er ogsaa mægtig: mine Frænder leve ogsaa. Kemek skal falde, som en Hval, for min Harpun — men

Naja skal nu aldrig flytte sin Lampe til vor Hytte." Med disse Ord sank han bevidstløs til Gulvet, og der gik en Skygge over hans Ansigt som paa en Døende.

„Lev, min Søn! lev!" — raabte Moderen og bestænkede hans Ansigt med Snevand — „dø ikke før du har hevnet din Fader!"

Kunnuk slog Øinene op; men hans Blik var vildt, og hans brune Kinder blussede af Feberhede. I tre Døgn havde han lidt Hunger og Tørst og var faret vidt om ved Nat og mørke Dag for at søge sin Dødsfjende. Han havde hørt hans Navn Syd paa og opsøgt ham ved et Hvalfangst-Gilde paa Isen midt blandt hans stærke Frænder ved Disko-bugten. Dybt under et stort, mørkt Fjeld, mellem Fakler og Blus, havde han seet den vilde Kemek staae halvt beruset blandt hans tre Koner, ved Flensningen af en uhyre Hval, hvorved han med en blussende Fakkel i Haanden, mod al Sædvane blandt dette frie Folk, befalede som en mægtig Høvding over Mænd og Kvinder. Kunnuk var sprunget af sin Slæde midt iblandt den myldrende Menneskeskare; han havde revet Kemek Faklen af Haanden og oplyst hans vilde Ansigt med Blusset. Derpaa havde han udslukket Faklen med sin Fod og tilraabt ham sit Navn med Tilnavnet „Faderhevneren!" Havde han ikke i samme Øieblik sat sine Hunde i Fart og havt Haanden paa Opstanderen af sin Slæde, var han neppe kommen levende fra den dristige Udsigelse. — Den uhyre legemlige Anstrengelse og end mere den voldsomme Spænding havde udtømt hans Kræfter. Moderen bar ham hen paa Brixen — og i tre Uger vidste han ikke hvad der foregik omkring ham.

Fjerde Kapitel.

Den mørke Tid var nu snart forbi. Det var midt i Januar. Den første Morgen, Solen atter nogle Øieblikke glimtede frem over Snebjergene i Syd, var en Glædesdag for Unge og Gamle i Hytterne ved den grønlandske Isefjord. Flere Timer før hint glædelige Øieblik ventedes, hvori Solranden dog kun et halvt Minut kommer tilsyne, var der paa et af de høieste Punkter ved Kysten en stor Mængde Grønlændere forsamlet. De stode, oplyste af enkelte Blus og Tørvfakler, under den prægtige Stjernehimmel paa Fjeldet, medens Hundeslæderne bevogtedes nedenfor af de halvvorne Drenge. Mændene stode stille i deres pynteligste Pelse, mellem deres Kvinder og Børn og med alle de unge Piger, der vilde hilse den tilbagevendende M a l i n a med deres Sange. Vel var Dagen og Timen, efter Stjernernes Stilling og foregaaende Aars Erfaring, dem bekjendt, da det skjønne og mærkelige Natursyn skulde vise sig; men Ingen var vis derpaa før de saae det. Der var en Spænding og Forventning blandt den tause Menneskemasse, som om denne Time skulde afgjøre deres og hele Verdens Skjæbne; thi den store Tornarsuk kunde være vred og have dømt Verden til en evig Nat.

Blandt de unge Piger vare ogsaa Kunnuks tre Søstre og den lette Naja her tilstede i deres smukkeste Renskindspelse. De deelte den almindelige Spænding og det store Haab; men deres Øine vare røde af Graad over Kunnuk, som endnu laae syg og magtesløs paa Brixen i sin Moders Vinterhytte og ikke dennegang kunde istemme Velkomstsangen til den skjønne Verdensdronning. Endelig kom det længe forventede Øieblik. Man havde først slukket alle Fakler og Blus paa Fjel-

det. Alle Øine og Hænder vare vendte mod det lysnende Punkt over Snebjergene i Syd, hvor en fjern Lavine syntes nedrullet. — Solranden dukkede op over Bjergryggen. — Det var et herligt, oploftende Syn, og alle Pigerne sang med det gjentagne Aja=Omkvæd:

Det glimted over Fjeldene lyst —
Sneskyen rulled fra Bjergets Bryst.
Aja!

Malina ei vor Verden forlod!
Paa Sydens Fjeld har hun hvilt sin Fod.

Endnu hun lever Sollysets Mø!
Hun bringer Glæde til Hvalers Ø.

Ved Verdens Grændser hun ei forgik;
Paany hun sendte til os et Blik.

Ret aldrig saae vi favrere Syn;
Det var dog kun hendes Øienbryn.

Hun titted over Bjerg til vor Kyst;
Det Lysblik smelted Alverdens Bryst.

Fra Nu til Nu det Blik vi kun saae;
Alverdens Glæde deri dog laae.

Vi saae kun Brynets yderste Rand;
Men Guld det spredte paa Hvalers Strand —
Aja!"

Længe førend Sangen var endt, var det korte Dagglimt forbi. Faklerne blussede atter under den stjernerige Daghimmel, og enhver drog glad derfra, undtagen de tre Søstre og Naja. De gik bort med nedbøiede Hoveder og ængstede sig for Kunnuk, som endnu ikke kjendte sin egen Moder og sine Søstre, naar de sade ved hans Leie. Naja havde vaaget med Søstrene over ham mangen Nat; men heller ikke hende lod han til at have kjendt, skjøndt hendes Navn ofte klang fra hans Læber i hans Feberdrømme. Et andet Navn hørte man ham dog oftere nævne: det var Kemek, og hvergang Naja hørte det, skjulte hun sit Ansigt og græd. Men naar den Syge vaandede sig uroligst, behøvedes der kun et Ord med Najas forunderlig bløde Røst for at berolige ham. Da hun denne Morgen gik med Søstrene til Fjeldet, hvor de vilde søge Raad hos et Par af de almindelige Angekkokker, som her underholdt Folkemassen med deres Gjoglerier, havde hun fraraadet at indlade sig med dem. Samme Morgen havde hun seet Kunnuk og tilhviisket ham Navnet Elik. Han var bleven mild og rolig derved og havde vendt sit Blik mod den Kant, hvor Røsten kom fra, uden at det dog lod til, han havde nogen tydelig Forestilling om Gjenstandene uden for ham. Han drog kun et dybt Suk og Navnet Elik hendøde paa hans Læber, ledsaget af en svag Lyd, som hun ikke vidste om skulde være Naja eller Glædesudtrykket Aja! Derpaa var han strax faldet i en rolig og, som det syntes, vederkvægende Søvn; men Ingen uden Naja havde lagt Mærke til det svage Spor af Bevidsthed eller maaske af et ubevidst Ønske, hun troede at høre i hin Lyd.

Søstrene gik nu tilbage til Moderens Hytte; men Naja fulgte ikke med. Hun havde forladt dem hastig paa Veien, uden at sige dem hvor hun gik hen; men de saae forundrede

efter hende, medens hun forsvandt som en flygtende Fugl mellem Fjeldene.

Søstrene fandt Moderen stille ved Sønnens Leie. De traadte saa sagte ind, at hun ikke bemærkede det. Kunnuk sov endnu, men ikke rolig; han knyttede ofte Haanden i Drømme og nævnede Kemeks Navn.

„Ret saa, min Søn!" — hviskede Moderen — „saa-længe det Navn ikke er udfaldet af din Sjæl, kan den hverken fare ned eller op. Du maa leve, Faderhevner! til hint Navn er udslettet af Menneskenes Verden og din Faders Sjæl har afblødt hos sine Fædre!"

Døttrene forskrækkedes ved at høre Moderen saaledes tale og udbrøde i et Nah-ah-Raab. Nu begrebe de først tilfulde hvad det var for en Bedrift, Broder Kunnuk var fød og baaren til, og hvorom den tause Moder hidtil kun havde yttret sig gaadefuldt.

Naja havde løbet den hele mørke Dag over Bjergene, og da det blev Aften nærmede hun sig den ensomme Bjerg-kløft, hvor den gamle Angekkok Elik boede. Med de tynde, bøielige Saaler under de smaa Sælskinds Halvstøvler klattrede hun sikker over Fjeldpynterne, som et Egern. Maanen var tilhyllet af Sneskyer, og hun havde Møie med at finde Veien mellem de vilde Fjelde. Da hun endelig stod ved Bjerggrotten, saae hun Stjernehimlen i den fuldeste Pragt over sit Hoved. Langt borte havde hun allerede seet Lyset af Eliks Lampe gjennem et Hul i Urbjergets Granitmasse, hvor Eremiten havde dannet sig et Slags Vindue med en Rude af Hvid-fisktarme. Nu stod hun ved Grottens lave Indgang, som fra inden var tilspærret med en Luge af Drivtræplanker. Hun bankede paa Grotten med en lille Sten; men hendes Haand bævede. Hun hørte en huul Røst indenfor, som mumlede hvad hun ikke forstod. Hun tog Mod til sig og bankede

endnu en Gang. Da aabnedes Lugen, og en graahærdet Olding traadte ud med bøiet Hoved. Han holdt en lille Tøndebaands-Tromme og en kort Stav i sin Haand.

Den gamle Elik var liden af Vert og sammenkrympet af Alder. Hans Kind og Hage var skægløs, som alle Grønlænderes, da de tidlig udrykke ethvert saadant Haar med Rode og blot finde Hovedhaaret anstændigt. Han bar en simpel Sælskindspels uden nogensomhelst Udmærkelse; men nagtet han savnede de Viisdommens og Ærværdighedens Særkjender, som saa mange andre Folk pleie at fordre af deres Spaamænd, Seere og Mirakelmænd, savnede han dog ingenlunde den aandelige Overlegenheds bestemte Blik, med et vist profetisk Udtryk i Mine, Stemme og Adfærd, som uvilkaarlig maatte indgyde Ærefrygt.

„Min Sjæl var med sin Tornak hos de Døde" — sagde Oldingen og opløftede sit Hoved — „hvad søge de Levende ved Eliks Lampe i Stengrotten?"

„Seer du Liv, hvor jeg seer Død, gamle Elik! saa udstræk din Haand og lad Najas Øine see det!" — bad hun og knugede Hænderne mod sit Bryst — „see! mine Øine ere vaade af Sorg. Du er den viseste Innuk*), og min Fod gik over Bjerge til din Lampe."

„Er det dig for mørkt i Jordhytten, Barn!" — svarede den Gamle, mild og rolig — „vil den Sjæl, du har kjær, fare ned eller op, saa bøi dit Hoved og lyt til Livet ved de stille Søer! eller opløft det til Nordlysets Sjæle under den store Tornarsuks Lamper! og deres Straaler skal falde med Fred i din Sjæl."

„Tornarsuk er stor og herlig, men dog grum og for-

---

*) Iboer ɔ: Menneske, Grønlænder.

færdelig, Fader Elik! han lader den største Kajakroer forgaae og den bedste Renjæger omkomme."

„Tornarsuk er elskværdig" — sagde den Gamle rolig — „han lader ikke det Herlige forgaae. Mener du, et Menneske er ham ringere, end Dyret? Har du ikke hørt om den Fisk, vi kalde Nepisa*)? Den ligger jo død hver Vinter og mister sin Hud og sit Kjød, men overklædes igjen med Hud og Kjød og faaer nyt Liv, naar Sommeren kommer. Seer du hine tre Kajaker?" — vedblev han og pegede paa de tre største Stjerner i Svanens skjønne Stjernebillede — „de føre til Verdens Ende paa det store Hav, hvor Bølgerne ere som Bjerge. De kom aldrig tilbage; men nu seile de paa det største Hav over Nordlys og flyvende Skyer. Og seer du hine tre straalende Vandrere?" — her pegede han paa Stjernerne i Orions Bælte — „de steg høiere, end nogen Renjæger, paa de fremmede Bjerge og kunde ikke finde Veien til deres eget Land; men Tornarsuk optog dem til sin store Vinterhøitid, og nu dandse de med Fakler for hans Øine."

„Den store Tornarsuk er dog grum" — klagede Naja — „sig mig, hvis du saae det! skal Kunnuks Lampe slukkes? skal hans Øine ikke see Malina, naar hun dandser over Bjergene?"

„Den unge Moder døer sjelden før hun har født" — mumlede Elik, og hans Pande blev mørk. — „Haien er det klogeste Dyr; mod den løfter sjelden et Menneske Harpunen; men skeer det, hviler dens Slægt ei heller før det er hevnet. — Selv Dyret lyder Tornarsuks Villie. Min Sjæl var hos de Døde; vil du høre hvad jeg saae?" — vedblev den Gamle, og hans Aasyn blev endnu mere mørkt og strengt —

---

*) Rognkalven.

„min Sjæl var hos Vennen, som din Frænde sendte til det stille Land. — Vil du vide hvad jeg hørte?“ Med disse Ord satte han sig paa en fremspringende Sten i Fjeldet og slog paa sin Tromme med den lille Stav, medens han mere mumlede, end sang:

„Mit Øie var lukt;
Men min Sjæl var vaagen.
Min Tornak bar mig
Til de dybe Søer,
Hvor de kjære Døde
Røre sig stille
Med samme Aasyn
Og Id som fordum.

Jeg saae ham atter
I Renskindspelsen
I Sælkajakken
Den raske Fanger,
Som Elik fordum
I Maaneskinnet
Har leget med.
Han nikked venlig;
Han smiled kjærlig;
Men over Panden
Blodvunden gabed —
Og Ordet suseb
Fra Dødninglæben,
Mens Haanden peged
Paa blodig Vunde:
„„Den skal tillukkes —
Den skal forvandles

Til Sollysstraaler,
Naar Kunnuk staaer
Ved Kemeks Dysse —
Naar Midnatssolen
Har seet hans Gjerning —
Naar Timen kommer,
Min Tornak vented
I tyve Somre —
Den kommer vis!""

Under en dæmpet Hvirvel paa Trommen fremmumlede han disse Ord, og idet han med Kraft udtalte det sidste, slog han et stærkt Slag paa Trommen og reiste sig pludselig. Som rammet af et Lynslag, tumlede Naja tilbage og stirrede dødbleg paa den gamle Seer.

„Ja Kunnuk maa leve til han har hevnet sin Faders Sjæl" — udbrød hun — „om saa hans egen Sjæl skal bløde og Najas bortflyve, som en klagende Fugl, med Nordlyset. Du har hørt hvad min Tanke hviskede stille, vise Elik!" — vedblev hun — „du har seet i min Sjæl, hvad intet Medmenneske maa see uden du: naar Najas Øine saae Kunnuk, forglemte hun den lyse Sol og alle Tornarsuks Lamper; men du veed ogsaa, vise Elik, hvad Blodet raaber i min Sjæl, naar jeg er ene. Luer der en Draabe paa hans Haand af det Blod, som udsprang fra min Stamfaders Hjerte, saa er Broders eneste Barn hvad Søn er for den myrdede Fader. Ak, forfærdelige ere Tornarsuks Gaader." — Hun taug og oploftede sine Øine mod de prægtige Stjerner; derpaa vedblev hun stille med dyb Vemod: „Naja kan ikke dræbe: min Sjæl kan ikke hade; men han, som støder Harpunen i hin Hvals Bryst, vil saare Maagen, der flyver over Blodstrømmen. Hun vil flyve hen over blodige Bølger og

klage — hun vil flyve til Verdens Ende og døe paa de ensomme Bjerge. Ak! Tornarsuk er grusom. Den Angekkok er ei til, som løser den store Aands Gaader." Naja var sjunken knælende til Jorden med begge Hænder for sit Ansigt og Hovedet mod sit Knæ; det var som hun skulde opløses i Graad.

Den Gamle saae en Tidlang paa hende og taug. Han opløftede sine Øine til Syvstjernen, der stod klart over hans Hoved. „Hist gjøe Tornarsuks straalende Hunde omkring den fangne Nattens Bjørn" — mumlede han — „den Stærke skal visselig falde. — Dog see!" — vedblev han og betragtede Aldebaran, den prægtige Stjerne i Tyrens Øie, og de to største Stjerner i dens Nærhed — „hist brænder Lyset for de tvende største Viismænd; de maae evig dandse mod hinanden i Sang-Kamp — de synge bittre Spotviser over deres og Alverdens Viisdom." Han rystede betænkelig paa sit Hoved og stirrede grublende hen for sig i Stjernedybet. Det var som hans Fædres Stjerneviisdom spottede sig selv og al menneskelig Kundskab i hine Billeder af deres Sang-Kamp mellem Stjernerne. Saaledes blev han staaende længe, som fastgroet til Fjeldet, og hans Aasyn blev ubevægeligt som et Vorbillede; men pludselig foer der som en Lysstraale over hans Ansigt; han udstrakte sin Haand og opløftede den grædende Pige.

„Blaamaage! hæv dine Vinger!" — udbrød han — „Den Storm, som skal borthvirvle den store Alverdens Aand og henveire Bjergene med Tornarsuks Lamper, den Storm maa udsendes fra en Aand, som er større, end den Største — han, hvis Gaader dog intet Menneske løser. — Er det sandt, hvad min lyse Tornak hviskede i mit Øre, saa sidder her nu en større Angekkok, end Elik, ved en Lampe i Syd — og hans Aasyn ligner min Tornaks. Han kan maaske løse den

Knude, der har bundet vore Sjæle i den mørke Tid og knyttet vore Tanker til Natten. Gak bort, mit Barn, med Fred! Bereder Kunnuk sin Kajak, naar Solen stiger hist over Bjergene, og drager han over Fjorden med sine Frænder, saa bring Budskab til mit Øre og lad din Fod være udstrakt til at følge min Gang over Dybet! Seer jeg det Aasyn ved Lampen i Syd, min Tornak har viist mig i den høieste Himmel — saa er der Redning for de Sjæle, som sørge, og en Røst, som kan tyde alle Tornarsuks hemmelige Taler."

Med disse Ord gik Angekkokken tilbage til sin Grotte. Naja havde reist sig ved hans Haand og stirret i den høieste Spænding paa hans Aasyn, medens ethvert af hans Ord trængte dybt i hendes Sjæl. Hun saae nu forbauset efter ham, knugede Hænderne mod sit Bryst og gik langsomt bort mellem de vilde, maanebelyste Fjelde.

Femte Kapitel.

Solen var kommen helt op over Bjergene. Kunnuk reiste sig fra sin Sygebrix og følte sig karsk. Moderen nikkede med stille Alvor, og Søstrene sang: Aja! Kunnuk traadte ud af Jordhytten og saae sig om. Hans sexten kjære Hunde sprang om ham og tudede af Glæde. Han spændte dem for sin Slæde, og de sprang med Jubel bort med ham over de blinkende Snesletter. Den lyse Tid var kommen, medens han havde ligget paa Brixen i de mørke, ængstende Drømme. Nu aandede han atter frit paa sine Bjerge. Han tænkte atter paa Erhverv og Husets Forsørgelse; men han talte ikke meget. Hver Morgen drog han ud paa Jagt eller Hvidfiskefangst, og hver Aften kom han hjem til Moderens Hytte med sin Fangst. Moderen nikkede altid stille, og Søstrene hilsede ham med Sang; dog græd de mangengang; thi Naja var ikke meer iblandt dem. Hun sad i sine Fosterforældres Hytte og pleiede de smaa Børn, medens Husfaderen laae syg paa Brixen, og Børnenes Moder sad sorrigfuld ved Lampen og sammensyede Ligklædet til den hensvindende Ægtemand.

Undertiden blev Kunnuk borte flere Dage, og naar han kom hjem, hviskede han hemmelig med Moderen, medens Søstrene sov. En Aften kom han saaledes meget silde hjem. Moderen sad ene vaagen ved Lampen.

„Jeg stod ved vore Frænders Lamper Nord paa" — sagde han mørk med klangløs Stemme. — „Jeg sang Sørgesangen for deres Øren om hvad jeg saae under Brixen, da Moders Arme holdt mig fangen og min Haand var svæd. De saae paa mit Ansigt, de lyttede til min Røst, og deres brune Kinder bleve blege. De rakte Kunnuk Haand; de lovede

at følge Faderhevneren, naar Fjorden var aaben og Kajakken i Sø, og Skibet kom hidhovre med Kablunakkernes Skatte."

„Vel, min Søn! vel!" — sagde Moderen — „saalænge maae vore Sjæle forvente. Kemeks Arm er mægtig, og stor er Valrossens Slægt; uden vore stærke Frænders Haand naaer du ikke hint Udyr, der opslugte din Fader.Ret saa!" — vedblev hun — vor Frænde Pungjok raader fra, og hans Ord ere stærke. Den Elskværdige kalde de ham, og jeg elsker hans Sjæl; men den er blød som Barnets, der leger paa hans Knæ, og han har aldrig seet Tornarsuk i hans Heihed. Han var kjærlig mod Naja: han tog hende i sin Arm, da hun laae spæd mellem Lig, og bar hende til Lampen i sin Jordbo. Han elsker hende meer, end han hader hendes Frænde; og hvo kan see hende uden at klappe hendes Kind og glædes ved Glandsen i hendes brune Øine. Du saae hende ogsaa, min Søn! og dine Øine bleve lyse, naar hun talte. Din Moder reiste sig gjerne for Naja og beredte Renskindet for hende paa Husmodersædet. Dog derfor raader den store Aand ene."

Ved disse Moderens Ord bøiede Kunnuk sit Hoved som en Sørgende og holdt Hænderne for sine Øine. Han opløftede først sit Hoved igjen, da Moderen efter en lang Taushed vedblev: „Najas Forsørger raader fra. Han er blød som en ung Kvinde, den Elskværdige — men han hørte aldrig hvad Tornarsuk mæler, naar Isbjerget kalver*) og knuser Illiseetsokernes**) Afkom. Nu falmer han paa Brixen, som et Siv fra i Sommer, den Elskværdige, og hans

*) ɔ: nedstyrter.

**) Hexe og Troldmænd, den mørke Magies Dyrkere, modsat Angekokkerne (Angekkut) den lyse, velgjørende Magies Indviede.

Sjæl vil nedfare til de stille Søer. Jeg vil græde ved hans Dysse; jeg vil klage med hans smaa Børn. Jeg vil bøie mit Hoved saa dybt som hans lille Kone. Men naar hans Knæled er bøiet og hans Hoved under Sten, saa kan først din Idræt begynde, min Søn! og din Faders blodige Vunde tillukkes."

Saaledes talede Moder og Søn en Aften, da Solen havde været høit over Bjergene. Vaaren kjender Grønlænderen ikke. Naar det er Vaar hos os, opvarmes hans dunkle Stue endnu af Vinterlampen, medens Sneen ligger tykt over Græstørvtagene og tilhyller Gluggens frosne Tarmruder.

I en saadan dunkel Stue sad Naja samme Aften med to smaa Piger paa sit Skjød. De slyngede deres Arme om hendes Hals, som hun kunde være deres Moder. Hun klappede dem og kaldte dem Søstre. Ofte sang hun for dem eller og fortalte dem Eventyr; men denne Aften kunde hun ikke synge for Graad, og alle de Eventyr, hun tænkte paa, vare sørgelige; thi hendes kjære Pleiefader vaandede sig paa Brixen, og Pleiemoderen vred sine Hænder over ham og jamrede.

„Ak! nu taler han om Stendyssen igjen" — klagede den lille Husmoder — „og om Kajakken, han vil have med til de stille Søer. Kom, Naja! tal til ham! Han er bange for Gravdyssen og Farten under Jorden. Tal til ham, lille Kjære! saa bliver han rolig. Ingen Røst klinger saa mild som din, og han elsker dig som en Moder sit diende Barn."

„Ja han var mig ogsaa Moder, som du blev det, og Fader alle Dage. Uden Eder var jeg forkommet" — sukkede Naja og losviklede sig af Børnenes Arme. — „Kjære, lille Fader!" — bad hun og knælede ved den Syges Leie — „vær ikke bange for Dyssen! den skal hverken Ræv eller Hund opkradse. Frygt ei heller for Farten under Jorden! den er

jo let og stille, og du har været from og god imod os Alle." Den Syge stirrede paa hende og svarede ikke.

„Kjender du mig ikke? see! jeg er Naja; Blaamaagen var mit Navn fra jeg var lille, fordi du fandt mig i Dunpelsen. — Du gav mig ogsaa et andet Navn; det skal der være Velsignelse med, mente Elik — du kaldte mig Arnarsaks Øie, lille Fader, naar du saae paa mine Øine."

Ved dette Navn opklaredes den Syges Ansigt, og det var ligesom dets Klang kaldte ham en kjær Erindring tilbage.

„Du har kjendt den fromme Arnarsak i din Ungdom" — vedblev Naja — „hun, som var i Landet, hvor Drivtræet groer og hvor Pellés kom fra — hun, som vilde lært os hvad Pavia havde sagt, men som de vrede Angekokker vilde dræbe. Mine Øine lignede hendes, har du sagt, og derfor kaldte du mig Arnarsaks Øie."

„Han kjender dig godt; bliv kun ved, kjære Lille!" — sagde Husmoderen — „men tal ikke meer til ham om hin Kvinde, som talte mod den store Aand til vore Sjæle!"

„Jeg skal fortælle dig en Historie, lille Fader!" — vedblev Naja — „naar du tænker paa den, skal du glædes, hvorhen du saa farer!" —

Den Syge vaandede sig ikke meer; han nikkede mildt med det aabne, godmodige Ansigt, og Naja vedblev:

„Den store Aand var haard mod Kemeks Slægt, fordi Kemek slog sin Uven ved Lampen. Kemek flyede mod Syd og hans Broder mod Nord, og Broderen flyede til de vilde Fugle paa Bjergene. Hans lille Kone bar et Barn paa sin Ryg, og de gik under Fjeldet, hvor de store Stene hang løse — der, hvor Ingen tør mæle og røre Luftens Iboer med en Lyd. Barnet var hungrigt og skreg — det hørte Den, der stod fjernt; og Moderen lagde Barnet ved sit Bryst; og det blev stille. Og de gik sagtelig frem paa de farlige

Veie; men Natten faldt paa, og de vare nær ved at forkomme af Hunger og Kulde. Da saae de en Renjæger langt borte, da Maanen stod op, og de bleve glade i deres Nød og raabte: Aja! men Sne-Fjeldet brast ved det eneste Ord, og de store Stene nedstyrtede mod Fader og Moder. Og Faderen greb efter Moder og Barn, men sank knust tilbage under Fjeldet. Og Moderen knugede Barnet mod sit Bryst og bøiede sit Hoved ud over det og døde. — Og Renjægeren kom og saae det ynkelige Syn. Han havde seet deres Nød og hørt deres Røst, og han troede, de vare knuste tilhobe. Men da græd det lille Barn ved den døde Moders Bryst, og han greb det af den døde Moders Arme. — Og han kyssede det varmt og tog det under sin Pels og gik bort med Barnet fra de Døde. Men Natten blev mørk, og Veien var lang, og da det blev Morgen, saae han ingen Stier mellem Bjergene. — Og det blev Aften igjen, og ingen Lampe var at see. Barnet vaagnede og skreg; det led Hunger og Tørst og var nærved at omkomme af Mangel. Da tog Jægeren sin Kniv og skar et Skaar i sit Bryst og lod Barnet suge Liv af hans Brystblod. Og han bar det til sin Hustru og lagde det ved hendes Bryst ved Siden af hans Søn, den Førstefødte. See, Fader! det var mig: jeg var det lille Barn med den Fugleskindspels, jeg var Blaamaagen, du bar hjem i dine Arme. Det var Naja, du bar hjem til din kjære, lille Kone og lod suge Liv paa Veien af dit Brystblod."

Pungjok nikkede kjærlig til Naja og klappede hendes Kinder, som vare vaade af Graad, medens hun bøiede sit Hoved mod hans Hænder og kyssede dem. Han saae ogsaa kjærlig hen til Konen og de smaa Børn og vinkede; de kom Alle hen til ham, og han klappede deres Kinder og strøg deres Haar. Derpaa lukkede han sine Øine og indslumrede.

„Tak, tak! kjære Lille!" — hviskede Konen til Naja — „see, jeg vidste det nok: nu vugger hans Sjæl sig stille og fornøiet igjen, som Barnet paa Gyngebriren, og hans Tornak fortæller ham Eventyr ved Drømmenes Lampe, til Malina lyser igjen over Bjergene."

Men før Solen næste Dag sendte sin første Straale over Snebjergene, lød det Sørgebudskab fra Vraa til Vraa ved Fjorden: „Der er Sorg ved Pungjoks Lampe. — Pungjok den Elskværdige ligger bøiet paa Briren. — Hans lille Kone udriver sine Haar. — Blaamaagen sørger blandt de smaa Børn, hun kalder sine Søstre."

Sjette Kapitel.

Kunnuks Moder græd, da hun hørte Budskabet om Pungjok den Elskværdiges Død. Hun gik til Sørgehuset med sin Søn og sine Døttre. De unge Piger styrtede grædende i Najas Arme, medens Moderen istemte Enkens og Konernes Klager ved Ligbriren. Kunnuk havde ikke længe seet Naja, og som han nu saae hende igjen med dybt nedbøiet Hoved blandt de jamrende Kvinder, tæt omklynget af de smaa Børn, der kaldte hende Søster, blev hans Hjerte dybt bevæget og han græd. Hans Moder hørte hans heftige Bevægelse og vendte sit blege Ansigt imod ham. Kunnuk foer med Haanden over Øinene og betvang den heftige Yttring af Sorgen. Mændene, som skulde bortbære Liget, vare nu ogsaa traadte ind i Ligstuen, hvor Alle stode med nedbøiede Hoveder; men den i Taarer opløste Enke laae næsten helt sammenfalden ved Ligets Hoved, som hun selv allersidst havde tilhyllet. Under Sørgeudraabet: „Nah-ah! Nah-ah!" istemte Pigerne Sangen om de Døde, hvori Najas Stemme med rene, hjertegribende Toner fremherskede, men hvori ogsaa Mændenes Stemmer med dybe, dæmpede Sørgetoner blandede sig:

„Ned eller opad
Sjælene fare,
Naar de forlade
Menneskers Bolig,
Menneskers Lig.

Saligst af alle
Sjæle vi prise

Ham, som i Jordens
Dybder nedfarer,
Hvor i de stille,
Speilklare Søer
Sælernes Brimle
Møde den raske
Fangers Kajak.

Salig vi prise
Sjælen, som flyver
Høit mellem Skyer,
Høit mellem Nordlys
Og leger Bold med
Hvalrossens Hoved.
Ingen usalig
Farer fra Jorden —
Ingen fortabes,
Ingen forgaaer:
Fred faaer den Gode,
Hvile den Trætte;
Selv de vildfarne
Sjæle faae Ro.

Sorgen og Savnet
Bliver tilbage —
Toner ved Lampen,
Toner ved Brixen,
Hvor de har bøiet
Dødningens Knæled,
Og hvor hans blege
Ansigt blev koldt.

Sorgen og Savnet
Klager ved Dyssen,
Hvor under Stene
Menneskeliget
Gjemmes for Hunde,
Skjules for Ræv.

Sorgen og Savnet
Bliver tilbage
Hos de Forladte,
Toner i Hytten
Øde og mørk —
Klager i Kvinders
Jamrende Sange,
Hvergang de skue
Pelsen, den kjære
Døde har baaret,
Eller Harpunen,
Rask han har svunget,
Eller Kajakken,
Kjæk han har roet —
Eller den Madbid,
Magtløs han levned —
Eller det lille
Barn, han har elsket,
Og som han fordum
Legede med.

Sorgen og Savnet
Bliver tilbage,
Toner i Kvinders
Klagende Sange

Hvergang fra Havet
Fremmede komme —
Hvergang fra Fjeldet
Venner og Frænder
Nærme sig Hytten,
Øde og mørk."

Under Klagesangen bares Liget bort af Mændene tilligemed den Afdødes bedste Kajak og Harpun, der skulde følge ham til de stille Søer. Kunnuk var den Sidste, der forlod Sorgehuset; hans Øine dvælede med et Blik paa Naja, som om hun var den sørgende Enke, og han selv var Liget, der bortbares til Dyssen. Han tog Afsked med hende i sit Hjerte, som han nu aldrig meer skulde see hende i Verden. Men Naja saae ikke hint Blik; hun opløftede ikke sit Hoved, medens hun sang Klagesangen. Da Liget var udbaaret, udslukkede Enken den Lampe, der havde brændt ved Ligbrixen, og en dæmpet Jamren hørtes fra det dunkle Sorgehus.

Syvende Kapitel.

Sorgen over Pungjok den Elskværdiges Død var stor blandt Kunnuks Frænder og blandt alle hans Venner og Naboer ved Isefjorden. Fra hans Hytte hørtes Sørgesangen længe efter hver Dag og især om Aftenen, naar han pleiede at komme hjem fra Jagt og Fangst, men Enken og Børnene nu sade ene ved Lampen og hørte Hjemkomsthilsenerne i Nabohytterne, medens ingen Husfader meer kom hjem til dem, for at vederkvæge sig og glæde sig med dem. Enhver, der kom forbi Enkens Hytte, hvortil Naboerne jævnlig bragte en Deel af deres Fangst, istemte de Forladtes Klagesange, hvori Najas Stemme altid hørtes, som med sin Renhed og Klang bragte Skjønhed og Stilhed i de ellers altfor sønderrivende Toner. Naja sørgede for Husvæsnet og pleiede de smaa Børn, medens den forladte Enke havde Ret til en Tidlang at leve for sin Sorg. Hendes eneste Søn, som hun havde opammet tilligemed Naja, var død i sin Barndom, og hun følte sig dobbelt forladt i sin Sorg. Hun oprev den idelig selv ved at fremtage og betragte den Afdødes Klæder og omhyggelig gjemme enhver Smaating, han havde sysslet med og havt kjær. Smerten oprevtes ogsaa hvergang hun kjælede for de smaa Børn eller røgtede de troe Hunde, der ogsaa syntes at savne deres Herre og nu snart skulde overdrages til en Anden. De hylede høit hvergang en Mand kom til Hytten, og de saae, det var ikke deres Herre.

Imidlertid var Isen smeltet i Fjorden, og de afdækkede Tarmruder vare optøede i de smaa Jordhytter. Solen steg

nu høit om Dagen og gik ikke meer ned under Synskredsen, men glødede den hele Nat paa sin tilsyneladende Vandring fra Vest mod Nord og fra Nord mod Øst.

Den første Dag i Juni var kommen. Fjorden var helt seilbar, og det var en stor, almindelig Sommerfest. Man begyndte nu at flytte ud af de smaa Vinterboliger og opreise Sommertelte paa Fjeldene. De hvide Snesletter vare deiligt grønne; mange Smaa-Elve nedrullede fra Fjeldene, og hyppigt kom nu de nydelige Alpeblomster frem, som denne strenge, nordlige Verden endog er rig paa. I Fjeldsprækkerne saae man i Mængde, skjøndt endnu ikke udsprungne, de amerikanske Stenpryd (Saxifrager) med de hvide, rødstænkede Blomster og smukke Rosetblade. De smaa, gule Ranunkler ere hyppige, og den rødlighvide Isranunkel pryder i Juli og August de høieste Fjelde med sine store, hængende Kugleblomster. Paa Fjeldsiderne og de lavere Rygge staae Alpelyngens Smaabuske med deres rosenrøde Klokker, og langs med de talrige Bække staaer den grønliggule Angelica med sine Skjærmblomster, langt større og frodigere, end vi kjende den. Udsigten over Fjorden med de store svømmende Isbjerge var nu over al Beskrivelse herlig, og Synet af de første flagrende Teltskind paa Fjeldene og de grønne Sletter, hvor man opreiste høie Støtter ved Græstørvvoldene og hang Skind-Tæpperne over dem, havde en glædelig og oplivende Virkning paa Alle.

Ved Fjorden var en stor Mængde Sælfangere samlet for at drage ud paa en almindelig Fangst. Enhver Kajakroer medbragte sit lille, nemme Skind-Fartøi, som han bar under Armen, medens han svingede sin Harpun i Haanden og jublede. De laadne Sælskinds-Vinterpelse vare ombyttede med de lette, haarløse „Vandskindspelse", og Sommerglæden straalede paa alle Ansigter. Nogle store „Konebaade" laae ogsaa ved Kysten, ladede med Skind og andre Handelsvarer;

de tilhørte Kunnuks Frænder Nord fra og roedes af gamle Mænd og Kvinder, medens de unge, kjække Nordboere nu vilde følge Kunnuk over Fjorden i deres Kajakker. Paa en græsgrøn Slette under de nøgne Fjelde vare en hel Deel unge Piger forsamlede og feirede den første Sommerdags Fest med Dands og Sange. Kunnuks Søstre vare iblandt dem; men Naja var ikke med. Kunnuk havde nylig taget Afsked med Moder og Søstre. Nu gik han langsomt ned med sin Kajak til Fjorden. Hans Blik dvælede ofte paa Huleindgangen til Vinterhuset, som Pungjoks Enke endnu ikke havde forladt; men der stod Ingen ved Indgangen, og Naja kom ikke tilsyne. Nu hørte han den muntre Sommerfest-Jubel, medens baade Karle og Piger sang Sommersangen: „I Kajakken!“ Denne livsglade Sommersang, der bestandig afbrødes med skingrende Ajaraab, vilde omtent klinge saaledes i Sammenhæng og i vore Sangformer, med Vibeholdelse af det sidste Omkvæd: „Auna!“ (Nord) der her ledsagedes af de mest jublende Glædesudraab.

I Kajakken!

I Kajakken! det er Sommer —
Teltet staaer paa Fjeld ved Fjord.
Havet bruser — Sælen kommer;
Hvalen puster i dens Spor.
Isfjeldslottet dandser — Aja!
Havets Bjerge „kalve“ nu.
Auna! Aja! — Aja! Aja!
Ahahu!

I Kajakken! det er Sommer!
Sol nu skinner Dag og Nat.

Snart fra Havet Skibet kommer —
Skibet med den rige Skat.
Rig og fri, som Havet — Aja!
„Fugl i Verdens Æg!"*) er du.
Auna! Aja! — Aja! Aja!
Ahahu!

I Kajakken! i Kajakken!
Rask Harpunen frem ihast!
Kast nu Vinter=Timiakken!**)
Snør nu Vandskindspelsen fast!
Svøm og duk dig lystig! — Aja!
Valrostvinger! rør dig nu!
Auna! Aja! — Aja! Aja!
Ahahu!

I Kajakken! Bølgen strømmer —
Isfjeldbugten luster frisk.
Flyv og svøm nu, raske Svømmer!
Du er baade Fugl og Fisk.
Flyv som Ørnen dristig! — Aja!
Svøm som Hvalen, kjæk i Hu!
Auna! Aja! — Aja! Aja!
Ahahu!

Da Sangen var endt, sad Kunnuk ogsaa fast indsnøret i sin Kajak. Harpunen med de lange Remmer og hans tvende Landser vare fastsnørede ved hans høire Haand til Kajakken. Foran ham laae Harpun=Pilens Fangremmer oprullede i en Benring, og bag ved ham den store Blære af

*) ɔ: Grønlænder! Menneske! (Innuk).
**) ɔ: den laadne Underpels.

Sælskind, som Sælfangeren oppuster og lader følge med Harpunremmerne, for at holde dem over Vandet, naar den saarede Sæl dukker med den løsrevne, tvehagede Harpunpil i sig. I sin Haand holdt Kunnuk nu Aaren. Han væltede Kajakken og dukkede op igjen, som en dristig Delphin mellem de svømmende Isbjerge. Han tumlede sig fort og roede helt ind under et af de største, som Solen allerede havde smeltet paa Toppen, og hvorfra der nedstyrtede en stor, skummende Elv af Snevand med tusinde Regnbuers vidunderlige Farvepragt. De øverste, solbelyste Masser vare større og prægtigere, end noget Kongeslot i Verden, og lignede en Række Paladser med Spir og Taarne i de dristigste Former. De kastede deres brudte Speilbilleder langt hen over Fjorden med en fortryllende Virkning af tilbagekastet Lys og stærke Skygger.

Hvor ofte Kunnuk havde seet dette Syn, havde det dog aldrig gjort saa mægtigt et Indtryk paa ham som i dette Øieblik. Det var ham som „den store Aand", den høie, mægtige Tornarsuk, her var opdukket af Dybet med et af sine stolteste Guddoms-Slotte og hendrog ham til sig med en hemmelighedsfuld Magt. Han vidste, at den mindste Bevægelse i Luften, selv Lyden af et eneste høit udtalt Ord, vilde være istand til at løsrive det af Vandfaldet underminerede Ispalads, der nu glimrede over hans Hoved i al sin Pragt, og han følte en næsten uimodstaaelig Drift til at udraabe sin store, frygtelige Guds Navn, der da maaske i samme Øieblik vilde begrave ham i Havets dybeste Afgrund med Guddomspaladset, som alt syntes ham at sitre over hans Isse. Hans Tunge stødte allerede mod Tænderne, for at udraabe det mægtige Ord, og hans Øine vare opløftede mod de høie nøgne Fjelde ved Fjordkysten — da saae han paa et af de høieste Punkter to Skikkelser, hvoraf den ene lignede Naja i

hendes lette Sommerpels og den anden gamle Elik. Den kvindelige Skikkelse opløftede sine Hænder mod Isbjerget, og den gamle Angekkok syntes at pege med sin Trommestok, som med en bydende Tryllestav, ud imod ham. Ordet Tornarsuk døde paa Kunnuks Tunge; men i samme Øieblik gjorde han uvilkaarlig et stærkt Aareslag, hvorved Kajakken som en Piil foer bort fra Isbjerget. Han gjorde endnu et Aareslag; men inden han havde fuldendt det tredie, hørte han et umaadeligt Brag. Den stille Fjord opsvulmede som det oprørte Hav, og hans Kajak bortkastedes som en Nødbesfal. Isbjerget var sammenstyrtet, og to andre Kajakker, der havde fulgt Kunnuks dristige Fart under Isbjerget, vare forsvundne under dets nedstyrtede Masser.

Kunnuks Kajak var omvæltet og rullede hen under Bølgerne som en Bold. Han havde selv et Øieblik tabt Besindelsen og været nær ved at slippe Aaren; men snart fik han Magt igjen over sig selv og sit Fartøi; han dukkede op og var frelst — han saae sig om paa den brusende Fjord, der endnu var i fuldt Oprør; men han saae intet Spor af sine to kjækkeste Frænder fra Nord, som havde fulgt ham og nu vare forsvundne i Afgrunden.

„De troe Venner!“ — udbrød han med et dybt Suk og vendte sit Blik mod det nøgne Fjeld paa Kysten; hine to Skikkelser, han troede for at have seet der, vare ikke meer tilsyne. „Fort!“ — udbrød han og greb et mægtigt Tag i Aaren — „Jeg har seet Tornarsuk i hans Høihed — den store Aand er forfærdelig — han vil dog ikke knuse Faderhevneren paa Veien til hans Blodbom.“

[illegible]

Anden Bog.

Første Kapitel.

I den danske Landsdeel Claushavn, ved den sydlige Kyst af den grønlandske „Isefjord", var der en smuk Sommerdag i Juni Maaned en usædvanlig Folkestimmel ved Landingspladsen under de nøgne Fjelde, hvis vilde Udseende nu dog var forskjønnet og oplivet af smaa, grønne Pletter med Urter og Alpeblomster. Hist og her saae man endog smaa, omhyggelig dyrkede Haver med lave Verter, og paa Fjeldskrænterne flagrede Sommerteltenes Tæpper i den varme Middagsluftning.

„Skibet kommer! Skibet kommer!" — lød det fra Mund til Mund baade paa Dansk og Grønlandsk, dog mest i de Indfødtes Tungemaal, idet man strømmede sammen fra Coloniens Boliger og fra den hele Egn, for at see det glade og saa længselfuldt ventede Syn, naar Skibet kom, som hver Sommer didsendtes fra Danmark, og som næsten var det eneste store Skib, man her saae.

Nogle Dage før havde man allerede hørt det samme Glædesraab: „Skibet kommer!" og endeel Mennesker var ilet til Fjorden; men det havde været et fjernt svømmende Isfjeld, man havde taget for et Skib, hvormed hine bevægelige Ismasser ofte i Frastand have stor Lighed. Dennegang var man vis paa at have seet rigtigt. — „Den gamle Sværdfisk har seet det i sin Benpibe" — sagde Grønlænderne og pegede paa en høi, gammel Officeer i dansk Infanteri-Uniform, som

med en lang Elfenbens-Kikkert i Haanden stod ved Skibsbroen. Det var Capitain Niels Egede, den berømte Hans Egedes næstældste Søn, der endnu opholdt sig her, som Kjøbmand og Inspecteur ved Hvalfiskefangsten, og hvem Grønlænderne gjerne kaldte „Sværdfisken" fordi han bar Sabel.

Skibet kunde man med blotte Øine temmelig sikkert skjelne fra de svømmende Isbjerge, og Folkestimlen tiltog. Man var nærved at styrte hverandre ud i Fjorden, for at faae Plads, og ethvert ophøiet Punkt var besat med smaa Grønlændere, fra Bolværket ved Ladepladsen til Græstørvtaget paa „Spækhuset" og de høie Fjeldpynter ved Kysten. Ikke alene de fleste christnede Grønlændere fra Claushavn og Jacobshavn vare her forsamlede, men ogsaa fra Øerne i Diskobugten, samt fra Ritenbenk og Holstenborg Districter. Fra de hedenske Egne baade Nord og Sydvest for Colonierne var der ogsaa endeel Tilskuere. Mange kom alene af Nysgjerrighed for at see det store Skib og de „løierlige Kablunakker"; berusede Matroser morede det dem især at betragte. Mange kom ogsaa for at ombytte deres Sælskind og Spæk, deres Edderdun og Rensdyrhuder hos de fremmede Kjøbmænd med europæiske Varer, især Krudt, Hagl og Jagtflinte, eller Øxer, Søm og slige Ting, samt Specerier, fornemmelig Kaffe til deres Gilder, foruden Baand, Speile og Perler til deres Fruentimmer. Larmen og Trængselen var stor; men der forefaldt ingen Uordener eller Klammerier. Man hørte megen godmodig Latter og mange glade Ajaraab. Blandt de hedenske Grønlændere lagde man dog med et Slags Frygt Mærke til en stærktbygget Mand med et skummelt Ansigt og meer end almindelig straaliggende Øine. Han gik med en Harpun i Haanden og bar en rigelig udstafferet Sommerpels, kantet med røde Skindlapper og udsyet med farvet Senetraad.

„See! der kommer Valrossen!" — sagde de christne Grønlændere og gik tilside for ham.

„Det er Herrehunden" — sagde andre.

„See! ham er det, man kalder Grønlænder-Kongen" — sagde de Danske til hverandre og morede sig over hans Storagtighed. Han fulgtes af en halv Snes smaa, stærke Karle, hvoriblandt der var en sygelig, udtæret Angekkok, med sin Tromme og med et forunderlig vildt, næsten vanvittigt Ansigt, der halvt skjultes af de stride, ravnesorte Haarduster.

Paa et noget afsides Sted ved Fjorden, hvor der kun stod en gammel dansk Matros med et Træben og en Krykke og saae ud efter Skibet, standsede hin storagtige Grønlænder og tiltalte sin nærmeste Følgesvend i en bydende Tone, tvætimod al Sædvane her, hvor ingen Overherrer kjendes. „Giv Agt paa min Tunges Ord!" — sagde han i sit eget Sprog. — „See, Kivsalik! hist i Sommerteltet paa Fjeldet ligger den gamle Arnarsak paa Sotbrix. Hun er „Illiseetsok" (ɔ: Troldkvinde), hun har heret de gamle Sjæle fra mangen Innuk med sine Trylleord. Nu har hun jo selv tabt sin halve Sjæl; kan du hente hende en hel Bjørnesjæl, saa gjør det! viis vore vandstænkte Medmennesker, at en rigtig Angekkok har større Magt i sin Tromme, end alle Kablunak-Præster i deres Tunger!"

Angekkokken fordreiede Ansigtet og gav med et Blik at forstaae, at han var villig, medens han mumlede: „Hvad den stærke Kemek vil, har Kivsalik Magt til."

„Nævn Hvalrossen ei med det Navn, han bar paa hin Side Fjorden!" — sagde Kemek og saae sig om med et uroligt Blik. Navnet Kemek betyder en Hund, og under dette Navn var han bekjendt for sit Mord paa Kunnuks Fader. „Jeg var en „Pas"*) blandt Eder alle" — vedblev han — „derfor

*) ɔ: Herrehund, de andre Hundes Styrer i Slædespændet.

nævnte de mig saa; men Valrossen kaldte jeg mig selv, og Hvalen vil jeg nævnes af den Mund, der mættes ved min Lampe. I Andre skal kjøbslaae!" — vedblev han — „skaffer mig Knive og Ildpulver og blanke Plaffere for mine Skind! Et Driv-Trækar med Kablunakkernes galgjørende Vand tager I med, til at døve de onde Sjæle i mine Tænder! men kommer der en Draabe deraf paa eders Rævetunger" — han løftede truende Haanden med Harpunen, og hans vilde Miner syntes at udøve et strengt Herredømme over hans Ledsagere, der alle vare hans Frænder. „Agt paa min Tunges Ord!" — vedblev han. — „Seer I nogen af de Hvidbjørne Nord fra, saa giv mig et Fodtrin! og seer I ham, de kalde Faderhevneren, saa lad mit Ribben fornemme jer Albue! Naar jeg raaber: en Sæl! en Sæl! samles I om mig med Harpunerne! men raaber jeg: tynd Is! saa spreder I Jer som Hundeslædens Spænd, naar Fjordens Sjæl er falsk! Naar Midnatssolen staaer i Nord, mødes vi ved Snefjeldhulen!"

Med disse Ord, hvortil den gamle Matros med Træbenet havde lyttet ubemærket, gik den hedenske Grønlænder med sit Følge ned til Skibsbroen, hvor de blandede sig mellem Tilskuerne. Matrosen humpede langsomt samme Vei med sin Krykke.

Skibet var kommet saa nær, at Alle nu tydelig kunde see det fra Kysten. Ved Bolværket paa Skibsbroen stod den gamle Capitain Egede med sin Kikkert og troede allerede at kunne kjende nogle af Folkene paa Skibet. „See! min Søn!" — sagde han — „de samme Matroser som ifjor! lutter, gamle ærlige Ulke-Ansigter, paa et Par Hallunker nær!" Med disse Ord rakte han Kikkerten til en høi, ung Mand i europæisk Dragt ved hans Side, med Egedernes umiskjendelige Familietræk i det aabne Ansigt. Det var hans Søn, Kjøbmanden.

Den gamle Capitains Ansigt straalede af Glæde, ved at vide de kjære Landsmænd saa nær, der skulde bringe ham Breve og kjærlige Budskaber fra Slægt og Venner; men der var tillige en alvorlig Spænding i hans Miner, og han havde stor Lyst til at raabe: lever Broder Paul — lever min kjære Broder endnu? — dog Skibet var endnu for fjernt til at nogen Røst dertil eller derfra kunde høres.

Ved Siden af Capitainen og hans Søn stod kort efter hin gamle, halte Matros med sin Krykke. Han havde for nogle Aar siden gjort Tjeneste som Catechet paa Christians-haab, men var nu sat paa Pension. Til Minde om sin fordums, halv geistlige Værdighed, tillod han sig undertiden at bære en lille hvid, geistlig Slipkrave, i Form af to Kort-blade, der fra Halskluden hang ned paa den røde Brystdug og stak underlig af til hans sædvanlige Matrosdragt. At han undertiden tog sig en Rus, kunde man see paa ham, uagtet den Værdighed og Skolemester-Anstand, han søgte at lægge for Dagen. Han havde været en vild Krabat og en stor Slagsbroder i sin Ungdom. Ved et Slagsmaal i en Rus havde han engang faaet det Laar slaaet over, han nu maatte hjælpe paa med Krykken og Træbenet. Tildels for at for-bedre sine Kaar, var han et Slags tjenstgjørende Husven baade hos Capitainen og hans Søn, hvilke han begge med Liv og Sjæl var hengiven. I dette Øieblik delte han ikke sin Herres Opmærksomhed og Forventninger; han gav mindre Agt paa Skibet, end paa de to Grønlændere, der stode i Nærheden af ham, og hvis afbrudte Ord og Miner vare ham paafaldende. Det var Kemek og hin udtærede Angekkok, med det vilde Ansigt, han havde med sig.

Ogsaa en anden Tilskuer lod til at betragte Kemek og hans Ledsager med Opmærksomhed. Det var den gamle Angekkok Elik fra hin Side Fjorden. Han stod bag et

fremspringende Fjeld ved Siden af en ung Grønlænderinde i en let Sommerpels.

„Blaamaagens vilde Frænder" — mumlede den Gamle og vendte sig om til sin Ledsagerinde, ligesom for at meddele hende sin Opdagelse; men han betænkte sig og betragtede med stille Deeltagelse Udtrykket i hendes Ansigt. Hendes Dine vare opløftede, og hendes Blik dvælede med synlig Bevægelse paa en bleg, aldrende kvindelig Skikkelse i Grønlænderindernes sædvanlige Dragt, der sad udenfor et Sommertelt høit oppe paa det fremragende Kystfjeld og stirrede ud over Fjorden.

„Ak see! gamle Elik!" — hviskede Naja — „der sidder hun jo, hin milde Kvinde, hun, hvis Oie Fader Bungjok kaldte mig — hun som vilde lært os hvad Pavia havde lært hende om den store Herre i Himlen, der skal være større og elskværdigere, end Tornarsuk."

„Arnarsak!" — udbrød Elik og studsede, idet han ligesom faldt hen i en drømmende Grublen.

„Ja hun, som Kivsalik og de andre Angekkokker havde stukket ihjel, hvis din Tunge ei havde været mægtigere, end deres, og Bungjok den Elskværdiges Haand ei havde været opløftet ved din Side."

„Arnarsak!" — gjentog den Gamle og mumlede hemmelighedsfuld, ligesom han talte med Nogen i sine Tanker.

„Hun var jo med Pavia i det deilige Land hin Side Havet" — vedblev Naja — „og hendes Sjæl hang ved Pavia, som det lille Barn ved sin Moder; men hun forlod Pavia og det deilige Land, for at lære os at komme til hans Tornarsuk, den Barmhjertige. — See, hvor hun strækker sine Arme ud mod Fjorden! Hendes Sjæl venter vist Nogen med Skibet; men hendes Kinder ere saa blege — hendes Fødder skal være døde, og de sige, hun har tabt sin Sjæl."

„Nei, Barn, nei!" — udbrød Elik og hans Øine straalede, idet de nu vare hæftede paa hin aldrende Kvindes Aasyn. — „Seer jeg ret, har hun en Sjæl i hvert Ledemod, hvor svag og bleg hun er. Vel, at dit Øie saae hende! hun har en Tornak i hvert Øie. Hun skal sige mig hvor jeg finder ham, jeg søger — ham, der ligner min lyse Tornak!"

„See nu til de gale Unger, Hr. Captein!" — brummede Matrosen med Træbenet og pegede op paa Fjeldet — „flyve de ikke til Fjelds med de vilde Fugle ret som hedenske Vildkatte — de har dog lært al deres Christendom af mig."

„Saa maae de vel kunne flyve til Himmels med Vildgæssene, gamle Præke-Knud!" — svarede Capitainen uden at vende Øinene fra Skibet, der nu var temmelig nær, og hvorpaa Folkene allerede svingede med Hattene, under Velkomstraab og Hilsener fra Kysten.

Der, hvor Matrosen havde peget hen, saae man en stor Flok unge grønlandske Piger, mest fra Christianshaabs og Claushavns christne Familier, ile med Lethed op paa Fjeldet, hvor de under idelige Ajaraab istemte en Sang i deres særegne, uregelmæssige Rhytmer, hvori de saaledes besang hvad de saae:

Skibet kommer!

„Skibet kommer! — Aja! Aja!
Skibet kommer! — O, see!
Som et Isfjeld svømmer det
Ind gjennem Fjorden
Fra det store, det veiløse Hav —
Som en Maage flyver det
Paa Bølgetop
Med de hvide, udspilede Vinger.

Som en Hval det dukker sig
  Dybt gjennem Havsvælg —
See! det flyver fra Dybet,
  Er Fugl paany
Med Solskin paa sine Vinger.

Skibet kommer! — Aja! Aja!
Skibet kommer! — O, see!
Som et Sommertelt flagrer det
Høit paa sit Havbjerg,
Gjemmer Perler til Renskindets Pels.
Som en Tornak bringer det,
  Mægtigt og stærkt,
Trylleriet fra fremmede Verdner:
Fra den Kyst, hvor Planterne
  Vere til Drivtræer —
Fra Landet, hvor Solen
  Ei viger bort,
Bringer det Lufining og Frugter.

  Aja! Aja!
See Skibet lander — o see!
Som en Edderfugl glider det
  Stille mod Fjeldet.
Lad os hilse den Havfugl med Sang!
Lad os ned til Fjordbredden!
  Der bliver Dands —
Lad os ære med Sang vore Gjester!"

Derpaa fore Pigerne under gjentagne Ajaraab, som en Flok Søfugle, ned fra Fjeldet til en Grønning ved Stranden og begyndte den folkelige Glædesdands, hvormed de sædvanlig modtage kjærkomne Gjester. Til Dandsen bruge de ingen

anden Musik, end den Velkomstsang, hvormed de ære de Fremmede. Her istemmedes Sangen af Flere; mange ældre Mænd og Kvinder toge Deel deri, og Forsangerinden, efter hvem de Andre gjentoge enhver af Sangens Linier med glade Ajaraab, var en ældre christen Grønlænderinde.

„Aja! Aja!"

— sang de —

„Vær velsignet, Fremmede!
Udlænding! dvæl paa vor Fjeldkyst!
Reis dit Sommertelt blandt os,
Mens Dagen er skjøn,
Mens Natten har Sollys! —
Og fortæl os hvad herligt du veed!

Fortæl os om Landet,
Hvor „lille Præst" kom fra,
Og hvor Pavia lever —
Om Landet, hvor Sjælen
Har klarere Syn,
Og om Landet, hvor Sjælene samles!

Vær elskværdig, Fremmede!
Nik med dit Hoved!
Vink med din Haand!
Og lad Tolken os tyde din Tale!
Forlyster dig Sang
Og venlige Aasyn,
Skal dit Øre ret ei
Blive fri for vor Sang,
Ei dit Teltgulv fra vore Fødder."

Andet Kapitel.

Skibet var landet, og Poul Egedes Broder stod sjæleglad ved Skibsbroen med en tyk, aabnet Brevpakke i sin Haand. En stor Mængde, mest gamle Grønlændere og Grønlænderinder, havde sammenklynget sig om ham og raabte nu med de heftigste Miner og Armbevægelser: „lever Pavia? — tænker Pavia paa os? — Elsker Pavia os?"

„Ja, Børn!" — raabte Capitainen og svingede et Brev i sin Haand — „vor kjære gamle Pavia lever endnu — Gud for Alt, — han var sund og frisk, da Skibet gik af. Han tænker paa Jer og elsker Jer alle, som sine egne kjære Børn og sin egen kjødelige Broder. Han hilser Jer, Alle, Alle — og takker Jer for al den Kjærlighed, I bære til ham og hans Slægt i eders Hjerter. Han vil aldrig glemme sine kjære Grønlændere, skriver han, og han haaber til Gud at samles med Jer og alle sine Kjære hos Vorherre."

„Pavia! Pavia!" — gjenlød det fra mange hundrede Sjæle, og Taarerne rullede den gamle Krigsmand ned over de lange, brune Kinder ved at være Vidne til al den Kjærlighed, hans kjære, uforglemmelige Broder her eiede.

„God gammel Sværdfisk!" — sagde Grønlænderne til hverandre. — „Dig elske ogsaa" — raabte de til ham — „Dig elske ogsaa, gammel Sværdfisk, og vor nye lille Præst — Sjæl af Pavia Sjæl — Sjæl af din og Pavia lille Søsters Sjæl — elske Jer allesammen, gammel Sværdfisk! Aja! Aja!" — og de hoppede og sprang omkring ham af Glæde.

„Tak, Børn, Tak!" — raabte han bevæget — „saalænge der er een Sjæl af vor Slægt tilbage i Verden, skal vi

heller ikke høre op at tænke paa Jer og elske Jer alle vore Livs Dage; det gjør ogsaa vor kjære Pavia endnu, som en tro, ærlig Ven, hvor langt han end er fra Jer."

„Pavia! Pavia!" — klang det nu ogsaa med en blød, kvindelig Stemme fra Sommerteltet paa Fjeldet. Capitainen saae derop og kjendte den syge Arnarsak, som, trods den Smerte, enhver Bevægelse voldte hende i de næsten lamme Fødder, var ifærd med at stige ned af det bratte Fjeld.

„Bi, bi, Arnarsak! bræk ikke Halsen, Pige! jeg kommer op til dig!" — raabte Capitainen og trængte sig ud af Vrimlen for at bringe denne hans Broders kjæreste Discipelinde og Efterfølgerske i Lærerembedet det glade Budskab og den kjærlige Hilsen, hun længtes saa inderlig efter, og nu læse de kjære Breve i Ro i hendes Telt.

For ad en taalelig Vei at komme op paa Fjeldet, hvor Arnarsak denne Sommer holdt Skole i sit Telt, maatte man fra Skibsbroen gaae en lang Omvei. Capitain Egede havde fyldt sit 64de Aar. Han havde havt Kæmpekræfter og var vel endnu rask og rørig, men besteg dog nu sjelden de glatte, grønlandske Fjelde uden at have sin Søn, Kjøbmanden, eller en anden paalidelig Ledsager under Armen. Sønnen var nu just i fuld Virksomhed ved Skibets Udlosning; men den gamle, halte Knud Matros eller Knud Catechet, som han gjerne lod sig kalde, var strax ved Haanden og rakte Capitainen sin høire, stærke Arm, medens han, med sin Krykke under den venstre, hoppede nok saa rask og traadte sikkrere med sit Træben paa de glatte Stene, end mangen yngre Europæer.

„Med Forlov, Hr. Captein!" — brummede Knud, da Capitainen efter en besværlig Vandring stod stille og pustede, medens han atter kigede i sine Breve og læste Slutningen først paa dem alle, for at see, om ogsaa Alting var fuld-

ment vel i det kjære Danmark. — „Med Forlov, Hr. Inspector!" — begyndte Knud igjen efter et Ophold, da Capitainen kastede et Blik ud fra Brevene — „Verden har vel andensteds Konger og Keisere endnu, som Skik og Brug var blandt christne Mennesker i min Tid — men skulde Nogen hedde Konge eller Keiser herovre, hvor man hverken har Soldater eller Borgemestre eller Skarprettere — saa maatte det vel være Capteinen."

„Bliver du gal? Knud! — jeg Konge?"

„Jeg mener kun af Titulats" — vedblev Knud — „for der er jo ingen fornemmere Mand heroppe, end Han, hvorvel Capteinen rigtignok, med Tugt at melde, bærer Sværdet ligesom forgjæves, siden her dog ingen anden Lov og Øvrighed gjælder, end hvad enhver skikkelig Mand tykkes for Godt. — Men — hvad jeg vilde sagt — idag har jeg dog seet denne hersens hedenske Rad, de kalde for Grønlænderkongen, og der sad et saadant fordømt Svinefjæs paa den Karl, at det kløede mig i Fingrene, og jeg fik bandsat Lyst til at give ham En paa Skallen med min gode Krykke."

„Sladder, gamle Slagsbroder!" — sagde Capitainen barsk — „Den, der krummer et Haar paa nogen af mine Grønlændere, faaer med mig at gjøre. Hvor kom de Nykker over dig? Du er jo dog ædru idag, og du veed bedst selv hvad der kommer ud af Klammeri."

„Min Skavank fik jeg i en ærlig Rus, Hr. Captein!" — brummede Knud noget mut — „og det er Capteinen for honnet en Christen til at regne en gammel Ulk til Onde. Det er nu ogsaa over tyve Aar siden; det skete i Tjenesten og paa en Mandag — det var Ulykken. Naar jeg nu tager mig en lille Rus, er det altid kun om Søndagen og andre Helligdage, naar Øxe og Asen skal hvile og enhver

god Christen skal gjøre sig en lystig Dag ved Guds Gaver, som der staaer skrevet."

„Hvor staaer det skrevet? Knud!" — afbrød Capitainen ham heftig.

„Ih! hvad veed jeg hvor det staaer? men skrevet staaer det, og det selv i Hedningernes Hjerter, som der staaer et andet Sted, og det har været Troen ved Toldboden al min Tid, og Enhver bliver salig ved sin Tro, siger Vor Herre selv."

„Hvor siger han det? Knud! Jo, det har nok været den rette Christendom, du har præket heroppe. Havde min salig Fader eller Broder Paul tænkt paa, at saadan en gammel Svirebroder" —

„Lad det være godt, Hr. Captein! nu har jeg jo ikke meer med Troen og Grønlændersjælene at bestille. Klammeri holder jeg mig ogsaa fra — helst med disse Puslinger — dem var det Synd og Skam at røre ved. Jeg har aldrig lagt Haand paa Nogen af de Græwlinger, uden da jeg efter Embedspligt maatte knubse Christendommen ind i deres Unger. Men Han kan troe mig, Hr. Captein! det var just det, jeg vilde sagt — disse smaa Hedningehunde fra Bjergene og deres Heremestre, de kunde maaske dog have godt af et lille Tryk for Panden, naar de blive for næsvise."

„I saa Fald skal jeg nok sørge derfor, Knud! men lad os nu see, vi komme videre!"

De stege atter et Stykke op af Fjeldstien og Knud vedblev: „denne Grønlænderkonge, Hr. Captein! skal jo have slaaet en Mand ihjel Nord paa, og nu er han nok bange for Gjengjæld. De fremmede Grønlændere, Præsten har laant Hus, skal være i Slægt med den Mand, hin lumske Rad har gjort Kaal paa. Det skal være en rum Tid siden; men nu har de nok stærkt i Sinde at holde Rettergang over

ham paa egen Haand. Det fortænker jeg dem forresten ikke i — for — Liv for Liv! og Tand for Tand! og Næsestyver for Næsestyver! staaer der skrevet. Inspectøren skulde kun have et Nys derom, syntes mig."

„Det kommer ikke Hvalfangsten ved" — svarede Capitainen — „og Andet raader jeg ikke for her. Hvad der er ved den Sag at gjøre kan min Søstersøn Præsten bedst vide. Det er dog godt, jeg veed det, Knud! jeg skal tale med ham derom!"

„Den samme Grønlænderkonge har nok et ondt Øie til Catechetpigen, vor gamle Arnarsak" — vedblev Knud. — „De har villet slaae hende ihjel engang derovre for Hexeri, og har jeg forstaaet en halvkvædet Vise i deres uchristelige Tungemaal, vil de nu sende hende en Hexedoctor paa Halsen, for at puste hendes gamle Sjæl ud og give hende en ny. Tager jeg ikke meget feil, er de saa noget nær alt i Færd dermed" — tilføiede han, idet han saae op mod Fjeldpynten, hvor der lod til at være Folkestimmel.

„Saa skal de skee en Ulykke!" — udbrød Capitainen heftig — „hvi sagde du mig ikke det strax? dumme Djævel!" Han skyndte sig nu med stor Iver at stige opad den steile Fjeldsti, og Knud havde ondt ved at følge ham med sin Krykke.

Inden de endnu vare komne Halvveien til Arnarsaks Sommertelt, kom en Flok christne Grønlændere styrtende dem imøde og raabte: „Hjælp, hjælp, gamle Sværdfisk! fremmed Angekkok vil gjøre Arnarsak Ondt. Han kalder Tornarsuk frem — han gnider paa Gulv med Tromme — han kalder Ingnersoak til sig — han spørger Aanden og faaer Svar — han farer til Himmels og under Jord — han vil lappe hendes Sjæl" —

„Dum Sladder!" — afbrød Capitainen dem og gik hastigere.

„Han har spaaet i Vand" — vedbleve de — „Der flyder Blod af hans Mundkroge. — Han vil aabne hendes Liv og rense hendes Tarme." —

Capitainen slap nu Knuds Arm og skyndte sig saa ivrigt, at nogle af de ældre Grønlændere maatte blive tilbage.

Tredie Kapitel.

I Arnarsaks Sommertelt var der stimlet mange Grønlændere sammen. Nogle vare komne for at modtage den livlige Undervisning, denne mærkelige Grønlænderinde med udmærkede Gaver vidste at meddele baade Gamle og Unge, og hvorved hun mange Aar havde lettet Arbeidet for Præsterne og de indfødte Catecheter. Mange Fremmede vare ogsaa den Dag komne af Nysgjerrighed. Flere vare ilede til, for at komme den næsten lamme Pige til Hjælp, der, i sin Iver for at høre Efterretningerne om den kjære „Pavia", havde glemt sin Svaghed og var styrtet afmægtig ned paa den bratte Fjeldskrent. I bevidstløs Tilstand var hun baaren hen paa Telt-Brixen, som hun ellers aldrig uden Hjælp kunde forlade, men hvor hun næsten altid var omringet af kjærlige og lærvillige Gjester. Blandt de mange deeltagende Venner havde ogsaa en fremmed Angekkok fremtrængt sig med flere hedenske Grønlændere. Det var hin mørke, benradmagre Kivsalik, der ved sine Koglerier gjaldt for en Mirakellæge blandt Kemeks hedenske Frænder og i sine vilde Henrykkelser ofte havde begaaet voldsomme Handlinger, især mod de ulykkelige Kvinder, han og hans hedenske Landsmænd ansaae for „Illiseetsoker" eller Hexe. Han havde strax i sin sværmerske Iver afrevet sine Klæder, og, næsten nøgen, vred han sig nu paa Gulvet, som en afskyelig Orm, i de hæsligste krampagtige Bevægelser, medens han slog paa sin Tromme og mumlede, halvt syngende, til stor Opbyggelse for de hedenske Grønlændere, der nærmest omringede ham: „Den blege Kvinde har mistet sin Sjæl — hun har tabt sin Sjæl af Fod og af Haand — hun har tabt den fordærvelige Illiseetsok-Sjæl

af Bryst og af Mund og af Oie. — En Troldkvinde var hun — til Pinsler fordømt — til Døden bestemt — af den vrede Tornarsuks Tunger (ɔ: Angekkokkerne) — men nu skal hun aande med en ny Sjæl — nu skal hun mæle med en kraftig Sjæl — hvis ei hendes onde Tornak det hindrer." Han lukte nu sine Oine med en underlig Blinken; hans Læber bevægede sig lydløst, og hans Arme flagrede som Vinger.

„Angekkokken er mægtig!" — sagde Tilskuerne — „han taler med sin Tornak — han flyver med sin Tornak — See!"

„Fort! fort!" — mumlede han nu igjen — „til den store Aand! — til Aanden, som boer i de høie Bjerge! — til Aanden, som boer i de dybe Havsvælg! til Aanden, som puster Sjælenes Flammer i Hvidbjørneslægten — i Hvalernes Yngel — i Myggenes Sværme — i Menneskets Lemmer — i Oie og Bryst — i Oren, som rammer — i Pilen, som flyver med Død i sin Braad!" —

„Giv Agt!" — sagde de opmærksomme Tilskuere til hverandre — „hans Sjæl er nu borte — nu reiser den med hans Tornak til den store Aand — til de høie Bjerge eller til det svømmende Isfjeld. Giv Agt! han rører sig igjen — nu kommer alt hans Sjæl tilbage."

„Jeg kommer! jeg kommer!" — mumlede nu Angekkokken igjen. — „Jeg har hentet den stærke — den mægtige Sjæl. — Jeg har nedslugt Hvidbjørne-Sjælen til den blege Kvinde paa Sommertelt-Brixen — den brænder — den flammer — den puster i mit Bryst — jeg kæmper med den Stærke — jeg kommer med den Tvungne. — Jeg kommer og aander! — Jeg aander og blæser! — jeg blæser og udpuster — Hvidbjørne-Sjælen — i den Sjælløses Svælg" —

Saavidt var han kommen i sine Besværgelser, da Capi-

tainen traadte ind i Teltet med Knud Matros og med stor Harme saae disse Optøier. Han befalede strax den mumlende Angekkok at holde inde med sine fordømmelige Konster og øiebliklig forlade den Syges Telt; men Angekkokken laae i Krampetrækninger, og Fraaden stod ham for Munden. Han syntes ikke at høre til de almindeligste af disse Gjøglere, der letelig lade sig skræmme og tilstaae deres Bedrageri. Han lod til virkelig at befinde sig i en mærkelig Sjælstilstand af dyrisk-magnetisk Natur, medens Sygdom og Vanvid blandede sig med hans forvirrede Syner. Med et pludseligt Hyl foer han nu op med stift opspilede Øine og kastede sig over den Syge, som han pustede i Ansigtet af al Magt, medens han udraabte: „Pauna! Aja ja!"

Capitainen traadte til for at rive ham bort; men i samme Øieblik opslog den Syge sine Øine og saae med et Forfærdelsesskrig det vilde, affindige Ansigt med de opspilede Øine lige for sig; hun stødte ham bort med Gru og foldede sine Hænder mod sit Bryst i en maalløs Bøn. Han vilde atter styrte sig over hende; men nu greb Capitainen ham kraftig i den nøgne Arm og kylede ham hen paa Gulvet, hvor han blev siddende stille med de opspilede Øine uden Sekraft og, som det syntes, endnu i en aldeles ubevidst Tilstand. Capitainen tog hastig en Spand koldt Vand, hvori Angekkokken havde spaaet, og hældede den over hans Hoved og nøgne Skuldre. Nu blinkede han med Øinene og foer op. Hans Drømmetilstand var forbi; men han greb forbittret en lang Kniv fra Gulvet og foer, som en Rasende, mod Capitainen med et morderisk Blik; dog i samme Øieblik fik han et kraftigt Tryk for Panden af Capitainens faste Kno og tumlede tilbage. Naar der var Fare paa Færde, veg altid Capitainens Heftighed for den besindigste Ro, og han var ligesaa bekjendt for sit uforfærdede Mod, som for sin Rede-

lighed og Nidkjærhed. — „Er Bjørnesjælen kommen i dig?" — spurgte han rolig, medens Knud Matros vristede den Rasende Kniven af Haanden.

Den afvæbnede Angekkok greb hastig sine Klæder og foer mod Udgangen af det aabne Telt; dog her vendte han sig om med vilde, truende Blik og raabte: „Pas paa, stærke Sværdfisk! naar du hører det suse for dine Øren engang, saa synger Sjælen i Kivsaliks Piil — saa flyver den i dit Bryst og udsuger dit Hjerteblod!"

„Det har ingen Fare!" — svarede Capitainen med samme Rolighed som før, dog med streng Alvor — „kjender jeg mine brave Grønlændere ret, vil de nok dandse saadan en Dands med dig, at du glemmer at komme igjen."

Neppe var dette Ord udsagt, førend alle de christne Grønlændere forlode Teltet, tilligemed de faa af Kivsaliks Venner, der endnu vare blevne tilbage. Kort efter hørte man en Sang udenfor, der tilkjendegav, at man var ifærd med den saakaldte „Ballieren" eller dandsende Retspleie af det strenge Slags, naar man med skarpe Spotsange dandsede rundt om den Skyldige og saaledes ydmygede og tugtede ham langt føleligere, end ved nogen anden Straf. At en Angekkok, som vil dræbe eller gjøre Ondt, ikke længer er Angekkok, men „Illiseetsok" eller ond Troldmand, og at denne falske Angekkok fortjente at udtrommes af Menneskers Samfund med sin egen Tromme, var Indholdet af Kampsangen, som med Kraft og Iver udførtes af en øvet Kampsanger, ledsaget af den forhaanende Tromme.

Den saaledes straffede Angekkok raste af Forbittrelse; men da ethvert Forsøg paa at undvige Straffen var frugtesløs og Latter blandede sig med Spotsangen over hans magtesløse Anstrengelser, knækkedes Modet saa aldeles paa ham,

at han styrtede ned paa sit Ansigt og græd som et haardt revset Barn.

Kemek og hans Følge saae og hørte i nogen Frastand paa denne alvorlige Leg, med vilde, truende Miner, og Dandsen lod nu til at kunne faae en blodig Ende; men da traadte Capitainen ud af Teltet og raabte: „hold nu op, Børn! mens Legen er god! Lad ham kun løbe, den Stakkel!"

Dette skete ogsaa øieblikkelig; dog Kemek og hans Frænder stode endnu truende i Frastand. Imidlertid var der stimlet flere Grønlændere til, for at more sig over Spotdandsen; de klyngede sig sammen i Nærheden af Kemek i overlegen Mængde, og Ordene: „Hvalrossen! — Herrehunden! Manddraberen!" løde mumlende blandt dem.

„Isen er tynd!" — raabte nu Kemek, og i et Øieblik vare han og hans hele Flok som bortblæste.

Fjerde Kapitel.

I Teltet sad nu den stille, blege Arnarsak beroliget paa sit Leie og hørte med glædestraalende Øine hvad Capitainen meddelte hende af sine Breve.

„Først og sidst er her Hilsener til vor kjære Arnarsak" — sagde den Gamle og bladrede i den store Pakke Breve og Papirer, han havde bragt med sig fra Skibet — „i hvert Brev fra det hele Aar og i mange Optegnelser fra forrige Tider, min kjære Broder her har sendt mig, nævner han dig og taler kjærlig om dig. Han glæder sig over dit Brev ifjor, og see! her er selv en lang Skrivelse til dig."

„Aja! Det skal glæde Arnarsaks Øine og Sjæl, naar Midnatssolen lyser ind til mig!" — sagde Grønlænderinden og lagde sin Kind mod Brevet, som var det et kjært Barn, hun bøiede sig mod. — „Har du flere Ord fra Pavias Sjæl til mit Øre?"

„Her staaer flere Ord om dig, end jeg dennegang kan meddele dig" — svarede Capitainen glad og bladrede i et lille Haandskrift, der indeholdt Brudstykker af den Journal, Paul Egede siden lod trykke. — „Hvad han her har skrevet til vore Landsmænds Underretning om dit Land og dit Folk, skal du efterhaanden faae at høre Altsammen. Nu skal du høre hvad jeg allerede har seet om dig og lille Tullimak!"

„Nah-ah! stakkels lille Tullimak!" — sukkede Arnarsak — „han var from og elskværdig og langt bedre, end jeg; dog derfor tog den kjære Gud ham jo saa tidlig til sig. Hvad skriver Pavia om lille Tullimak?"

Capitainen læste nu Broderens Optegnelse om hvorledes den halvvorne grønlandske Dreng, Tullimak, og den lille grøn-

landske Pige, Arnarsak, som han begge havde døbt, d. 4de August 1740 vare fulgte med ham fra Grønland, hvad de havde fortalt ham af deres Folks Sagn om Sol og Maane, og det dybe Indtryk, Synet af det store Hav og Guds store Viisdom i Naturen havde gjort paa dem.

„Ak! det er mig som jeg nu igjen stod hos Pavia paa det store Skib" — udbrød Arnarsak — „det gyngede som en Drivtræ-Spaan med os paa Vandbjergene. Jeg seer endnu hvor deiligt Solen gjorde de hvide Skibsvinger røde og lyste paa Pavias Ansigt i Midnatsstunden. Og siden har Solen dog i 35 Sommere, som denne, rullet rundt om Havet og Bjergene i vore lyse Nætter."

Egede læste hvad Broderen havde opskrevet om sine smaa Grønlænderes spøgefulde og kløgtige Bemærkninger og hvorledes Arnarsak kun gav Agt paa Skipperens Ansigt, naar Havet var uroligt, og ikke vilde være bange før han blev det.

„Den kjære Pavia!" — sagde Arnarsak og smilede — „ere de smaa Ord fra Barnemunden ikke endnu faldne ud af hans Sjæl?"

„Han har bevaret mange af dine Ord, kjære Arnarsak!" — svarede Capitainen — „og de vil maaske glæde Mennesker endnu, naar vi Alle ere døde og borte. See! her beskriver han eders Glæde, da I saae Norge, og anfører den fromme, barnlige Bøn, hvormed I for Menighedens Øine i den lille norske Kirke takkede Gud, fordi han havdeført Jer til det Land, hvorfra I havde faaet Kundskab om Ham." Han læste hvad der stod. Arnarsak foldede sine Hænder, og der kom Taarer i hendes Øine, medens hendes Læber bevægede sig og hun sagte gjentog de samme Ord, hvormed hun dengang, som Barn, havde takket Gud med saa rørt et Hjerte.

„Bliv ved, bliv ved, kjære Gode!" — sagde hun glad

og klappede den gamle Mands Haand — „ved hvert Ord, den kjære Pavia har taget fra vore Læber og gjemt i sin Sjæl, bliver jeg til et lyksaligt Barn igjen, og Tullimak bliver levende, og Pavia staaer for os, og jeg seer hans sommermilde Ansigt, naar hans Øre lyttede til vort Tungemaal, som Ingen forstod uden han og Vorherre i Himlen."

Capitainen læste nu om deres Glæde over, at de med den fremmede Menighed i „de Skæggedes Land" kunde i deres eget Sprog synge Psalmen: „Mit Haab og Trøst" — og hvorledes de havde glædet sig ved Synet af de store Gran- og Fyrreskove, som de nu saae voxede virkelig paa Landet og ikke i Havet, som deres Landsmænd sluttede af Drivtræet, der opskylledes til dem.

„Ak ja! vi havde Børnenes Forstand med vort Folk" — sagde Arnarsak — „men den vise Gud var god imod os, at han lod vore Oine see alle de Underværker under Solen og al den Herlighed i de Fremmedes Verden."

„Men I saae dog hvad der endnu mere glædede Eder" — vedblev Capitainen og læste om deres Ankomst til Danmark og „deres maalløse Forbauselse og Henrykkelse ved Indseilingen i Sundet, ved Synet af Landet og det majestætiske Kronborg, de deilige, grønne Bøgeskove, Marker og Enge og — hvad der overgik Alt — de utallige, store Skibe, som vare under Seil og krydsede mellem hverandre."

„Aja! Aja! o! Danmark! du Deilighedens Land!" — udbrød Arnarsak, og Taarerne løb ned ad hendes Kinder. — „Dog her er ogsaa en Deiligheds Verden" — tilføiede hun og pegede ud over Fjorden, hvis Isbjerge nu funklede som uhyre Guldslotte i Aften-Solglandsen.

Egede vilde nu sammenrulle det lille Haandskrift; men Arnarsak spurgte om Kjøbenhavn og om den gode Konge og Dronning, og om der Intet stod om dem i Brevene. Capi-

tainen saae efter i Brevene, hvor der ogsaa stod Adskilligt om Kong Christian den Syvende og hans ulykkelige Dronning, som for tre Aar siden havde forladt Danmark; men snart mærkede han, at det var Kongen og Dronningen for 35 Aar siden, Arnarsak tænkte paa, og han læste hvad han fandt i sin Broders Journal om Arnarsak og hendes unge Landsmands Fremstilling ved Christian den Sjettes Hof, hvor disse Naturbørns Adfærd og Tale stod i saa elskværdig Modsætning til den fine Verdens Vedtægter og Hofskikkene.

„De fornemme Medmennesker var kjærlige mod os" — sagde Arnarsak — „deres Ansigter maatte vel smile, naar vi kom og gik, uden at bøie os og dukke, som de Fremmede, men lod dem kun sige, at vi ønskede at see dem i Himlen. Vore Øine loe ogsaa, naar vi saae hvorledes de viste hverandre Ære med Kroppen; men de vare gode mod os Allesammen, og vi mente det ogsaa godt med deres Sjæle."

„Eet Sted maa jeg dog læse dig endnu, siden disse Erindringer glæde dig!" sagde Capitainen — og Arnarsak hørte med allerstørst Glæde den kjære Pavias Optegnelse om hendes Sygdom og hendes Bøn til Gud om at lade hende leve og komme til sit Land igjen, for at lære hendes Folk at kjende ham og hans Søn og blive salige med hende. Arnarsaks naive Bøn til Gud lod ordret saaledes: „Du er dog jo vis paa mig, og det haster ikke. Du kan faae mig en anden Gang, naar jeg Ringe først har udrettet din Villie hos mine egne Medmennesker."

„Den Bøn fløi ikke den kjære Gud i Himlen uhørt forbi fra min Barnetunge!" — udbrød Arnarsak og trykkede de foldede Hænder mod sit Bryst. — Men nu afbrødes Capitainen i sin Læsning ved Lyden af et mildt, klangfuldt Udraab i Teltets dunkle Baggrund, som røbede den inderligste Deeltagelse, og han saae to Skikkelser, som han ikke

før havde bemærket, men som nu havde tændt en Lampe, hvorved de beredte deres Spise. „Har du Fremmede? Arnarsak!" — spurgte han og pakkede sine Papirer sammen.

„To Medmenneskesjæle Nord fra har flyttet deres Lampe til mit Sommertelt" — svarede hun. — „De lede i deres Fordunkelse om en stor Angekkok, den Ene vil have seet i Drømmenes Land i Skikkelse af hans Skytsengel eller Tornak, som vi sige. Han troer, der er Syn i mine Øine for slige Hemmeligheder, og maaskee er der Dagning i hans Taage."

„Hvad hører jeg, Arnarsak!" — udbrød Capitainen forbauset — „kan du see Andet end Galskab og fordømt Løgn i slige Drømme? Andet saae hverken min salig Fader eller min Broder deri."

„Din Moders Søn, vor kjære Pavia, har lært mig at see paa Alt med de indvendige Øine, kjære Gode!" — sagde Arnarsak med mild Stemme og klappede Capitainens Haand, som han i sin Heftighed havde knuget om Brevpakken. — „Pavia blev selv stundom ordløs ved Angekkokkernes Tale; men han rystede mildt med sit Hoved, og det klang i hans Øren som Børnenes Sang. Den sande Gud i Himlen vredes vist ei heller, naar vi skimte Glimt fra hans Ansigts Glands i mit Folks mørke Tid. Vi vare uvidende Børn; men vi saae dog Sjæl i alle Ting, og selv de veiløse Sjæle legede som Børn for vore Øine i de deilige Nordlys."

„Der hænger dog Noget af den gamle Overtro ved dig endnu, Arnarsak!" — sagde Capitainen advarende — „ligesom ved dit Navn, du ikke vilde ombytte med et christeligt. Du saae jo nylig selv med Aissky hvad disse Angekkokkers Galskab fører til."

„Selv hin Rasende saae dog stundom Meer, end hvad ikke var" — svarede Arnarsak, der endnu med sine Landsmænd ingen anden Benævnelse havde for Begrebet om Løgn

— „men nu krymper hans Sjæl sig paa Sotbrix, og hans indvortes Øines Syn er fordunklet af onde Drømmes Taager. Den gamle Mand hist ved Lampen er ogsaa Angekkok; men i hans Sjæl brænder en stor Lampe i hans mørke Tid. Det var ham, der holdt fast paa min Sjæl, da Solen sidst gjorde Nætterne klare, og da hin forvildede Kivsalik med sine Frænder løftede Harpuner mod mit Hoved Nord paa, fordi min Tunge sang om den store Tornarsuks Forgængelighed."

„Ham, der frelste dig ifjor for at blive spiddet som Hex?" — spurgte Capitainen opmærksom — „altsaa hin Djævelens stikkelige Profet Nord paa, som vi kalde ham — hin gamle Elik, som hverken min Fader eller Broder kunde omvende?"

„Ja — den høie Tornarsuks Tunge kalde mine Medmennesker ham histovre" — svarede Arnarsak — „og see! ved Lyden af det Navn opløfter han sit Hoved. Hin store Aand, vi før kaldte Tornarsuk" — vedblev hun — „var vist heller ikke den onde Djævel: han var streng og haard og forfærdelig, men stor og høi og velgjørende tillige, som det store Hav, som Solen og den klare Maane, som Ilden og den høie Luft med Sne og Skyer og med de herlige Stjerner."

„Ja saa! nu begynder jeg at forstaae dig" — sagde Capitainen — „det har altsaa vel været den hele Verden og det hele Liv, der rører sig i den, I har tilbedet som den sande Gud. Hin Afgud har altsaa været det Samme for Eder, som de fordømte Afguder tilhobe for andre Hedninger: Livets Skaber, Opholder og Ødelægger i een Person — den Algode og den Onde tillige, Vorherre og Djævelen, kjort ihob — ja saaledes maa Gud vel see ud i de gale Hoveder, der ingen anden Gud kjende i Verden, end denne Verden selv

med dens Begjeringer og forgængelige Herlighed. Men har I gjort Naturen og Alverden selv til jer Gud" — vedblev han ivrigere — „saa har dog nok min Broder havt Ret: for saa var jer Gud jo denne Verdens Fyrste selv, og husker jeg ikke feil, saa kaldes netop Djævelen saaledes i den hellige Skrift. Dog det er en Sag, vi maae spørge de Lærde om" — tilføiede han roligere, idet han søgte at bekæmpe sin Heftighed — „saameget er dog nok vist, at det væmmelige Uhyre, de dumme Angekkokker beskrive som denne Natur-Afguds Moder eller Oldemoder, og som de intet Navn har paa, umulig kan være Andet, end et ondt Væsen og ret hvad vi kalde Djævelens Oldemoder."

„Ogsaa deri er der maaske Dagning i Taagen" — svarede Arnarsak. Dog nu afbrødes deres Samtale af den gamle Elik, som havde lyttet opmærksom paa deres Ord. Med sin Tromme og den lille Stav i Haanden fremtraadte han med stille Høitidelighed og gjorde Mine til at ville istemme en af sine religiøse Hedningsange.

„Ingen Gjeglerier her, gamle Elik! saalænge jeg er tilstede!" — sagde Capitainen streng og reiste sig heftig — „vil Arnarsak tillade dig at øve dine Konster her eller synge dine gale Sange for christne Øren, saa maa hun selv forsvare det, om hun kan, for Gud og sin Samvittighed og for vor gode Præst; men jeg sætter ikke min Fod i hendes Telt, saalænge her taales sligt fordømt Hedenskab."

Elik blev staaende med rolig Alvor, uden at forandre en Mine i sit høitidelige Ansigt; dog han gav ingen Lyd paa Trommen, og der kom intet Ord over hans fast sammenklemte Læber.

„Jeg forstaaer dig" — vedblev Capitainen med dæmpet Harme. — „Du er Gjest her, som jeg, og vil jeg ikke høre paa din Sang, kan jeg gaae!" Med disse Ord gik

han hastig ud af Teltet, og Arnarsak saae med et vemodigt Blik efter ham. Gamle Elik bøiede sit Hoved taus, som en Sørgende. Han traadte tilbage og udslukkede den Lampe, han nylig havde tændt, hvorpaa han gjorde Mine til ogsaa at forlade Teltet.

„Lad din Fod ikke være fra mit Gulv, saalænge din Sjæl finder Hvile ved min Lampe!" — sagde Arnarsak venlig til Oldingen. — „Han er elskværdig, den gamle Sværdfisk, som vore Medmennesker kalde ham; men hans Sjæl flyver til hans Kind og hans Tunge mæler skarpe Ord, naar han seer Angekkokkernes Tromme."

„Elik elsker ogsaa hin gamle Pellés' Søn og den glade Pavias Broder; dog Ingen af dem kunde gjøre min Tornak ordløs" — sagde den Gamle og oploftede sit Hoved. — „Jeg har seet Pellés' Ansigt lyse; jeg har hørt hans og Pavias Taler. De talte stærke Ord om deres Gud; men deres Tunger kunde dog ikke kalde den Stormvind frem, som skal bortrive Tornarsuk med hans høie Sommertelts Lampe."

„Bliv hos mig! og deres Ord skal komme tilbage! de skal tale til din Tornak med vore Mødres Tunge! Det skal klinge dig som Sang fra vore Stamfædres Moder og fra den høie Tornarsuks Sjæl, naar den aander mildt og kjærligt i Sommerluften! Bliv hos mig, gamle Elik! og Pellés' Søn skal komme tilbage og see paa dig med Pavias glade Sjæl i sit Øie!"

„Elik tøver gjerne hos dig og hører dine Ord! Elik elsker ogsaa Pavias Moders Søn!" — sagde den Gamle og traadte nærmere til Arnarsaks Leie, medens Lampen, han havde udslukket, atter opblussede under et glad Aja-Udbrud i Teltets Baggrund. „Min Fod stod hist paa Fjeldet, da Skibet gled herfra med gamle Pellés" — vedblev Elik. — „De, som nu ere gamle, vare den Dag unge med Elik; de

græd, som moderløse Børn, der gjemmes i Stendyssen hos den døde Moder. Der randt ogsaa Vand paa mine Kinder, da jeg saae det. Mine Øine saae ogsaa Drivtrækassen paa det store Skib, hvor Pellés' lille Kone laae død — hun, som de Alle kaldte Moder. — Hendes Haand havde klappet vore smaa Børns Kinder og puttet Mad i de Syges Mund og holdt de Døendes Hoveder opreist. Det var hendes Søn, der nys saae med vrede Øine paa Elik og vendte sig bort med de Fortørnedes Hast. Men Elik elsker ogsaa Pavias Broder og hin døde Kvindes Søn, naar han vender mig Ryggen."

Nu nærmede ogsaa Naja sig Arnarsaks Leie. Hun holdt Hænderne for sit Bryst og nikkede: „Elik har sagt mig hvad der var" (ɔ: Sandhed) — sagde hun — „i hvert af dine Øine skinner en lys Tornak, og du har en Sjæl i hvert Ledemod. Naar jeg hører din Røst, klinger der Sommersange i min Sjæl, selv naar du taler med de Fremmedes Tunge. Lad mig blive hos dig, Arnarsak, til jeg har lært hvad den glade Pavia lærte dig om den store Herre i Himlen!"

„Hvil Jer i mit Telt og vederkvæg Jer ved min Lampe!" — sagde Arnarsak og klappede Najas brune Kind, som havde heldet sig mod hendes Bryst — „sid hos mig, medens Dag og Nat nu har Sollys! og jeg skal vise Jer den Kræfternes Mester, I lede om — han, hvis Skikkelse Elik saae i Drømmenes Land og som kan løse alle Tornarsuks Gaader!"

Femte Kapitel.

Medens Arnarsak nu følte sig opmuntret igjen ved det kjære Brev, hvis fuldstændige Indhold hun dog gjemte til den lyse Nat, og medens de nye Gjester med saa kjærlig Tillid sluttede sig til hende, var Capitainen med heftige Skridt gaaet bort fra hendes Telt. Solen havde naaet sit laveste Standpunkt den Dag; den glødede stille uden Straaler i Vesten og begyndte sin forunderlige Polarsommer-Gang mod Nord og Øst i Horizonten, som en gloende Ildfugle, for atter om Morgenen at opløfte sig i hele sin majestætiske Straaleglands over Snebjergene. Capitainen stod stille paa Fjeldstien og tabte sig i Beskuelsen af den mageløse Pragt. Det opløftende Syn havde bevæget hans Sind. Han fortrød sin Heftighed mod den gamle Elik og at han ikke havde sagt Arnarsak Farvel eller viist hende, hvad han havde medbragt og hvad der dog allermest vilde have glædet hende — det lille Portrait af Paul Egede, der var ham tilsendt. Han gjorde en Bevægelse, som for at vende tilbage, men gik dog videre ned ad den glatte Fjeldsti, hvor den optøede Sne hist og her havde dannet smaa Bække. Gamle Knud Matros hinkede ham nu med megen Iver til Hjælp og rakte ham sin Arm med en meer end almindelig stiv Holdning. Han var i Førstningen usædvanlig ordknap og yttrede sig noget afbrudt. „Vandsat smattet, Hr. Captein!" — brummede han kun engang imellem, naar han gled eller vaklede paa sit Træben. — „Et fordømt galt Land!" — tilføiede han nu — „Sne ved Midsommer — lys Dag, naar christne Folk har Nat!"

„Tag til Takke med Landet, som Vorherre har skabt

det, Knud!" — svarede Capitainen — „men du gaaer som du var træt — hvor har du været?"

„Paa Skibet, Hr. Captein! — hilst paa gamle Kammerater — prækket lidt Christendom paa Veien for en vantro Grønlænder — En af dem, der vil slaae deres svineøiede Konge ihjel."

„Deres Omvendelse skulde du lade Præsten om, Knud! — men hvordan gaaer du dog?"

„Vandsat smattet, Hr. Captein! — hold kun fast ved mig! Jeg er sikker. — Et svært Capitel forresten — det om Helvede og den evige Fordømmelse, Hr. Captein! og om Hevnen, som hører Vorherre til. — Hans Søn maa være uendelig god — sige de taabelige Hedninger — men Faderen af et fortrædeligt Gemyt — ret et dumt Folk, Hr. Captein! — forbandet smattet!"

„Slip heller min Arm, Knud! du er jo nær ved at rive mig ned af Fjeldet. Du har vel drukket Velkomst med Kammeraterne, skal vi see."

„Brave Kammerater, Hr. Captein! honnette Sjæle — christelige Gemytter — men disse Hedninger — og deres nøgne Heremestre, som vil hente Bjørnesjæle fra Maanen til de gamle Piger — stikke christelige Capteiner ihjel — lad mig faae dem fat! — Capitlet om Helvede skal Ingen sætte mig i! — Smattet, Hr. Captein!"

„Skam dig, Knud! du har været paa Svir igjen."

„Vi er alle Mennesker, Hr. Captein!" — brummede Knud — „og Guds Gaver maae sagtens være stærkere, end al vor Dyd; men derfor skulde dog ingen christen Catechet være til Spot for Hedningerne og til Forhaanelse for deres Afkom. — See mig engang til de ugudelige Unger!" — Med disse Ord pegede han paa en Flok grønlandske Drenge, som med Latter og Sang efterlignede de Ældres „Vallieren"

eller Sangkampe, idet de dandsede rundt om to halvvorne Drenge, der med deres Folks medfødte Smidighed og de pudserligste Bevægelser efterabede en Trætte mellem to berusede Mænd med alle de eiendommelige Særegenheder, de med usigelig Morskab havde opfattet efter de fremmede Matroser.

„Børnenes Spøg er uskyldig" — sagde Capitainen og nikkede til dem — „vore Drukkenbolte kunde have godt af at see derpaa. See nu til, du kommer hjem og i din Seng, Knud!" — De vare komne ned af det steile Fjeld og i Nærheden af Præstens Bolig, hvor Capitainen gik ind.

„Vandsat smattet!" — mumlede Knud og gik med saa megen Gravitet som muligt forbi de legende Drenge, som saaledes vare inde i deres Leg, at de slet ikke havde bemærket hans Tilstand.

„Auna! Kauna!"

— sang de og pegede svinglende mod Nord og Syd —

„Saa seiler Skibet —
Saa seiler fremmed Mand:
Høit op mod Norden,
Langt ned mod Syden —
Ho! Ho! Ho! Hoho Ho-j!"

Dette Omkvæd var det sædvanlige Forundrings-Udraab.

„Pauna! Sauna!"

— vedbleve de og pegede mod Øst og Vest —

„Saa svingler Skibet —
Saa svingler fremmed Mand —
Langt hen mod Østen —
Langt hen mod Vesten —
Ho! Ho! Ho! Hoho Ho-j!

Kablunakkerns Snevand,
Det galgjørende Vand
Har gjort fremmed Mand til Skib,
Og saa seiler Manden —
Og saa seiler Skibet —
Det seiler over Land
Til alle Verdenshjørner —
Auna! Kauna!
Pauna! Sauna!
Ho! Ho! Ho! Hoho! Ho=j!"

Under en umaadelig Latter gjentoges dette Omkvæd, medens især den ene af Drengene, der stode i Midten, spillede den drukne Mands Rolle fortræffeligt. Det var den indfødte Catechets Søn.

„Jo, vi skal seile Jer! vi skal hohoheie Jer!" — brummede nogle barske, lallende Stemmer i Nærheden. Det var tre af de nysankomne Matroser fra Skibet, som vare stærkt berusede, og hvoraf især de to ret havde glubske, bøddelagtige Ansigter. De syntes i høieste Grad forbittrede over de grønlandske Drenges Leg, som de troede skulde gjælde dem personlig.

„Skal vi hænge dem? de Hundehvalpe!" — brummede den Ene.

„Det er kun halve Mennesker" — mumlede den Anden — „de komme jo til Verden med Satansmærket over Krydset." Herved mente han den lille blaae Plet, hvormed de grønlandske Børn fødes, og som efterhaanden, som de vore, udbreder sig over deres hele Legeme og ansees for at give dem den brunlige Farve, medens de ved Fødselen forresten ere ligesaa hvide, som Europæernes Børn.

„En Satans Yngel!" — vedblev den drukne Matros med

det glubskeste Ansigt. — „De kan rende som Kattekillinger. — Grib mig ham i Midten! — Den Hvalp skal aldrig meer holde Folk for Nar!"

Børnene vedbleve med den største Glæde deres Leg og mærkede slet ikke til den Fare, der truede dem.

I Præstens Dagligstue sad imidlertid Capitain Egede ved Bordet og bladede i den store Mængde Aviser og Breve, hvormed det var overlæsset. Der laae desuden en Deel nye, uopskaarne Bøger, tilligemed en Bunke Noder, en Fiolin og en Fløite. Ved Capitainens Side sad en ung, temmelig høi og noget fyldig Mand paa henved 30 Aar med lysebrunt Haar og et sandt Johannes-Ansigt, hvori den inderligste Mildhed, Kjærlighed og Godmodighed, dog med et Anstrøg af spøgefuldt Lune, var fremtrædende. Han bar en mørkebrun Frakke, og skjøndt han var i sin dagligdags Husdragt, saae han dog næsten pyntelig ud, med de blanke Knæspænder, nedenfor de korte Benklæder, og de snehvide Strømper, der saaes imellem dem og Støvlerne. Hans smukke, ædle Skikkelse var paafaldende, selv naar han, som nu, sad halvbegravet mellem Bøger og Avisdynger; men naar han oploftede Hoved og Øine, glemte man alt Andet for den usigelige Elskelighed i Blik og Udtryk. Denne Mand var Hans Egede Saabye, en Dattersøn af den store grønlandske Apostel, Hans Egede, og den heihjertede Gjertrud Rask. Bedsteforældrenes Aand syntes at hvile over ham, som næsten over hele denne mærkelige Slægt. I de fem Aar, han havde opholdt sig i Grønland, som ordineret Missionair, havde han i høi Grad vundet Indvaanernes Hengivenhed. Alle Børn holdt usigelig af ham, og det barnlige Folk, han her levede iblandt, følte sig næsten vidunderlig tiltrukket af hans hele elskværdige Personlighed.

Capitainen havde meddeelt ham hvad der var hændet med den rasende Angekkok og hvad Knud Matros havde yttret om de fremmede Grønlændere. Det Hus, Præsten havde overladt disse Fremmede, laae ¼ Miil fra de døbte Grønlænderes Boliger; men de kom næsten daglig til ham, dog uden at tale om deres Forsæt, der imidlertid var rygtedes og ikke heller var Præsten ubekjendt. De vare for mandstærke til at deres Forehavende kunde hindres ved Magt, som desuden her vilde være høist misligt. Den gamle Frændehevn misbilligedes ingenlunde selv af de fleste døbte Grønlændere, og Navnet „Faderhevneren“, hvormed allerede Kunnuk benævnedes, var et Hædersnavn. Blandt disse Naturmennesker er den almindelige Retsfølelse den eneste Lov, og den er fordetmeste tilstrækkelig. I dette sjeldnere og vanskeligere Tilfælde, som blandt tvende store Slægter kunde fremkalde en lang Række af Blodhevns-Optrin, havde Missionairen fundet det klogest at virke saa meget som muligt paa disse farlige Fremmedes Villie og Sind og blot give dem Leilighed til at opsætte, hvad dog kun en aldeles forandret Tænkemaade kunde bevæge dem til at opgive.

Capitainen havde billiget sin Søstersøns klare Anskuelse af denne Sag, og nu vare de midt inde i deres gjensidige Meddelelse af Brevene fra Fædrelandet og det hele forbigangne Aars Avis-Efterretninger, som de her først modtoge den eneste Postdag i hele Aaret, naar Skibet var kommet. De private Familie-Nyheder vare denne Gang usædvanlig glædelige. Efter at have omtalt deres noget forskjellige Forventninger om det Guldbergske Ministerium, der, uagtet sit Tilbagegangs-System, lovede dem en ny Udviklings-Periode for dansk Sprog, Videnskabelighed og Konst, kastede de nu fra deres afsondrede Verden et forskende og deeltagende Blik ud over Menneskeslægtens store Anliggender og hvad der siden forrige Sommer lod til at bevæge sig i alle de dannede Folkeslags Liv.

Capitainen var en ivrig Fædrelandsven; men hans Verdens-Helt var Preussens Frederik den Anden, og han syntes nu kun at have Øie og Øre for hvad der angik denne Tidsalderens største Heros, hvis Navn han ikke havde seet paa Prent i et helt Aar. Da Skibet forrige Sommer bragte Underretning om Polens fortsatte Deling, havde han vel billiget sin Søstersøns menneskekjærlige Sorg og retfærdige Harme over hint ulykkelige Folks Mishandling; nu kunde han dog ikke for Polakkernes Skyld ønske Catharina den 2den mindre Lykke mod Tyrkerne, som for ham vare Christenhedens fælles Fjender. Ludvig den Femtendes Død og Frankrigs Haab til Ludvig den Sextendes Bestræbelser saavelsom de første Løsrivelses-Bevægelser i Nordamerika gave nu Anledning til en Meningsstrid om Folk og Stater mellem den ældre og yngre Mand, hvori, uagtet deres fjerne Afsondring fra Tidsaandens store Skuepladse, den ældre og nyere Tids Ideer umiskjendelig afspeilede sig, men uden hin Lidenskabens Uro, der ofte omtaager den nærmere Beskuers Blik, medens de begge, i Egedernes religiøse Aand, med glad Haab overlode Løsningen af alle Tidsaandens Gaader til den evige Verdensregjering.

Deres Samtale var nogle Gange bleven afbrudt ved Latter og Tummel af de udenfor legende Drenge. Nu hørte de ogsaa nogen Larm, som af berusede Mennesker. Den Dag, Skibet var kommet, var Sligt dog intet Usædvanligt, og man lod sig ikke videre forstyrre derved. En af de nysankomne Bøger fængslede især Præstens Opmærksomhed; det var 1ste Deel af Tyge Rothes „Christendommens Virkning paa Folkenes Tilstand i Europa", der tilligemed 2den Deel af Schyttes „Staternes indvortes Regjering" var sendt ham, som det foregaaende Aars vigtigste videnskabelige Værker.

Missionairens Bolig, der tillige tjente til Kirke, var temmelig rummelig og tildeels indrettet paa europæisk Viis.

Her var saaledes et særskilt Kjøkken, der adskiltes fra Præstens Dagligstue ved et lille Pigekammer. Under Mændenes politiske Samtale sad i dette lille Kammer en ung Kone i europæisk Dragt med to diende Børn ved sit Bryst og et halvopslaaret Boghefte i den venstre Haand. Med de smukke, blottede Arme og den høire Haand holdt hun omhyggelig fast paa Børnene, medens hendes brune, ildfulde Øine vexelviis dvælede paa dem og paa Bogen. Naar man saae den choleriske Ild i de mørke, glimrende Øine, den varme Hudfarve og de kulsorte, krøllede Haar, der ringlede sig om Hals og Nakke, skulde man troe, man her saae en Spanierinde, og denne Formodning vilde maaske bestyrkes ved Synet af en lille, gammeldags Luth, der laae paa en Stol ved hendes Side; men hørte man hende saa nynne og kjæle for Børnene eller læse høit i Bogen, som hun ofte gjorde, vilde man strax høre, at kun en indfødt dansk Kvinde saaledes kunde tilegne sig det danske Sprogs Natur og Poesie. Det Sted, hun nu med smuk og livlig Betoning læste i den opslagne Bog, var det velbekjendte:

„Et Egern, som leger
I Toppen af Eger —
En Raslen forfører
Den dristige Jæger.
Han standser og kiger,
Til Byttet sig sniger
Og løfter sit Spyd,
Og svulmende stiger
Hans Hjerte af Fryd."

Men nu afbrød Omsorgen for Børnene hendes livlige Opmærksomhed for den nye Bog. Det ene, som sov, lagde hun hen paa en grønlandsk Sovebrix; med det andet, som

var uroligt og som havde et aldeles grønlandsk, men dog nydeligt lille Ansigt, gik hun lullende op og ned i Kamret.

Denne omhyggelige, unge Moder og livlige Læserinde var Missionairen Saabyes Hustrue, Vibecke Margrethe Thye, en Præstedatter fra Sjælland, som for fem Aar siden var fulgt til Grønland med Saabye og her ligeledes med stor Kjærlighed og Opoffrelse tog sig af Folket. Hendes Kjærlighed til Musik og Poesie, som han deelte og nærede, bidrog meget til at forskjønne deres daglige Liv i denne afsondrede og strenge Deel af Verden. Denne Gang havde Skibet bragt hende Begyndelsen af en Oversættelse af Grandison, en stor oversat Roman, Theela, i 3 Dele, nogle af Marmontels moralske Fortællinger og Gesners Idyller. Med Holberg og en Deel af Evalds tidligere Arbeider var hun fortrolig; men idag var det dog første Gang, hun følte sig ret greben og med Begeistring tiltalt af den danske Poesie ved Bekjendtskabet med Evalds „Balders Død," der forrige Aar var udkommet i 11te Stykke af „Forsøg til skjønne Videnskaber." — Hun følte sig uimodstaaelig tildraget af den nye Bog og sad snart igjen ved den. Hun læste Slutningen af hin livlige Sang om Bjørnejægeren:

„Hvor er han den grumme?
Hvo hørte ham brumme?
Han tier og rører
Kun Grenene svagt.
En Raslen forfærer
Den dristige Jæger;
Og det, som han hører,
Er Bladenes Lyd,
Som Vinden bevæger."

Men nu syntes hun i den virkelige Verden at høre en Brummen, som af vrede Bjørne — og studsede. I Kjøkkenet

havde hun hørt en besynderlig Larm. Hun lagde hurtig det andet Barn paa Brixen og traadte derud. Ved Ildstedet stod en lille Grønlænder, der gjorde Tjeneste som Huskarl. Han stod skjælvende og maalløs af Skræk; og i Karlekamret bag ved Kjøkkenet, hvortil Døren var lukket paa Klem, hørtes en underlig Tumlen og en dæmpet, rallende Lyd, som af en Døende.

„Hvad var det?" — spurgte den unge Kone, og Blodet forlod hendes blussende Kinder.

„Kablunakkerne slaae ihjel — gale Kablunakker kvæle Catechets Dreng" — stammede den forfærdede Grønlænder og pegede paa Døren til Karlekamret.

Der var kun faa Skridt til Dagligstuen, hvor Præsten og Capitainen vare tilstede; men hun hørte atter hin skrækkelige Rallen, blandet med en Mumlen af Eder og raae Stemmer. Uden noget Øieblikś Betænkning foer den unge Kone med begge Hænder mod den tilklemte Dør, som der ingen Laas var til; men den blev holdt fast til indenfor. „Hjælp mig Døren op!" — raabte hun til Grønlænderen. Ved Begges forenede Kræfter foer Døren op, idet den stærkt berusede Matros, der holdt paa den, tumlede baglænds om. Den forfærdede Grønlænder var veget tilbage og forblev maalløs af Gru. Den unge Kone stod ene blandt de Rasende. Med de udbredte Arme bortstødte hun to andre ravende Mennesker fra en halvvoren grønlandsk Dreng, de havde under sig. Det var den indfødte Catechets Søn, hin Dreng, der bedst havde efterlignet en drukken Matros, og som nu laae, sorteblaa i Ansigtet, med udspilede Øine og med Halsklædet fast sammensnøret om Struben. — Der foer en Kniv i hendes Arm; men hendes hele Sjæl var i en saadan Spænding, at ingen legemlig Smerte i dette Øieblik var hende følelig. Hun befriede Drengen øieblikkelig fra det kvælende Halsklæde; hun reiste ham op og

mødte hans vilde Bødler med et Blik, der syntes mægtigere, end alle Vaaben. Man siger, de vildeste Dyr kunne skræmmes af et Menneskeblik; det vilde Dyr i Mennesket maa kunne tæmmes ved samme Magt af en høi og ædel Natur. Som brummende Bjørne, der have seet en Ild eller et dem fremmed, mægtigere Væsen, ravede de berusede Matroser ud af Døren, den ene med en blodig Kniv i Haanden, medens den unge Kone med blødende Arm trykte den halvkvalte Dreng til sit Bryst og snart havde den Glæde at see Livet vende tilbage i hans Øine og den naturlige Farve til hans Kinder.

Sjette Kapitel.

Omtrent en Time efter hin rystende Begivenhed, sad den unge Præstekone, med den frelste Grønlænder-Dreng ved Siden og begge de spæde Børn i Skjødet, inde i Dagligstuen hos sin Mand, uden at have talt et Ord om, hvad der var hændet. Den halvvorne Dreng stod stille og syntes ret fornøiet med en stor Skibstvebak i hver Haand, hvormed han gjorde sig tilgode efter Skrækken; men han loe og spøgte dog ikke som han pleiede. Som Grønlænder-Catechetens Søn, havde han saa godt som hjemme i Præstens Hus.

Det var sildigt. Capitainen var gaaet, og man havde sluttet den sædvanlige Aften-Andagt, hvorved ogsaa nogle af de Fremmede Nord fra havde været tilstede. Præsten kunde nu ikke løsrive sig fra Brevene, Aviserne og Bøgerne i den smukke, soloplyste Sommeraften. De nye Musikblatte, han havde faaet med Skibet, maatte han nu dog kige i. Nogle Musiknummere af Sartis „Deucalion og Pyrrha" og Salieris „Armida" maatte ogsaa foreløbig klimpres paa Fiolinen. Han følte sig ret inderlig glad i al den Rigdom, og Vibecke vilde ikke forstyrre hans Glæde. Hun saae vel noget angrebet ud; men han mærkede det ikke. Snart havde ogsaa hendes Glæde over den frelste Drengs Spiselyst og de smaa Børns Lyksalighed, saavelsom Tanken om den nye, herlige Bog, der laae opslaaet paa Bordet, udslettet ethvert Spor af Uro og Spænding i hendes ildfulde Øine. Det største af de spæde Børn var hendes egen førstefødte Søn; det mindste var et moderløst, grønlandsk Barn, som hun havde reddet fra at hungre ihjel eller blive levende begravet i Stendyssen med den døde Moder — en af de skrækkeligste Skikke, som Nøden og Mangelen paa et Næringsmiddel,

der kan erstatte Modermælken, her alene har kunnet fremkalde, hvor Kjærligheden til Børn maaske selv er større, end hos noget andet Folk.

Præsten greb nu Fløiten og kunde ikke modstaae Lysten til at høre et af de smukkeste Musiknummere, han havde prøvet. Den unge Præstekone bevægede Foden sagte efter Takten, medens hun med Glæde betragtede sin Førstefødte. Hun lagde ham med et moderligt Kys i den hjemmegjorte Drivtræ-Vugge, hvor han strax sov roligt. Nu kyssede og kjælede hun for det spæde grønlandske Barn, der med sin Musik nødte Præsten til at lægge Fløiten hen.

Han saae atter i Aviser og Breve. — „Hør, Vibecke! glædeligt Nyt!" — udbrød han — „Vor brave Dr. Berger er befriet fra sin Forviisning i Aalborg og er bleven Professor i Kiel."

„Gud skee Lov!" — sagde Vibecke glad — „saa har man dog gjort nogen Uret god igjen efter hin skrækkelige Dommedag, der fulgte 17de Januars-Tragedien derhjemme. Det skal du see din Morbroder Paul har udrettet hos Guldberg."

„Vel muligt!" — svarede Saaby. — „Han frygter ikke for at tale Retfærdighedens og Fortjenestens Sag hos de Mægtige. Ogsaa for vore kjære Grønlændere er han utrættelig; og de skjønne derpaa. Du skulde hørt hvor Navnet „Pavia" lød her fra Alles Læber ved Skibets Landing. Kunde jeg engang efterlade mig et saadant Eftermæle her, skulde jeg aldrig ønske mig nogen større Lykke i Verden."

„Du har, Gud skee Tak, Slægtens Velsignelse med dig" — sagde Vibecke og betragtede hans smukke Ansigt med Glæde. — „Jeg har idag besøgt de unge, lykkelige Ægtefolk ved Fjorden, som du vovede Livet for. De sang Ajasange om deres „stærke lille Præst", som kunde kaste Frederik Hvidbjørn til

Gulvs og som ingen Kniv eller Bøsse kunde skade. Jeg glemmer aldrig den Brudevielse."

„Det var første Gang, jeg ret takkede Gud for min Legemsstyrke" — sagde Præsten — „dog slige Overfald høre, Gud skee Lov, til Undtagelserne her blandt dette godmodige Folk. Jeg burde maaske ogsaa opsat Vielsen til vi havde den urimelige Faders Samtykke. Maatte vore egne gode Landsmænd nu kun ikke gjøre os Skam! Jeg har iaften hørt Larm herudenfor som af Berusede. Morbroder Niels vil erkyndige sig om hvem det var. Der skal dennegang være nogle vilde Krabater med Skibet. Dem maae vi see vi faae sendt bort!"

„Det kunde vel være klogest, men i Stilhed, kjære Sjæl! du veed hvor misligt det er, naar nogen Uorden af vore Landsmænd her rygtes — og vor gode Capitain er hidsig. Du kan da ogsaa blive heftig — ligesom jeg, hvor from du er." Med disse Ord skjulte hun hastig sin saarede Arm, hvorpaa Blodet havde gjennemtrængt det tykke Haandklæde, hun havde svøbt derom. — „Du er søvnig, min Dreng, kom!" Dermed fik hun Catechetens Søn, der nu var færdig med sine Tvebakker, lagt til Ro paa en Confirmandbænk og satte et Par Stole for. Derpaa afklædte hun det lille grønlandske Barn, der legede i hendes Skjød. „Nei, see! hvor nydelig!" — udbrød hun og kyssede det i Nakken. — „Den lille blaae Plet over Krydset begynder at voxe. Den var først som en af de forrige Tisfillinger. Inden Aaret er omme, har den vist overskygget hele den lille hvide Krop. Det er dog en forunderlig Egenhed med deres Farve."

Præsten havde tabt Aviserne af Haanden og fordybet sig i Beskuelsen af den smukke, kjærlige Pleiemoder. „Du kjære, velsignede Sjæl!" — udbrød han og sprang op — „du elsker den Pusling ligesaa høit, som din egen. Havde du ikke lagt ham til dit Bryst, havde han nu ligget hos den døde Mo-

der i Gravdyssen. Vil Gud, skal Grønlænderne engang nævne dit Navn med samme Taknemlighed, som min Bedstemoders."

„Ak, nei!" — svarede den unge Kone og rødmede — „der var kun een Gjertrud Rask i Verden."

„Uden hende havde maaske aldrig min herlige Bedstefader holdt Modet opreist og sat det store Værk igjennem" — sagde Saabye — „og uden dig" — tilføiede han med et muntert Smil — „spillede jeg neppe saa smukt paa Fløite her i den mørke Tid."

„Den ret mørke Tid har vi dog ikke seet" — sagde Vibecke — „jeg tænker paa den skrækkelige Tid her i Smaakoppepesten; men da stod din Bedstefader og Gjertrud Rask her som lyse Engle blandt de Døende og de forladte Børn, og hun døde jo først glad, da hun saae sin kjære Paul her indviet til at sørge for de Sjæle, hun forlod."

Som nu Saabye og hans Kone saaledes talede sammen, og det europæiske Uhr, trods den vedvarende Aftenrøde, mindede dem om, at det var over den almindelige Sovetid, stod en af de fremmede Grønlændere, som den Aften havde været tilstede ved Bønnen, ubemærket ved Døren, og da Præstekonen fik Øie paa ham, foer der en uvilkaarlig Gysen igjennem hende. Hun vidste, det var En af dem, der vare komne her med et hemmeligt Mordanslag, som Frændehævnere. Præsten blev nu ogsaa den stille Nattegjest vaer: han stod med blussende Kinder og uden at sige et Ord ved den grønlandske Steen-Lampe, der selv i denne lyse Sommertid var antændt om Aftenen, for at opvarme Stuen, naar den glødende Sol, der gled hen ad Horizonten, havde tabt sine stærke, varmende Straaler.

„Vil du tale ene med mig, Kunnuk, førend du sover?" — spurgte Præsten, og hans Kone reiste sig med det lille grønlandske Barn paa Armen.

Kunnuk rystede paa Hovedet og blev staaende. „Nei, Præst! ikke Kunnuk, men du skal tale!" — sagde han med lidenskabelig bevæget Stemme. — „Jeg saae din Lampe, og mine Fødder kunde ikke gaae langt fra den. — Kunnuk vil kun høre — jeg vil see paa dit lyse Ansigt og paa din lille Kones Øine, naar hun klapper fremmed Dreng og lægger død Kones Barn i sin Arm."

Præsten bad ham venlig træde nærmere og satte en Stol til ham; men Kunnuk blev staaende ved den betydningsfulde Lampe, som spiller saa vigtig en Rolle i Grønlændernes Liv. „Du holder af vore Sjæle, Præst!" — sagde han med samme dæmpede, lidenskabelige Stemme. — „Du vil gjerne gjøre dem lyse, som din egen. Din lille Kone holder af vore smaa, hvide Børn! hun klapper Skyggens Rod paa deres Ryg; men den voxer over dem før de blive store."

Med al hans Mildhed laae der et besynderligt Tungsind i hans Blik, og der var et Udtryk i hans Stemme, som noksom røbede Vægten af den Sønnepligt, der hvilede uopfyldt og knugende paa hans Sjæl. Han taug og betragtede Præstens Ansigt med stigende Bevægelse. Ligesom for at undskylde sin Paatrængenhed og tilkjendegive den utrættelige Missionair sin Hengivenhed, lagde han nu Hænderne over sit Bryst og udbrød i et Slags Sang med de korte, rimløse Satser, hvori Grønlænderne ofte pludselig give deres Hjerter Luft i bevægede Stemninger.

„Pellés! Pellés!"

— udbrød han —

„Du er saa elskværdig,
At min Fod fast aldrig
Kan vige fra din Lampe
Og mit Øie fast aldrig
Fra dit hvide Ansigt.

Du taler saa lifligt,
At mit Øre ret aldrig
Kan mættes af din Tale
Om den store Herre,
Som du siger har skabt os.

Pellés! Pellés!
Du er saa elskværdig —
Lad mig staae ved din Lampe!
Lad mig see paa dit Ansigt!
Lad mig høre din Tale
Om ham, der har skabt os!"

„Gjerne, hjertensgjerne!" — sagde Præsten og trykte med inderlig Deeltagelse hans Haand. Den unge Kone betragtede ham ogsaa med et venligt Blik. Medens hun nu syslede med Børnene og ubemærket lagde en ny Forbinding om sin Arm, talede Præsten med Kunnuk om Alt, hvad der maatte stemme hans Sind menneskekjærligt og bringe Klarhed i hans Forestillinger, uden dog med noget Ord at berøre det blodige Forsæt, som Hedningens mørke Blik røbede laae fast og urokkeligt i Dybden af hans Sjæl.

Nattesolen stod mod Nord i Horizonten inden Kunnuk dette Døgn forlod Præstens Bolig; men det dybe Tungsind i hans Blik var ikke forsvundet, og der var intet Ord kommet over hans Læber om den egentlige Hensigt med hans og hans Frænders Besøg i disse Egne.

Syvende Kapitel.

Nogle Dage efter kunde man see, det var Søndag: Claushavns Indvaanere, baade Grønlænderne og de Danske, vare i deres bedste Pynt, og de daglige Sysler vare ophørte. Fra den tidlige Morgenstund havde den unge Præstekone travlt med at forvandle Missionsboligen til en lille Kirke. I den eneste rummelige Stue, der baade var Præstens Dagligstue og Studerekammer, vare Confirmandbænkene stillede paa Rad som Kirkestole; Arbeidsbordet var stillet op mod Væggen i Øst og beklædt med et Alterklæde af Nankin, som Vibecke selv havde syet og prydet med røde Fryndser. Et stort, smukt Kobber i forgyldt Ramme, efter Leonardos Nadver, tjente til Alterbillede og bestraaledes af to Lamper; nedenunder det læste man Indstiftelsens Ord baade paa Grønlandsk og Dansk. Paa et lille rundt Bord, med et hvidt Klæde over, stod i den modsatte Ende af Stuen en Kumme af en udhulet Vegsten, der tjente til Døbefont, og et pynteligt Christentøi til de smaa nøgne Børn, der bragtes til Daab, laae ved Siden. Dette var ligeledes forfærdiget af den unge Præstekone. Efterhaanden samledes den lille Menighed, der mest bestod af døbte Grønlændere og de faa danske Haandværkere med deres grønlandske Koner. Nogle af de fremmede Hedninger vare tilstede. Capitain Egede og hans Søn, Kjøbmanden, og Knud Matros med en Deel af Mandskabet fra det nysankomne Skib vare ogsaa nærværende. Psalmen lød smukt i det grønlandske Sprog og ledede af Præstens og Vibeckes fortræffelige Stemmer. Præstens grønlandske Tale, som de danske Skibsfolk ikke forstode, men Knud Matros siden forklarede dem paa sin Viis,

var en levende Skildring af Freden og den inderlige Glæde i det store Kjærlighedsbud.

Da Menigheden var gaaet, blev Capitainen tilbage. Han var usædvanlig taus og stille.

„Er der Noget i Veien? min gode Morbroder!" — spurgte Saabye.

„Jeg var noget for heftig forleden Aften mod den gamle Elik" — sagde han. — „De Ord, du veed jeg lod falde, har nok ogsaa gjort den fromme Arnarsak ondt. Jeg har ikke sovet godt siden. Følg med mig iaften derop og lad os finde os i at høre en Angekkoksang om Fanden og hans Oldemoder!"

Præsten gjorde store Øine ved denne Anmodning.

„Det er hin Djævelens skikkelige Profet, som vi kalde ham" — vedblev Capitainen — „kan det fornøie ham og Arnarsak, vil jeg stoppe lidt Bomuld i mine Øren, mens han hyler, og ikke gjøre en vred Mine til alle hans Abespil."

„Men hvad skal jeg med til den Hexemesterkomedie?" — spurgte Præsten.

„Høre efter, om der er nogen menneskelig Forstand i det Lirumlarum. — Jeg kan kun holde Pinen ud, naar jeg tænker paa andre Ting. Men skulde jeg blive hidsig igjen — som jeg dog ikke haaber — vil jeg bede min gode Ven og min fromme Søsters Søn give mig et Vink itide, at jeg kan anbefale mig, uden med Ord og Gebærder at saare den gode Arnarsak eller hendes Gjest. Hvem veed, om der ikke ogsaa kunde være Leilighed for en rigtig Præst til at bringe den stive Djævelapostel til Omvendelse?"

„Vel! jeg følger med!" — svarede Saabye med et lunefuldt Smil — „paa det Vilkaar, at jeg uden Fortrydelse maa knibe Morbroder lidt i Armen, naar jeg troer, det behøves."

„Knib væk, Søn! og du skal see mig saa stille hos Djævlepræsten, som ved dine egne velsignede Prækener."

Efter denne Aftale gik Capitainen, saasnart han med et Par Ord havde fortalt sin Søstersøn, at tre af de værste Drukkenbolte, som nok havde gjort Optøier den Dag, Skibet kom, og af hvilke den ene havde viist Trods og Ulydighed i Tjenesten, vare dømte til Arrest paa Skibet, saa længe det laae der, og skulde følge med tilbage. „Det var fornøieligt!" — raabte den indfødte Catecheets Søn, som havde hørt det, og klappede i Hænderne — „nu skal gale Kablunakker ikke kvæle mig igjen, naar jeg leger Skib og drukken Mand, og de skal ikke meer stikke lang Kniv i Moder Vibeckes deilige Arm."

Ved denne Drengens Yttring erfarede Saabye nu først hin Begivenhed og saae, det var intet ubetydeligt Saar, hans kjække Kone skjulte med Klædet om Armen. Han forstyrrede hende i Slutningsscenen af „Balders Død", som hun havde gjemt til denne Helligdag, og omfavnede hende med høi Glæde.

„Det var Guds Forsyn, kjære Hans, der lod mig være i Nærheden i det fornødne Øieblik" — sagde hun — „og dertil brugte han den fortræffelige Evald og jer ivrige Politik, som netop den Aften holdt mig affondret i Pigekamret."

„Gud alene Æren!" — udbrød Præsten glad — „takket være ogsaa Poesien og, om du tillader det, vor grønlandske Politik! men skal Mennesker fortjene Tak og Ære, er du nu ogsaa en Heltinde, som fortjener Ajasange af de grønlandske Mødre."

De unge Præstefolks kjærlige Omfavnelse blev afbrudt af Kunnuk, som atter stod forlegen ved den nu slukte Lampe og vilde gaaet igjen, hvis ikke Catechetens Søn havde draget ham frem paa Gulvet. Præsten hilste ham venlig og bad ham blive. Han bemærkede en dyb Alvor og urolig Spænding i den unge Hednings Ansigt.

„Præst! vil du døbe mig?" — sagde Kunnuk — „jeg kjender nu Gud — jeg veed, han elsker mig og vil gjøre

mig lykkelig — jeg og mine Frænder vil være Troende — vil du døbe mig? Præst!"

„Du kjender Gud" — gjentog Præsten med et dybt prøvende Blik — „men vil du ogsaa lyde ham?"

„Jeg elsker ham — jeg vil være følgagtig" — var det korte Svar.

„Naar du vil lyde ham, maa du intet Menneske dræbe" — sagde nu Præsten med Vægt og et Blik, som gjennemtrængte hans Inderste. — „Du har jo hørt, han har sagt: Du skal ikke slaae ihjel!"

Kunnuk studsede og taug. Saabye havde nu en mærkelig Samtale med den unge Faderhevner, som han selv har optegnet i sin Dagbog. Han forestillede ham med klare og indtrængende Ord, at den Retfærdighedsfølelse, der opfordrede ham til Blodhevnen, var vildfarende, at ingen Christen selv maatte hevne sig, og at Den, som vilde døbes og være en Christen, først skulde tilgive — ja endog elske sine Fjender.

Men da luede den unge Grønlænders Øine vildt, og hans Læber sittrede: „Præst! du er ikke meer elskværdig" — udbrød han — „haard er mig din Tunges Tale — Barnet, som slog mig, kysser jeg — Hunden, som bed mig, klapper jeg — kun Kemek — min Faders Drabsmand, gjemmer jeg Spydsod til. — Hør!" — vedblev han — „jeg skal synge dig den Sang, der gjorde mine Frænders Kinder blege og opløftede deres Haand mod ham, vi er paa Veien til." Han udstønnede nu en af hine Sørgelyd, som bruges ved deres Jordefærd. Med et Minespil i det veldannede Ansigt, og med en Ild i de dunkle Øine, der bragte Præsten forbauset til at træde tilbage — udbrød Kunnuk mere talende end syngende:

„Tyve Vintres Lamper slukkes;
Een dog blusser op hver Midnat
Med hint Syn, jeg aldrig glemmer:

Negen laae jeg under Brixen —
Under Lampen laae min Fader
Med Harpunen i sit Bryst.

Og med Hælen mod hans Pande,
Hvitbjernkloen om Harpunen,
Stod den vilde, skumle Kemek
Som et Udyr for mit Øie,
Som hin Amarok*), jeg troede
Aldrig var i Verden til.

Grumt i Lampeblusset gren han
Med de spidse Rævetænder;
Ravnehaarets sorte Dusker
Hang som Tang om Hvalroskjæven,
Skjulte Hundepandens Lavhed
Og de skjæve Øines Gløb.

Fangen, skreg jeg under Brixen;
— Moders Arme var min Boile —
Haanden knytted jeg og hvined;
Men den vilde Kemek spytted,
Sparked til min Faders Hjerne
Og nedkrøb i mørke Gang.

See! det saae jeg, og jeg hørte
Kvindeskriget for den Døde,
Saae dem bære ham til Brixen,
Saae dem boie Ligets Knæled,
Saae dem bære ham til Dyssen,
Saae dem skjule ham med Sten.

*) Et vildt Dyr eller Uhyre, hvorom der gaaer uvisse Sagn; man antager det nu for den amerikanske Ulv, som undertiden kommer paa Isen til Grønland.

See! jeg voxte, og jeg lærte
Rask at dukke med Kajakken,
Fange Sæl og skyde Rener;
Men paa Havet, men paa Fjeldet,
Ved min blege Moders Lampe —
Saae jeg Faders Lig i Blod."

Han holdt inde et Øieblik, idet han her havde endt Sangen, hvormed han havde opfordret sine Frænder til at følge ham; men i samme heftige Tone og i lignende rhytmiske Udtryk, som hans spændte Stemning øiebliklig indgav ham, vedblev han, med de luende Øine heftede paa Missionairen:

„Præst! du gav os Hus og Lampe —
Du har talt saa liflig til os
Om den Herre, som har skabt os,
Om den Tro, som frelser Sjæle —
Fast vi glemte, hvad vi kom for —
Blev kun Øren til din Røst.

Gjerne vil vi høre Ordet
Om den Herre, som har skabt os,
Om den Tro, som frelser Sjæle;
Men forlanger du, at Sønnen
Ei sin Faders Mord skal hevne —
Taler du til Stormen, Præst!"

Da det sidste Ord var udsagt, foer Kunnuk bort. Præsten drog et dybt Suk og tvivlede paa at kunne faae saa dyb og mægtig en Lidenskab udryddet af hans Sjæl eller hindre den Blodbaad, denne ellers saa bløde og mildt bevægelige Faderhevner rugede over.

Tredie Bog.

Første Kapitel.

Paa den smukkeste Tid af Sommeren pleiede Grønlænderne fra Egnen af Diskobugten i stor Mængde, ofte med hele Familier, at drage Syd paa, mest til Holstenborg=Districtet paa Rensdyrjagt. Denne Sommerreise er endnu den største Fornøielse, de kjende, og hvortil de glæde sig hele Aaret. De følges gjerne ad tilsøes, langs med Kysten, Koner, Børn og gamle Mænd i deres store Konebaade, Mændene og de unge Renjægere i deres Kajakker. De lægge til Land i mindre Hobe, hvor de har Lyst, opslaae Sommertelte og leve et muntert nomadisk Liv, medens de talrige Rensdyr, der skydes, rigelig forsyne dem med Levnetsmidler.

En Søndag Eftermiddag drog et saadant stort Renjægerselskab ud fra Fjorden ved Claushavn. Kunnuk og hans Frænder havde sluttet sig til de unge Jægere og fore i deres Kajakker hen mod Diskobugten og Landets sydvestlige Kyst. Glædessangene og de jublende Ajaraab under Udseilingen klang ogsaa til Arnarsaks Sommertelt. Naja stod paa Fjeldet ved den gamle Eliks Side. De havde kjendt Kunnuk og hans Frænder blandt de raskeste Kajakroere i Spidsen for Toget. Fra disse alvorlige Nordboere hørtes ingen Ajaraab eller jublende Sange; men ved Kunnuks høire Side blinkede Piben af en Jagtflint, som han havde tilbyttet sig paa det danske Skib.

„Kemek og hans Frænder jage nu ogsaa Renen Syd

paa" — sagde Elik — „møder han Faderhevneren paa Renens Veie, vende de ikke begge tilbage til Græstørvtaget, og Lampen skinner ikke for dem begge i den mørke Tid."

Maja skjulte sit Ansigt med sine Hænder og græd. Hun blev saaledes staaende længe. Den gamle Elik saae med et roligt, men deeltagende Blik paa hende. Hun havde bøiet Hovedet som En, der sørger over en Afdød. Da hun atter opløftede sit Hoved og tog Hænderne fra de vaade Øine, syntes hun ogsaa rolig, men som en Sørgende, der er bleven fortrolig med sin Sorg. Hun saae atter hen over Fjorden, hvor de smaa Kajakker allerede vare skjulte for hendes Øine og Solen kun blinkede paa Bølger og Isbjerge — og hun istemmede den sædvanlige Sørgesang over de Døde:

„Han er ikke meer tilsyne —
Nah-ah! Nah-ah!
Hans Sjæl var saa elskværdig —
Den blinked i hans Øie —
Den taled med hans Læber —
Den vinked med hans Haand.
Men aldrig seer jeg mere
Et Blink af hans Øie —
Og aldrig skal jeg høre
Et Ord af hans Læbe —
Og aldrig meer jeg skuer
Et Vink af hans Haand.
Hans Sjæl var saa elskværdig —
Han er ikke meer tilsyne.
Nah-ah!"

Derpaa gik hun stille tilbage til Teltet og satte sig ved Arnarsaks Leie. Elik fulgte hende. Da han var kommen

midt ind paa Teltgulvet, stod han stille, vendte sig mod Arnarsak og sagde: „Pungjok den Elskværdiges Fosterdatter sørger — veed du Trøst for Pigens sørgende Sjæl, Arnarsak, saa hviisk det stille i hendes Øre! men Elik vil sidde inderst i dit Telt og tænke paa hvad du har lært mig om den store Angekkok, som kan løse alle Tornarsuks Gaader." Derpaa gik han tilbage til den mørkeste Krog af Teltet, hvor han den hele Dag sad hensjunken i dybe Tanker.

Da Aftensolen stod stille gløbende i Vest, for at begynde sin deilige Nattevandring, sad Arnarsak opreist paa sit Leie i det aabne Telt med den herlige Udsigt over Fjorden for Oie, og Naja sad endnu ved hendes Side. Hun havde sagt den unge Pige mange af de trøstende Ord, den kjære „Pavia" havde lært hende i hendes Barndom. Naja havde lyttet opmærksom til hvert Ord; den stille Fromhed i Lærerindens Aasyn og Blik syntes at have afspeilet sig i Lærlingens Ansigt; men hun taug og hvilede sit Hoved i Trøsterindens Skjød, som et dulmet Barn, der sad hos sin Moder.

Nu traadte tvende europæiske Mænd ind i Teltet. Det var Præsten Saabye og Capitain Egede.

„Er din Gjesteven hos dig endnu, kjære Arnarsak! hin gamle Drømmer Nord fra, som ikke vil vækkes?" — spurgte Præsten.

„Han er her" — svarede Arnarsak og pegede paa den Gamle i Teltets Baggrund — „men han vil ikke fortørne Pavias Broder med sin Tale."

„Min gode Morbroder fortryder, at han sidst forlod dit Telt i Harme" — vedblev Præsten — „idag vil han gjerne dvæle her, medens din Gjest maaske vil meddele os hvad han finder Størst og Mærkeligst af eders Forfædres gamle Sagn."

Arnarsak bad sine kjære Gjester hvile glade under hendes Telt og tilkjendegav den gamle Elik deres Ønske. Elik reiste

sig stille og høitidelig fra den dunkle Krog og greb uvilkaarlig efter Trommen og sin lille Stav, men betænkte sig. — „Den gamle Sværdfisk skal ikke lide Ondt" — mumlede han, medens han hastig skjulte Stav og Tromme under Skindet, han havde siddet paa. Derpaa fremtraadte han med rolig Alvor og uden alle Gjøglerbevægelser for Præsten og Capitainen, dog uden at fæste sine Oine paa dem. Det var som Seekraften i hans Blik var vendt indad til hvad der nu sysselsatte hans Tanker og fremkaldte store Drømmebilleder for hans Sjæl. I en recitativagtig syngende Tone og med et Minespil, der røbede Sjælens hele Tilstedeværelse ved de mythiske Forestillinger og Billeder, han udmalede, fremsagde han nu Angekkokkernes gamle Overlevering om „Tornarsuks Oldemoder." Den indeslutter et ikke umærkeligt eiendommeligt Sagn hos dette Folk om Dødens og det Ondes Oprindelse ved det mørke, unævnelige Urvæsen i Verdens inderste Rod, som de selv tillægge Verdens og den store Verdensaands Oprindelse, idet de kalde det „Tornarsuks Oldemoder." Uden at de see nogen høiere eller befriende Guddom udenfor Verden, staaer dog Tanken om en Løsrivelse fra hint onde Urvæsens Magt som en stor Heltebedrift dem for Oie, og denne største Bedrift i Verden kan kun udføres af den begeistrede Seer eller Angekkok, i Forening med hans ledende og hjælpende Genius eller Skytsaand, som de kalde Tornak.

Capitainen gjorde saa god Mine, som det var ham muligt, til denne Mythesang, som han nu eengang havde saa afgjort en Fordom imod, og hvori han gjenkjendte Hovedtrækkene fra sin Broder Paul Egedes Optegnelser, men som hverken Broderen eller han selv havde tænkt sig nogen dybere Betydning i. Uagtet Capitainen virkelig havde tilstoppet sine Øren med Bomuld, hørte han dog nok deraf til at harme sig over den Overtro, han fandt saa forargelig, og de Bil-

leder, som saa lidet stemte med hans Smag; men han gjorde synlig Vold paa sig, for ikke at saare den gamle Hedning, der syntes at mene det ærligt med sin Tro, eller bedrøve den fromme Arnarsak med sin Harme.

Med Udeladelse af de idelige Pauna- og Kauna-Udraab, som følge efter hver Linie i de grønlandske Sange, og i en fri dansk Behandling er Mythen her fremstillet; men Seerens indadvendte Blik og dybe Stemme gav den et eiendommeligt hemmelighedsfuldt Præg.

Tornarsuks Oldemoder.

Inderst i Jordens
Dybeste Afgrund
Boer hun, den store
Dybenes Dronning,
Tornarsuks Mødres
Rædsomme Moder,
Kvinden, som voldte
Menneskers Død —

Hun, hvem i Verden
Ingen kan nævne —
Hun, som i Tidens
Ophav har mælet
Ordet, som voldte
Hunger og Havsnød,
Sygdom og Smerte,
Ælde og Død.

Forend hun mæled
Ordet, hint grumme,
Skulde hver Innuk*)
Eiet bestandig
Væsnet, som inderst
Røres og lever
Dybt i Alverdens
Dybeste Rod —

Levet med Solen,
Levet med Maanen,
Levet med alle
Stjerner paa Himlen —
Eiet, som Verdens
Drot og Beboer,
Verden med Livet,
Salig og karsk.

Men som hun mæled
Ak! saa det skete:
Tornarsuk hørte
Ordet, hint grumme.
„Lad dem" — hun mæled —
„Døe efterhaanden!
Ellers Alverden
Rummer dem ei."

*) ɔ: Menneske, Herre, Beboer, Eier, Livets inderste Spire (Kyllingen i Ægget).

Derfra udspringer
Sorgen i Verden,
Alt, hvad der plager
Menneskers Hjerter:
Moderløs Afkoms
Jamren i Dyssen,
Hunger og Havsnød,
Ælde og Død.

Selv dog i Jordens
Inderste Afgrund
Lever med Verden
Dybenes Dronning,
Tornarsuks Mødres
Rædsomme Moder —
Kvinden, som voldte
Menneskers Død.

Mægtigt er Huset:
Over det skyder
Ingen med Bue;
Der hun behersker
Havdybets Slægter,
Drager dem til sig
Ved sine Lokkers
Sælsomme Magt.

Hvalfisk og Hvalros,
Eenhjerningsslægten,
Sælernes Vrimle,
Hvidfiske-Ynglen

Tjene, som Husfolk,
Lyde, som Slaver,
Kvinden, som tvang dem
Ved sine Haar.

I hendes Bolig
Lampen ei slukkes;
Og under Lampen
Svømmer i store
Bundløse Trankar
Alle de tusind
Søfugleslægters
Talløse Sværm.

Udenfor Døren
Staaer hendes Livvagt:
Sælhundehæren
Der stander opreist,
Høder og skræmmer,
Bider omkring sig,
Truer hver dristig
Sjæl, som vil ind.

Ingen af alle
Menneskesjæle
Vover dog Gangen
Til hendes Bolig —
Ingen til Dybet
Levende farer,
Uden den stærke
Kræfternes Drot —

Han, som med Aanden
Taler og raadslaaer —
Kun Angekokken
Vover den Vandring,
Naar af sin høie
Mægtige Tornak
Did han er dragen,
Did han er fulgt.

Farlig er Reisen
Selv for den Stærke,
Selv, naar hans høie
Skytsaand er med ham;
Stor dog er Daaden,
Vigtig for Verden,
Naar han befrier
Havdybets Slægt.

Først til de Dødes
Rige gaaer Veien,
Ned til de stille
Søer i Dybet,
Der, hvor henfarne
Menneskers Sjæle
Færdes med samme
Aasyn som før —

Som da de jaged
Renen paa Fjeldet,
Som da de dukked
Rask med Kajakken,

Som da de foer med
Sælen til Stranden,
Kaldte til Gildet
Frænde og Ven.

Stille dog færdes
Dødningeskaren:
Roligt er Smilet
Paa deres Kinder;
Tause de glide
Over de stille
Hviskendes Søers
Sælsomme Speil.

Underligt ængstes
Menneskehjertet
Mellem de Dødes
Lydløse Færdsel;
Underlig gruer
Jordens Indvaaner
Selv for de døde
Saliges Færd.

— Bort fra de Dødes
Rige gaaer Veien;
Dybere farer
Kræfternes Mester,
Fulgt af sin høie
Mægtige Tornak,
Baaren af Aandens
Lønlige Kraft.

Dybt paa den dybe
Gang under Jorden
Standser hans Fod ved
Brusende Sunddyb.
Øiet ei maaler
Længden og Breden.
Did skal han over —
Øiner ei Bro.

Bro dog ei mangler;
Men den er farlig:
Den er et Hjul, som
Drives af Strømmen;
Buldrende skummer
Vandenes Mængde
Over det store
Rullende Hjul.

Midt over Svælget
Dreier sig Hjulet
Med sine glatte
Trapper af Is-Lag;
Aldrig det standser,
Hastig det ruller —
Der skal han over
Eller forgaae.

Ene dog aldrig
Menneskesønnen
Voved den Vandring,
Prøved den Idræt:

Kun af sin høie
Tornak opflammet,
Vover den store
Seer slig Gang.

Ledet af Aanden,
Dristige Seer
Sætter paa Hjulets
Trapper sin Fodsaal,
Og over Svælget
Hjulet ham hvirvler —
Slynger ham over
Sunddybets Svælg.

— Nedad gaaer Veien
Indtil han skuer
Jordkjærnens dybe
Kogende Kjedel,
Som med sin Varme
Jorden forynger,
Giver hvert Græsstraa
Livsglød paany.

Dybt i dens Afgrunds
Kogende Bobler
Levende Sæler
Lystelig springe,
Glædes i Malmets
Gløden de Strømme.
Undrende Seer
Studser derved.

Endelig standser
Dristige Vandrer,
Skuer forbauset
Dybde-Paladset,
Huset, som ingen
Piil overflyver,
Borgen, hvor største
Rædsler har Hjem.

Sælhundevagten
Reiser sig mod ham,
Hyder og raser,
Bider omkring sig;
Ei dog han flytter
Foden tilbage:
Ei ham forfærder
Dyrenes Magt.

Lønlig hans høie
Tornak ham styrker,
Fastner hans Villie,
Griber hans Haandled,
Fører ham gjennem
Sælhundevagten —
Dyret ei rører
Aandernes Ven.

Dybdepaladsets
Indgang staaer aaben:
— Ingen kan standse
Dristige Seer,

Som med sin høie
Tornak ved Haanden
Djærv sig tør nærme
Dybenes Dyb. —

Bred er Paladsets
Aabnede Indgang;
Snart dog paa smallest
Fodsti han træder:
Smal, som en Snor af
Hvidfisketarmen,
Stien gaaer over
Svælgenes Svælg.

Her er ei Rækværk;
Her ham ei rækkes
Haand af den store
Mægtige Fører.
Her maa den kjække
Seer gaae ene:
Aanden kun følger,
Leder ham ei.

Har han ei Aandens
Billed i Sjælen —
Seer han ei hos sig
Den, der er med ham —
Da ved den største
Afgrund hans Skytsaand
Sukker og flygter —
Og han forgaaer.

Men kan han skue
Den, der er hos ham —
Gaaer over snorsmal
Fodsti hans Fodder —
Da først han føler
Modet tilfulde,
Da har han Kraft til
Mægtigste Kamp.

Hæslig at skue
Sidder forinden,
Oplyst af Dybets
Evige Lampe,
Væsnet, som ingen
Læbe kan nævne,
Kvinden, som voldte
Menneskers Død.

Grimmere Væsen
Menneskers Tanke
Aldrig har udtænkt,
Menneskers Drømme
Aldrig har avlet,
Selv naar i Dødsfot
Drømmen var Vanvids
Misbaarne Frugt.

Selv med sin høie
Tornak ved Siden —
Selv med det Mod, som
Trodser Uhyrer.

Kræfternes Mester
Blegner og isner,
Bæver og svimler
Brat ved det Syn.

Fjeldenes Rødder
Danne som Muskler
Skikkelsens svære
Knudrede Lemmer.
Ansigt og Skuldre
Skjules af Haaret,
Medens hun ryster
Jorden af Harm.

Lemmernes Knuder
Brider hun voldsom,
Udspyer mod Gjesten
Harmkrampens Fraade.
Opreist hun tramper,
Reiser med Dybets
Rodtrævle-Fingre
Myldrende Haar.

Nu først han skuer
Aasynets Rædsel:
Fra et forraadnet,
Ældeforstenet
Ansigt af Sø-Svamp
Stirre to Øine,
Fyldte med Dybets
Indvolde-Kryb.

Yndig dog selv er
Aasynets Rædsel
Mod den uhyre
Haarvert omkring det;
Thi hvert et Haar, som
Kravler om Kinden,
Selv er et Udyrs
Rædselsgestalt.

Lønlige Fødslers
Halvskabte Væsner
Myldre med tusind
Misfosterlemmer
Frem i hvert Haar paa
Uhyrets Hoved —
Kvinden som voldte
Menneskers Død.*)

Brat hun udstrækker
Haanden og griber
Uglen, som flagrer
Om hendes Hoved,
Svider ved Lampen
Vingen og ryger.
Afmagt omsuser
Svimlende Gjest.

*) Aglerrulit er Navnet paa dette grønlandske Medusa-Haar.

Men Angekkokken
Samler sin Styrke;
Heit af sin høie
Tornak opflammet,
Griber han dristig
Koglende Kvinde
Fast ved det vilde
Misfoster-Haar.

Nu først begynder
Kampen, hin svare —
Som kun med Aandens
Hjælp kan udkæmpes —
Kampen med alle
Slægternes Afkom,
Som blev Uhyrer
Før de blev til.

Og har han fuldendt
Kampen, hin svare —
Synker afmægtig
Dybenes Dronning —
Da han udriver
Af hendes Hoved
Misfoster-Ynglen
Med hendes Haar.

Og for hvert Haar, han
Mægtig afriver,
Farer med Hvaler —
Farer med Sæler

Rigdom og Lykke
Op fra det Dybe,
Svømmer med Fryd til
Menneskers Strand.

Det er den største
Idræt i Verden,
Seerens Styrke
Mægter med Aanden.
Farlig er Iden;
Herlig er Seiren.
Frelst han hjemkommer,
Veed ei hvordan.

Men som den største
Seirer vi prise
Ham, som til Dybets
Dyb tør nedstige
Og med sin høie
Tornak bekæmpe
Kvinden, som voldte
Menneskers Død.

Under Sangen havde Capitainen ofte røbet sin Utaalmodighed; men naar han var nærved at springe op, havde Præsten itide givet ham et Vink. Under Sangens Slutning havde gamle Elik med funklende Øine vendt Blikket udad og med stedse stigende Opmærksomhed betragtet Præstens Ansigt. Da nu just det forunderlige Natte-Sollys, der forgyldede Ha-

vet og Isbjergpaladserne, kastede sin Glorieglands over hans milde, kjærlige Aasyn, styrtede den gamle Elik pludselig frem og omfavnede hans Knæ med det Udraab: „min Tornak! min Tornak!"

„Seer du i mig din gode Skytsaand, gamle, ærlige Drømmer!" — sagde Præsten og opreiste ham venligt — — „i Guds Navn! saa kom daglig til mig, og jeg skal vise dig den Sandhed, du leder om, og en større Befrielse, end den, du har besjunget."

Capitainen rystede paa Hovedet, men nikkede dog venlig til gamle Elik og skyndte sig at overrække Arnarsak det lille Portrait af Paul Egede, han havde medbragt, men som afbildede ham 34 Aar ældre, end da hun, som en fjorten Aars Pige, sidst havde seet ham.

Begge gik. Elik sad tankefuld, men med et stort Haab i sit opklarede Ansigt ved Lampen i Teltets Baggrund. Naja syslede stille ved Lampen. Arnarsak sad opreist paa Leiet og stirrede længe paa Portraitet. Endelig gjenkjendte hun de kjære, uudslettelige Træk i det forældede Ansigt. „Pavia! — gamle Pavias Sjæl!" — udbrød hun, og Taarer nedrullede ad hendes blege Kinder. Saaledes blev hun siddende stille, til Lampen i Teltets Baggrund var slukt og Naja havde trukket Tæppet til for den gløende Nattesol. Da lukkede hun sine Øine, under en stille Bøn, og sov ind med det kjære Billede i de foldede Hænder.

Andet Kapitel.

Det var over Midnat. Arnarsak sov stille. Den gamle Elik laae ligeledes i en dyb og rolig Søvn paa sit Sælskind inderst i Teltet. Gjennem en Sprække i Skindtæppet oplyste den matglødende Midnatssol Oldingens Ansigt, og der var en forunderlig salig Glæde deri. Naja var ogsaa stille; men Søvnen veg fra hendes forgrædte Øine. Den dybe Smerte i hendes Sjæl var kun dulmet. Hun tænkte paa sin Pleiefaders Enke og smaa Børn, som hun havde forladt paa Eliks mægtige Tilskyndelse. Hun tænkte paa Kunnuk, paa hans Moder og Søstre, som hun ogsaa elskede saa høit, men nu havde forladt, for maaske aldrig meer at see dem. Hun tænkte paa den blinkende Bøssepibe i Kunnuks Kajak og paa Eliks Ord, at han nu vist opsøgte hendes Frænde for at udøve den nødvendige Blodhevn. Tanken om den Daad, der, som et rædsomt Blodhav, vilde adskille hende fra hendes Barndoms Ven og alle hendes Kjære, opfyldte hendes Sjæl med Gru og Sorg. Hun havde forladt sit Leie og en Tidlang betragtet den sovende Oldings Ansigt, hvori et helt Livs Grublen og urolige Drømmekamp nu syntes at have opløst sig i et stort og saligt Haab. „Han har Fred — han har seet sin Tornak!" — hviskede hun og traadte med sin lette Fuglevinge-Gang hen til Arnarsaks Leie. Hun saae det stille, vemodige Smil i hendes fromme Ansigt og det kjære Billede i hendes Haand, som hun den halve Nat havde betragtet med Glædestaarer. „Hun har ogsaa Fred" — hviskede Naja og kyssede sagte den Sovendes Pande. — „Hun har ogsaa seet sin milde Skytsaand. Hun veed Veien til den store Aand og til ham, der kan forsone Tornarsuks Vrede."

Som hun saaledes stod ved den fromme Arnarsaks Leie, hørte hun pludselig en underlig Mumlen udenfor Sommerteltet, som af flere grønlandske Mandsstemmer. „Kivsalik!" — udbrød hun med ængstelig kvalt Røst og troede at have hørt hin vilde Angekkok mumle, der havde koglet i Teltet den Dag, Skibet kom, og løftet Kniv mod „Pavias" Broder. Hun lyttede spændt til de mumlende Stemmer og nærmede sig bævende det løse Forhæng, der adskilte hine Nattegjester fra hendes moderlige Gjesteveninides Sovested. Hun samlede alt sit Mod, drog Tæppet lidt tilside og saae ud. Nu havde hun nær udstødt et Skrig; dog hun forstummede af Rædsel, da to vilde Øine stirrede lige imod hende og hun pludselig følte sig greben ved Haanden og uddraget af Teltet.

„Lad ingen Lyd forlade dine Tænder!" — hvislede hin udtærede Angekkok. — „Jag ikke Søvnens Innua *) fra noget Øie! men følg os til Konebaaden! Dig skal intet Ondt skee. Boi dit Øre til min Tale, Blaamaage! og din Fod skal følge os med Vinger!"

Naja saae studsende paa ham og taug.

„Kemek har diet det Bryst, som gav Najas Fader Mælk" — vedblev han nu med mildere Stemme — „Kemeks to unge Koner er løbet fra hans vrede Øine til Bjergene. Hans gamle, lille Kone ligger død i Stendyssen. Gamle Kemek selv ligger syg paa sin Vinterbrix. Kemeks Sjæl vil fare ned til de stille Søer eller op til de flammende Nordlys. Hans Frænder jage Renen paa Bjergene i den lyse Sommer. Ingen Kvinde holder paa hans Hoved. — Hvo skal sidde ved hans Lampe til hans Sjæl er udfaret? Hvo skal bøie hans Knæled, naar vi bære ham til Dyssen? Hvo skal synge Sørgesangen ved hans slukkede Lampe, naar hun ikke vil

*) Eier, Iboer ɔ: Aand.

komme, som han kalder paa med Tungen af Drivtræ — hun, hvis Fader diede samme Bryst som den døende Kemek?"

„Min Fod følger dig villig til min syge Frændes Lampe!" — sagde Naja og steg ned ad Fjeldet mod Fjorden med de mørke, mumlende Nattegjester, uden at Arnarsak eller gamle Elik i deres rolige Søvn mærkede hvad der var foregaaet.

Ved Kysten laae en stor Konebaad, som et Par gamle Mænd roede og den beenradmagre Angekkok styrede. Naja sad i Baaden og saae med et stille, smerteligt Blik op til Arnarsaks Sommertelt, medens Nattesolen stod i Nordost og Konebaaden med hende og de tause, mørke Mænd gled ud af Fjorden mod den sydvestlige Kyst i samme Retning, hvori Renjægernes Kajakker samme Morgen vare forsvundne for hendes Øine.

Tredie Kapitel.

Arnarsak og Elik vare bekymrede for Naja, hvis Forsvinden var dem en Gaade. Elik frygtede for, at hun havde vovet sig ene ned blandt de fremmede, nomadiske Familier Syd paa, for om muligt at forhindre den Blodhevn, hun gruede for, men som han selv endnu ansaae for en nødvendig og aldeles retfærdig Retshandling. Han vedblev fremdeles at være Arnarsaks Gjest og havde ofte alvorlige Samtaler med hende om Alt, hvad „Pavia" havde lært hende, ligesom han daglig besøgte Præsten og modtog med stor Videlyst og en besynderlig ydmyg Hengivenhed hans Underviisning i de christelige Troeslærdomme. For ikke at forarge eller bortskræmme den Gamle, undgik Præsten endnu at nævne Tornarsuks Navn i Missionairernes sædvanlige Betydning af den onde Aand. Elik stirrede altid paa hans herlige Ansigt med en stille, sværmerisk Begeistring, og den Forestilling forlod ham ikke, at denne milde, kjærlige Angekkok, som han kaldte ham, var det samme Væsen, han i sin forrige taagede Drømmetilstand saa ofte havde seet, som den Tornak eller Skytsaand, der havde fulgt ham paa alle hans Drømmereiser.

Som Elik en Sommerdag saaledes stod i Præstens Stue og lyttede begjerligt til hans Ord, mærkede de begge et dybt Suk ved den udslukte Lampe. De vendte sig om, hvor Lyden kom fra, og Kunnuk stod der med sin Jagtflint i Haanden og med Udtrykket af en stor Sjælekamp i sit mørke, ustadige Blik. Han syntes i sin Uro baade at ville frem og tilbage, og han mumlede halv høit i den Tone, der var det eiendommelige Udtryk for hans mest lidenskabelige Stemninger: „Bort fra Christenpræstens Lampe! — bort fra Udlændingens

Trolddom! — Han omvælter Sjælen med Ord. — Han forvandler Sind og Tanke med sine Oine. Hvad jeg vil — det vil jeg dog ikke."

„Hvor har du været? Kunnuk!" — spurgte Præsten — „og hvad tænker du saa urolig paa?"

„Saaledes var jeg aldrig tilmode" — udbrød han — „Du har fortryllet mig, Præst! — Jeg drog med de Glade til de grønne Kyster og til Oerne, hvor Edderfuglen bygger. Vi fangede Sæler og skjød vilde Fugle. Vi joge Renen paa de grønne Bjerge. Vi sade ved Kjødkjedlerne under Teltet i de lyse Nætter. Aja! Aja! sang Mænd og Kvinder og de smaa Børn; men Kunnuk sad taus iblandt de Glade. Min venstre Haand var hos min Kniv og min høire paa min blanke Bøsse. Mine Oine speidede mod Ost og Vest — men jeg saae ikke Sporet af hans Fod, som jeg søgte — og dine Ord kom ei heller af min Tanke. Og mine tappre Frænder hviskede i mit Ore: reis dig, Kunnuk, Faderhevner! Kemeks Frænder jage Renen paa Bjergene; men Kemek ligger som Ræven, der fælder, i sin Hule. Kom, vi skal jage ham ud af Hulen; men du skal fælde ham! Mit Ore hørte; men jeg var dog døv. Min Haand var krummet om Kniv og Bøsse; men jeg var dog lam. Jeg havde en Isstang i mit Hjerte — men jeg tænkte paa dine Ord, Præst! og Isstangen smeltede og blev til brændende Draaber paa mine Kinder. — Og see! nu staaer jeg her igjen ved din Lampe. — Vil du døbe mig? Præst!"

„Ja, naar du vil lade mit Ord blive fast i dit Hjerte og tilgive din Faders Morder."

„Jeg vil tilgive ham — og jeg vil dog ikke tilgive. Jeg har ingen Oren, naar mine Frænder raabe: dræb ham! — og jeg har dog Oren."

Præsten talte nu indtrængende Ord til ham om Forson-

lighed mod Fjender, hvorpaa han opslog Bibelen og forelæste ham Slutningen af Lidelseshistorien, hvorledes Jesus tilgav og bad for sine Mordere.

„Det var roesværdigt!" — sagde Kunnuk, og der traadte en Taare frem i hans dunkle Øie — „men han var ogsaa bedre, end vi."

„Ja, uendelig bedre" — svarede Præsten — „men han vil, vi heri skal ligne ham; og nu skal du høre, at et Menneske, som du og jeg, ogsaa kunde bede om Tilgivelse for dem, der vilde myrde ham." Præsten forelæste Beretningen i Apostlernes Gjerninger om Stephanus's Martyrdød.

Kunnuk tørrede sine Øine og sagde: „de onde Mennesker! — han er lykkelig — han er vist hos Gud i Himlen."

„Ja, det er han" — vedblev Præsten. — „Du og Enhver, der handler som han, skal ogsaa komme derhen."

„Elskelige Præst!" — udbrød Kunnuk bevæget. — „Jeg vil — giv mig kun Tid til jeg faaer det Andet, som taler i mig, til at tie — og jeg er bleven ganske forandret — saa kommer jeg igjen."

Derpaa var han ude af Døren, og Præsten fattede nu det bedste Haab om at see ham helt vunden og denne blodige Tvist bilagt.

Fra den modsatte Side af Fjorden kom en Konebaad samme Dags Aften til Claushavn. Deri sad en gammel, stille Grønlænderinde og tre grønlandske Piger. Det var Kunnuks Moder og Søstre, som her opsøgte den længe savnede Søn og Broder, der, som Familiens Forsørger, ei heller længe kunde undværes.

Glæden var stor, da Søstrene saae ham paa Kysten, hvor han var isærd med at drage sin Kajak op af Vandet, ved Siden af det Fuglevildt, der denne Dag havde været

hans Jagtbytte. Kunnuk flei ogsaa med stor Kjærlighed i deres og Moderens Arme; men han saae den stille, dybe Sorg i Moderens Aasyn og nedslog sine Øine med en blussende Rødme. Han opløftede dem atter og var bleg. Moderens og Sønnens Øine mødtes med et spørgende og benegtende Blik. Gjensyns-Glæden var forbi. „Her er en stor Angekkok, som lærer anderledes, Moder!" — sagde Sønnen med dæmpet Stemme. — „Gamle Elik lytter til hans Røst. Du skal ogsaa høre hans Tale — og hvad Kunnuks Moder vil, naar Nattesolen tredie Gang gaaer mod Nord — det skal Kunnuk ogsaa ville."

Fjerde Kapitel.

Fire Dage efter at Kunnuk havde gjenseet sin Moder og opreist Sommertelt for hende og Søstrene ved Claushavn, sad Naja sildig om Aftenen i en ængstelig Uro ved Arnelampen i sin Farbroders skumle Bolig. Den vilde Kemek laae afkræftet paa Brixen og talte i Feberdrømme. Hans mørke Frænder havde med Uvillie løsrevet sig fra Renjagten og forladt deres Sommertelte, for at yde ham den sidste Tjeneste. De sade med Hænderne for Ansigtet og Hovedet ned imellem Knæene og hylede. Stuen var fuld af Røg; thi Angekkokken Kivsalik, der havde hentet Naja til Farbroderens Sygehus, sad nærmest ved Lampen og røgede bestandig med Lyngstilke, for — som han sagde — at holde de onde Aander borte fra hans Medmenneskers Sjæle. Medens Kemeks andre Frænder snart saaledes hylede med nedbøiede Hoveder, snart stirrede med vilde, ophidsede Blik paa den Syge og gave hverandre hemmelighedsfulde Tegn, talte Angekkokken med dæmpet Røst til Naja. „Før din Haand rakte ham Drikke" — hviskede han — „og før din Tunge talte mildt til hans Øre, vilde han sparke sine Frænder og bide den Haand, der rakte ham Mad. Kablunakkernes galgjørende Vand har tvende Gange bortskyllet hans Sjæl og tyllet en Amaroksjæl i hans Strube. Vi maatte binde ham til Brixen med Sælskindsremmer og snære hans Hænder med Hvidfisktarme. Nu taler han sagte med de Døde; han beder Kunnuks Fader om Fred; men mærker han sine Frænders Tanker, vil han slaae og bide værre, end tilforn."

„Hvad mener du?" — spurgte Naja ængstelig — „hans Frænder vil dog aldrig gjøre ham Ondt?"

„De er bange for Amarokſjælen i ham. De er trætte af hans Strenghed og af at vaage her hver Nat. De har hentet gamle Kajakſkind til hans ſidſte Klædning — de har beredet Stendysſen til at ſkjule hans Legeme ved Midnat.“

„De onde Mennesker! vil de føre ham levende til Stendysſen?“ — udbrød Naja forfærdet og vred ſine Hænder. — „Du hvilede jo ved hans Lampe — du var jo hans Ven — red ham!“

„Lad din Røſt være ſagtere, end de Sørgendes Hyl!“ — advarede Angekkokken — „hvad Kemeks ſtærkeſte Frænder vil, kan hverken Mand eller Kvinde hindre; men løfte vi Haand eller Røſt mod de Vrede, er deres Knive ſkarpe og Stendysſen ſtor nok til Trende. Tys! hører du hvad de nu ſynge?“

„Han er ikke tilſyne!“ — mumlede Nogle i en ſyngende Tone, og den Ene ſaae vildt til den Anden, medens Flere ganſke ſagte begyndte paa den ſædvanlige Klageſang over de Døde, der gjerne iſtemmedes, naar Tiden var forhaanden at bære Liget til Gravdysſen.

Naja vred fortvivlet ſine Hænder — „hvad ſkal vi gjøre mod de Forfærdelige? — Red ham!“

„Tys!“ — hviſkede Angekkokken — „See! nu mærker Hvalrosſen, han har levet for længe. Nu ſtirrer han ud paa os med Hvidbjørnens Øine. Tal til ham, Naja! kun for din Røſt har han Øre.“

Naja foer op og ſprang hen mod den Feberſyges Leie. Hun aabnede Munden for at tale et mildt Ord til ham, men forſtummede af Rædſel over hans Miner og Blik. Han krummede Hænderne ſom et vildt Dyrs Kløer og bevægede Læberne uden nogen forſtaaelig Lyd. I ſamme Øieblik kaſtede hans Frænder ſig med et forfærdeligt Hyl over ham med Remmer og Baand.

„Bind ham ikke! bind ham ikke!" — bad Naja — „hans Haand er jo magtløs, og hans Fod kan ei bære ham. Lad mig lædske hans Tunge! — Lad mig tale til hans Sjæl! — lad mig vaage ene ved hans Lampe til den udslukkes!"

Uden at agte paa hendes Bønner, havde de hylende Mennesker allerede indsvøbt ham i et gammelt Kajakskind og bøiet hans Hæle ind under ham, som paa et Lig, og i denne Stilling surrede de ham sammen med Remmerne. Under denne Behandling tabte den Syge Bevidstheden.

„Hans Sjæl er nedfaren. — Han er ikke meer tilsyne!" — mumlede hans Frænder nu og hylede paany. Derpaa istemmede de lydelig Begravelsessangen og bare ham, som et Lig, ud af den røgindhyllede Stue.

Naja fulgte dem i den græsseligste Angest. „Han lever — han lever!" — raabte hun, uden at bekymre sig om de vilde, truende Blik, der fore tilbage mod hende fra den hylende Sorgeskare. Hun saae, de bare virkelig den Afmægtige, som hun vist troede ikke var død, til en Gravdysse, hvor en stor Mængde Sten laae beredte til at skjule den Begravede med.

„Hjælp! hjælp!" — skreg hun med saa høi en Stemme, som muligt, og det blev sort for hendes Øine.

„Bort! bort! — du har gjort hvad du mægtede. — Vil du ikke i Dyssen med Kemek, maa Ræven og de vilde Fugle laane dig Tag." Disse Ord klang med en mumlende Røst i hendes Øre. — En skjælvende Haand rev hende bort fra den hylende Ligskare. Hun sank afmægtig om og vidste ikke meer hvad der foregik omkring hende.

Femte Kapitel.

Det var over Midnat. Den glødende Horizontsol gled hen mod Bjergene i Nordost. Lampen var udslukt i Kemeks Bolig. Huset var øde og forladt. Kemeks vilde Frænder sade i deres Kajakker og fore atter bort til Renjagten og det frie Nomadeliv paa de sydligere Kyster, efterat de nu havde opfyldt deres Frændepligt og begravet den gamle, besværlige Kemek. Ingen af dem havde elsket ham; men de havde frygtet ham Alle. Han havde i sin Velmagt udøvet en ualmindelig Magt over dem; dog de havde aldrig uden Harme hørt ham af deres Landsmænd benævnes „Basen" eller „Herrehunden" og af Europæerne „Grønlænderkongen." At han neppe var fuldkommen død, da de væltede Stenene over ham i Gravdyssen, syntes Ingen af dem at gjøre sig Skrupler over, da han snart dog alligevel maatte være død. Den Sjæl, der mulig endnu var i den Begravede, var desuden, efter hans bedste Ven, Angekkokken Kivsaliks Forsikkring, ikke hans egen, men hint græsselige Uhyres, som man kaldte Amarok og forestillede sig som endnu mere glubende, end en Hvidbjørn. Selv ikke hin gamle, fantasisyge Angekkok gjorde sig nogen Betænkelighed ved Følgerne af det Udsagn, der var hans egen fuldkomne Overbeviisning. Kemek havde i Drukkenskab saaledes mishandlet ham, at han var bleven til et virkeligt Uhyre for hans taagede Drømmesine. Efterat Kivsalik havde udhylet med den øvrige Sorgeskare, syntes hans Sorg ogsaa forsvunden. Naja havde han kun havt Medlidenhed med. I hendes bevidstløse Tilstand havde han bortdraget hende fra den forbittrede Ligskare. Han havde slæbt hende saa langt bort fra Gravdyssen, som det i Hast

lod sig gjøre, og overladt hende til sin Skjæbne mellem Fjeldene. Selv var han ilet til Stranden og sad nu mumlende i en Konebaad blandt de af Kemeks Frænder, der vare for gamle og svage til at styre Kajakken.

Dagen før hin gruelige Begravelse fandt Sted, havde Præsten Saabye holdt en høitidelig Gudstjeneste, hvorved ogsaa nogle Hedninger bleve døbte. Elik var tilstede. Han betragtede den hellige Handling med dyb Opmærksomhed; men den høitidelige Forsagelse af den onde Aand, der betegnedes med hans store Guds Tornarsuks Navn, syntes baade at forfærde og bedrøve ham. Han bøiede sit Hoved og taug; da han atter opløftede det, vare hans Øine heftede med samme Ærefrygt som tilforn paa Præstens Ansigt; men en stille Taare randt ned ad hans furede Kind. Kunnuk var ligeledes tilstede med hele sin Familie. Saavel han, som hans gamle, stille Moder var dybt bevæget. Præsten talede om hine Jesu Ord paa Korset, Bønnen for hans Mordere, som allerede tilforn havde virket saa stærkt paa den unge Faderhevner.

Da de forlode Forsamlingen, havde Kunnuk en hemmelig Samtale med sin Moder. Kort efter stod han for Præsten med lyst og roligt Ansigt, som En, der efter en lang Kamp har faaet Fred i sit Hjerte.

„Præst! nu er jeg lykkelig“ — sagde han — „Kunnuk hader ikke meer. Jeg har tilgivet. Mit Hjerte er saa roligt.“

„Du glæder mig inderlig“ — udbrød Præsten — „men kan jeg forlade mig paa dig? dit Hjerte vil atter opfordre dig til Hevn, og dine Venner vil friste dig.“

„Jeg veed ikke om dette vil skee“ — svarede han — — „men jeg har overvundet. Det Andet i mig tier. Du kan troe mig. Vil du døbe mig? Præst!“

„Det vilde være sørgeligt, hvis du blev en Troende og

endda kunde begaae et Mord: du vilde da have større Synd, end om du ikke havde kjendt Gud og lovet ham Lydighed. Viis mig først din Tro i din Gjerning!"

„Du er saa mistroisk, Præst! Jeg var saa glad. Dine Ord bedrøve mig. — Tro mig! mit onde Hjerte skal tie. Du skal see det." Derpaa gik han hastig bort, og Præsten saae ham ikke meer den Dag.

Tidlig næste Morgen (den samme Dag, som Kemeks Begravelse skete om Aftenen) seilede der en Konebaad ud af Fjorden ved Claushavn mod Diskobugten og den sydvestlige Kyst. Baaden styredes af gamle Elik. Kunnuk og hans tre Søstre roede. I Baaden laae der Fange- og Jagtredskaber, samt Stænger og Skindtæpper til et Sommertelt tilligemed en Stenlampe. Kunnuks Søstre sang Ajasange og glædede sig til det herlige Liv, de nu i nogle Uger skulde leve med Broder Kunnuk, medens deres Moder blev tilbage hos den fromme Arnarsak. Nu skulde de opslaae deres Sommertelt og tænde deres Arnelampe, hvor der var smukkest og hvor Broder Kunnuk vilde fiske eller skyde Rener.

Der var en Fred og stille Glæde i Broderens ellers saa mørke Blik, som høilig glædede de livlige Piger. Hans Miner røbede, at Kampen i hans Inderste virkelig var udkæmpet, og at han nu følte sig istand til ved Ord og Gjerning at tilgive sin Faders Morder. Dette var ogsaa hans faste Forsæt og for ham Hovedhensigten med denne Reise. Præstens indtrængende Ord ved Gudstjenesten forrige Dag og maaske endnu meer den gamle Eliks for en Deel forandrede Anskuelser havde befriet Kunnuks Moder fra hin mørke Forestilling om Frændehevnens Nødvendighed for den Dræbtes Sjælefred, og Kunnuk havde, med dyb og sikker Følelse af Kjærlighedens og Forsonlighedens store Bud, besluttet, hvad han nu var i Begreb med at fuldføre. Elik kjendte fra en

tidligere Reise Kemeks Bolig, som Faderhevnerens Frænder vel ogsaa havde opsporet, men Kunnuk selv endnu ikke havde seet, og den Gamle havde tilbudt at være Ledsager og Freds-mægler. Med Konebaad gik Reisen temmelig langsomt, og det var Midnat inden de naaede det Landingssted, Elik havde betegnet. Derfra havde man omtrent en Times Fodvandring til det mørke Fjeld, hvorved Kemeks Vinterbolig med et Slags naturlig Befæstning var skjult. Veien var næsten utilgængelig for Den, der ikke nøie kjendte Egnen. Gamle Elik gik foran. Kunnuk og hans Søstre fulgte ham. Det fredelige Forsæt, der nu fremskyndte den unge, raske Renjæger, betog ham enhver Betænkelighed ved saaledes saagodtsom ene at nærme sig hin mørke Manddrabers Hjem. I Følelsen af sin Ungdom, Styrke og gode Villie, frygtede Kunnuk ikke, og Jagtflinten i hans Haand var ikke ladt. Hensigten med den sildige Nattevandring var Søstrene ubekjendt. De længtes inderlig efter at man skulde standse eller finde det Sted, hvor man vilde overnatte. Endelig standsede Elik og pegede paa en mørk, huleagtig Bolig, der tildeels dannedes af en Sandstens-Grotte mellem de dybe Fjeldkløfter. Kunnuk vendte sig og bad sine Søstre blive tilbage, medens han og Elik undersøgte Husets Leilighed. Med bøiet Hoved og Ryg traadte nu begge Mændene taufe og i spændt Stemning ind gjennem den lange, bælgmørke Hulegang til den rummelige Grotte, hvoraf Huset bestod. En sveden Lugt kom dem imøde ved Indgangen. De fandt Arnelampen slukket; men ved den sparsomme Lysning, den mat glødende Nattesol kastede ind gjennem en lille Rude af Hvidfisktarm, kunde de overskue denne Husets eneste Stue. Paa Gulvet laae nogle Remmer og et Stykke gammelt Kajakskind. Der stod Levninger af Fødevarer hist og her; men der var intet Menneske at see, og alle Brixer vare tomme.

„Mine Frænder have dog hørt hvad ikke var" — sagde Kunnuk — „Den gamle Kemek sad ikke ved Vinterlampen i sin Hule, medens Dag og Nat havde Sollys. Han har reist sit Sommertelt paa Fjeldet — han jager Renen med sine Frænder paa Bjergene."

„Her har nylig været aandet af vore Medmennesker" — sagde Elik — „Kemeks Lampe har brændt før Sol gik mod Nord; hans Frænder har glædet sig ved hans Lampekjedel. Men" — tilføiede han og pegede paa nogle Lyngkviste, der laae ved den slukte Lampe — „Ildens Iboer har leget med den Urt, der ryger ved Brixen, naar en mørk Sjæl nedfarer til de stille Søer."

De stode endnu begge med alvorlige Tanker i det øde, stumle Rum, da de med Forbauselse hørte hin klagende Lyd, hvormed Kvinderne synge Sørgesange over deres Døde, og Kunnuk kjendte sine Søstres Stemmer. Han styrtede ud mellem Fjeldene i det røde Nattelys. Søstrene stode paa Fjeldskrenten og pegede ned paa en Slette under dem, hvor en kvindelig Skikkelse laae ene ved en Stendysse med alle Tegn paa Fortvivlelse, medens hun syntes forgjæves at ville bortvælte de store Stene fra Dyssen. Hendes jamrende Stemme var næsten uddøet. „I Dyssen — i Dyssen" — stønnede hun — „og hans Sjæl var hos ham — de bøiede hans Knæled, og hans Sjæl var i hans Øie. Nah-ah!" — Hendes klagende Ord henaandedes af Nattelusten, og hendes Ansigt var bortvendt. Kunnuks Søstre kjendte ikke den kjære Barndomsveninde; men de fornam hendes Klagetoner uden at forstaae Andet, end at en Kvinde her sørgede ved en Frændegrav med den sædvanlige Klagesang, som de ogsaa strax, efter deres deeltagende Skik, havde istemmet. Kunnuk stod nu ved deres Side; han saae den sørgende Kvindes Bevægelser og ilede ned ad Fjeldstien. Gamle Elik fulgte ham i en

anelsesfuld Spænding. Da han med Kunnuk stod ved den halv forstyrrede Gravdysse, blev hin Anelse til Vished: en dæmpet Jamren trængte ud fra Stenmassen — den skjulte en levende Begravet.

„Tornarsuk er streng" — udbrød Elik — „men han kan forbarme sig." Han greb øieblikkelig med Kunnuk fat paa den største Sten,, for at afvælte den. Mange Menneskehænder havde rullet den over Stenkisten, hvori den Ulykkelige nu stedse lydeligere jamrede. Den fortvivlede Kvinde havde bortrullet mange Stene og arbeidet sine Hænder blodige paa den største, urokkelige Sten, som hun nu atter med høi Jamren greb fat paa. „Naja!" — udbrød Kunnuk og kjendte hende. Ved et voldsomt Ryk af den unge, stærke Kunnuk, hvorved han selv styrtede om mellem Stenene, rullede nu den største Sten bort fra Gravhulingen. Snart fulgte de andre efter, og den knæboiede, tæt indsvøbte Gravbeboer stirrede dem med et forfærdeligt Ansigt imøde. Han jamrede ikke meer; men hans stivt opspilede Oine vare heftede paa Kunnuk med et Blik, som om Synet af Faderhevneren slog ham med en større Rædsel, end selv den, hvorfra han blev befriet. Uden at forstaae hvad han mumlede, bare de tvende Mænd ham ud af Gravdyssen og befriede ham fra Ligstindene og den pinlige Stilling. Kunnuks Søstre vare ilede til. De jamrede høit ved at see og kjende Naja, der magtesløs sank i deres Arme.

Den befriede Gravfange laae nu lige udstrakt og stirrede paa den skyfrie Nattehimmel, der stod i hele sin stille Pragt udspændt over ham. Kunnuk og Elik vilde opløfte ham og bære ham til hans Bolig; men nu reiste han sig halvt op og saae paa sine Befriere med et Blik, hvori den vilde Forfærdelse var veget for et vist Udtryk af Høihed og ædlere Følelse.

„Mine Oine har seet hint store Sommertelt igjen. — Jeg vil aldrig meer tilbage til Amaroksbulen" — sagde han med tydelig Røst. — „Mine Frænder bare mig til Gravdyssen — hvad vil Dødsfjenden, som udrev mig af Dyssen?"

„Tilgive min Faders Morder før hans Sjæl nedfarer til Dybet eller til ham, der er større, end denne Verdens store Aand" — svarede Kunnuk og udstrakte sine Hænder mod den glødende Himmel — „han tilgive dig ogsaa, hvis det er muligt!"

„Er den stærke Storm da kommen, som er mægtigere, end den store Aand?" — spurgte Kemek — „er den gamle Jord og Himmel forgaaet? kan Sønnen tilgive ham, der satte Hælen i hans Faders Hjerne?"

Kunnuks Kinder bleve blege ved disse Ord. Han knugede Haanden voldsomt mod sit Bryst og taug et Dieblik, medens han med Magt syntes at bekæmpe den atter vaagnende Hevntanke. Derpaa fremrakte han den flade Haand mod Kemek og sagde: „Han, som bad for sine Mordere paa Træet og foer ned til de stille Søer og kom tilbage og foer op til den høie Himmel, for at udrive alle Sjæle fra Gravdyssen — han har talt til mig — han lod mig udrive dig af Dyssen, for at række dig Haand til Forsoning."

Kemek greb den fremstrakte Haand og knugede den med Krampestyrke. — „Vel!" — sagde han udmattet — „saa kan jeg nu sove! — Jeg skal ikke vaagne i Blod og Kval — denne Haand vil ikke støde Harpunen i mit Bryst, mens jeg sover!" Derpaa faldt hans Hoved tilbage, og han syntes at sove.

Over gamle Eliks Aasyn foer der et Lys. „Saaledes! saaledes!" — mumlede han og stirrede med et begeistret Blik hen i Luften — „Nu lukkes Vunden, som gabede blodig i Døningbrystet ved de dybe Søer — —

„Til Sollysstraaler
Forvandles Blodet
I Faderbrystet:
Her Sønnen standed
Ved Morderdyssen —
Og Midnatssolen
Har seet hans Gjerning" —

Men Kunnuk var faret bort, som en Ren, mellem Fjeldene. Han standsede først langt borte ved Lyden af fjerne Klagetoner. Det var Naja og hans Søstre, som med gamle Elik ved Kemeks virkelige Lig istemmede Sangen over de Døde:

„Ned eller opad
Sjælene fare,
Naar de forlade
Menneskers Bolig —
Menneskers Lig."

Sjette Kapitel.

Kunnuk og hans Søstre vare komne tilbage til Claushavn; men Naja var ikke iblandt dem. Hun sørgede over sin Farbroders Død. Hendes Øine havde ikke mødt Kunnuks ved Gravdyssen. Efter at have opfyldt den sidste Kvindepligt mod hin mørke Slægtning, som hun først havde seet under hans Sygdom og Død, var hun, efter sit Ønske, af den gamle Elik ført tilbage til sin Pleiemoder, Pungjok den Elskværdiges Enke, der med sine smaa Børn saa længe havde savnet hende i Hytten hin Side Fjorden.

Kunnuks høieste Ønske skulde nu opfyldes. Han skulde modtage den hellige Daab, som Præsten dog endnu i fjorten Dage havde udsat. Dagen kom — den var ogsaa for Præsten en af de glædeligste, han havde oplevet blandt sine kjære Grønlændere, og han glemte ikke Beretningen derom i sin Dagbog. Det var en Søndag. Hele Gudstjenesten havde Hensyn paa Daabshandlingen. Capitain Egede og hans Søn vare med den unge Præstekone og alle de døbte Grønlændere deeltagende Vidner. Med Frimodighed og Sandhed gjorde Kunnuk Rede for sin Christendoms-Kundskab — fortæller Saabye — med Følelse besvarede han Spørgsmaalene af Alterbogen, og stille Taarer vædede hans Kinder, da han nedknælede for at modtage Daaben. Forretningen sluttedes som sædvanlig med Takkesang og Bøn. Kunnuk kom nu hen til Præsten, rakte ham Haanden og sagde rørt: „Tak, gode Præst! Jeg er lykkelig.“ Derefter vendte han sig til Menigheden, hvoraf Endeel kyssede ham (hvad der ellers er noget Usædvanligt), og han sagde: „Antager mig som en Troende! — vi ville elske hinanden!“ hvortil de svarede ja, og de gik saaledes

enige — tilføier Saabye — som de, der havde een Herre, een Tro og een Daab, til deres Huse. Med inderlig Glæde takkede Præsten Gud for Sandhedens Seier over dette Hjerte og over saa mange Hjerter.

Flere Hedninger vare samme Dag blevne døbte. Elik var dog ikke kommen tilbage fra Hjemreisen med Naja. Hvad han fortalte sine Landsmænd om „den store Angekkok i Claushavn", som han kaldte „sin lyse Tornak", vakte stor Opmærksomhed blandt dem; men selv indesluttede han sig i sin Fjeldgrotte og grublede med dyb Kummer paa, om den store Aand i Alverden, den herlige Tornarsuk, kunde være Løgnens Fader og alle onde Aanders Fyrste. Kunnuks Moder og Søstre kom ofte til Præsten og modtoge daglig Underviisning af den fromme Arnarsak. Hun talte i de samme Billeder og tænkte i de samme Former som de; hun forstod at bringe sit Folks gamle Tro i en skjøn og harmonisk Forbindelse med hvad hun havde lært af sin kjære „Pavia". Mange hedenske Grønlændere kom til hende for at hente Kundskab og Trøst. De ugifte Kvinder og forladte Enker havde hun især stor Medlidenhed med. Naar de ikke have en Broder eller en voxen Søn, i hvis Hus de æres som Husmødre, leve de ofte et ringeagtet Liv og maae udføre de besværligste og urenligste Arbeider, uden at kunne trøste sig ved nogen mildere Tilstand efter Døden, hvor det samme Liv, efter deres Forestillinger, kun skyggeagtig skal gjentages.

En Aften havde Arnarsak trøstet en saadan gammel, ulykkelig Hedningenke, hvis eneste Søn var druknet i en Kajak. Erindringen om hendes Legebroder Tullimak, som havde været med hende i Danmark og kort efter havde havt samme ulykkelige Endeligt, var atter bleven levende vakt. Det var den sidste Aften, Solen ikke gik ned. Hun skulde nu snart ikke meer i dette Aar see den deilige Nattesol forgylde Fjorden

og Isbjerg=Paladserne ligefor hendes Sommertelt. Hun tænkte paa sin Barndom, og en Sang randt hende i Minde, som hun dengang havde sjunget for „Pavia" og nu nylig seet, han havde erindret nogle Ord af i sin Dagbog. Hun sang med sagte Stemme:

„Pavia! Pavia!
Lad mig blive hos dig,
Til jeg lærer saa Meget,
At jeg kan komme til Gud!
Ak! ryster du dit Hoved,
Klinger Nei fra din Tunge,
Saa døer jeg af Sorg —
Jeg er nær ved at kvæles."

Hun drog et stille Suk, men foldede Hænderne over den hellige Bog, hun nylig havde læst i; det var Paul Egedes grønlandske Oversættelse af det nye Testament og en Gave af hin kjærlige Lærer. Hun var mild og roligt stemt; men en dyb Vemod havde grebet hende, og Barndomssangen klang atter, dog forandret og udvidet, fra hendes Læber i samme korte, rimløse Satser:

„Pavia! Pavia!
Lad mig samles med dig,
Naar jeg lærer saa Meget,
At jeg kan skue din Gud!
— Her sidder jeg i Teltet
Og seer udover Havet
Fra sommerlyst Telt —
Og herfra jeg dog længes."

Saaledes sang hun og troede, hun var ene; men gamle

Elik var ubemærket traadt ind i Teltet med en lille Grønlænderinde af et sørgmodigt Udseende, der ledsagedes af en ung Pige og to Børn. Den lille Kone var Najas Pleiemoder, Pungjok den Elskværdiges Enke. Hun sørgede endnu dybt og smerteligt over sin Ægtemands Død. Med al sin Kjærlighed havde Naja ikke været istand til at trøste hende. Den unge Pige ved hendes Side var Naja selv, som ingen mildere Trøsterinde kjendte, end den fromme Arnarsak, og som derfor denne Aften var roet over Fjorden med sin Pleiemoder og hendes Børn, ledsaget af deres gamle Ven Elik. Ved blot at see Arnarsaks Ansigt og høre hendes Røst vilde den bittre Sorg blive mild og stille, havde gamle Elik ment, og det vidste Naja fra hin Aften, da hun selv var saa inderlig bedrøvet. Da de traadte ind i Teltet og hørte Arnarsaks stille Sang, troede Elik, det var den Aftenpsalme, hun pleiede at synge inden hun lagde sig til Hvile, og han gav dem, der fulgte ham, et Vink til at træde stille tilbage i Teltets Baggrund. Her stode de nu i Skyggen, medens den glødende Sommernatsol oplyste Arnarsaks Ansigt og gav det et næsten forklaret Udseende. Hun sad opreist paa Leiet med det opslagne Testament paa sit Skjød og det lille Portrait af Paul Egede i sin Haand. Hun sang i sit Modersmaal, og de forstode hvert Ord:

„Pavia! Pavia!
Hos din Gud i Himlen
Er der saligt at være:
Han er elskværdig og fast!
Han verler ei med Veiret
Sine Tanker og Sindet,
Er ei mild idag
Og imorgen den Grumme.

Stor er vel Tornarsuk;
Han er stærk og mægtig —
Han er herlig som Havet —
Ak, men som Havet og grum;
Han lyfter ei alene
Til de hvissende Stjerner,
Men ogsaa til Raad
Fra Forsærdelsens Dybder.

Tornarsuk lever kun
Til hans Tid er omme,
Til de flammende Stjerner
Slukkes i Dybenes Dyb.
Din Gud skal raade evig,
Selv naar Solen er udslukt
Og Maanen er død —
Og hver Stjerne begravet."

Elik studsede ved disse Ord og lagde Haanden med dyb Grublen paa sin furede Pande. Naja og den lille Enke lyttede opmærksomt og droge sagte Aande. Arnarsak vedblev:

„Pavia! Pavia!
Hvor din Gud kun raader,
Der er saligt at være,
Selv uden Maane og Sol:
Ei sommergrønne Bjerghal,
Hvor i solrøde Nætter
Vi dandsed med Fryd,
Er saa skjøn som hans Høisal.

Pavia! Pavia!
Ei din Gud vil spørge

Om den Sjæl, der ham gjester,
Styred Kajak og Harpun,
Hvad heller den har siddet
Mellem Kvinder ved Lampen
Og syslet paa Brix
Med de gnavede Sælskind.

Pavia! Pavia!
O! din Gud er retviis:
Ei om Mand eller Kvinde
Sperger din retvise Gud.
Han spørger kun om Sjælen,
Som henflyver imod ham,
Er kjærlig og from
Og har ydmyge Tanker."

Over Eliks gamle Grubler-Ansigt gik der et mildt Lys. Den lille Enke var bevæget og græd. Børnene græd nu med, uden at vide hvorfor, og Naja fløi med udbredte Arme til den overraskede Arnarsaks Bryst.

De bleve hos hende hele den lyse Nat. Hun talte kjærlige Ord til den sørgende Enke. Hun klappede Naja paa de brune Kinder; hun rakte Elik Haand og bad dem Alle komme ofte igjen. Da endelig Solen var rullet helt forbi Fjorden og den sidste lyse Sommernat var forsvunden, sad Elik i Konebaaden igjen og roede med de stille Nattegjester tilbage over Fjorden. Børnene sov paa Najas Skjød. Den lille Enke sad med mild Vemod ved sin Aare. Eliks Aasyn var vendt mod Solen, der nu havde faaet Dagstraaler og hævede sig i al sin Pragt over Bjergene i Ost. „Tornarsuk er stor som den herlige Sol" — sagde han — „men den skal udslukkes engang med Tornarsuks Sjæl og alle hans Lamper — da

kommer den store, mørke Tid, naar Jord og Himmel er Tornarsuks Stendysse."

„Men saa see vi jo den evige Guds nye Himmel og Jord tusindfold herligere, end denne" — sagde Naja og gjentog med sin fuglerene Stemme hvad Arnarsak havde sjunget:

„Ei sommergrønne Bjerghal,
Hvor i solrøde Nætter
Vi dandsed med Fryd,
Er saa skjøn som hans Heisal."

Syvende Kapitel.

Den korte grønlandske Sommer var forbi. Teltene vare forsvundne fra Fjeldene. Vinteren kom pludselig og streng, som sædvanlig, uden nogen Efteraars-Overgang. Vinterboligerne vare istandsatte eller opbyggede paany, og dette Arbeide var for største Delen besørget af Kvinderne, medens Mændene sørgede for Jagten og Sælfangsten. Kunnuks Moder og Søstre havde havt travlt med at tække og bygge den nye Bolig ved Claushavn, hvortil Kunnuk havde opfisket Drivtræ til Tømmer. Den var større og noget bekvemmere indrettet, end de sædvanlige. Moder og Søstre sade første Aften i den nye Bolig; men de vare tause og stille. De havde Dagen tilforn i Konebaaden hentet Alt, hvad de havde ladet blive tilbage paa den anden Side af Fjorden, og taget Afsked med Pungjok den Elskværdiges Enke. Kunnuk var ikke med. Moder og Søstre havde gjenseet den kjære Naja og ikke uden stort Savn løsrevet sig af hendes kjærlige Arme. Deres Forberedelse til Daaben i Præstens og Arnarsaks Nærhed havde gjort denne Flytning nødvendig. Elik var fulgt tilbage med dem og boede hos Præsten. Alt var nu nyt og ret smukt indrettet i den nye, lune Bolig. Moder og Søstre saae veltilfredse derpaa; men de sang ikke. Lampen var tændt. Kunnuk kom hjem med Fuglevildt. Han var ogsaa alvorlig og taus.

„Kunnuk!" — sagde Moderen — „Sommerens Ajasange ere forbi, og her er stille ved vor nye Lampe. Snart vil dine Søstre vel synge igjen; men det bliver Afskedssangen til Daglyset — det bliver om Solens Flugt for Maanen og den mørke Tid. Saa sidde vi her ved Lampen i de kolde, mørke

Dage, og saa trænge vi til Sang og liflig Tale i Jordhytten. Lad saa dine Øine være lyse som de store Vinterstjerner og din Røst liflig som Børnenes, naar de lege i Maanelys paa det hvide Snefjeld!"

Kunnuk nikkede stille og taug.

„Hin Dag, da Præsten gjød Vand paa dit Hoved, lyste dine Øine som den himmelske Rens*)" — vedblev Moderen — „der var Sommerdug paa din Kind, og din Sjæl sagde: nu er jeg lykkelig. Naar den mørke Tid er kommen, vil Præsten ogsaa gyde Vand paa mit Hoved, og jeg vil opløfte det, som Den, der ingen Sorg havde. Dine Søstres Øine vil da ogsaa lyse som Himmel-Renens; men hvad der binder Ajasangen i din Sjæl, har ogsaa bundet den paa vore Tunger. Blaamaagen sidder nu paa hin Side Fjorden i den mørke Rede. Bring Naja hid! og jeg vil reise mig for hende! Najas Lampe skal brænde hos vores! hendes Sang skal klinge lifligt for os i den mørke Tid!"

Kunnuk rystede paa Hovedet og taug. Efter nogen Overveielse udbrød han: „Blaamaagen har jeg havt kjær fra hin lyse Sommernat, jeg først saae hende dandse med mine Søstre paa Bjerget; men fra den Stund, hun vidste hvad min Sjæl rugede over i min mørke Tid, har hun flyet mig som den skræmmede Fugl. Kommer Kunnuk, som Beiler, til hendes Lampe, flyer hun, som Edderfuglen, til Bjergene og de ensomme Øer."

„Saa send gamle Elik til Naja! og hun flygter ikke!" — sagde Moderen.

Kunnuk rystede betænkelig paa Hovedet og taug; men der glimtede dog et lønligt og inderligt Haab i hans stille Øine. Hans Søstre nikkede hemmelig til hverandre og nynnede.

*) ᴐ: Karlsvognen, den store Bjørn.

Næste Dag foer Elik over Fjorden i Konebaaden. Kunnuks Moder og Søstre roede. Kunnuk selv foer ud i sin Kajak; men han søgte Sælen og Hvidfisken i de dybere Vande. Da han mod Aften kom tilbage, bugserede han en fældet Sælhund i Land og saae en Konebaad komme fra Nordkysten af Fjorden. Han lod Sælen og Kajakken ligge paa Stranden og sprang op paa en Fjeldpynt, for at see hvor mange der var i Baaden. Hjertet klappede i hans Bryst, da han talte fer Skikkelser. Han kjendte snart Elik og sin Moder; blandt Søstrene saae han Najas lette Skikkelse. „Blaamaagen flygter ikke — hun kommer!“ — udbrød han sjæleglad.

Ved Fjorden vare adskillige Grønlændere og nogle unge Piger tilstede med nysgjerrig Opmærksomhed, da Naja satte sin lette Fod paa Fjeldkysten. Ved Synet af hende gjorde Kunnuk et Glædeshop; han forglemte i et Øieblik aldeles alt Andet omkring sig og den undselige Tilbageholdenhed, der forbyder Grønlænderen enhver heftig Kjærlighedsyttring i Andres Nærværelse; hans Arme udbredte sig, idet han udraabte hendes Navn og løb hende imøde fra Fjeldet. Hun saae det, og en blussende Rødme foer over hendes Kinder. Som en vild, skræmmet Fugl, tog hun uvilkaarlig Flugten, og i et Øieblik var hun forsvunden mellem de snehvide Fjelde.

Kunnuk studsede, men vendte sig rask for at følge hende; da greb gamle Elik hans Haand og holdt ham tilbage. „Naja var ikke sin Moders Datter og vort Medmenneskes Barn“ — sagde han med dæmpet Røst — „hvis hun ikke flyede Den, hun har kjærest, hvor saa mange Øine blinke. Nu ter min Tunge først fremtage hvad min Sjæl har gjemt længe under Laag:“ — tilføiede han fortrolig — „Naja havde den raske Kunnuk kjær før hun saae ham. Najas Øine vare vaade, naar hun vendte sin Frændes Dødsfjende Ryggen. Najas Sjæl var glad i sin Sorg hin Nat hun hørte Kunnuks Ord til hen-

des devende Frænde. Det Ord, din Sjæl torster efter, kom vel ikke over hendes rode Læber; men hendes Fod veg kun lempelig tilbage, da gamle Elik drog hende til Konebaaden. Nu er Dagen kort og Nætterne kolde. Ved den fromme Arnarsaks Lampe er der lunt. Der sidder visselig Blaamaagen imorgen."

Kunnuk sprang og jublede af Glæde ved disse Ord. Hans Søstre dandsede om ham og sang: Aja! — Næste Dag fandt de Naja med nedslagne Oine og blussende Kinder ved den fromme Arnarsaks Lampe, og hun nikkede stille til hvad Kunnuk hviskede til hende ved Kvindebrixen.

Ottende Kapitel.

Den sidste Dag var forbi, da Solen i dette Aar kom over Horizonten i Grønland. Kunnuks Søstre havde sjunget Farvel til den flygtende Sol, og Najas Stemme havde klinget lifligst i Afskedssangen. Fjorden var nu belagt med Is og Sne, og Hundeslæderne fore over Isen i Maanelyset. Kunnuks Moder og Søstre vare døbte. Naja havde seet deres lyksalige Ansigter, og nu flygtede hun ikke meer for sin Brudgom. Hendes Bryllupsdag var ogsaa bestemt til hendes Daabsdag. Indtil den Dag kom, boede hun som en kjær Gjest i Arnarsaks venlige Hytte.

Det var Aften. Børnene legede i Maaneskin udenfor Hytterne og sang. Hos Kunnuks Moder skinnede Lampen i det nye Hus. Hans Søstre havde travlt med at udsmykke Brudehuset og berede Alt saa hyggeligt som muligt til Brudens Modtagelse. Hvide Renskind maatte der især deleshed ikke savnes til Brudehyndet, og det allersmukkeste skulde vælges til Brudens Pels. Perlerne, hvormed den skulde smykkes, havde de længe samlet og gjemt paa; men intet Renskind var dem smukt nok. Nu var Kunnuk faret med sine raske Hunde over Fjeldet, for at bringe den smukkeste Ren hjem, han kunde opjage paa Snebjerget.

Ved Arnarsaks Lampe sad Naja halvt afklædt med sin Fugledunds Pels over Skjødet. Hun tænkte paa Kunnuk og paa hvor kjær hun havde havt ham i Lendom. Hun tænkte paa hans Kjækhed og Raskhed og paa hans Heimodighed mod hendes døde Frænde. Det var sildigt, og Arnarsak syntes at sove. Kunnuk havde været paa Jagt den hele maanelyse Dag. Naja havde seet ham fare med de raske Hunde for Slæden over Snefjeldet. Endnu havde hun ikke hørt Hunde-

nes glade Tuden ved Hjemkomsten, og før hun havde hørt denne velbekjendte Musik, kunde hun ikke gaae til Kvindebrixen, hvorpaa Arnarsak sov, og søge Hvile. Naja frygtede ikke for sin raske Renjæger: hver Dag foer han paa farlige Veie, og den Dag havde han tiljublet hende det gladeste Farvel. Hun nynnede, tryg og glad, som en kviddrende Fugl, hvad hun troede Ingen hørte, men hvad den letslumrende Arnarsak hørte paa sit Leie.

Najas Sang ved Lampen.

„Paa Bjerget dandsed vi Piger smaa —
Auna! Aja! Aja!
Midnats-Solgløden saae vi paa.
Aja! Aja! Jah! Jah!

Vi dandsed i Sommernatten og sang —
Da saae mig Kunnuk for første Gang.

Jeg elsked den raskeste Fangers Sjæl:
Ham undflyver hverken Hval eller Sæl.

Glad Kunnuk saae paa Pigernes Dands;
Hans Øine havde to Stjerners Glands.

Ved Lampen sidder jeg ene nu —
Og kommer Kunnuks Øine ihu.

Kunnuk springer paa Snefjeldets Top;
Min Elskede løber Renen op.

Min Elskede har saa dristigt et Sind —
Og Renen har saa deiligt et Skind.

Min Elskede vover sit Liv med Lyst —
Auna! Aja! Aja!
For Brudepelsen til Najas Bryst.
Aja! Aja! Jah! Jah!"

Men neppe havde Naja udnynnet det sidste Vers, før hun pludselig blev forskrækket over sin egen Sang, og idetsamme hørte hun en stærk Hundetuden. Hun kjendte Kunnuks troe Hunde paa „Basernes" dybe Stemme; men deres Tuden klang hende ikke som den sædvanlige, naar de glæde sig over Hjemkomsten; den besvaredes af de andre Hunde med en Hylen, som ogsaa forekom hende usædvanlig. Hun tog hastig sin Pels paa og ilede ud. Hun mærkede strax, der maatte være noget Ulykkeligt paa Færde; thi ved Kunnuks nye Bolig lød der ængstelige Raab. Hun kjendte Søstrenes jamrende Stemmer. Slæden var kommen tom tilbage. Hundene vedbleve at hyle og vare ustyrlige.

Snart stod Naja midt blandt de jamrende Søstre, hos deres Moder, der vred sine Hænder ved den tomme Slæde. Men Angesten gav Naja Mod; hun jamrede ikke. Som af en pludselig Indskydelse greb hun øieblikkelig det korte Pidskeskaft, der slæbede efter Slæden og hang fast med den lange Snært i Hundenes Seletøi. Hun rev den løs og svingede den med den sædvanlige ordnende Tiltale over Hundespændet, der havde viklet sig ind imellem hverandre som i en Knude. Neppe hørte Hundene det ordnende Raab og Pidskesnærtens Susen, før de udviklede sig fra hverandre; de velafrettede „Baser" hjalp til ved deres Herredømme over de ustyrligste Kammerater, og snart fore Hundene i god Orden afsted. Naja greb fast i Slædens Opstander og fulgte med; i det næste Øieblik sad hun i Slæden og foer nu bort i den stjerne=

lyse Nat over Snefjeldet — i det samme Spor, hvori Slæden var kommen.

Det var en gnistrende Kulde, men stille. Stjernerne tindrede som smaa Sole. Sneen knirkede under Slæden. Hundene pustede, men sprang uafladelig fort i det samme Spor over de vildeste og farligste Pynter, mellem bratte Kløfter og gabende Afgrunde. Saaledes gik det fort i flere Timer. Naja sad med Pidsken i Haanden og stirrede dødbleg ud i Natten i den grueligste Spænding, uden dog et Øieblik at tabe Sporet af Sigte. Pelsens Hovedhætte hang nedfalden paa hendes Ryg. Hendes lange, sorte Haar flagrede opløst og var pudret hvidt af Rimfrost; men hun mærkede ingen Kulde paa det blottede Hoved. Endelig begyndte Kræfterne at forlade hende og Modet at synke. — Sporet blev ukjendeligt. Taarerne styrtede ud af hendes Øine, og hun var nær ved at tabe Pidsken af den stivnede Haand. Det susede for hendes Øren; det sortnede for hendes Øine. Hundene fore ned i en umaadelig Dybde, hvor Bjergskyggen faldt sort over Kløfterne. „Hjælp! Arnarsaks Gud!“ — raabte hun — „Tornarsuk knuser os!“ Og nu istemmede Hundene et frygteligt Hyl, idet de rullede i en Hob ned af en Klippestyrtning med den væltede Slæde.

Den næsten afmægtige Pige laae paa Yderkanten af en Afgrund. Det voldsomme Stød gav hende Bevidstheden tilbage. Hun reiste sig op og saae sig omkring. Dybt nedenfor hende mylrede Hundene paa et Klippestykke med uafladelig Hylen. Hun skimtede i Sneen en Skikkelse, som de flokkede sig om og syntes at slikke — det var et Menneske — det var Kunnuk. Han laae henstrakt ved Siden af en død Ren.

„Kunnuk! Kunnuk!“ — raabte Naja og stod i faa Øieblikke ved hans Legeme. Hans Pande var blodig; men hans

Kind var varm, og hans Haand, som Hundene havde slikket, bevægede sig. Najas Læber berørte hans; i det samme Øieblik opslog han sine Øine. „Naja!" — raabte han — „Naja! her er Renen! Jeg har hentet din Brudepels!" Nu mærkede han først hvor han var og besindede sig paa hvad der var hændet ham — hvorledes han var nedstyrtet med Slæden i denne umaadelige Dybde, idet han vilde hjemføre den fældede Ren. Han følte sig udreven af Dødens Favntag ved hendes Arme, der første Gang omfavnede ham som Brud uden Sky. Naja jublede og græd ved hans Bryst, og de troe Hunde hylede nu af Glæde.

Niende Kapitel.

Kunnuks og Najas Bryllupsdag var kommen. Om Formiddagen havde Naja modtaget den hellige Daab. Gamle Elik havde med dyb Bevægelse været tilstede; men han var taus og stille. Han havde endnu ikke anmodet Præsten om at døbe ham, og han var den eneste af Bryllupsgjesterne, i hvis Aasyn ikke Glæden var synlig.

Paa et sort Plaster nær over Brudgommens Pande fra Vibeckes omhyggelige Saarlægerindehaand, var der Intet, som erindrede om hin farlige Brudgomsjagt, hvis Omstændigheder dog alt vare blevne Gjenstande for deeltagende Sange. Der var megen Glæde blandt de lykkelige Grønlændere, som vare tilstede ved Brudevielsen. Foruden de Døbte, som hørte til Menigheden, var her ogsaa mange Hedninger fra den nordlige Side af Fjorden. De vare tildels Kunnuks gamle Venner og Eliks største Beundrere. Hvad gamle Elik havde sagt dem om hans „lyse Tornak" havde draget dem did; men saalænge deres egen største Angekkok endnu ikke selv havde antaget den fremmede Lære, var det mere Nysgjerrighed, end Tillid, der drog dem til Claushavn. Herpaa ventede ogsaa Pungjoks Enke i Hytten hin Side Fjorden, inden hun ret turde tilegne sig den Trøst, hun allerede havde hentet i Arnarsaks Sommertelt. Ved denne Bryllupshøitid var Arnarsak baaren til Missionsboligen. Hun havde velsignet det kjære Brudepar og sjunget Bryllupspsalmen for dem, som „Pavia" havde oversat paa Grønlandsk. Da hun om Aftenen var baaren til sit Hjem, fulgte Præsten og hans Kone tilligemed Capitain Niels Egede og gamle Elik Brudeskaren ud af Præsteboligen i den stille, stjerneklare Vin-

ternat, som nu ogsaa oplystes af Fakler og blussende Nordlys. Kunnuks Moder og Søstre vare gangne forud for at modtage Brudeparret i det pyntede Hjem. Paa Veien sang de unge Piger Ajasange. Brudens Kinder blussede. Det var som den sky Fuglenatur kom over hende igjen, og hun gjorde uvilkaarlig en flygtende Bevægelse; men den lykkelige Brudgom slap nu ikke hendes Haand. Under de glade Ajaraab og i Lysningen af de blussende Fakler tonede Bryllupssangen over Fjeldet. Kunnuk selv var Forsanger, og Sangen var et konstløst Udbrud af hvad Øieblikkets lykkelige Stemning indgav ham. De Andre gjentoge kun enkelte Ord med Aja-Omkvæd.

Kunnuks Brudgoms-Sang.

„Kom, Blaamaage! dølg ei længer
Hvad du sang, naar du var ene!
Kunnuks Favntag hist ved Lampen
I den lune Vinterstue
Er dog vist ei nær saa farligt
Som den kolde Vinterstorm!

Kom, Blaamaage! lad dig fange!
Fly ei længer for din Brudgom —
Som den vilde Ren paa Bjerget,
Som den bange, rimfrosthvide
Edderfugl fra Fjeldet flyver
For min blanke Riffels Glands!

Kom, o Naja, til min Hytte!
See! den staaer paa Skrent ved Fjorden:
Selv jeg slæbte Sten til Muren;
Selv jeg reiste Husets Stolper;

Kjærligt mine Søstres Hænder
Tækked Brudgomshusets Tag!

See, o Naja! see min Bolig!
Græstørvtagets stærke Bjælker
Hvile fast paa Drivtræstolper;
Muur og Tag er skjult med Teltskind,
Med Kajakker, Kunnuk tumled,
Mens han drømte om sin Brud.

Prøv, o Naja! prøv om Snefog,
Prøv om Havets Vinterstorme,
Naar de gynge høiest Isbjerg,
Røre Lampen i vor Bolig,
Naae til Hyndet under Brixen
Gjennem sælskinddækket Muur!

Kom, o Naja! duk dit Hoved!
Lav er Gangen til min Bolig; —
Selv jeg løber ind paa Knæled;
Men i Stuen, hvor min Lampe
Varmer mildt og skinner roligt,
Kan vi springe strunk og rask!"

Elik og Præsten havde fulgt Brudeskaren lige til Brudehuset. Her blev Elik staaende i dybe Tanker og betragtede det flammende Nordlys, der ikke denne Aften, som sædvanlig, saaes høit oppe og skjulte Skyerne, men udbredte sig lavt og gjennemsigtigt under Skyerne og syntes næsten at berøre Fjeldene. „See!" — mumlede den Gamle — „de Dødes Sjæle komme os nær. Mon de vil lytte til de Glades Bryllupssange?"

Præsten var ogsaa bleven staaende og havde tabt sig i Beskuelsen af det smukke Natursyn, der nu blandede sig med Lyset af den opstaaende Maane. Fra Brudehuset klang de glade Sange paany:

„Hør, o Naja! mine Søstre
Synge: kom! du er elskværdig!
See! min gamle, kjære Moder
Reiser sig med Ære for dig —
Reiser sig fra Brixen kjærlig,
Favner Kunnuks Brud med Lyst!

See, o Naja, hvide Renskind
Brede de med Hæder for dig,
Bringe dig med Bryllupssangen
Alt, hvad Huset herligst eier,
Alt, hvad Læben helst berører —
Skaalen med den brune Drik!“

Man hørte nu Gjesternes Ajaraab under Kaffebevertningen, og Kunnuks Søstre sang:

„Kom, Blaamaage! bo iblandt os!
Byg hos Kunnuks glade Søstre!
Flyt din Lampe til vort Jordhus!
Lad den skinne venligt for os,
Som vor bedste Vinterstjerne!
Broder Kunnuks favre Brud!

Bliv, o Naja, bliv iblandt os!
Bliv hos Kunnuks gamle Moder!
Flyt din Lampe aldrig fra os!

Glad ved Najas Lampe vil vi
Sladdre bort de dunkle Dage —
Synge bort den mørke Tid!"

Nu hørte de ogsaa Najas Stemme i Aja-Omkvædet, og med den inderligste Glæde tonede Kunnuks Stemme mellem Ajaraabene:

„See, o Naja! mine Hunde
Krumme sig paa Gulvet for dig!
De vil springe for din Slæde,
Naar du farer over Fjorden
Efter Barnehjemmets Lampe
Med din lille Ægtemand!

See, o Naja! Maanen lyser
Gjennem Hvidfisktarme-Ruden!
Den vil titte gjennem Ruden,
Den vil kysse dig paa Kinden,
Naar du hviler paa mit Renskind —
Naar du slumrer ved mit Bryst!"

„De ere lykkelige!" — sagde gamle Elik til Præsten, som havde lagt sin Haand paa hans Skulder og med kjærlig Deeltagelse betragtede den Klarhed, der nu var udbredt over den Gamles grublende Ansigt. — „Veed du hvem der frelste dem?" — vedblev Elik — „det var ikke den høie Tornarsuk: det var **ham**, som lever og raader, naar den store Storm har udslukt alle Tornarsuks Lamper. Det var din og Arnarsaks og Pavias Gud. Paa **ham** raabte Naja i den høieste Nød — og før Ordet var fra hendes Læber, saae hendes Øie Den, hun havde kjærest. See! hans Sjæl kom

tilbage — og nu glædes de. Tornarsuk er stor og herlig, men forfærdelig" — vedblev han — „han skal døe med Sol og Maane og alle de herlige Stjerner — dog hade ham kan jeg ikke — kun hans Mødres Moder er ond. Men din Gud er elskelig og udødelig. Han vil elske vore Sjæle evindelig — ham vil jeg elske og lyde. — Vil du døbe mig? Præst!"

„I Guds Navn, gamle Elik!" — sagde Præsten — „see kun Liv og Aand i den store Natur og giv den hvad Navn du vil! see — til Dagen kommer — dine Fædres Sjæle i Guds flammende Nordlys! kald ogsaa det Ondes Væsen med hvad Navn du vil! men forsag det kun! og det Navn, du ærer og frygter i Guds synlige Verden, skal ikke tillukke dig Livets og Sandhedens Kilde!"

Inden den mørke Tid var forbi, var gamle Elik døbt. Med ham gik Mangfoldige over til Christendommen, og den sidste Rest af den gamle Tornarsuks-Dyrkelse var i denne Deel af Grønland forsvunden.

Efterskrift.

„Grønlænderne ere et lykkeligt Folk" — vidner Præsten Funch i sine „Syv Aar i Nordgrønland" (1840); dette er ofte bevidnet af hvem der har opholdt sig iblandt dem. At de tillige ere et ikke ringe aandeligt begavet Folk, er indlysende af mangfoldige Træk i Egedernes, Hans Egede Saabyes og Fleres Beretninger. Deres Stammeslægtskab med Eskimoerne eller Indvaanerne i det nordlige Labrador er tilstrækkelig oplyst saavel af Sprogets Overeensstemmelse, som af Ligheden i Legemsskikkelse og Sæder. Eskimoerne leve ogsaa et frit Naturliv, uden Love og Regjering, medens den offentlige Stemme i dadlende Sange i de fleste Tilfælde er tilstrækkelig borgerlig Straf, et Træk i Folke-Characteren, som alene synes at vidne om en større Almeensands for Sandhed og Ret, end hos mange dannede Folkefærd. De indskrænkede Aandsevner og den Mangel paa religiøse Begreber, man har tillagt Eskimoerne, vil neppe Nogen, der har sammenlignet de forskjellige Beretninger om Grønlænderne, kunne tillægge denne nordlige Green af samme Folkestamme.

Hvor der er Poesie tilstede i et Folks Liv, Sæder og Skikke, maa der upaatvivlelig findes et høiere Idelív, som bærer den, og hvor der gives Myther, der besjæle den hele Natur, hvor Menneskeaanden fordyber sig i hemmelighedsfulde Regioner og søger Verdens Grund i en stor og mægtig levende Aand, medens Troen paa Sjælens Udødelighed og

Samfund med en høiere Aandeverden er levende tilstede, der savner hint Idbeliv ikke det religiøse Element.

At Grønlænderne ere et poetisk Folk vil man finde tilstrækkelige Beviser for i deres Folkeskikke, medens næsten alle deres Livsyttringer fremtræde i Billeder og Sange med den stærkeste Følelse saavel af Glæde som af Sorg og med en levende eiendommelig Fantasi.

Deres Sagn og Myther har man i Almindelighed anseet for betydningsløse Fabler og næsten ingen Opmærksomhed skjenket; men de skjule i deres raae Former ligesaavist som alle andre Nationers Myther en dybere Betydning og en eiendommelig drømmetilsløret Naturfilosofi, selv hvor deres egen Opfattelse af Angekkokkernes Fabler synes forladt af den tilbagetrængte og gjennem Overleveringen fordunklede Ide. Et opmærksommere Blik paa disse Myther vil upaatvivlelig vise, at dette Polarfolk i sin tidligste Fantasi-Grublen over Tilværelsens Grund er i sine ældgamle Myther kommet ligesaavidt som de dannede Græker og paa sin Viis til samme Resultat, som Naturfilosofien blev sig bevidst i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede.

De hedenske Grønlænderes Tornarsuks-Dyrkelse synes i sin Oprindelse beslægtet med Hinduernes Naturtilbedelse i „Trimurti" (den forenede Brahma, Wischnu og Schiva). Deres „store forfærdelige Aand", Tornarsuk*), er dem saaledes, som Natur- og Verdens-Aand, baade Livets og Dødens lunefulde Hersker, baade Frembringeren, Opholderen og Ødelæggeren, medens kun underordnede aandelige Væsner, Innue (Plur. af Innua ɔ: Eier, Iboer, beslægtet med Innuk, Menneske) antages med en Personlighed, lig det Element

*) see Navnets Etymologie i H. E. Glahns Anmærkninger til David Crantzes Historie om Grønland III. Stykke p. 316.

eller det Fænomen, de repræsentere, at iboe og eie visse Regioner i Fænomenernes Verden, f. Ex. Ilden, Luften, Havet, Vinden, saavelsom Søvnen, Hungeren etc. (Hungerens Innua betegnes med et Navn, som betyder „Madlystvolderen", og Østenvindens Innua kaldes „Godtveirsvolderen"). Sol og Maane saavelsom alle Himmellegemerne ere dem ligeledes særskilte personlige, Tornarsuk underordnede, Væsner, som oftest til Firmamentet opløftede Mennesker, Dyr eller Idrætter, og enhver Gjenstand i Verden er dem besjælet. Deres „store Aand" (Tornarsuk) har selv, i sin Aabenbaring med Verden i Endeligheden, en Aarsags Aarsag eller Urgrund i et mørkt unævneligt Urvæsen i Jordnaturens inderste Rod, Tornarsuks Oldemoder, hvorfra tillige, som Materiens og Endelighedens Princip, Døden med det Onde i Verden har sin Oprindelse. Ligheden med den græske Gudeverdens Udspring af en chaotisk Natur og Asernes halve Tilværelsesgrund i en mørk Jettenatur er her umiskjendelig. Med Hensyn paa Idelivets Udvikling i Menneskelivet, kunde det være interessant at sammenligne denne grønlandske Mythe med Naturfilosofiens Ide om „Existentsens dunkle Grund" i Schellings Afhandling om den menneskelige Friheds Væsen*) og Johan Ludvig Heibergs Anvendelse deraf paa den oldnordiske Theogonie, jævnført med den græske**). Denne Polarfolkets mærkelige Mythe, i Forbindelse med Mythen om den største aandelige Bedrift, er i nærværende Fortællings 3die Bog første Kapitel behandlet i Mythedigtet: „Tornarsuks Oldemoder" og grunder sig paa en Angekkoks Meddelelse i

*) Schellings philosophische Schriften, Landshut 1809, 1ster Band p. 429—463.

**) Nordische Mythologie von Dr. Joh. Ludw. Heiberg. Schleswig 1826, p. 62—64.

Paul Egedes „Efterretninger om Grønland" p. 79—80 samt Beretningen sammested p. 69. Det førstnævnte Sted hos Paul Egede lyder saaledes: „Allernederst i Jorden boer en stor, slem Kvinde, som kaldes Tornarsuks Oldemoder, udi et meget stort Hus, som man ei kan skyde over med en Bue. Denne samme Kvinde raader for alle Havets Kreature; thi de ere alle hendes Husfolk: Hvalfiske, Eenhjørninger, Sælhunde, Hvidfiske o. s. v. I det Trankar, som staaer under hendes Lampe, svømmer alle Slags Søfugle i Overflødighed. Udenfor hendes Dør sees hele Flokke af Sælhunde, som staae overende og bide om sig til dem, som vil ind, hvilket ikke tillades nogen anden, end en Angekkok, som endelig maa have sin Tornak med sig. Naar de gjøre denne Reise, maae de først passere de Dødes Sjæle, der see ud som de levede her i Livet. Naar de ere komne dem forbi, er der et bredt, langt og dybt Svælg ned i Jorden. Dette Svælg skal de over; men der er Intet et gaae paa uden et stort Hjul, der er glat som Isen og drives bestandig hastig omkring. Herpaa maa Tornaken, ɔ: hans Skyts-Engel, lede sin Angekkok. Derefter komme de til en stor Kjedel, hvorudi koges levende Sælhunde. Omsider komme de til Tornarsuks*) Oldemoders Residents. Der griber Tornaken sin Angekkok ved Haanden og fører ham igjennem den stærke Sælhundevagt. Indgangen er bred; men siden gaaer den over en Afgrund; den er (da) ei bredere, end en Snor, og der er Intet at holde sig ved. Her indenfor sidder den fæle Kvinde, som har mange Ophævelser og Convulsioner, fnyder af Vrede og river sig i Haaret over de ankomne Gjester. Hun griber strax til

---

*) Hos Egede staaer „Fandens" ifølge Missionairernes sædvanlige Oversættelse af Begrebet om Grønlændernes store Naturgud paa den bibelske Djævel.

en Fuglevinge, tænder Ild i den og holder den for deres Næse, ved hvilken Lugt de blive afmægtige og ere hendes Fanger. Men Angekokken, som er underrettet af sin Tornak, forekommer hende, griber hende strax ved Haaret og tumler saa længe med hende, indtil hun bliver ganske kraftesløs. Heri er hans Tornak ham ogsaa behjælpelig. Om hendes Ansigt hænger Aglerrulit, som Slangerne om Medusæ Hoved. Disse Udyr mene Nogle komme af hemmelig Abortu. De rive disse af hende, efterdi de ere Aarsag til, at Havets Kreature forlade Landet og gaae til hende. Ligesaa fort som de rive disse af hende, fare Hvaler og Sælhunde pladskende ned i Vandet og søge til de Grændser igjen, hvor Grønlænderne kan fange dem. Naar dette er forrettet, begiver Angekokken sig med sin Tornak igjen paa Hjemreisen, hvor han finder den forrige farlige Vei ganske god og jævn for sig." De hedenske Grønlænderes Tradition om det Ondes og Dødens Oprindelse fortæller Paul Egede saaledes (l. c. p. 69) „Mærkeligt er det, at en Kvinde*) bliver beskyldt for det Onde, man lider i Verden, og at Menneskene maae døe. Det er skeet efter hendes Ord: Tokorsartlutik okko pilit, Sillarsoak tettulissoæt ɔ: lad disse døe efterhaanden! de faae ellers ikke Rum i Verden. Af Begyndelsen, sige de, skulde Menneskene have levet bestandig."

Mythen indeslutter i den raae Naturdigtnings Skal en vistnok hidtil upaaagtet Kjærne, idet den øiensynlig afbilder denne Folkestammes tidligste Forestilling om Verdens og Naturens aandelige Princip eller den af Absolutheden udtraadte Guddoms-Aabenbarelse i Endeligheden, med dens forudtilværen-

*) At ved denne Kvinde menes hint navnløse Urvæsen, som ved sine Misfoster-Lokker drager Lykken og Velsignelsen fra Verden, er aabenbart.

de, materielle, mørke Urgrund i Verdensmassens inderste Kjærne. Mythen voxer sig endogsaa til et Slags Opløsning af den store Gaade om det Ondes og Dødens Oprindelse, samt til Forestillingen om en Verdensbefrielse, ved den stærke, naturbeherskende Menneskeaand selv (Angekkokken eller Seeren), naar denne, ledet af en høiere og mægtigere Aand eller Genius (Tornak), modig sætter Livet paa Ideen og trodser Døden, for at tilbagevinde det friske Verdensliv i en seierrig Kamp med hin dæmoniske Magt, der drager Livet, Lykken og Velsignelsen fra Verden. Uagtet Mythen om denne verdensbefriende Bedrift, ligesom den østerlandske Mythe om Salomonsringen og næsten hele den forchristelige Opfattelse af Messiasideen, bevæger sig i en lavere Sphære og ikke har kunnet opløfte sig forklaret i sin Ides rent aandelige Lys, staaer den dog som en mærkelig Typus for den høieste Verdensbefrielse ved den Kræfternes Mester, den christne Grønlænder ogsaa gjerne betragter som den største Angekkok. Den grønlandske Verdensguddom indeslutter saaledes med Naturnødvendigheden baade Livet og Døden i sig, medens den tillige, ved sin Aand gjennem Menneskeaanden, bekæmper Døden og det Onde i sit endelige Væsens dunkle Urgrund. I Forbindelse med Ideen om Angekkokkernes Tornak ɔ: Præstens eller Seerens profetiske og hjælpende Skytsaand, der sætter Menneskenaturen i aandelig Berørelse med Verdensaanden, har den hedenske Grønlænders Livsanskuelse her et mærkeligt Tilknytningspunkt til Frihedens og Sandhedens Rige. Han staaer under sin strenge Polarhimmel med et friskt Livsmod, trods den Jernalder, hvori han er hensat, medens dog hans Verdensaand bestandig fremtræder som man kun paa et Overgangspunkt har tænkt sig Aserne under Jettefreden i den oldnordiske Verdensanskuelse. Det Eiendommelige i den grønlandske Forestilling er Enheden i den tilsyneladende Splid, Uadskilleligheden af Naturaandens

Lys- og Skyggeside. Baade som velgjørende og ødelæggende, baade som mild og grusom Guddom, er Verdensaanden den samme og kjender ingen Splid eller Kamp med sig selv. I den høieste Nødvendigheds-Enhed sammensmelter her Ondt og Godt i den naturlige Guddoms-Aabenbarelse. Uagtet Tornarsuks-Dyrkeren selv, ved en modsigende Retsfølelse, der vidner om en høiere Anskuelse, er langt fra at sammenblande Begreberne om Godt og Ondt, men ved offentlig Dadel, saavelsom ved Blodhevn og Ilisectsok-Forfølgelse, straffer det Onde, eller hvad han anseer derfor — udstrækker han dog ikke i nogen betydelig Grad Forestillingen om den straffende Retfærdighed udenfor Grændserne af den jordiske Tilværelse. Efter Døden kunne Sjælene fare ned under Jorden eller op, som Nordlys, mellem de flyvende Skyer; men skjøndt hin første Tilstand er roligere (en stille Gjentagelse af Livet paa Jorden) og Livet blandt Skyerne uroligt og omtumlende, saa ansees dog ingen af disse Tilstande for usalig. Medens Sjælene under Jorden færdes lyksalige paa de stille Søer, tumle Skyverdenens Sjæle sig som lystige Børn og „lege Bold med Valrossens Hoved" (et Billede, laant af deres Børnelege med Sneboldene).

Den hedenske Grønlænder føler sig saaledes i Verden under Verdensaandens lunefulde Herredømme, som han dog modig udholder under Sang og livlig Færdsel. Hvad han forbryder maa her straffes ved Menneskenes Almeensands for Sandhed og Ret. Efter Døden venter han et fortsat lykkeligt, dog skyggeagtigt Naturliv, med Enkeltvæsnets Bevarelse i en fuldstændig Personlighed. Sammenligne vi denne grønlandske Mythologie med den oldnordiske, savne vi fornemmelig Asalærens rent guddommelige Verdensrod. Om den store Verdensaands Endelighed og om en verdensopløsende Storm har Grønlænderne et forvansket, i en plat

Livsironi oploſt Sagn, der dog upaatvivlelig i ſin Oprindelse ſvarer til Ragnaroks-Mythen; men den oploftende Ide om Livets ſidſte Fornyelse og Forklarelse ſynes her tabt eller omtaaget. Folkets ſtore Modtagelighed for Christendommen og hin Mythe om den ſtore Verdensbefrielse, beſkuet i ſin dybere Betydning, viſer dog, at den evige Livsidé ogſaa her er ubevidſt og ſlumrende tilſtede. Den høieſte Gud og det høieſte Liv, hvortil Grønlænderen føler ſig ſtærkt anelsesfuldt hendraget, kan han, ſom enhver Hedning, kun modtage Kundſkab om og Indvielse i ved Christendommen.

Rettelser.

Side 42 Linie 2 f. n.: Imidlertld læs: Imidlertid
— 105 — 12 f. o.: En læs: Hin

